

Talli.
Mikkel.

M. P. T.

Korj. raamat № 1061.

Korj. raam. asjade järje № 14.

Asja nimi : .....

Jesuse Kristuse sündinud asjad.

Wanna ja nore rahwa heaks
nelja Ewangelisti raamatust
kokkoyandud.

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

Keiserliku Ülematte loaga, kes kolide alle Tartu.
Linnas seatud.

Tallinnas,
trükkitud J. H. Gresseli kirjadega,
1810 aastal.

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

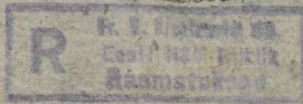
Sessunnatjes Namatus tulletakse mele:

- I. Jესусе сіндіміне ja noor põlli.
- II. Temma ello kolm wiinist aastat.
- III. Temma kannatamine ning surm.
- IV. Temma illestouēmine, ja kuida
Ta ennat jälle näitis neile, kes
Tedda armastassid.
- V. Temma taewaminne.
- VI. Jესусе Waim, ehk

1. Temma usso Pea-oppetusjed.
2. Temma ello-oppetusjed ehk käsud.
3. Temma tähendamisse sannad.
4. Monned Jესусе muud kõnned
ja jutustamised.
5. Jესусе sured immelikud teud.

Eiis ja seal seiswad sündsad waimolikko Lau-
lude wanna ja ue Namatude seest illespandud
salmikesed; ja Jესусе kannatamise, surma,
illestouēmise ja taewaminneise illesrāgitud
asjade wahhel on sessunnatjes Namatus ka leida
süddamelikkud maenitusjed ja lähikesed ju-
tusjed.

REB-310
Frey

R. 3263

Kui sa pihad tunda sada,
et se taewa Kuningas,
Jesus, wõttaks haledast
ennast sulle ilmutada:
Otsi Tedda Kirja seest,
kunni leiad süddamest.

Kui sa olled Jესуст saanud,
siis so sees ka tõeste
tunnukse Ta au ja rõ-
mis so hing on kantanud:
Temma wägge tunnukse
warsti waimus selgeste.

Eiis sa woid ka rõõmsast tulla
Jesu ette astuma,
Ta käest armo paluma,
suimas palwes julge olla;
sest et ja siis omma rõõd
uenda, kui Ta tahhab, teed.

Aita, Jესus! et ma nouan
sedda üksnes ilma peäl,
et Sa mo sees ellad teäl;
kui siis minna hästi jonan
sada Sinno sarnatjeks
siis ja seal so litusjeks.

Jesusse

Sündimine ja noor põlli.

Jesusse sündimine.

Ka Juda=ma olli, kui Jesus sündis, Roma=rahwa esimesse Keisri Augustusse üllema wallitusse al. Seitsinnatsest Keisrist läks sama wälja, et keige temma rigi allamad pidid ülleskirjotud sama. Et nüüd iggäüks omma linna läks enmast lastma ülleskirjotada; siis läks ka Josef Kalilea=maalt Maatsarettist Pettemma Daweti linna, sepärrast et ta olli Daweti suggust ja pärris=maalt. Temma feltsis olli ka Maria, kes temmaga kihlatud ja kaima peäl olli. Kui aeg täis sai, et Maria piddi mahhasama, tõi temma omma esimesse Poia ilmale, mähtis tedda, ja pani tedda mahha söime; sest neil ep olnud muud asset maisas.

Seälsammus wäljal ollid karjatsed öidse, ja hoidsid öse omma karja. Kui need näggid Ingli seiswad enneste jures, ja taewa an en-

neste ümber paistwad, siis kartsid nemmad üpris wägga. Ugga se Ingel ütles neile: Urge kartke; sest ma kuluman teile suurt rõmo, mis keige rahwale peab sama; sest teile on tänna seälsammus teie linnas sündinud se Onnisteggia, kes on Kristus se Jõsand. Ja se olgo teile tähheks: Teie leiäte se lapsse mähtitud ja söimes maggamast. Ja äkkitselt olli se Ingliga taewa sõa=wäe hull. Need küttsid Jummalat ja ütlesid: Nu olgo Jummalale kõrges, ja Ma peäl rahho, innimestest hea meel!

Kui need Ingliid neist said ärralainud taewa, siis ütlesid need innimested, kes karjatsed, teine teise wästo: Et läkki nüüd Pettemma, ja wadagem sedda asia, mis on sündinud. Nuttuste läksid nemmad senna, leidsid Maria ja Josepi, ja sedda lapsokest söimes maggamast. Said nemmad sedda näinud, siis lautasid nemmad laiale, mis neile sest lapsokesest olli räkitud. Keik, kes kuulsid, mis neist karjastest neile olli räkitud, pannid sedda immeks. Ugga Maria piddas keik need sannad meles, ja mõttes nende peäle ommas süddames.

Oh Jesus! olle kibetud, et sinna osted sündinud üks innimenne ümale. Sest laulsid Ingliid rõdmaste.

Kes surem on kui ilma=ma, sai nähtud söimes maggawa; se olli laps, kes ilma peäl keik asjad peab ülleweel.

Se Walgus tuli ilmale, ning andis ne päistusse; se satab pinmedusse seest meid walge kisse iggawest.

Kes Jēsa Hoeg on ütlemelt, on meile tulnud wõõ-
raks seält, ja lõppetab teid õnnetust, ja annab teie wa-
pärarandust.

Se teggi ta hea melega meil' omma heldust näidata.
Maailm teik plgo rõõms seft, ja kiitko tedda süddamest!

Rahhe wanna inimesse suur rõõm Kristuse sündimisē parrast.

Kui kahheksa päwa täis said, siis pandi
Lapsele se nimmi Jēsus, mis seft Inglise
Kaabrielist olli pandud, ennego temma emma
ihuse sai.

Et Mosesse käsō õppetuse olli kirjotud:
Tegga esimesse poeglaps peab Jēsandale püh-
haks hütama; siis wisid Josef ning Maria
tedda omma ohwriga Jerusalemma. Seäl
olli üks inimenne, Simeon nimmi, bige ja
jummalakartlik mees, kes pühhast Waimust
olli sanna sanud, et temma ei piddahd mitte
surma näggema, enne kui ta piddi Jēsanda
Kristust nähha sama. Kui nüüd se lapsōke
Jēsus Jerusalemma templi todi, siis tulli ka
wägga wanna Simeon Jummalata Waimust
juhhatud senna, wõttis sedda lapsōkest omma
süllesse, kiitis Jummalat ja ütles: „Jēsand!
nüüd lassest sa omma sullast rahhus ärraminna
omma sanna järrel; seft mo filmad on sinne
õnnistust näinud, mis sinna olled walmista-
nud keige rahwa nähhes; walgusseks, pag-
ganad walgustama, ja omma rahwa auuks.“

Josef ja Kristuse emma pannid immeks,
mis Temmast rägiti. Simeon õnnistas meid,
ja ütles Maria wasto: „Wata! Jēsimane
seisab seäl langmisseks ja üllestõusmisseks mit-
mele, ja märgiks, kelle wasto rägitalle, et
mõtlemissed mitmest süddamest peawad arwa-
liffuks sama. Agga sinnoge omma hinge
lääbi, oh Maria! peab mõst tungima.“

Seäl tempiti olli ka üks wägga ellatand
ja aus leff-naene. Se tulli sefsammal tunnil
ka nende jure, tunnis a Jēsusse au ülles, ja
rätis Temmast teikile, kes ärralunnastamist
Jerusalemmas ootid.

Mo lapse pēlweē ollid, kui kuruwad päwad tullid,
sa, Jēsus! minnoga:

Mi monnes õnnetuses ja patto willekusses
so armo abbi tundsin ma.

Kui parrast dōd päaw paistab, ni minno meel nüüd
moistab,

mis enne warjul muul:

Nüüd selgedre nään minna, et, mis muul' teggid sinna,
seft tullest kitust anda sul!

Sa minnul' tootanud: „Ka kui ma wannaks sanud,
sa rahhad anta mind.“

Kül tõeks saab so sanna, et, kui ma ollen wanna,
ma rõõmsaste weel fidan sind.

Kül sinna wõttad teha, et minnaga saan nähha
teik, mis sa tootand;

Eh! nõdder ollen minna ehk waene; siiski sinna
mind ifka olled arwitand.

Need aastad ehk need päwad, mis mulle jätüks jäwad,
on pea mōda läind:

Siis parrast mōnda wõewa saan ma so jure teie wa-
seäl nään ma, mis film sin ei mõind.

Kaugelt tulleswad ka monned targad Petleemma.

Maesta umbest, pärrast Jeesuse sündimist, tullid Arabia maalt monned targad ja taewa tähtedega tuttarwad mehed Jerusalemma, kus-
sima, kus se sündinud Juda-rahwa kunnin-
gas piddi ollema. Nemmad ollid uut tähte
näinud, mis nemmad temma tähheks pida-
sid, sest et ta nelle Juda-ma polett hakkas
paistma; ja sepärrast ollid nemmad tulnud
Jesust kummardama.

Kui kunningas Herodes sedda kulis, eh-
matas temma wägga ärra, ja keif Jerusa-
lemma lin temmaga. Temma koggus kocko
rahwa Ülemad preestrid ja kirjatundjad, ja
kulas neilt, kus se Kristus, se on se woitud
kunningas ehk Messias piddi sündima? Nem-
mad ütlesid: Petlemmas Juda-maal; sest
pool kahheksat sadda aastat enne, kui Jeesus
sündis, olli Miika, üks nende Prohwetidest
nenda kulusutanud: Sinna Petlehem, ka nim-
metud Ewrata, se on wäbha, et sa olled
Juda tuhhandette seast; sinnuust peab mulle
wälja tullesma se, kes peab Wallitseja ollema
Israelis; ja Temma wälhaminnemissed on
wannast iggawessest aiast olnud.

Näid kutsus Herodes need targad sallaja,
ja kulas neilt diete sedda aega, mil se täht
olli paistnud. Ja siis läkitas temma neid
Petleemma, üteldes: Kulage diete hästi se
apse järrele; ja kui teie tedda leiata, siis

kulusage mulle, et ka minna tullet tedda kum-
mardama. Herodesse jurest ärramimes, näg-
gid nemmad sedda tähte jälle, mis nemmad
omma maal ollid näinud. Nemmad leidisid se
Lapsokesse, kummardasid tedda, ja andsid
temmate andid, nenda kui se wiis olli kunnin-
gattele anda.

Agga unnes kästi neid, et nemmad ei pid-
dand mitte minnema Herodesse jure. Sepä-
rast läksid nemmad teist teid taggasi omma
male.

Kül, Jummal! siinno lastega on hopis isse luggu.
Se luggu polle nendega, kes on Ma-ilma fuggu.
Eht Jeesus ennast keitile kül ilmutab ni selgeste:

üh r meelt neil süüli polle.

Kus Kristus piddi sündima, kül kirjatundjad teadsid;
neil agga mitte polnud ka se nou, mis targad wõtsid.
Ets olle nenda näidki weel? Kül walgust tunneb
monni meel;

ta agga sest ei holi.

Ka sinna, oh mo hingefe! et katsu ennast tänna:
Käid sa se tähhe järrele, mis näitab Jesu sanna?
Mis kasso palwest, lauldest? mis kasso laual: käi-
misest,

kui patto sa ei jätta?

Herodesse eest peab Jeesuse Emma temmaga ärrapõggenema.

Ka Josef sai näid unnes käsko, se Lap-
sokesse ning temma Emmaga põggeneda Egip-
tusse male; sest et Herodes püdis sedda last
ärrahukkata. Kui Herodes näggi, et need
targad ärra jäid, siis lastis ta ärratappa keif

poeglapsed, mis Betlemmas ja temma raiade peäl, kes ollid kae aastased, ja nende järgmised.

Egiptusse male jäid Josef ja Maria omma lapsesega senni, kui Herodes sai ärrasurnud. Kui Josef kulis, et Arkelaus Juda = maal kuningas olli omma isä Herodesse asemel, kartis temma senna minnes, ja läks mitte Juda = male Betlemma, waid Kalilea = male Naatsaretti linna. Seal ellas se lapsokse Jesus omma Emma ja wõdra isaga; ja tedda hūti sepärrast ka Naatsareusseks.

Mi warra lasted monda sa, oh Jummal! wae:
sest ellada;
ja raske ristit; tede peäl ta hakkab ello; reisi teäl.
Sul, Jēsa! olgo siiski au. Eht käl siin teäd:
matta so nou,
se ommei so lastele seal taewas ilmub selgeste.

Jesusse pühha ja tark meel jo nores põlwes.

Kui Jesus kahheteistkümnne aastaseks olli sanud, läksid temma wannemad nenda kui igga aasta, Pasa = pühha kōmbe pärrast temmaga Jerusalemma. Kui nemmad jälle kōio pole läksid, siis jäi se poeglaps Jesus Jerusalemma, ja temma Emma ja Josef ei teädnud sedda mitte. Nemmad mõtlesid tedda tee = kaitte seitsis ollerwad, ja otsisid tedda suggulaste ja tutwade jures. Kui nemmad tedda ei leidnud, läksid nemmad taggasi Je-

rusalemma; ja kolme päwa pärrast leidsid nemmad tedda pühhas kōias istmast keif bypetajatte seast, ja neid kuulmast ja neilt küsimast. Keif, kes tedda kuulsid, pannid tedda immeks temma moistusse ja kostmiste pärrast. Kui wannemad tedda näggid, ehmataksid nemmad wägga ärra, ja temma Emma ütles temma wasto: Poeg! miks sa wõite nenda olled teinud? wata, meie olleme sind diete waewaga otsinud. Temma ütles: Mis se on, et teie mind ollete otsinud? eks teie ei teädnud, et ma kes pean ollema, mis mo Jēsa pärrast on? — Nemmad ei moistnud sedda sanna; agga temma Emma piddas keif sedda ommas meles.

Näsid ta läks wannematttega taggasi jälle Naatsaretti, kulis nende sanna, ja lastwis ei mitte agga pikkuses, waid ka tarkuses ja armus Jummal ja inimeste jures.

Kui waggad, truid wannemad hoolt laste pärrast piddawad, siis, Jēsand! anna nendele, et äggiks nende waewa tō.

Lust olgo lastel õppida, ja so ees waggast ellada! Keif kangekaelus, laiskus ka neist jägo mahha kuulmatta!

Lust olgo neile tarkusseks, et saaksid Jesu sarnatseks! et saaksid ikka targemaks, ja tarkusseks ka parremaks!

Jesuse

ello kolm wimist aastat.

Jesuse lastes ennast ristida.

Waikest wist olli Jesus ennast walmistatud omma õppetuse-ammeti wasto ja teiseks teiseks, mis Temma kui ma- ilma Lunnastaja ja Onnisteggia noudis, lõpetada. Kolme künne aastateks olli ta nüüd sanud, kui ta awwalikkult astus Juda-rahwa ette, neid õppetades ja mitme imelikko armo-tõga neile illesnäites, ennast tõeste taewast tulnud ja Sesamma õllewad, kennest nende Prohwetid ammo jo enne õllid õõlnud.

Agga enne kui Ta omma õppetuse-ammeti hakkas, tuli Temma Kalitea-maalt Jordani jõele ristia Joannesse jure, et Tedda piddi temmast ristitama. Sesinnane wagga mees olli Jesussest enne jo tunnistanud, rahwale üteldes: „Taewa-riik on liggi tulnud; parrandage meelt, ja kandke õiget mele-pa-

randamisse wilja! Seis minna teid käl õppetan ja ristin; agga kes minno järrele tulleb, se on wäggewam mind, kelle wäärt minna ep olle, et ma temma kinga paela lahti peastan.“

Kui nüüd Jesus tahtis, et Joannes Tedda piddi ristima, siis kelas Joannes tedda wägga, ja ütles: Mul on tarwis, et mind sinnust peaks ristitama, ja sinna tulleb minno jure. Agga Jesus wastas: „Olgo nüüd nenda; sest meie kõhhus on, teie õigust täieste tehha. Siis jättis Joannes tedda.“

Kui Jesus sai ristitud, ja weest wälja tuli; siis taewad tehti Temmale lahti. Joannes näggi Jummalat Waimo kui tuikesse ennast mahha lastkwad ja Temma peäle tullewad. Ja heäl ütles taewast: Sesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on!

Et Sa lastsid ristida isseennast, Jesufenne!
Oh! kui wägga sega ka sain ma jo kui lapsenne siis, kui mind sai ristitud, sinno polest auustud.

Wõiko siis se allati minno hinge juhhatada, et ma woiksin surmani sindi jälle auustada!
Siis on, kuni ellan weel, minustki sul hea meel.

Jesust kuusatakse waenlastest.

Pea parrast omma ristimist läks Jesus ühte tühja paika ehk kõrbe. Seal üksi olles ja Jummalat palludes, mõttes ta käl keigeennamiste se peäle, miis taewane Jesa Tedda läkitanud ja seadnud. Mis temma piddi sõ-

ma ja joma, se olli Temma feigewähhem murre.

Kui ta nüüd seal kõrbes monned näddasid sai paastnud, ja temmale nälg kätte tuli; siis tuli Sadan Temma jure, kuus Tedda, ja katus Temma siddamesse walle-ussu mõited ja pahhad himmud kütwada. Agga Jesus panni kõrwaste feige temma kuusatusse wasto, ja jäi truuks seisma uskus ja kindlas lotusfes omma armsa Issa peäle. Ja se satis temmale Inglise läbbi ka seal tühjal paigal tarwidust ja toidust.

Waatkem agga Jesu peäle! Ta ei annud järrele, ehk kü Tedda patto tõle kuusatud sai kurjaste.

Eks ei tahtnud Temma wõtta sest ka meile tähte jätta, et sün tulles hõlega patto wasto woitelda?

Kristia Joannes juhhatab Jesusse jure ommad kuuljad, ja monned neist sawad Temma usklikuks Ingridiks.

Kõrbesi läks Jesus jälle Jordani jõele. Joannes, kes seal olli ristimas, ja se läbbi, mis ta Jesusse ristimise jures nähha ning kuulda sanud; itka enam uskus Jesusse Kristusse kui se tõsise Lunnastaja ja Onnisteggia siöse, juhhatas nüüd keik omma kuuljad ja muud waggad inimessed Temma jure. Kui ta näggi Jesusi kõndiwad, ütles ta neile: Ennā, se on Zummala Dal, kes Ma ilma patto arrakannab! Sefinnane on, kellest ma

ollen ütelnud: mo järrele tulles üks Mees, kes enne mind on olnud. Minna ei tunnud Tedda mitte; agga kes mind läkitas weega ristima, se ütles mulle: Kelle peäle sa nääd Waimo mahharullewad, ja temma peäle jäwad, sefinnane on, kes pühha Waimoga ristib, se on, kes omma Waimo andidega ka teid jouab õnnistada. Ja ma olen näinud ja rummistan nüüdki, et sefinnane on se Zummala Poeg.“

Kaks Joannesse jängreit kuulsid tedda nenda rätiwad, ja käisid Jesusse järrel. Jesus pöris ennast ümber, ja küsis: Mis teie otsite? Nemmad ütlesid: Oppetaja, kus sinna asset olled? Tulge ja wadage! wastas Jesus. Eaid nemmad waatnud, siis jäid nemmad sel päwal temma jure. Üks neist kahhest olli Andreas, Simona Peetrusse wend. Se leidis essite omma wenna, ja ütles temmale: Meie olleme Messiasst ehk Kristusst leidnud; ja wiis tedda Jesusse. Kui Jesus tedda näggi, ütles Temme: Sinna olled Simon Jona poeg; sind peab hütama Kewaks, se on arrafelletud Krefa kelega Peetrus, ning meie ma keel Kalfo.

Teisel päwal, kus Jesus tahtis Kalileamale minna, leidis temma Wilippust, ja käskis tedda ennesse järrel käia. Wilippus, Natanaeli nähhes, ütles temmale: Kellest Moses ja Prohwerid on kirjotanud, sedda olleme meie leidnud, Jesusst Naatsaretist. Natanael wastas: Kas Naatsaretist woib middagi head tulla? Wilippus ütles: Tulle ja wata! Kui Jesus

näggi Natanaeli ennese jure tulleswad, ütles ta temmast: Ennä! üks idssine Israeli = mees, lenne sees ei olle karwalust. Natanael, sedda immeks pannes, küsis: Kust ja mind tunned? Jesus kostis: Ennego Wilippus sind kutsus, näggin minna sind, kui sa wigi pu al ollid. Natanael ütles nüüd: Oppetaja, sinna olled se Jummal Poeg, sinna olled se Israelt Kuningas. Jesus wastas: Se sanna pärrast, mis ma sulle ollen ütelnud, usud sinna: ja pead suremad asjad näggema kui needsinatsed. Iffa ennamaks sai nüüd Jesusse Jüngerite ehk nende arw, kes uskikalt temma järrele käisid.

Kül nüüd Jesus näggematta meise sin Ma ilma peäl; agga mitte ümmumatta posse Temma neile teäl, kes ep olle karwalad, fangekaelsed, riggedad: waid kes, mis Ta käsnud, tewad; kül ta need Ta Jüngeris jäwad.

**Jesus puhhastab Jerusalemma Tempeli,
ja tähhendab omma surma ja ülles-
tousmist enne.**

Omna õppetusse ammeti esimeses sel aastal, kui Jesus Kalilea = male olli läinud, ja Kana = linnas pulma peäl olles, ja seal omma esimest immeteggo tehhes, Jüngerite usko olli kinnitanud; siis läks temma omma Emmaga, wendade ja Jüngeritega Kapernaumma linna, ja seält Jerusalemma Pajapühiks, mis se esimesne olli temma õppe-

tusse ammeti hakkatusse aial. Kui ta Jerusalemma Tempelis näggi, et pühha kodda olli kauba = koiaks tehtud, kust pettused ja karwalused leida ollid: siis aias temma wälja teik, kes seäl müsid, ostsid ja rahha wahetasid, ja ütles: Minno Jesa kodda peab palwe = koiaks hütama; agga teie ollete sedda röõwli auguks teinud. — Juda = rahwas küsisid temmalt: Mis tähte näitad sinna meile, et sa sedda teed? Jesus wastas: Riskuge sefannane Tempel mahha, ja minna tahhan sedda kolmel päwal üllesehhitada. Eius ütlesid nemmad: Sefannane Tempel on kuel aastal wiettkimmend üllesehhitud, ja sinna tahhad sedda üllesehhitada kolmel päwal? Agga Jesus räkis omma ennese Iyho Tempelist.

Kül pühha kodda iffa se, kus meidki õppetab so fanna, Jummal! selgeste, ja hinged parrandab. Et olgo agga südda ka so Tempelist, pühha Waim! siis on ta sinno wäega üks puhhas arms: taim; Eius südda karwaluseta teik asjad aial teäl, ja ükski ei woi lairada rööb, sanno ilma peäl. Ni wõitad süddant hõnet ka, oh Jummal! ilma sees; ni selle sees woid ellada siin ning seal iggawest.

Õnnistusse õppetus, mis Nikodemus kuulda sai, ja ristia Joannesse wõimne tunnistus Jesussest.

Kunni Jesus Jerusalemmas olli selsammal Pasa = pühhal, siis usksid paljo Temma sisse nende immetähtede pärrast, mis ta teggi. Agga Jesus iski ei usknud ennast mitte nende kätte,

et ta feik ärratundis, ja et Temmal ei olnud tarwis, et feigi ühhest innimesest piddi tunnista-
tama; sest Temma moistis, mis innimesse sees
olli.

Üks neist Juda-rahwa Ülemattest, Niko-
demus nimmi, olli Jესusse tõsine sõbber, ja
iggatses wägga Jესusse õnnistusse õppetusse
järele. Ta tulli Jესusse jure õsel, ja kõnneles
temmaga. Jესus andis temmale sedda õppe-
tust, et agga se, kes omma meelt parrandab,
ja nenda üllewelt ueste sünnib, tõeste õnsaks
saab; ja et iggatses ennast woib parrandada,
kes temma sisse ussub, se on, kes kindla lotus-
sega Temma peäle truiste ellab ja teeb se jär-
rele, mis Temma innimeste õnnistusseks õppe-
tanud.

Jerusalemmast ärraminnes wibis Jესus
omma Jüngrittega weel Juda-male. Sedda
andsid Joannesse jüngrid temmale teada, ja üt-
lesid: Se, kes sünnoga olli teile pool Jordani,
kellele sünni tunnistust andsid, selle jure tulles
wad feik. Joannes wastas süre rõmoga: Teie
isfe ollete minno tunnistajad, et ma ollen ütles-
nud: Minna ei olle mitte Kristus, wad et ma
ollen Temma ese läkitud. Temma peab kas-
wama, agga minna pean wähenema. Kes
üllewelt ehk taewast tulles, se on feikide ülle;
kes maast on, se on maast, ja rägib sest maast.

Agga sesimane wagga ning Jესusse tru tun-
nistaja sai Kalilea-ma-Melliwürstist Hero-
dessest wangi-torai heidetud, Herodia temma
wenna Wilippusse naese parrast, ja wimaks
raiwuti Joannesse Pea otfast ärra; sest ta olli

Herodest temma pattuse ello parrast no-
mind. —

So Waim, oh Jესus! ennast fesseltago
ka mulle, ja mind uest sünnitago.
Mis agga waim ja Walmust sündinud,
se ellab taewas sünnust õnnistud.

Sünni ilmas jo on temma tunnistaja,
et sünni olled ainus sünnastaja,
se ainus Ürst, kes tõest parrandab,
ja taewa pole wimaks juhhatab.

Maatsarettis põlgab Jესust temma omma
rahwas ärra.

Dalwe hakkatusel läks Jესus jälle Kalilea-
male, ja olli ürrikesseks aiaks Kana-linnas.
Seäl ta teggi ühhe Kuninga-mehhe poega,
kes Kapernaummas haige maas olli, terweks.

Nüüd tulli Jესus ka Maatsaretti, kus ta
olli üllerkasnud, ja õppetas seäl Eogodusse koi-
as, nenda et rahwas sedda imnests panni, ja
ütles: Kusfast on sellel se tarkus, ja need wäg-
gewad teud? Eks sesimane ei olle ühhe puseppa
poeg? Eks temma emma ei huta Mariaks, ja
temma wennad Jakobusseks ja Josesseks ja Si-
monaks ja Judaks? Ja eks temma bed feik olle
meie jures? Kusfast temma süs sedda feik sa-
nud? — Jესus ütles nende wasto: Kõl teie
diete mulle sedda wänna sünni ütlete: Ürst,
aita isseennast! Mis teie ollete kuulnud Ka-
pernaummas sündinud ollewad olnud, sedda
tahhate küll, et ma teile pean teggema ka sünni
omma pärris-maal. Uskuge sedda: ükste

prohwet ei olle mitte armas omma pärris-
maal. Nagga tõs polest litten minna teise:
Mitto leske-naest olli Elia aial Israelis, kui
taewas olli kolm aastat ja kuus kuud kinni-
pandud, kui suur nalg olli leit ülle se Ma?
Ja ei sühgegi jure nende seast ei lakkitud Eli-
ast, kui agga Sareptalinna Sidonia - mase
ühhe leske-naese jure. Ja paljo piddalitõbbisid
ollid Israelis Prohweti Elisa aial; ja ükski
neist ei sanud puhtaks, kui agga Naaman
Siria - mees.

Kui nemmad sedda kuulsid, siis said leit,
kes koggodusse koias ollid, täis wihha; ja tou-
sid ülles, wuikasid Jesust linnast wälja, ja
woisid tedda ülles se mäe otsa peäle, mis peäle
nende lin olli ehhitud, et nemmad tedda pid-
did ülle kaela mahhakuututama. Nagga Jesus
läks keskest nende wahhelt ärra omma teed.

Kes sind põlgab, Jesukenne,
Kui se runnal inimenne
jamsid omma patto sees:
Anna, Jõsand! temmal armo
tunda patto pärrast hirmo,
umberpõrda sinno wäes.

Jesus, õppetades koddades, mäe ja lae-
wa peäl, finnitab omma õwverust mit-
mesugguste imme-tähredega.

Jesus tuli Kapernaunma Kalilea-ma linn-
na. Ka seäl õppetas temma koggodusse koias
ehk selle linna koi-ellus, kirkide nende suks

õmüks, kes tedda kuulsid. Sest temma õppe-
tas, kui se, kannel melewald olli, ja ei mitte
nenda kui kirjatundjad. Mitmesuggused haiged
said siin temmast immelikkul wiisil terweks teh-
tud. Teise hommiko, kui walge sai, läks Je-
sus ühte tühja paika. Rahwas, tedda otsides,
tullid temma jure, ja piddasid tedda, et ta
neist ei piddand ärraminne. Nagga temma
litles nende wasto: Minna pean ka muise linn-
nadele armo-õppetust kulutama Jummalä ri-
gist; sest seks ollen ma lakkitud. Ja nüüd
teggi temma jutlust koggodusse koddade sees
leit Kalilea-maad läbbi. See peäl, kui ta
näggi ni paljo rahwast ennesega käiwad, läks
temma ülles ühhe mäe peäle, ja teggi sedda
kallist mäe-jutlust, ommad kuuljad jubhatades
tõssise õnnistusse pole, ja neile Jummalä püh-
had käsitud ärrafelletades.

Kui temma mäelt mahha läks, teggi tem-
ma paljo haigid jälle terweks. Nende seas olli
üks piddali-tõbbine, ühhe sõapealikko sullane,
ja mitmed muud.

Uksford, kui rahwas hulgaliste temma jure
tungis, ja temma isse seisis Kenesaretti järwe
äres, läks temma ühhe laewa peäle, mis Pee-
trusse pärralt olli, ja õpetas rahwast laewa
seest. Sai ta lõppend, siis laskis Peetrus,
kes keige se õ tööd teinud ja ühtegi sanud,
Jesusse sanna peäle omma nota süggawama
järwe kohta, ja sai ni sure hulga kallo, et
täiti laks laewa täide, nenda et nemmad wau-
sid. Suur ehmatas tuli Peetrusse peäle ja
allandikkust tunnistas temma ennast Jesusse

armo ja abbi ühtegi mitte wäärt olemad. Teist puhto, kui Jesus ühhes linnas olli, teggi ta ühhe piddali-többise puhtaks. Jesus kelis tedda, sedda ei kellegi ütlemast; agga ommeti laggus se kõnne temmast laiemale.

Jesusest olli se wiis, et ta saggedaste aino üksi kõrwale läks sennna, kus tühjad paigad ollid, ja Jummalat pallus. Sedda teggi temma nüüdki; agga et ommeti ka sennna passu tullid, ja temmale iggast polest neid todi, kes haiged ollid mitmesugguses többes; siis ta parandas ka neid, ja läks jälle laewa, ja käskis teile pole järwe ärraminna. Laewa peäl uinus temma maggama. Kange tuul toufis ja suur laenatamine. Need Jüngerid, kenneel hädda ka olli, hüüdsid tedda ülles, palludes: Issand! aita meid, meie lähhame hukka! Ja seddamaid waikistas temma tuult. Kapernaumi linna taggast tulles teggi ta ühhe innimesse terweks, kes alwatud ja sures wallus maas olli.

Ükski abbita ei jänud, Jesus! kes sind iggatsenud; õnnistust ja armo wõtsid, kes so jure häddas tõtsid. Oh! kui hallastas so siidda, said sa nähha waeste hädda. Sinna ollid walmis ikka parrandama nende wigga.

Kurwad hinged jahutama, ja neid jälle rõmustama; fautama rummalusfed, walgustama pimmedusfed; lahti peästima patto orjad; kannatama neid, kes kurjad: Sedda keif sa ikka teggid, seks sa surma waewa näggid.

Pühhade aial ja Pühhapäiwil õppetäs Jesus, tarwilist tööd isse tehhes, et ei sünni koggone mitte ka siis olla ilma töta.

Jesuse õppetuse ammeti teisel aastal, kui Juda-rahwa Pasa-pähha jälle olli, läks temma mitme wagga innimestega Jerusalemma. Seal ta teggi Petesda tiki jures ühhe innimesse terweks, kes 38 aastat maas haige olnud, ja kennele enne polnud keddagit, kes tedda olleks aitnud tiki sel aial, kui wessi sai seggatud. Senni kui temma tuli, astus teine temma ele sisse, ja se sai siis terweks sest haigussest, mis temmal ial olli olnud. Jesus leidis tedda pärrast pühhast koiast, ja ütles temmale: „Katsu, sinna olled terweks saanud; ärra te mitte ennam patto, et sulle midagi kurjemat ei sünni.“ Kui nüüd se innimenne Juda-rahwale kulutas, et Jesus se olnud, kes tedda olli terweks teinud; siis kuusasiwad nemmad Jesust takka, et ta sedda olli teinud hingamisse-päwal. Agga Jesus selles neile ärra, et ta head olli teinud, nenda (ütles ta), kui minno taewane Issa ikka head teeb, olgo argi-, olgo hingamisse-päwal. Nüüd otsisid Juda-rahwas weel ennam tedda ärratappa, et temma nende arwades mitte üks päinis pühha päwa olli teotanud, waid et ta olli ka ütelnud, Jummalat omma Issat ollewad, ja et ta ennast nende tuttes Jummalat sarnatseks teinud.

Jesus wastas neile: Se Poeg ei woi üh-

tegi isseennest tehha, kui agga sedda, mis ta näab Jesa teggewad; ja mis temna ial teeb, sedda teeb Poeg nendasammoti: sest Jesa armastab Poega, ja näitab temmale teik, mis ta teeb, ja tahhab temmale suremad teud näita, kui needsinatsid on, et teie peate sedda inimets pannema. Tund tulleb, millal teik, kes haudade sees on, peawad. Poia heäle kuulma, ja wälja tulles, kes on head teinud, õnnistusse ülestoumisses; agga kes on pahha teinud, hukkamõistmisse ülestoumisses. Minna ei wõtta tunnistust innimesest; waid sedda ütlen minna, et teie õnsaks saaksite. Teie katfute kirjad läbbi; sest teie arwate, et teil nende sees on iggarwenne ello; ja need on, mis minnust tunnistawad. —

Pea parrast sedda käis Jesus hingamisse päiwil omma Jüngeritega läbbi wiija. Käies katfusi nemmad päid, ja siid need kättega wälja õrutud ikkesed. Mis parrast tete teie sedda, mis ei sünni hingamisse-päiwil tehha? Küssisid monned Wariferid. Agga Jesus kostis omma Jüngerite eest; ja ütles ka sedda: „Hingamisse-päiw on innimese parrast tehtud, ei mitte se innimenne hingamisse-päwa parrast; se parrast on Innimese-Poeg ka selle hingamisse-päwa Issand.“ —

Seält emale minnes tulli Jesus ühhel teisel hingamisse-päwal foggodusse ehk koli-kotta. Seäl olli üks innimenne, selle parrem käsfi olli ärrakuinud. Need Wariferid wahtsid tedda, kas Jesus tedda hingamisse-päwal piddi terweks teggema, „et nemmad woiksid temna

peäle laebada.“ — Jesus käsks sedda innimesi foggodusse keskele astuda. Kurwa melega nende süddame kangusse parrast watas ta ümber nende peäle, ja ütles: Kas hingamisse-päwal sünnib head woi kuria tehha, ello hõida, woi hukkata? „Mis sugune innimenne on teie seast, kennele on üks lammas, ja kui se hingamisse-päwal auko langeb, eks ta sest kinni ei hakka ja wälja ei tomma? Kui palju sülle on nüüd innimenne, kui lammas? — Agga nemmad jäid wait; ja Jesus teggi selle innimese kät terweks.“

Wariferid läksid nüüd jo piddama nou temma wasto Herodesse seitsiga, et nemmad tedda piddid hukka saatma. Agga Jesus, kesni saggedaste ülesnäitnud, et ta teik ärratundis, tundis ka nende pahha nou ärra, ja läks tõrwale omma Jüngeritega Kenetsarreti järwe pole. Keigelt Juda-ma polest käis suur rahwa hull temma järvel. Need õppetas temma laerwa peäl järwe äres, ja parrandas teik nende haiget.

Jummalast teik päwad seäud,
et peab head tehtama;
sago pühhad päwad petud
ausast ilka nenda ka
mitte agga kirko sees,
waid ka maial heas töös!
Hea kü, kui kirko tülled;
parrem, kui sa abhiks olled. —

Jesusse Apostlide nimmed, ja nende pühha annet.

Saggedaste läks Jesus teikide jurest ärra ühhe mäe peäle. Seäl pallus temma Jum-

malat, ja mõites keige se peäle, mißs taewane
 Jõsa tedda olli lätkitanud. Nenda teggi tem-
 ma ta, kui ta nende mitme omma järrelekäis
 atte seast neid tahtis ärrawallitseda, kes kui
 temma ustawamad sõbrad ja Jügrid ikka tem-
 ma seltsis piddid ollema. Sus ta ennast seks
 walmistas enne, ja jäi palwesse omma tae-
 wase Jõsa pole keige se õ. Ja kui walge sai,
 kutsus temma neid, kes temma järrel käinud,
 ennese jure, ja wallitses nende seast katsteist-
 kümmed. Neid nimmetas temma ka Apost-
 lit, ehk Käskusiks. Se essimenne olli Si-
 mon, nimmetud Peetrusseks; Andreas,
 temma wend; Jakobus, Sebedeusse poeg;
 Joannes, temma wend; Wilippus;
 Partolomeus; Tomas; Matteus; Ja-
 kobus, Alweusse poeg; Lebbeus, liignim-
 mega Taddeus; Simon Kanast; Judas
 Ischariotist, kes Jeesust parrast ärraandis.

Neid satis Jeesus õige usso ja tõe tundmis-
 sele, heldeste ja kannatlikkult nendega ümber-
 käies ja neid õppetades. Sest nemmad pid-
 did ükskord Jeesusse tunnustajad ja Ma-
 ilma õppetajad ollema; ja et iggakõks piddi tundma,
 neid Jumala polest seks kutsitud ja seatud
 ollwad, separrast anti neile Temmast mele-
 walda ka immeteggusid tehha.

Oh! woiksin minna Jesu Jügriks sada,
 ja lulle keit sin Tedda armastada;
 kes Temma armust seks saab armo; wägge,
 se polle sõgge.

Head ikka tehhes leiab Jeesus wastafed
 meled, keigeennamiste ommast rah-
 wast; ja kulutab omma Jüngrittele
 enne jo, mitte parremat luggu.

Parrast sedda läks Jeesus jälle Kaperna-
 umma, ja seält Maini linna. Seäl hädis
 temma ühhe nore mehhe surrust ülles. Se
 olli omma Emma ainus poeg, ja Emma olli
 leß. Agga Jeesusse waenlaste kadde ning wi-
 hane meel toustis ikka ennam temma wasto.
 Temma läks siis jälle Kenetsaretti järwe teile
 pole. Seält Kapernaumma taggasi tulles,
 kostis ta ennese eest nende wasto, kes temma
 wasto nurrisesid, et ta ümberkäis tõlneride ja
 nendega, tedda nemmad ärrapõlgsid ja pattu-
 siks piddasid. „Neil, kes terwed ion, ütles
 Jeesus, ep olle Arsti tarwis, waid haigedel;
 agga õppige, mis se on: Minna tahhan hal-
 lastust ja mitte õhwi; sest minna ep olle tul-
 nud õiged, waid pattusid mele-parrandamis-
 se pole kutsma.“

Ka ärratas Jeesus ühhe nende Koli-kodda-
 de Allema, Tairusse tütre surrust ülles, ja
 teggi weel muud haiged terweks. Nende seas
 ollid kaks pimmedat, kes, kui ta seält emale
 olli minnemas Naatsaretti, temma järrele hää-
 sid: Taweti Poeg, heida armo meie peäle!
 Ja üks inimenne, kes olli teletu, sai Jeesus-
 sest ka abbi, et ta jälle räkis.

Naatsaretti rahwas ei pannud nüüdki mitte
 tähhele, kui hea ja armolinne Jeesusse südda
 olli. Kõl ta õppetas neid jälle; agga nem-

mad põlgfid tedda ka nüüd ärra, ja kuusafid tedda tafka. Sepärrast jättis Jeesus neid mahha, ja käis muud Kalileama kohhad läbi, Jummala tahtmist ja õnnistuse teed õppetades ja parvandades teid tõbbe rahwa seas ja teid wigga.

Ka läkkitas temma omma kakssteiskümme Apostolit wõtja, kaks ikka hawalt, mitmele teistele armoõppetust kulutama, ja immetegudega rahwa usko kinnitama. Kui teie ial (ütles Jeesus neile), ühhe linna ehk allewi sisse lähkate, siis kulgage, kes selle sees sedda wäärt on? ja seenna jäge senni kui teie seält ärralähkate. Wata, minna läkkitan teid kui lambaid kesket huntide seffa; sepärrast olge moistlikkud kui usfid, ja waggurad kui tuikefed. Hoidke ennast inimesste eest; sest nemmad andwad teid ärra suurte kohutte kätte, ja pekswad teid piitsaga nende foggoduste koddade sees. Ja teid wiakse ka Ma-wallitsejatte ja Kuningatte ette minno pärrast, neile ja pagganattele tunnustusseks. Kui nemmad teid nüüd ärraandwad, siis ärge murretsege mitte, kuida ehk mis teie peate räkima; sest sedda peab teile sel tunnil antama, mis teie peate räkima. Sest teie ei olle mitte need, kes rägivad, waid teie Jeesa Waim on, kes teie sees rägib. Teid wihtatakse küll keikist minno nimme pärrast; agga kes otsani jääb kannatama, sefennane peab õnsaks sama. Jünger ei olle üllem omma õppetajat, egga süllane üllem omma isfandat. Kui nemmad koiasifandad Peeltsebuliks on hüüdnud, kui passjo

ennam temma perret. Sepärrast ärge kartke neid mitte; sest sühtegi ei olle kinnikaetud; mis ei peaks ilmuma, ja sühtegi ei olle sallaja, mis ei peaks teada sama. Mis minna teile rägira pimmedusse, sedda rägige walges; ja mis teie kulete tõrwasse rägitata, sedda kulutage katusste peäl. Neid ärge kartke mitte, kes ihho ärratapwad, ja ei woi mitte hinge tappa; kartke ennam tedda, kes hinge ja ihho woi rikkuda põrgus. Ei lange sühte ainust warbust mahha ilma teie isfata. Teie olette parremad, kui passjo warblasi; ka teie juukse karwad teid on ärraõetud.

Kui kegi minno järrele tahhad tulla, se salgago ennast ärra, ja wõtke omma ristie ennesse peäle, ja kätige minno järrel; sest kes ial omma ello tahhad hoida omma himmude järrel tehhes, se kautab sedda ärra; agga kes ial omma ello ärrakautab minno pärrast, se leiab sedda. Ja mis kasso on inimesjel sest, kui temma teid se ma ilma kassuks saaks, agga omma hingele kahjo teeks; ehk mis lunnastamisse hinda woi inimesse anda omma hingee eest? —

Sesamma waim, kes Kristust siin on katsnud,
Se katsub ka Kristusse Jüngerid weel,
Ja temmal on üks ainus wiis ja meel;
Ei olle teist teed meile seätud.

Se Jünger saab tui Jeesand isse katsud.

Ehk küll se te käib, õhkatatse läbbi,
Ei süski hing, waid kanda pistasse;
Ja selle waew suurt wallo küll ei te,
Kui woitled, et par ei te habbi,
Ehk küll se te käib minnest jürmast läbbi.

Jesus sõdab suurt hulka rahvast inme-
likkul wiisil, ja õppetab sedda roga otfi-
ma, mis jääb iggaweste.

Said need wäljaläkitud Apostlid armo-
est meleparrandamisese õppetust kututanud, ja
paljo többisid terweks teinud; siis tullid nem-
mad Jesusse jure kofko, ja teggid temmale ar-
ro keikist, mis nemmad ollid teinud ja õppe-
tanud. Jesus wõttis neid nüüd ennese jure,
ja nemmad läksid laewaga ühhe tühja paika
kõrwale, Petsaida linna pole; sest tulliaid
ja minniaid olli paljo, ja nemmad ei sanud
õiget aega süa.

Kui nemmad teada said, kus Jesus olli,
siis käisid nemmad ka femna temma järrel.
Ta wõttis neid wasto ja rägis neile Jumma-
la rikist. Kellel parrandamist tarwis olli, neid
teggi ta terweks; ja stis wimaks weel 5000
meest wie leiva- ja kahhe kallaga nenda et
keikide kõhjud täis said, ja weel kofko korjati
kalksteiskümmend korwi täit üllejäänud pallokes-
si. Kui nüüd rahwas sedda näggid, mis Je-
sus teggi, ütlesid nemmad: Sefinnane on tõest
se Prohwet, kes ma- ilma sisse peab tullema.
Jesus moistis, et nemmad tahtsid tulla wäg-
gise tedda Kuningaks tõstma, ja läks jälle
kõrwale mäe peäle aino üksi. Ommaid Jüngrid
käskis ta laewaga ele minna Kapernaumma.
Merri hakkas tousma, et suur wastane tuul
puhhus, ja õ olli. Kunni laew jo häddas
olli nende laenette parrast, näggid nemmad ked-
dagi merre peäl kõndiwad. Kohkudes ütlesid

nemmad: Se on tont! ja küssendastid hirmo
parrast. Seddamaid räkis Jesus, kes merre
peäl kõndis, nendega ja ütles: Olge julged!
Minna ollen se, ärge kartke mitte. Petrus
läks ni julgeks, et temma ka kiusas wee reäl
kõndida; agga ta olleks allawaund, polleks
Jesus mitte omma kät wäljasirutanud ja
temmast kinnihakkand.

Kui nemmad ülle järwe said, siis läks se
kõnne laiale, et Jesus olli tulnud. Nüüd wi-
di temmale haigesid keigelt polelt ümberkaudo.
Rahwas, mis temma abbiga omma kõhto olli
täitnud, leidis tedda merre teilt poost, ja küs-
sis temmalt: Õppetaja, millal oled sa seie sa-
nud? Jesus wastas neile: Teie otfite mind,
ei mitte separrast, et teie ollete immetähtesid
näinud, waid et teie kõht täis sanud. Ärge
noudke sedda roga, mis kaub, waid sedda ro-
ga, mis jääb iggaweste elusse. Nemmad ütlesid
temmale: Mis tähhe teed sinna, et meie näme
ja sind ussume? Meie wannemad sõid Manna
kõrbes. Jesus wastas: Moses ei olle mitte
leiba taewast annud, waid minno Jefa annab
teile sedda tõesist leiba taewast, mis annab ma-
ilmale ello. Nüüd pallusid nemmad tedda,
neile ifka sedda leiba anda. Minna ollen se
ello-leib, wastas Jesus; kes minno jure tul-
leb, se ei pea nälga näggema, ja kes minno
sisse ussub, se ei pea ial jannutama.

Sest aiaft läksid paljo temma sõbro tag-
gast, ja ei kõndinud mitte ennam temmaga.
Nemmad lootsid temmast aiatitud kaslud, ja
temma käskis neid sedda feigennamiste takka

nouda, mis iggaweste aitab ja õnaks teeb. Nende kahjeteisikümne wasto ütles Jeesus: Kas teiege tahhate ärramianna? Siis kostis temmale Simon Peetrus: Jeesand, kelle jure peame meie minnema? Sul on iggaweste ello saamad. Ja meie olleme usknud ja tunnud, et sinna olled se Kristus, se ellawa Jummalta Poeg. Jeesus ütles: Eks minna teid kaksteisikümneid ei olle ärrawallitsenud, ja üks teie seas on ommeti kurrat? Sedda räkis Jeesus sest jüngerist, kes tedda pärrast ärraandis.

Mis hädda woib meil sündida, kui sa meid, Jeesand, õdad se kauni taewa leiwaga, ning ello weega jodad? Kui sinna Wain meid rõmustab ning meie hinge jahhutab so rohke armo läbbi.

So saana, õnnisteggia! meid õppetab ning nomib; kül rist meist aiab hinnim ka, et patto kurjus lõppeb. Mis muudo hingel kahjo teeb, mis läbbi ihho hukka lääb, keik sedda kelad ärra.

Ka wodra-ma rahwale head tehhes, kuulutab Jeesus omma Jüngeritele keik enne, mis temma peäle piddi tullemä.

Omma õppetusse ammeti kolmandama astial läks Jeesus pärrast Vasa-Pühha, mis ta sedda puhko mitte Jerusalemmas piddas, nende suurte lauba-sinnade raiale, mis said nimmetud Tirusseks ja Sidoniks. Seal palus tedda üks Kananea-ma näene, et ta piddi temma tütre aitma. Essite teggi Jeesus ennast, kui ei pannud ta temma pallumist

mitte tähhele; agga wimaks aitas ta tedda temma usso pärrast.

Tirusse ja Sidoni raiadest wälja minnes tulli Jeesus Kalitea järwe äre keik kümne linnana raiasse. Seal parandas temma pasjo neid, kes jallotumad, pimmedad, keletumad, ja kenneel mu wigga olli. Ühhe türdi, kel kudda keik olli, teggi temma jälle kuulma ja räkima; nenda et keik sedda inimeks pannid ja ütlesid: Temma on keik hästi teimud! — Seal sündis ka se, et Jeesus immelikkust jälle sõdis 4000 meest, issi naesed ja lapsed.

Talinanuta-ma kohta käies nomis temma need Wariserid nende usmata siddame ja kuria ellamisse pärrast. Petsaidas andis ta ühhe pimmedale silma näggo jälle.

Keisarea linnas tunnistas Jeesus omma Jüngeritele ueste alles, ennast ollewad sedda Messiasst ehk Kristust. Ka räkis temma neile nüüd julgeste ja andis teada, et ta piddi pea kül raskeste kannatama, surema ja kolmandamal päwal illestouma. Peetrus hakkas tedda kowwaste keelma; agga Jeesus sõitles Peetrust ja ütles: Minne mo tahha, wastane! sest sinna ei mõtle se peäle, mis Jummalta, waid mis inimeste mele pärrast on. Ta maenitfes nüüd ja pärrast weel mittolord ommad Jüngrid, et nemmad piddid ikka waluis ollema, keikfuggust risti ja hädda temma pärrast kandma, ja et nemmad piddid trüiste tedda armastama surmani.

Reige ilma walguetaja! keigeparrem juhhataja! ikka olles sinna näinud, et sa Jõssa rahumist näinud.

Jogaühhe peäl sa waatsid, keikile sa armo saatsid;
mindri armastades ikka teed sa terweks ka mo wigga.

Lassee mind mo õnnistusseks ja mo usso tinnitusseks
ikka mõtrelba so peäle! Juhhata mind omma tele,
et ka minna liggimesse, kes so ihho lu-liikmisse,
woiksin ni kui ennast aita, armastust neil ülesnäita.

Jesust mudetasse.

Müüid läks Jeesus Peetrusse, Jakobusse ja
Joannessega üles ühhe kõrge mäe peäle. Seal
tedda mudeti nende ees, ja temma palle pais-
tis otsego päike, ja temma rided said walgeks
otsego walgus. Moses ja Elias, kes jo mitme
saa aasta ees ollid surnud, näitsid ennast, ja
rääksid temma kannatamisse otsusest, mis
temma Jerusalemmas piddi lõppetama. Pee-
trus ja need, kes temmaga ollid, ollid raskest
unnest ülesärkamas, kui nemmad näggid Jee-
susse au, ja need laks meest temma jures seis-
wad. Jõsand, üles Peetrus Jeesuse wasto,
se on hea, et meie siin olleme; kui sa tahhad,
siis tahhame seie kolm maia tehha, ühhe sin-
nule, ja ühhe Mosessele, ja ühhe Eliale. Kui
temma alles rakis, warjas nende üle üks selge
pilw, ja üks heäl pilwest ütles: Sefinnane on
mo armas Poeg, kes minno mele pärrast on,
tedda kuulge! Wägga kartes heitsid Jüngrid
omma silmi mahha. Jeesus putus neisse, üt-
telles: tousse üles, ja ärge kartke mitte. Kui
nemmad ommad silmad ülestõffsid, ei näinud
nemmad leddagi, kuid Jeesust ükspäinis. Mä-
est alla minnes, telis Jeesus neid sedda näit-

mist ühhelegi ütlemast, kummi temma surnust
piddi sama ülestõusnud.

Kui Kristus, kes waggade walgus on, ennast
Maailmale näitab ni, kui Temma on:
siis neid ka, oh imme! kui Jummalaid kannast
ja kalliste ehhiab Jõsanda kroon.
Siis tulles au ette ja saab nende kätte;
siis selgeste taewas kui päikesed paistwad;
siis keikide kuuldes suurt rõmo heält tõstwad.

Juda-rahwa Üllematte uskmatta, kadde ja tigge meel Jeesuse wasto.

Kui Jeesus jälle tulli rahwa jure, teggi ta
ühhe poisi terweks, kennele iggal ku-mudeta-
misel lange-tõbbi olli. Sütti aia pärrast
läks Jeesus Galilea-maalt Jerusalemma lehte-
maia-pühhiks. Seal Tempelis õppetas tem-
ma arwalikkult ja tunnistas üles, et temma
Jummalast ennesest olli läkkitud. Rahwa seast
usksid paljo temma sisse, ja ütlesid: Kes mu
Kristus peaks ennam tähta teggema, kui se-
finnane on teinud?

Keigest seft sai Juda-rahwa surem kohhus,
need üllemad preestrid ja Wariserid nenda
wihhaseks Jeesuse wasto, et nemmad sullasid
läkkitasid tedda Finnindtma. Kui need tag-
gasi tullid, ja neilt küsiti, mispärrast nemmad
tedda mitte tonud? kostsid nemmad: Ükski
innimenne ei olle ellades nenda rakinud, kui
sefinnane inimenne. Ollete teie ka ärakessi-
tud? wastasid Wariserid. Kas ükski neist
Üllemist ehk Wariseridest on-temma sisse usk-

nud? Waid sesinnane rahwas, kes ei moista õppetust, on hulluks läinud. Nikodemus, sesamma, kes Jesusse jure olli tulnud õsel, ja kes üks nende kohtowannematte seltsist olli, ütles nende wasto: Kas meie käsk ühhe innimesse hukka moistab, ennego temmast kulakse ja teada saab, mis ta on teinud? Nemmad wastasid: Olled sinna ka Kalilea maalt? Otsi läbbi ja wata, et Kalilea maalt ei olle ükski prohwet illestousnud.

Arwalikkust õppetas Jesus nüüd ifka weel Jerusalemma Templis. Keit se rahwas tuli temma jure, ja ta tunnistas ennast se olles wad, kes pididi innimestele õiget tarkust ja õnustusse teed teada andma.

Wariserid, tedda ühhe puhko kuusades, et neil pididi kaebamist ollema temma peäle, tõid ühhe naese temma jure, se olli abbiello rikmissest leitud. Kesl paika sedda naest pannes, ütlesid nemmad: Õppetaja, sesinnane naene on leitud abbiello rikmisse tõ peäl ollemast. Agga Moses on meid käsknud, nisuggused kirowidega furnuks wisata; mis sinna ütled? Jesus kummardas mahha, ja kirjotas sõrmega Ma peäle. Kui nemmad nüüd küsides temma peäle aiastid, sirutas temma ennast ja ütles neile: Kes teie seast pattota on, se olgo essimenne, kes temma peäle kirowi wisab; ja kummardas jälle mahha, ja kirjotas Ma peäle. Kui nemmad sedda kuulsid, ja süddame-tunnistussest märko said, läksid nemmad wälja üks teine teise järrele, ja hakkasid ärraminema wannemist wiimsist sadik; ja Jesust jäeti

ülepäinise, ja se naene teel paika seisema. Agga Jesus sirutas ennast, ja kui ta keddagi ei näind, kui sedda naest, ütles ta temma wasto: Kus on need sinno peäle kaebajad? eks ükski sind olle hukkamõistnud? Se naene kostis: Ei ükski, Jesand! Siis ütles Jesus temmale: Egga minnagi ei moista sind hukka: minne, ja ärra te mitte enam patto. —

Pärast räkis Jesus rahwale jälle ja ütles: Minna ollen ma-ilmna walgus; kes minno järrel käib, se ei käi pimmedusses, waid temmal peab ello-walgus ollema. Wariserid ütlesid: Sinna tunnistas isseenneseft, sinno tunnistus ep olle mitte tõssi. Jesus wastas: Teie käsuse on kirjotud, et kahhe innimesse tunnistus tõssi on; minna ollen, kes ma isseenneseft tunnistan, ja se Jesa, kes mind on läkitanud, tunnistas minnust ka. Kus on so Jesa? küsisiid nemmad. Jesus wastas: Teie ei tunne mind egga minno Jesa; kui teie mind tunneksite, siis tunneksite teie ka minno Jesa. Teie ollete alt, minna ollen üllewelt; teie ollete seft-sinnatseft ma-ilmast, minna ei olle mitte seft-sinnatseft ma-ilmast. Ja kes mind on läkitanud, se on minnoga; se Jesa ei jätta mind mitte ükski, seft et ma ifka teen, mis temma mele pärast on.

Kui Jesus sedda räkis, usksid paljo temma sisse. Neile ütles temma: Kui teie minno san-na sisse jäte, siis ollete teie tõeste minno jüngerid; ja sate sedda tõt tunda, ja se tõdde peab teid wabba teggema, agga iggaks, kes patto teeb, se on patto sullane. Kui nüüd se

Boeg teib wabbaks teeb, siis ollete teie diete wabbad.

Nende wasto, kes tedda ei usknud, ütles Jeesus: Et minna töt vägin, sepärrast ei ussu teie mind mitte. Kes teie seast woib patto minno peäle tõeks tunnistada? Ägga kui minna töt vägin, miikspärrast ei ussu teie mind mitte? Kes Jummalast on, se kuleb Jummalaa sannad; sepärrast ei kule teie mitte, sest et teie Jummalast ei olle. Siis wastasid nemmad: Eks meie diete ei üttele, et sul kurri waim on. Mul ei olle kurja waimo, kostis Jeesus; waid minna auustan omma Jeesa, ja teie teotate mind: ja minna ei otši mitte omma au; üks on, kes sedda otšib ja kätte maksab.

Monneford jo olli Jeesus ütelnud, et iggafiks, kes pididi tedda uskudes piddama temma sanna, se pididi mitte surma näggema iggaweste. Ka nüüd ütles Jeesus sedda. Nemmad wastasid: Müüd tunneme meie, et sinnul kurri waim on. Abraam on surnud, ja need prohwetid, ja sinna ütled: Kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma maitsma iggaweste. Sinnaks surem olled kui meie isä Abraam, kes on surnud? ja prohwetid on surnud; kelleks sinna isseennast panned? Jeesus kostis: Abraam teie isä sai wägga rõõmsaks, et temma minno päwa pididi näggema, ja temma näggi sedda, ja olli rõõmus. Sinna ei olle, ütlesid nemmad, weel wiiskümmend aastat wanna, ja olled Abraami näinud? Edest, wastas Jeesus, enne kui Abraam sai, ollen minna. Sest said nemmad ni wiibafeks temma peäle,

et nemmad tedda tahtnud kirowidega wiiskada. Ägga nende filmad peti, et nemmad tedda mitte ei näind; ja nenda läks temma keskest nende wahhelt Tempelist wälja.

Oh Jeesus! wata heibeste, sul olgo halle südda! Sest müüdi piisut leitakse, kes tundwad hinge hädda. Weel sinno sanna naertakse, weel wähia waltet ustatse, ja dige uff on waia.

Ei olle mitme õppetust so päahas kirjast nähha; ni mitmed wõwad wallarust ja usi kasko tehha: Se tahhab sedda, teine teist, ja ütšige ei kolba neist; keel libbe on, meel tigg.

Üks kes pimme on sündinud ussub Jeesuse siisse, ja kes näwad, on usmata.

Mõda minnes näggi Jeesus ühhe innimesse, kes pimme olli sündinud. Jüngwid küsisid Jeesusest: Kes on patto teinud, sesinnane, woi temma wannemad, et ta pimme on sündinud? Jeesus kostis: Ei sesinnane polle patto teinud, egga temma wannemad; waid Jummalaa teud peawad temmas arwalikkaks sama. Minna pean teggema selle teud; kes mind on läkkitanud senni, kui pääw on; õ tulleb, milal ütšeki ei woi middagi tehha. Runni minna ma-ilmast ollen, ollen minna ma-ilmast walgus.

Kui Jeesus sedda sai ütelnud, teggi ta selle pimmeda innimesse filmad lahti. Sest toustis jälle riid Bariseride seas. Teised ütlesid Jeesusest: Sesinnane ei olle Jummalast, et ta hingamisepäwa ei pea. Teised ütlesid

sid: Kuida woib üks pattune inimenne nisug-
 gused tähhed tehha? Sinna, mis sa ütled
 temmast, et ta sinno silmad on lahti teinud?
 Küssisid nemmad sellelt, kes pimme olnud.
 Temma on Prohwet, kostis ta. Anna Jum-
 malale au, ütlesid nemmad temmale; meie
 teame, et sesinnane inimenne üks pattune on.
 Temma wastas: Kas temma pattune on, ei
 tea minna mitte; ühhe asja tean ma kül, et
 ma pimme ollin, ja nään nüüd. Jälle küssi-
 sid nemmad: Mis teggi temma sinnule? Kui-
 da teggi temma sinno silmad lahti? Temma
 kostis: Jubba ma ollen teile ütelnud; miks
 teie jälle tahhate sedda kuulda? Kas teie tah-
 hate ka temma jüngriks heita? Siis sõimasid
 nemmad tedda, ja ütlesid: Sinna olled tein-
 ma jünger; agga meie olleme Mosesse jün-
 grid. Meie teame, et Jummal Mosessega on
 räkinnud; agga seddasinnast ei tea meie mitte,
 kust ta on. Se inimenne wastas: Se on
 ommeti diete imme, et teie ei tea, kust ta
 on; ja temma on minno silmad lahti teinud.
 Egga se polle jo teil teadmatta, et Jummal
 pattusid ei kule, waid kui legi jummalakart-
 lik on ja teeb temma tahmissse järrele, sedda
 kuleb temma. Kui sesinnane ei olleks Jum-
 malast, siis ei woiks temma ühtegi nisuggusti
 teggusid tehha.

Nüüd nemmad toukafid tedda wälja, üt-
 teldes: Sinna olled foggoniste pattude sees
 sündinud, ja sinna õppetad meid?

Jesus kulis sedda, et nemmad tedda wäl-
 ja ollid lükkunud, ja tedda leides ütles ta tem-

ma wasto: Kas sa ussid Jummalale Poia
 sisse? Jesand! Kes se on, küsis ta, et min-
 na temma sisse woin uskuda? Jesus ütles:
 Kes sinnoga rägib, se on sesamma. Kum-
 mardades ütles temma nüüd: Jesand! min-
 na ussun.

Monned Bariferid, kes sel ajal kuulsid
 Jesust ütlewad: „Minna ollen kohtomoisimis-
 seks sesinnatse ma ilma sisse tulnud, et need,
 kes ei nä, sawad nähha, ja kes näwad, pim-
 medaks sawad,“ küsisid Jesuselt: Kas meie
 ka pimmedad olleme? Jesus wastas neile:
 „Et teie kesk omma patto pimmedusse sees üt-
 lete: Meie näme; siis jääd teie pat.“ —

Eks löppe pea, Wahhemees! se patto õ, kus ollen sees?
 Dns sedda õõd weel paljo?

Eks kau wahhest pimmedus mo süddamest ja holetus,
 mis kõrwam on kui kaljo.

Nüüd meie udes seadusses jo ellame, ja tund on käes,
 et walguš peab sama:

Kas sünniks pimmedussega nüüd allati weel tapleda?
 Dns Jesus seks kül tulnud?

Jo meie õ on löppenud, et sa, oh Jesus! tousenud;
 miks õ meid kinnihoiab?

Eks Jesus meil ei wõtnud ka se sannaga kül päistada,
 mis walguš sadu nouab?

Mo silmi putu, terweks te ja folbawaks, et selgeste
 ma seketan teik tehha:

Sest siis on dige hädda kä, kui päwal silmad ühteke
 fest walgest ei woo nähha.

Jesus sõitleb omma Jüingritte äkkilist wiha, ja õpvetab, et, kes Temma Jüingriks tahhab heita, se peab sedda feigest siddamest ollema.

Eh! käl Jesus nüüd Jerusalemmast ärra-läks, ommeti põris temma julgeste omma palle pea jälle senna, minnes sedda teed, mis läbbi Samaria läis. Ennese ele läkkitas temma Käskusid, kes ühhe Samaria-rahwa allewisfe läksid, temmale õmata walmistama. Agga et Jesusse meel olli Jerusalemma pole minna, sepärrast ei wõtnud nemmad tedda mitte wasto. Sest pahhandasid temma Jüingrid Jakobus ja Joannes omma meelt ni wägga, et nemmad neid tahtnud taewa-tullega ärrarikkuda, nenda kui Eliaske teggi Runniga Ahasia pealikkude ja nende wäega. Agga Jesus, kes omma Jüingrid ilka truiste juhhatas ka kannatusse ja tassandusse pole, sõittles neid nende ilma aegse wiha pärrast, ja ütles: Teie ei tea weel mitte, misfugguse Waimo pärrast teie peate ollema. Minna ep olle jo mitte tulnud innimeste hinged hukka saatma, waid ärrapeästma.

Kui nemmad nüüd ühhe teise allewisfe läksid, sündis se, et tee peäl tegi temma wasto ütles: Jesand, ma tahhan so järrel käia, kuhho sa ial lähäd. Jesus wastas temmale: Diebbastel on augud, ja linnudel, mis taewa al, on pessad; agga mul polle mitte asfet, kuhho ma omma Pead woiksin panma.

Üht teist käskis Jesus ennese järrel käia;

agga se pallus ennesele lubba, omma isä enne mahha matta. Lasse need surnud, ütles Jesus, ommad surnud matta; agga sinna, minne ja kuluta Jummalaga riki.

Üks teine tahtis käl temma järrel käia, agga enne Jummalaga jätta neid, kes temma watas ollid. Ei ükski, ütles Jesus temma wasto, kes omma kät adra kälge panneb, ja watab taggasi, ei kõlba Jummalaga rigile.

Kes tahhad tdest armastada, teist kõrwast se ei sallige: Kaks päitefi ei sa walguštada maad ühtlase seält taewa seest; kaks wastast Herrat renida ei woi, sest se ei sünni ka.

Hing! mis süis lonkad kahhes mõttes? Dns Jummal warraks arwada, mis ühjad asjad sind süis pettes weel jondwad sinni piddada? Peab ta sind ommaks arwama, süis pead sa pattust lahkuma.

Kui tahhad Kristust ommaks hoida, süis tedda üks; nes hinnusta, ja ärra lasse ennast wolita, waid patto rõmo unusta: pat peab sünnust kadduma weel enne, kui süit lahkud sa.

Weel seitsekümmand Jüingrit seätrakse Jesussest.

Sesamma tee peäl seadis Jesus ka teist seitsekümmand Jüingrit, läkkitas neid kaks ühhes ennese ele igga linna ja paika, kuhho ta piddi minnema, ja ütles nende wasto: Leikust on paljo, agga pisut tõteggiaid: palluge ses pärrast leikusse Jesandat, et temma tõteggiaid omma leikusse kallale wõtrats wälja arada. Kes teid kuleb (ütles ta neile weel), se kuleb

mind; ja kes teid ärrapölgab, se pölgab mind ärra: agga kes mind ärrapölgab, se pölgab sedda ärra, kes mind on läkkitanud.

Mõmoga tullid need seitsekümme taggasti, ja Jeesus tännas omma taewase Jeesa teige hea eest, mis ta inimestele nendegi läbbi lasknud tehha, ja ütles: Ma tunnistan so au ülles, Jeesa! taewa ja Ma Jeesand! et sa sedda tarkade ja moistlikkude eest olled warijule pannud, ja olled sedda ilmutanud wõetimille. Edest, Jeesa! se on nenda so mele pärrast olnud. — Eius ta pöris ennast Jüngerite pole, ja ütles: Keit on mulle minno Jeesast antud, ja ükski ei tunne, kes se Poeg on, kui agga Jeesa; ja kes se Jeesa on, kui agga Poeg, ja kellele se Poeg sedda tahhab ilmutada. Onsad on need, kes näwad, mis teie näte! Minna ütlen teile, et paljo Prohwetid. Kuningaid on tahtnud nähha, mis teie, ja ei olle sedda mitte näinud, ja kuulda, mis teie kulete, ja ei olle sedda mitte kuulnud.

Eks olle nüüdki hulga fees ni monned inimestefed, kes kül on alwad ilma ees ja ärrapölnud waesed, kes niiski Jeesu Waimoga, (mis on ma: ilma teadmatta), on wõitnud wägga rohkest?

Jeesus Laatsarusse ja temma õdede jures.

Emale Väies läks Jeesus lihhe allerwisse, Pestania nimmi, Laatsarusst ja temma õed Marta

ja Maria waatma. Maria kulis teige tähheles pannemisega temma õhne. Marta, kellel paljo teggemist olli mitmesugguse maia: tõga, ütles Jeesusse wasto: Jeesand, eks sa sest ei hosi, et minno õdde mind lasseb üksi waewa nähha? Et üle niiskid temmale, et temma mind ka peab airma. Jeesus wastas: Maria, Marta, sa murretsed ja teed ennesele tülli mitme asia pärrast; agga liht asia on tarwis, ja sedda head õsfa on Maria wallitsenud, mis ei pea mitte temmalt ärrawoetama.

Ni kui pühhal Mariale ainus õsfa olli se: Temma idttis Jeesusse, ihus temma jalgele; ei olnud muud himnud ta süddames teada, kuid ätspäinis Jeesusse õpperust kuulda; Mis temma ni iggatses, sedda ta sai, et temmale Jeesus ta õsfa's siis jäi:

Nenda olgo minno himmo, Jeesus! sinno järrele, Oh et olleksin so ammo minna idenud sinnule! Et paljo kül peaksid patto teed nondma, mind ommeti sata so tele sin joudma! So fanna, oh Jeesus! on ello ja waim, se kaswab ning kosjub kui terrane taim.

Jeesusse Jüngerid õppiwad Jummalat palluma temma mele pärrast.

Sel aial pallusid Jeesust temma Jüngerid, et ta neid piddi õppetama Jummalat diete palluma. Jeesus tulletas nende mele sedda meie Jeesa palwet, mis ta siis so lasknud palluda, kui ta olli sedda mõe: jutlust piddas ma. Sesinnane palwe õppetab palluma teie

geennamiste nende iggaweste warranduste parrast. Üks ainus palwe-sanna on agga seäl fees, misga pallutakse iggapäwase leiwda ehk aialikko warranduste parrast. Keik muud selle palwe sannad noudwad iggawesed warrandused, ühheks õppetuseks, et inimenne teiges ommas palwes peab teigeennamiste nende parrast Jummalat süddamestikkult palluma. Se on Jeesuse nimmel, ehk Temma õppetuse järel Jummalat palluma.

Tännini, (ütles Jeesus sepärrast omma Jüngeritele), ep olle teie middagi pallunud minno nimmel: tõest, minna ütlen teile: Mis teie ial Jeesust pallute minno nimmel, sedda annab temma teile. Palluge nenda, siis peate teie wõtma, et teie rõõm woiks täis olla. Iggaüks, kes nenda pallub, se saab; kes nenda õstib, se leiab; kes nenda taewase Jeesa armo-ukse peäle kopyutab, settele tehakse lahti. — Mis saggune isä on teie seast, kennelt poeg leiba pallub, kas peaks ta temmale kirowi andma? Kui temma ka kalla pallub, kas ta peaks temmale ussi andma kalla eest? Kui nüüd teie, kes teie pattused ollete, moistate häid andid anda omma lastele; kui paljo ennam annab teie Jeesa, kes taewas on, häid andid neile, kes tedda palluwad?

Kui ka mo hing ni abbi püab, oh armas Jeesa! sinno nimmega, ja sinno Waim ka mo sees hüab, siis peab so südda ellaks minnema, et armust õrse wõlleb se so sees, kui ma sind pallun uskas sinno ees.

Se palwe, mis so Waim null' sadab, küll se on wägga armas sinno ees, se peäl so Jeesa südda watab, et sünnib se so Woia nimmest sees; temmas ma ollen Laps ja Pärria, ja armo eest saan sünnust armo ka.

Oh! õnnis, kui ma sedda tunnen, mis Sinno Waim mo waimust tunnistab; ma tean, ja üpris immet's pannen, et mo hing keik head andid so kaeft saab. Sa annad mulle paljo ennam weel, kui minna moistan, pallun, püan teäl.

Ni kui mind Jeesus õppetanud sind palluma, ni pallun Sinno ees; siis Jeesus abbi rootanud, se, kel on Jah ning Amen Temma sees. Se eest ma laulan sulle aunistust, et kintid mulle ni suurt õnnistust.

Jeesus õppetamas, nomimas, ja süddamed läbbi katsumas, head tehhes.

Petaniast tullid Jeesus jälle Jerusalemma. Talwe olli siis, ja Kirriko-päwa peti Jerusalemmas. Kui nüüd Jeesus pühhas koias olli, siis tullid Jüda-rahwas temma ümber, ja ütlesid temma wasto: Kauaks jättad sa meie hinge kahhe wahhele? Ollid sa Kristus, siis ütse meile sedda julgeste. Jeesus kostis neile: Minna ollen teile jo ütelnud, ja teie ei ussu mitte; need teud, mis minna teen omma Jeesa nimmel, need sünnatsed tunnistawad minnust. Minna ja se Jeesa olleme üks. Süis tõstid nemmad jälle kirowa ülles, et nemmad tedda pidid nendega wiiskama. Jeesus ütles: Paljo

häid teggusid ollen ma teile näitnud minno Jes-
 fast; mis sugguse teo pärrast nende seast wis-
 tate teie mind kiwwidega? Nemmad wastas-
 sid: Hea teo pärrast ei wiska meie sind mitte
 kiwwidega, waid Jummal teotamisest pärrast,
 ja et sinna, kes sa inimenne olled, isseennast
 Jummalaks teed. Kui minna, kostis Jesus,
 omma Jesa teggusid ei te, siis ärge uskuge
 mind; agga kui minna neid teen, siis uskuge
 need teud, kui teie mind ei ussu: et teie mois-
 tate ja ussute, et Jesa minno sees, ja minna
 temma sees ollen. Siis otisid nemmad jälle
 tedda linniwõtta; agga temma läks nende käest
 ärra, jälle teile pole Jordani femna paika, kus
 Joannes esmalt olli ristimas. Seal wõtsid
 paljo temmale au andes tedda uskuda.

Ühhele, kes temmalt küsis: kas piisut neid
 on, kes õnsaks sawad? wastas Jesus: Se
 wärraw on lai, ja se te on suur, mis hukka-
 tusse sisse wiib; ja paljo on neid, kes seält
 sisse lähawad. Se wärraw on kitsas, ja se
 te on waewalinne, mis ello eht õnnistusse sisse
 wiib; ja piisut on neid, kes sedda leidwad. —
 Woittelge siis, et teie woiksite kitsast wärrawast
 sisse minna! Paljo püüdwad sisse minna,
 ja ei woi mitte. Ei sa keik, kes minno wasto
 ütled: Jesand, Jesand! taewa riki; waid kes
 teeb minno taewase Jesa tahmist. Jagauks,
 kes nenda minno jure tulleb, et ta minno san-
 nad mitte üks päinis kuleb, waid ka teeb nende
 järrele, se on ühhe inimesse sarnane, kes om-
 ma kodda kalso peäle ehitas; ja kui raske sad-
 do tulli ja wolas wessi selle koi peäle käis, ei

langend temma mitte mahha; sest temma allus
 olli kalso peäle raiatud. Ja iggaüks, kes min-
 no sannad käl kuleb, agga nende järrele ei te,
 tedda peab jölleda inimesse sarnaks peta-
 ma, kes honet ehitas liwa peäle ilma allus-
 seta: tuled puhhusid, wolas wessi käis temma
 peäle, ja seddamaid langes ta mahha, ja tem-
 ma lagguminne olli suur.

Ühhe Wariferi Allema koi, kus Jesus
 ühhe hingamisest päwal woõra-peul olli, mis
 kalso-õppetuse järrel piddi tehtama waestele,
 teggi ta ühhe mee-tõbbise terweks; kes ollid
 femna woõraks kutsutud, ja wallitsesid illema
 paika istuda, maenitset temma, et nemmad
 piddid allandikkud ollema. Kui sinna olled
 kutsutud, ütles temma, siis istu allama paika
 mahha. Kui se, kes sind on kutsnud, sulle
 ütled: Sõbber, minne femma illemale; siis
 on sul au nende ees, kes sinoga laudas istwad.
 Sest iggaüks, kes ennast isse allendab, tedda
 peab allandatama; ja kes ennast isse allandab,
 tedda allendakse. Ka selle wasto, kes Jesust
 olli kutsnud, ütles temma: Kui sa woõraspid-
 do teed, siis ärra kutsu mitte üks päinis neid,
 kes is sõbrad, eht suggulased, eht rikkad näabred
 on, et nemmad sulle sedda peaksid tasjuma;
 waid kutsu ka neid, kes waesed, wiggased,
 jallotumad, pimmedad. Neil ei olle käl mid-
 dagi sulle tasfuda; agga sedda peab sulle tas-
 futama digede illestousmisses. Kui üks neist,
 kes Jesussega laudas istid, sedda kulis, ütles
 ta temmale: Danis on se, kes leida sõõb Jum-

mala rüis! Agga Jesus andis nende tähhendamise sannadega sest surest õhto-sõma-aiaist moista, et mitto, kedda Jummalast kutsutakse, isse ennast keelwad temma õhto-sõma-aega maitsmast.

Wimaks andis Jesus sesamma omma reisi peäl weel mitmed kallid õppetused ni hästi omma Jüngeritele kui teistele, kes temmaga käisid. Ta ütles neile: kes ial tahtwad temma tõsisesid järrelkäiad ja tunnistajad olla, need peawad kindla, kannatlikko ja trui südamega temma õppetused sannade- ja teggudega kuulutama, ja ilka walmis ollema, Temma pärast keikuggust waewa kandma. Ta käskis südamelikkult hoolt kanda, et neile sesinnane tõsise usso märk ellades ei puduks.

Kohkeste näitis Jesus ilka weel omma armo ülles neile, kes hädalisised ollid. Kümme piddalitõbbist meest teggi temma jälle terweks, kennest üks agga tännatik olli se eest.

Helde Jesuse! Sinno sugustke kusjagi ei olle leida: Wimmedusses woid sa hoida; sadad walguise, helde Jesuse!

Surem Kuningas aitab wäggewast. Sind keik rahwas auustago, so ees ennast allandago! Olle Kuningaks ja muul õppiaks!

Sind ma kummarдан, ning so pärralt jään, kui so pähha Waim mind aitab ning so armoga mind täidab; siis ma armastan sind, ning kummarдан.

Laatsarusse üllestousminne surnust aiab Jesusse waenlaste meest weel ennast kui enne ülles temma wasto.

Petaniast ärratas Jesus omma sõbra Laats-

arusse surnust ülles. Sesinnane inmeteggo teggi Juda-rahwa seas suurt tülli. Paljo neid, kes Laatsarust näggid surnust üllestouswad, usksid kül Jesusse sisse; agga monned weist läksid ärra Wariseride jure, ja ütlesid neile, mis Jesus olli teinud.

Siis koggusid üllemad preestrid ja Wariserid suurt kohhut kokko, ja ütlesid: Mis peame meie teggema? Sest sesinnane innimenne teeb paljo inmetähtä. Kui meie tedda nenda jättame, siis uskwad keik temma sisse; siis tullewad Roma-rahwas, ja wõtwad meie paika ja rahwast hopis ärra.

Üks nende seas, Kaiwas, kes sel aastal üllem preester olli, ütles nende wasto: Teie ei tea ühtegi, egga mõtle mitte järrele, et meie parrem on, et üks innimenne sureb rahwa eest, ja et keik rahwas hukka ei sa.

Siis piddasid nemmad sest päwast keik hopis nou, et nemmad Jesust piddid ärratapma. Agga et temma suremise aeg weel mitte kä olli, siis ei käinud temma ennast armalikkult Juda-rahwa seas, waid läks ühte kõrwalisse paika, mis hüti Ewraimiks.

Sind, oh Jesus! tappa püüdsid sinno pahhad waenlased; kes sa surnast ülles hüüdsid, wasto wõtsid pattused, kes sa head ilka teinud, head rehhes waewa näinud: Sind siin ralka kiusati, hukka wimaks moisteri.

Oh! kui sedda mõtlen minna, et ma olen partune

et ma mitte ni kui sinna
head teind ei polege;
eks ma siis ei peaks kandma,
heal meel andeks andma,
kui mind kurjad wihtawad
ehk mind takka kiusawad?

Jesus, lapsokeste armastaja.

Swainni wibis Jesus omma Jüngrittega,
kuni Pasa-pühha kätte tulli. Seal olles
näitis Jesus ütles, kui wägga armsad ka
lapsokessed on Temma melest. Neid todi tem-
ma jure, et temma käd nende peä'e piddi pan-
nema ja palwet teggema; agga Jüngrid sõit-
lesid neid, kes neid temma jure töid. Kui Je-
sus sedda näggi, sai temma meel wägga hai-
geks, ja ütles neile: Laske need lapsokessed min-
no jure tulla, ja ärge keelge neid mitte; sest
nisugguste pärralt on Jummal riik. Kui teie
ei põra ümber, ja ei sa kui lapsokessed, siis
ei sa teie mitte taewa riik. Kes ni wägga, il-
maslita ja allandik on, kui needsumatsed pisso-
kessed, se on se surem taewa riik. Kui tegi
ühhe nisugguse lapsokesse minno nimmel wasto
wõttab, se wõttab mind wasto; agga kes pah-
handab ühhe neisfinaatsist pissokessist, sel on
parrem, et westi-kirwi temma kaela peaks
podama, ja tedda ärraupputadama süggawa-
ma merre kobia. Ja nende lapsokeste peäle
panni Jesus käd, ja õnnistas neid.

Pöörigem ümber taggast! Ölgem ni kui lapsokessed
allandikud alkati, waggad, head innimesed;
ni kui head lapsed ka wõrkem rahho piddada.

Olgo laugel ni kui neist meitest kange meel ja sädä;
armastagem teine teist ni, kui lapsed tewad sedda,
teine teisel süddames rõmo tehhes, solwides.

Alta meid, oh Jesuke, nenda nõrda, nenda sada;
siis sa meidki heldeste wõttad uest' õnnistada,
siis so taewa rigile pärrast surma kolbame.

Rikkuse waesust annab Jesus ühhe, rikka nore innimesele moista.

Wägga rikkas noor mees, kes rahwa ül-
lem olli, astus Jesusse jure, ja ütles temmale:
Mis pean ma teggema, et ma iggawest õnnis-
tust woiksin sada? Jesus wastas: Tahhad
sa õnsaks sada, siis pea kāsso sannad. Mis-
suggused? küsis se noor mees. Needsumatsed,
ütles Jesus: Sinna ei pea mitte tapma, mit-
te abbiello ärrarikkuma, mitte warrastama,
mitte üllekohto tunnistama; ja auusta omma
Jesa ja Emma. Temma kostis: Sedda keik
ollen minna piddaniid omma norest põlwest,
mis mul weel waiak on? Armastussega watis
Jesus temma peäle, ja ütles temmale: Uht as-
ja on sul waiak; minne ja mü ärra keik, mis
sul on, ja anna waestele. Siis on sul üks
warrandus taewas; ja tulle, kai mo järrel ja
wõtta ennese peäle risti. Kui ta sedda sanna
kulis, sai temma muresse, ja läks kurb ärra.
Sedda nähhes ütles Jesus: Kui waewalt sa-
wad need Jummal riik, kenneel paljo warran-
dust on! Hõlpsam on se, et paks kōis (kam-
meel) nõdela silmast läbbi lähhäb, kui rikkas
Jummal riigi sisse.

Kes siis woib õnsaks sada? küsiti tem-

malt. Jeesus wastas: Mis inimeste jures on woimatta, sedda woib Jummal tehha.

Agga meie, hakkas Petrus, meie olleme keik mahha jätnud, ja sinno järrel käinud, mis meil nüüd sest on? Jeesus wastas: Ükski ey olle, kes minno ja armo-õppetuse parrast middagi on mahhajättnud, mis keigearmsam olli temma melest; ja kes ei peaks sama mitto wõrra selfinnatfel aial, ja tullerwas ilmas iggawest õnnistust.

Agga fennna jure ütles Jeesus neile ka, et paljo, kes esimesed on, peawad wiimsed ollema, ja need wiimsed esimesed. Sedda selles tas Temma mitte ükspäinis ärra nende tähendamisese sannadega neist tõteggiaist wina mäel; waid õppetasa ka nende sannadega, et ei sünni mitte neid kaetseda, kenne käsfi parreminne käib, kui meite enneste käsfi; egga mitte nurriseda Jummalata wasto, peaks temma mitte nenda teggema, kui meie arwame ehk sowime.

Üks on tarwis, armas Jummal!

Sedda moistama õppeta!

Ja, mis armastan ma rummal, rühja agga ollewa;

sest et se mo süddant siin pinab ja waewab, ja ükspäinis murret ja kurwastust annab.

Kui agga se ühhe saan, siis se on muul kül õnsam ja parram kui ilm, mis on sull.

Kui sa tahhad sedda leida, ärra ofsi ilmas teäl;

waid mo südda wõtko jouda,

kül ta leiab sedda seäl,

kus Jummal täis armo muul iggawest ellab, ja neid, kes on pöörmas, weel eddasi aitab.

Seält leitasse suremat, parremat hääd, seäl on se ükspäinis, kus iggawest jääb.

Jeesus kulutab jälle omma kannatamist, surma ja ülestõusmist enne, ja lasseb omma armowalgust waista ihho ja hinge filmadele.

Erwaimist läks Jeesus eddasi Jerusalemma. See peäl kulutas ta omma Jüngrittele jälle, misfuggused rasked kannatamisjed ja surma wiid sedda ootsid Meie lähhame Jerusalemma, (ütles ta neile); ja keik peab lõppetadama, mis Prohweride läbbi on minnust enne sõidud. Ehk nüüd Jeesus kül selgeminne weel kui enne ommast tullerwast kannatamisest, surmast ja ütles-tõusmisest omma Jüngrittele rakis; õmmeti ei moistnud nemmad sest middagi, ja sefennane kõnne olli nende eest warjul. Sest sel aial mõtlesid nemmad ni hästi kui mu Juida-rahwas, et Jeesus kui se tootud Messias ehk Kristus piddi neid keik Roma-rahwa wallitsussest lahti peästma, ja kui ilmlik Kuningas keik enese alla heitma.

Kui Jeesus Jeriko linnna liggi sai, istus üks pimme tee äres, ja kerjas. Sefinnane, kuuldes rahwast möda minnewad, kulas, mis se piddi ollema? Jeesus Naatsaretist lähhäd möda, ütlesid nemmad temmale. Küssendades pallus ta Jeesust, temma peäle armo heita. Rahwas käsks tedda wait olla; agga temma küssendas paljo ennam: Jeesus, heida armo minno peäle! Jeesus jäi seisma, ja käsks tedda enese järe tua. Mis sa tahhad, et ma sulle pean teggema? Küssis Jeesus nüüd temmalt. Jõsand! et ma woiksin jälle nähha! ütles temma. Jeesus

teggi tedda terweks; ja temma kais Jesusse järrel Jummalat auustades. Keif rahwas, kes sedda näggi, andis Jummalale kiust.

Jeriko linnas olli üks rikkas tõlneride üllem, Sakkus nimmi. Se püdis Jesusi nähha sada, kes ta pididi ollema; agga et ta madal mees olli, siis ei saand temma mitte rahwa pärrast, mis Jesussega kõndis, kui ta Jeriko tulnud ja seäst läbbi läks. Ette joudes astus siis Sakkus ühhe metswigipu peäle. Kui Jesus senna sai, näggi ta tedda, ja ütles temma wasto: Sakkus, tänna pean ma sinno kotta jäma. Usinaste tulli temma mahha, ja wõetis tedda rõmoga wasto. Keif, kes sedda nägid, nurrisesid ja ütlesid: Temma on ühhe patuse mehhe jures sees käinud. Sest need tõlnerid, kes ka Juda-rahwa kääst tolli-rahha pididid saatma Roma Keisri kätte, ollid nende arwades wägga pahhad ja ärrapõlgitud innimesed, nendasammoti kui Samaria-rahwas Jesusse Ma-peälse ellamisse aial. Ja ommeti ollid need sagedaste paljo parremad, kui keif need Bariserid ja Kiriatundjad, kes isseenneste peäle lootsid, et nemmad pididid õiged ollema, ja muud põlgfid. — Kui nüüd Jesus Sakkusse jures olli, ütles ta Jesusse wasto: Jeesand, minna annan omma poolt warrandust waestele; ja kui ma kellelegi ollen üllekohto teinud, annan minna neljawõrra taggasi. Täanna, ütles Jesus nende nurrisejatte wasto, on sellesammatsse koiate Onnistus tulnud; sest et sesammagi Abraami poeg on. Ja kui polleks se ka mitte Abraami poeg, waid, nenda kui

teie arwate, raske ja suur pattune; siis ollen minna jo tulnud õstima ja õnsaks teggema, mis ärrakaddunud on.

Jeriko linnast wälja minnes teggi Jesus jälle kaks pinnemat, kes tee äres istse, nägema; ja tännalikkõ süddamega kaisid nemmad temma järrel.

Oh Jesus! armo walguš, sa tõe õppia, las' sinno ello selgust ka mulle paistada! mo süddant rõmüstada, mo waimo uendada;

mo Jummal, sedda tel
Mo pattud andeks anna, ning aita heldeste, ja armoga mind kannna, ja sedda murrese, et sa so rahho andid mo süddamesse panned.

Oh Jeesand, kule mind!
Kül siis saab wälja aetud ka minnust patto tõe; kül siis saab hästi noutud so mele järrele so ommaks ennast anda, ja hinge eest hooft kanda, et sa mind lunnastrand.

Et tunneksin sind, Jesus, sa isst õppeta!
seks walgušta mo moistus so pühha Sannaga!
et uskisin so siise ning jäätin tõe siise, ja saaksin parremaks.

Mind woitelda sin aita, et hirmud risti lõda, et ma woin hästi jouda sin panna kõrwaste mo kurja hirmo wasto! Siis liggi neit ei astu, waid ellan sinulle.

Oh! wõtta sinna süta so armo minno sees, et ma woin armastada sind keigest süddamest; so mele pärrast olla, so ello: teie tulla
sin ning seäl iggawest.

Nüüd, Jeesand! anna woinust, mis satas sinno Waim, ka anna wägge, julgust; siis ollen armo raim; sest muido keif mo wõtte, mis ial wõrtan ette, ei kolba kuhhugi.

Sepärrast, armas Jummal, mind armust walgušta!
Sest muido ollen rummal. Mo süddant uenda!
Et ma so jure jouan, so tahmist tehha nonan, mind aita waggewast!

Jesus, Jerusalemma sisse tulles, wõetaks rahwast kui Kuningas wasto. Jerusalemma parrast nuttes, kuletas Jesus selle linna ärrarikmist enne; ja puhastab müüdkü temma Templi.

Se näddal olli ka, millal Jesus ennese peäle wõttis keige kibbedama kannatamisse ja surma waewa.

Selle näddala esimesesl päwal, mis meie Pühapääw on, läks Jesus arwalikkul Kõmbel ja Juda-rahwa wanna wisi järrel, kühhe eesli sällu selgas istudes, kui nende Kuningas Jerusalemma sisse. Rahwas, mis eel ja tagga käis, näitis temmale, kui Kuningasle, au ütles. Surem hulk lautas ommad riided tee peäle; teised raiusid oksse puist, ja heitsid tee peäle, sure heälega, lauldes: Hosianna! se on ärraselletud: On olgo Jummalast! Kõdetud olgo se Kuningas, kes tulles Jofanda nimmel! Hosianna kõrges Taweti poiale! Keif linna rahwas olli liikumas, ja ütles: Kes se sinne on? Se on Jesus se Prohwet! wastasid nemmad; se on se, kes Naatsaretist Kallile-maalt on. Kui illemad preestrid ja Kirjatundjad mitte ükspäinis rahwa ja temma Jüngerite, waid ka poiside kitusse laulud kuulsid, sai nende meel pahhaks, ja nemmad tahtsid, et ta neid piddi kaskma wait olla. Jesus wastas: Kui need sinnafted wait jääksid, peaksid küt kirowid küssendama. Ja üks teie ial ei olle luggend: Wäetimate ja immerwate laste suust olled sinna ennesel kitust walmistanud.

Jerusalemma nähhes, nuttis Jesus selle linna pimmedusse, wallatusse ja se hirmsa ärrarikmisse parrast, mis ta peäle piddi tullemä. Ta kuletas sedda enne, üteldes: Kui sinnafted teaksid sedda, ja weelgi seltsimatsel ommal päwal, mis sinna rahhule tarwis lähhäb! agga nüüd on se sinnafted eest warjule pandud. Nleg tulles sinnafted peäle, et so waenlasted sinnafted ümber walli terwad, ja sinnafted ümber piirwad, ja sind keifipiddi waerawad; ja nemmad löwad sind mahha, ja sinnafted lapsed sinnaftes, ja ei jätta kirowi kirowi peäle, separrast et sa ei olle tunnud omma armo-katsumisse aega. 37 aastat parrast, kui Jesus sedda sai ütles, sai Jerusalemma linnafted ärrarikkutud Roma-rahwa läbbi, nenda kui enne olli õõldud.

Ka sel wiimisel omma õppetusse ammeti ajal puhastas Jesus Jerusalemma Templi neist, kes seal müüsid, ostsid, ja rahha wahhetasid. Minnafted kodda, ütles Temma, peab palwe koiaks hätamä; agga teie ollite sedda jälle rõõwli auguks teinud.

Pasjo, kes ollid pimmedad ja jallotumad, teggi Jesus nüüdki terweks. Kui õhto sai, läks ta linnafted wälja Petania, ja jäi senna õfeks.

Jerusalem, mis Jesule Hosianna laulda wõttis, se hädis parrast: ristil löi ja tedda mahha jättis. Oh aita, armas Jesus! mind, kui auustan ja kidan sind et säddamest se sinnafted!

Jerusalem sind nutma teeb, oh Jesus! kibbedaste. Neid sinnafted sinnaftes, kes pöörwad ussinaste. Sest, kes so pole pöörwad nüüd, ja nutwad omma patto süüd, neil on fest hinge rahho.

Jesus sulaub Wariseride ja Saddu- seride siud kinni.

Esmas warra homniko läks Jesus jälle Jerusalemma. Kui ta pühha kotta tulli, ja seät õppetas, käsissid temmalt illemad preestrid ja rahwa Wannemad: Misjugguse melewallaaga teed sa tedda? ja kes on sulle se melewalla annud? Minna tahhan, kostis Jesus, ka teilt ühhe asja küsida. Kui teie mulle sedda ütlete, siis tahhan minna teile ka õõlda, misjugguse melewallaaga minna need asjad teen. Kust olli Joannesse ristminne, taewast woi innimestest? Nennmad mõtlesid isseenneses: Ütleme meie: taewast; siis ütleb temma: Mikspärast ep olle teie siis tedda mitte usk nud? Kui meie ütleme: innimestest; siis tulleb meil rahwast karta: sest rahwas olli julge se peäle, et Joannes pididi Prohwet olla. Ja nennmad kostsid: Meie ei tea mitte. Siis ütles Jesus: Egga minnagi teile ütles, misjugguse melewallaaga minna need asjad teen.

Tähendamisse sannadega neist kahhest poist, Jummal isse wiis olli, ja neist pahhast wina-mäe harriatsest andis Jesus neile weel ennem tunda, kui usk matta, ja kui piisut nennmad Jummalale armo wäärt olli.

Sure wihhaga püüdsid nennmad selsammal tunnil kässi temma külge pista. Agga nennmad kartsid rahwast; sest need pididasid tedda sureks Prohwetiks. Agga õmmeti wahtsid nennmad tedda, ja läkkitasid kawwalad kulajad wõhja, kes ennast waggaks teggid, et nennmad

tedda temma kõnnest piddid kinni sama, ja tedda ärra antima Ma wallitseja woimusse ja melewalla alla.

Sai õhto, siis läks Jesus jälle linnast wäl ja kõrwale.

Teisse ning kässiko, kui Jesus Jerusalemma Tempelis jälle olli, õppetas temma weel monned tähhele-pannemisse ja usso wäärt asjad, mis mele parrandamisse pole juhatawad.

Kül neid ollid, kes Jesust kawwalaste püüdsid temma kõnnest wõrkutada, ja tedda küsadsid monnesugguste käsfinimestega. Agga nennmad ei wõind tedda mitte rahwa ces kõnnest kinni sada, pannid immeks temma kostmised, ja ei julgend temmalt ühtegi enam küsida.

Teised kawwalad kulajad ütlesid Jesusse wasto: Oppetaja! meie teame, et sa tõssine ollid, ja õppetad Jummalale teed tõe sees, ja ei holi ühhekski; sest sinna ei pea innimeste surus- sest luggu. Sepärast ütles meile, mis sinna arwad, kas sinnib kohtorahha Keisrite anda, woi mitte? Agga kui Jesus nende tiggedust mõistis, ütles temma: Teie sallalikkud, mis teie mind küsate? Näitke mulle üks kohtorahha üt. Sai ta ühhe kätte, siis ta käsissid: kelle kuio ja peälekirri on se? Nennmad kostsid: Keisri. Andke siis, ütles Jesus, Keisrite, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalale kohhus on.

Teised, kes Sadduserid, (need ei olnud mitte keikis Juda-rahwa usso arrotisfed, ja ei ütlend illestoumiste polegi olla), käsissid temmalt: Oppetaja, Moses on meile kirjotanud: Kui

Tellegi wend, kellel naene on, ärrasurreb tapseta, et temma wend se naese peab wõtma, ja omma wennale suggu saatma. Nüüd ollid meie jures seitse wenda: esminenne wõtis naese, ja surri ärra; ja et temmal suggu ey olnud, jättis temma omma naese omma wennale. Nendafammoti ka teine, ja kolmas, seitsmest sadik. Reige wimaks surri ka se naene ärra. Agga üllestousmises, kelle naene peab temma olla ma nende seitsme seast? Jeesus kostis: Teie ehk se, sest et teie ei moista pühha Kirja, egga Jummalaga wägge. Üllestousmises ei wõtta nemmad naest, egga lähhä mehhele! waid nemmad on kui Jummalaga Ingrid taewas. Eks teie olle surnude üllestousmisest luggenud, mis teie Jummalast on ööbidud, kes ütleb: Minna ollen Abraami, Isaki ja Jakobi Jummal. Agga Jummal ei olle mitte surnutte, waid ellawatte Jummal; sest keik ellawad temmale.

Kui Wariserid said kuulda, et Jeesus Saduseride suud olli kinni sulgnud, tullid nemmad ühhet melet kofko. Üks nende seast, kes kääso-tundja, küsis tedda küsades: Öppetaja, mis sugune on se suu kääso-sanna kääsus? Jeesus ütles: Se esminenne ja suu kääso-sanna on se: Sinna peab Jeesandat omma Jummalat armastama keigest ommast südamest, hingest ja melest. Agga teine kääso-sanna on selle sarnane: Sinna peab omma liggimest armastama kui iseenast. Neis kahhes kääso-sarnas on keik kous, mis Jummal teid ial Moysesse ehk Prohwetide läbbi on kääsnud.

Et nüüd Wariserid ühhes ollid, küsis Jeesus

ka neilt middagi, ja ütles: Mis teie arwate Kristus est? Kelle poeg ehk suggu on temma? Taweti suggu, kostid nemmad. Kuis da siis Tawet, küsis Jeesus jälle, tedda waimus. Jeesandaks hüab nende sannaadega: Jehowa on ütelnud mo Jeesandale: istu minna parrema pole (wallit e mo rigi ülle), künni ma sinna waenlasted so alla ollen heitnud. Kui nüüd Tawet tedda Jeesandaks hüab, kuida ta siis temma poeg on, nenda kui teie ütlete?

Ja ükski ei woinud temmale sanna wastada, ja ükski ei julgnud sest päwast temmal midagi ennam küsida.

Need rühjad usso öppiad, oh Jummal! lüka mahha; need on kül kõrge hoopliad. Mis kääsid, need ei tahha. Käl woinus neil on ifka weel; neid arwatakse targaks teäl.

Kes woib neid öppetada? So Sanna hoia puhtaste meil, armas Jummal! ifka; meid kaise, Jeesand! heldeste, et meie ei sa wigga: Sest kurjad wägga siggiwad seäl, kus need walle öppiad siin Ma peäl paljo makswad.

Wariseride, Kirjatundjatte ja keikide nende sarnaste sallalikkude riggedust annab Jeesus tunda.

Süit sadik ey olnud Jeesus weel mitte Juda-rahwa Kirjatundjatte ja Wariseride sallajad riggedused päwa ette töstnud. Agga nüüd, et se aeg ka olli, millal ta isse tahtis enmast nende omma waenlaste kätte anda, ja omma kannatamisest ja surmaga sedda suurt ärralunnastamisse tööd löppetada, mispärast temma taewane Jeesa ted-

da olli läffitanud — nüüd räkis temma rahwa ja omma Jüngritte wästo, misfuggused nende Kirjatundjad ja Wariserid ollid.

Mosesse järje peält, ütles Jesus, istwad teie Kirjatundjad ja Wariserid. Keik nüüd, mis nemmad ial wötwad teie bölda, et teie peate piddama, sedda piddage minno pärrast ja tehke; agga nende teggude järjele ärge tehke mitte; fests nemmad ütlewad kül, agga nemmad ei te mitte. Rasked ja rängad koormad sidduwad nemmad, ja pannewad neid innimeste Dllade peäle; agga isse ei tahha nemmad neid omma sõrmege mitte likuada. Keik ommad teud tewad nemmad, et neid innimestest peab nähtama. Wobraspiddudel armastawad nemmad illemat otsa laudas, ja koggoduste kodade sees esimesesed pingid, ja turrude peält terretamisfed, ja et neid hütasse: Rabbi ehl Oppetaja!

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! kes teie taewa riki kinni pannete innimeste eest. Teie ei lähä isse sisse, egga lasse neid sisse minna, kes tahhawad sisse minna. Teie ollete tundmisse wötme ärrawötmud.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! et teie leskede honed ärrasõte, ja loete silma kirjaks pitke palwesid. Sedda raskemat hukkatust peate teie sepärrast sama.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! et teie merd ja maad läbhi käite, ja sadate, et üks teie usko heidab; ja kui ta sedda usko on sanud, siis tete teie tedda

pörge lapses kahhe wörra enam, kui teie issi ollete.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! et teie kümnest maksate müntist ja tillist ja löömnist; ja mis illem on kässo õppetuses, õigust, heldust ja waggadust jättate teie mahha. Sedda peab teiegeennamiste teggema.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! fests et teie karrikast ja waagna wäljaspidi puhtaks tete; agga seestpidi on nemmad täis risumist ja prassimist. Oh sunna sõgge Wariseer! te esmalt puhtaks seestpidi karrika ja waagna, et ka nende wäljaspidine pool puhtaks saaks.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! teie ollete nende lubjarud haudade sarnatsed, mis kül wäljaspidi nägusad on; agga seestpidi on nemmad täis surnude luid ja keik roia. Nenda ollete ka teie kül wäljaspidi peält nähhes õiged innimeste ees; agga seestpidi ollete teie täis sallalikko meelt ja üllekohhut.

Hädä teile, teie Kirjatundjad ja Wariserid! teie sallalikkud! fests et teie Prohwetide hauad illesehitate, ja õigede hauad illufaks tete, ja ütlete: Ülleksime meie omma wanne matte aial olnud, ei meie kül olleks mitte nende feltsi ennast heitnud Prohwetide werd ärrawälades. Oiete sepärrast annate teie ennaste wästo tunnistust, et teie nende lapsed ollete, kes Prohwetid on ärratagnud. Teie maud ja wi-

hasematte maddude suggu, kuida woite teie pörgo huffatusse eest ärrapöggeneda?

Jerusalem! Jerusalem! Kes sa tappad Proh-
wetid, ja wislad kirowidega neid surnuks, kes
sinno jure on läkitud; kui mitto korda ollen
minna sinno lapsed tahtnud kogguda, otsego
kanna kofko koggub ommad poiad tibade alla,
ja teie ep olle mitte tahtnud.

Suur Jummal watis ällewelt feig' innimeste peäle,
ning temma tulli katsima seält, kas feigi omma mele
ning mõttega head ihhabats, ja Jummalat siin armastaks
ja teeks, mis temma käsib.

Ei ükski dige tee peäl käind. Keit ollid nurja läinud,
ja ollid lihhal tahtnust teind, ning tühja waewa näinud:
Ei ükski head tööd reinud teäl, ja siiski mõtlefid need weel,
et Jummal sedda tidab.

Kui kawa need on rummalad, kes tühjad kombat kiitwad,
ja minno rahwast koormawad, ja kahjust kasso püüdwad?
Neil polle usko süddames; ei holi palwest hädda sees,
waid tahtwad ennast aita.

Jerusalemma ja selle linna Tempeli lõp-
petust tähhendab Jesus omma Jüngeritele
jälle; ja ka sedda, et Ta wimaks isse tulleb
kõhbut moistma feige Ma-ilma peäle.

Kui Jesus pühhasst koiast wälja läks, ütles
üks temma Jüngeritest temmale: Oppetaja, en-
nä! misuggused kirowid ja misuggused ho-
ned need on! Ja monningad rääksid pühhasst
koiast, et temma illusatte andidega olli
ehhitud. Algga Jesus ütles neile: Keigest sest,
mis teie praego näte, ei jäeta mitte kirowi ki-
rowi peäle, mis ei pea mahhastama.

Ja nüüd andis ta neile teada, mis wiisi Jum-
mala nuhtlusjed Juda-rahwa, ja feige enna-
miste Jerusalemma linna ja Tempeli peäle pid-
did tullema.

Ka sellesinnatse Ma-ilma lõppetussfest räkis
ta neile. Et se peab arwamatta äkkitsest sündi-
ma, sepärrast wöttis ta sestki õppetussfest om-
mad järrelkäjad maenitsema, et neimad feigest
süddamest ennast seks piddid walmistama, kun-
ni aeg weel on. Sepärrast käsits temma neid,
iggal aial kassinaste ja puhtaste ellada, en-
nast peatoidusse liamurrette eest hoida, feige
holega head takka nouda, ja ärratagganeda fei-
gest kurjast. Eest sedda ütles Jesus tarwis
ollewad iggauhhele, kes tahhab Jummalale, se
dige Kõhtomoistjale kolbada. Ta õppetast sed-
da ni hästi maenitsedes, kui tähhendamisse
sannad räkides neist kümnest neitsist, ja neist mon-
nesuggusist talentist, mis fullaste holeks anti.

Wimaks räkis Jesus ni selgeste wiimsest kõi-
to päwast, kui olleks se suur pääro jo kä ol-
nud, millal Jesus omma au sees tulleb, ja keit
pühhad Inglid Temmaga, wiimist kõhbut moist-
ma keikide innimeste peäle, keit rahwast ennese
ette koggutades, ja ärralahhutades neist wag-
gadest need kurjad; iggauhhele tassudes sedda
mõda, kui ta siin ilmas liggimeste wasto ella-
nud ja teinud, mis Jesus tahhab arwada, kui
olleks se Temmale ennesete tehtud.

Wata üles, rahwote! sest so Peasija Jonab kätte.
Käigo wiimse asjade, wiimse püwa peäl so mõtte,
missal Kristus auuga tulles lohnut piddama.

Waggad woiwad kartmatta omma lunnastamist
ota;
fawad armo rõmoga; woiwad Jesu peäle lota:
Zemnta Sanna ifka jääb, kui ka Ma:im hukka
lääb.

Polle teada, missal sa, Jesus! tahhad üksford
tulla:
aita meid fiis armoga ifka nenda so ees olla,
et kui wiimne pääw on kä, ükski ei saaks põrgusse.

Kela waimo maggamist, ärrata mind patto unnest!
Kinnita mo walwamist mõttest, teggedest ja kõnnest,
et ma woiaksin rõmoga sinno ette astuda.

Jesusse kannataminne ning surm.

Keigest sest, mis ial tähelepannemise wäärt
ja kallis on, on kül keige kallim se, mis need
pühhad Ewangelistid Matteus, Markus, Lukas
ja Joannes meie Issanda ja Onnisteggia Kan-
nata missest on ülleskirjotanud. Nisuggused ei
holi kül mitte paljo sest, kes ommas mõttes ter-
wed alles, kes ei arma ennestel abbi tarwis ol-
lewad; waid haigedele on Jesusse kannataminne
ja surm keige kallimaks asjaks; neile, kes sowi-
wad terweks sada, agga ilma Arstita ei woi-
neile nõdradele, kes tahtwad eddasi káia, agga
ilma abbimeheta ei jona. Neile näitab
Kristus ennast keiges ommas kannatamisest kui
nende Arst ja aitaja; kui se, kes isefárranis nende
Arst ja abbimees; kes neile on sanud lun-
nastamisest; kes nende haigusfed ja nõdrused
puhhas ärratunneb, ja selgeste moistab, mil
wiisil neid tulles harrida; kenne kä ifka keigepar-
semat rohto on keikide nende wiggaduste tarwis;
ja kes ni tark on, et ta sedda prugib ni hásti
digel paigal ifka, kui digel aial; kenne ka ärrast
meelt kül on kannatada nende nõdrustega, meid
rassaste tõsta ja kanda; ja kes on wággew kül,
meid keiges ommas nõdruses toetada, ja keigest
háddast lábbi aita.

Panneb mo waim tähhele ja arwab ärra sedda süddame wallo ja kurwastust, need hirmotus: sed, ahhastus: sed ja woitlemissed, sedda teotust, waewa ja pina, mis Jeesus pattuste läest kannatas; need werrised hawad ja keif muud temma furma wallo: eks siis üllesträkimate wiisil süddant ei liguta sest sannast: „Töeste meie haigus: sed on Temma ennese peäle wõtnud, ja keif meie wallo kannud. Meie ülleastmiste pärrast sai ta hawatud, ja keif meie üllekohho pärrast ärrarõh: hutud. Meie keikide üllekohhut lastis Jeesand Temma peäle tulla. Agga ta polle mitte omma suud lahti teinud, kui ta nenda meie eest karristud ja waewatud sai.“

Kui ma siis, keif sedda mõtteldes, ennesele woin ütelda: Ka minno eest — se olli ka minno wallo ja mitmesuggune haigus, ka minno üllekohhus ja pattude hull — ka minno asemel sai Temma nenda karristud ja waewatud: eks siis olle, oh mo südda! so tuttes, kui teeb üks Jummalä pühha tulloke sind pallawaks läbbi ja läbbi, keif sullatades sinno sees? Eks sa siis ühte puhko tahhaksid nuties wälja hüda:

Waat, sin ma waene seisan,
kes nuhtlust reninud!

Agga nendasammoti hakkab kül süddamesse ka se sanna: Se karristus olli Temma peäl, et meil piddi rahho ollema; ja Temma muhkude läbbi on meile terwis tulnud. Süddamest so wides, et ka minnul woits olla rahho, et terwis woiks ka minnule tulla, tunnen ma Jeesuse õhkamisest ja woitlemisest, Temma ahhastusse küssendamisest ja werrisest higgist, Temma wallust

ja pinast, Temma hawadest ja werrest, neist põrgo nuhtlus: siss ja sest furmast ärraneemis: se pu külges, mis Temma ärrakannatanud — keigest sest tunnen ma Jummalä pühha rahho usso kinnituseks ja rõmuks; ja se on kui kuleu ma iggast polist sedda heält: Sa saad terweks, iggaweste terweks!

Jah ning Amen! wastab südda; se peab sindima; mind tehhakse terweks, mitte agga tükiks aiaks, egga ühhest ja teifest polest agga, waid hopis saan ja jään minna terweks. Sest Arstist ja sest rohtust ei woi mu terwis tulla, kui nisuggune, misga minna hopis ja ikka terwe ollen.

Ja kui ma üksford seäl illewel nään ennast täieste parrandud ollewad ja hopis terweks tehtud; mis sindinud asst on siis mo melest kül kallim, kui se, et Dnisteggia kannatas ja surri? Senni peab kül ikka mo meles ollema Mosesse wastne us. Se, kenne üllendamist risti külge sesamma wast maddo ette tähendas, an: nab ennast mo waimule nendasammoti nähha, ni ial kui mo többisel hingel Tedda tarwis on.

Jerusalemma linnma suur kohhus nouab Jeesuse suema.

Hapnematta leibade päwad tullid liggi, mis hüti Pasapühhaks. Üllemaad preestrid ja Kirjatundjad ja rahwa wannemad otsisid, kuidä nemmad Jeesust piddid kinnitõdima ja ärratap: ma kawwalus: ssega; sest nemmad karrisid rah: wast. Nemmad tullid siis kofko selle illema

preestri kotta, kedda hūti Kaiwaks, piddasid is-
sekskūis nou Jesust surma sata, ja ütlesid: Ei
mitte Pūhhade aial, et māsfaminne rahwa seas
ei touse.

Et Kaiwas sel aastal Ullempreester olli, sepār-
rast peti temmast keigeennamiste luggu sure kohto
sees, ja temma wōnis nūdki sanna keige esite
ūttelbes, Jesust surma wāart ollewad. Sedda
arwasid monned teised sellesinnatse kohto wanne-
mad ka. Jubba enne ollid nemmiad ūttelnud:
kui meie tedda nenda jāttame, et ta ikka peāle
ōppetab ja inmetāhhed teeb; siis polle wimaks
ūhtegi meie usust egga meitist. Keik wōtwad
jō temma sisse uskuda. Siis tullewad Roma-
rahwas, ja wōtwad meie sure kohto peāle hopis
woinnust. Sedda kuuldes, andis Kaiwas kohto
wannemattete nou, et se piddi heaks tullesma, et
rahwa eest Jesust piddi hukkatama.

Kawwalussega noudsid nemmad tedda kinni-
wōtta ja ārratappa. Se piddi ūks fallaja, ūks
pimmedusse tō ollema. Awwalikkult ei julgend
nemmad sedda mitte. Neist witehest tuhhandest,
kes Juda-rahwa seast Jerusalemma tullid Pasa-
pūhhiks, ollid wāgga paljo neidki, kes Jesusse pole
hoidsid, kes tedda onmaks Dnisteggiaks piddasid,
ja tedda armastasid temma inmeteggude, ōppetus-
se, ja temma wagga ja ilmašūta ellamisē pārrast.
Olleks tedda awwalikkult kinniwoctud, kullab
needsinnašed temma sōbrad olleksid wastopannes
taplenud, ja kōl siis māsfaminne olleks lahti ol-
nud. Agga se keik olleks Jesusse waenlaste pah-
ha nou woinud ārrateelda, ja nemmad isse ok-
leksid omma ennese aufo langend. Seep se olli,

mis pārrast nemmad ennast hoidsid, Jesust awwa-
likkult takka kiusamast. Esite olli neil se nou
nende sure kohto sees, Jesust pārrast Pūhhid kin-
niwōtta, sest et se olleks woinud sūndida ilma
ūllita. Siis jō surem hulk sest rahwast, mis
Pūhhade aial kokko tulnud Jerusalemma, piddi
jälle taggasi minnema kōio. Agga nemmad jās-
sedda endist nou jälle mahha, kui Judas neid
aitis Jesust fallaja kinniwōtta.

Sure tarkussega lastis Jummal sūndida, et
Jesus Pasa-pūhhade aial surri, millal mitto tuh-
hat ja tuhhat Juda-rahwa seast Jerusalemmas
kous ollid. Segga sai se, mis Jesusse surma lābbi
piddi lōppetadama, sedda ennam ja nobbeminne
tāitud, ja ka mitmele teāda.

Agga miiks ommeti Juda-rahwa wannemad,
needsinnašed kirjatundjad, ni wāgga aiastid ilma-
šūta Jesusse surma peāle? Miiks muidō kui sepār-
rast, et nemmad keige omma kirja tundmissega ei
teādnuđ siiski mitte diete, mis Kristus ehk se
Messias, ja mis pārrast Temma piddi ollema
Ma peāl. Nummalaste pahhandasid nemmad
ennast neist ōppetussist, mis Jesus kulutas, ja
mis hopis terwemad ollid, kui nende ommad ōp-
petusšed. Ikka wihtasid nemmad ja pōlgšid neid,
kennel ei olnud nende usko; pahha olli nende
meel ja kadde nende silm, et rahwas Jesussest en-
nam luggu piddas kui neist. Rahwa ūllemad ja
wallitšejad tahtšid nemmad allati olla, ja kartšid
sedda, kui rahwas ikka ennam piddi ōppima Jes-
ust tūndma ja Temma järrele kōima, et siis keik
se woinus, mis neil kui nende Ullemattel olli, ja
keik nende au, ja keik nende suut rikkus piddi ārra-

lõpma. Sepärast aiasid nemmad ilmahinga
marta Jესuse surma peale. Nende südda ütles
neile kül, neid ollewad ühhe ilma süta tapjaid; ag-
ga kániks ja wániks ehl nende tiggedusse kattede
pidi nende uft neile nimme polest ollema digus-
se assemel, ja ka nende arwamine, et Jესuse
surm piddi tullesma keige Juda:rahwa heaks. —
Oh kui saggedaste saab se pühha nimmi, Uft, ja
kui saggedaste se, 'et middagi keikide heaks
peab ollema, kurjaste prufitud keigetiggedama ül-
lekohto kattede ja warjaks! oh! mis hirmus
hädä tulleb sestinnatsest silmat: üks tehtud digus-
sest, ja usso tühjast kütlemisest! Tõest tulleb siis
tännewäärt mehheks kita se, kes nisuggused war-
jud ja pimmedussed ärrakautab, mis tagga tige-
dus ja üllekohtus ennast sepärast perwad, et nen-
de kurjus keige omma pahha nimmega, mis tem-
mal tõeste on, päwa ette ei tulleks egga ilmuks!

Et ka kurjad innimesed püüdwad head olla sil-
makirjaks; ja et ka Jerusalemma suur kohhus,
ehl ta kül Jესuse surma noudis kaddedusse, kasso-
püüdmisse, uhkuse ja tühja au:ahnusse pärrast,
ommeti ennast teggi, kui noudis ta temma surma
rahwa heaks ja usso:üllespiddamisse tarwis: se
näitab selgeste ütles, et ka need, kenne liigkurjad
süddamed neid keelwad waggad ja head ollemast,
kül moistwad ja tundwad, kui sure au wäärt wag-
gatus, headus ja digus on.

Jesus, kes aialikkust anust, aialikkust warran-
dussest ja wäest ilma olli, ei otfind mitte mund
au kuld sedda, mis temmal olli läbbi temma
tarkust ja waggadust. Ja siiski kartsid need wäg-
gewad, sured ja rikkad üllemad preestrid tedda

awwalikkult finniwõttes. Sest on selgeste jälle
näha, et waggadus, headus ja digus tuhhat ja
tuhhat kord enam makswad, kui keik aialik au-
rikkus ja wäggi. Sepärast

Üks tark ja wagga meel
se minnul warraks olgo!
Se agga ifka jääb;
se minno kätte tulgo!
Se üksford surma sees
weel minno pärralt jääb,
ja hinge rõmustab,
kui temma taewa lääb.

Eks polle, puidub se,
üks tühhi unne:näggo
keik, mis on aialik,
keik meie tö ja teggo?
Mis kadduw ial on,
sest, Jummal! kána mind,
et ma, mis ifka jääb,
et minna nouan find.

Judas pakkub ennast, Jესust ärraanda.

Sadanas olli läinud Juda sisse, kedda lia-
nimmega häti Iskariotiks, kes nende kahheteist-
kümmen arrust olli. Temma läks ärra, ja rakis
üllematte preestride ja sõapealikkudega sedda,
kuida temma Jესust piddi nende kätte ärraand-
ma, ja ütles: Mis teie tahhate mulle anda? —
Kui nemmad sedda kuulsid, said nemmad rõõm-
saks, leppisid teine teisega temmale rahha ar-
da, ja pakkusid temmale kolmkümmend hõbbe-
tükki. Judas tootas, ja sest aiaft otfis tem-
ma pärrast aega, Jესust nende kätte ärraanda
ilma küllita.

Eht wahhest Judas mõttes nenda: Küllab mo
 Opperaja, kui tedda saab ärraantud, moistab en-
 nast jälle lahtipeästa ühhe inimetähhe läbbi, nen-
 da kui ta enne mittoford olli teinud. Mis sest
 on, mõttes Judas wahhest, kui ma sedda puhko
 ennesele mīddagi tenin, ja se pakkutud rahha wōr-
 tan. Agga Jesus olli jo enne ütletuud, et ta nüüd
 piddi kannatama ja surema, ja surma wōrkudest
 ennast mitte lahtipeästma. Ka Judas olli sedda
 kuulnud. Pärati hirmus rahha:ahnus olli siis
 se, mis tedda kiusas ja sundis omma Opperaja
 ärraandma. Sedda ahnust näitis temma ka siis
 ülles, kui Jesus Petanias olli piddalitōbbise Si-
 mona koias, ja seal üks naene, kennel üks ala-
 bastri riist selge ja wägga kalli nardi: salwiga
 olli, seinnarse riista katki murdis, ja sedda salwi
 Jesusse pähhä wallas. Jesus kitis sedda tööd,
 üteldes: Temma on teinud, mis ta on woinud
 teha. Et ta sedda salwi minno ihho peäle on
 wallanud, sega on ta enne joudnud mo ihho woi-
 da maamisefeks. Edest kus ial armo:opperus ku-
 lutakse keiges ma:ilmas, seal peab ka rākitama
 temma mällestusfeks, mis sesinnane on teinud.
 Agga Jūngritte meel sai pahhaks, ja nemmad üt-
 lesid: Mis tarwis on sesinnane hukkaminne? Keige
 ennamiste pahhandas ennast Judasse meel. Mis:
 pärast, ütles temma, ei olle se salw mitte ärra-
 müdud kolme saa tenari:rahha eest, ja waestele
 antud? Agga sedda ütles temma, ei mitte et ta
 waeste eest murreet kandis, waid et ta warras ol-
 li, ja temma käes kuffur olli, ja kandis, mis sis-
 se pandi.

Judas pakkus isseennast ällema preestride tigge:

da nou abbimehheks. Sega aias temma ennast
 keigesurema häbbi ja keigeraskema hädda sisse.
 Nenda langeb ja waub iggaüks alla, kes ei pea
 mitte meles sedda kallist nou, mis pärast tem-
 ma Ma peäl on, ja kes ni wägga isseennast ärra-
 heidab, et ta kurjussele ja üllekohtule kät pakkub.
 Need üllemad preestrid läksid rõõmsaks sest, et
 nemmad pärast aega leidsid, Jesusi Ma:ilmast
 ärrasata. Agga nende rõõm olli wägga lühhike.
 Ta lõppes kolmel päwal jo pärast Jesusse sur-
 ma, kui Dnnisteggia üllestoufis. Nenda tühhi
 ja ürrikenne on leik pattune rõõm.

Mis wottad rõmo sagedast
 neist tühjast asiust nouda?
 Eks sa ei moista ussinast
 se rõmo pole jouda,
 mis Jummal isse dnnistab?
 Et olle rõõmus Issanda s!
 Siis olled ikka rõõmud.

Jesus käsib Jūngrid Pasa:talle wal-
 mistada ennesele.

Hapnematta leibade pääw tuli, ja esimes-
 sel päwal, kui nemmad Pasa:talle tapsid, tul-
 sid Jūngrid Jesusse jure, ja ütlesid temmale:
 Kus sa tahhad, et meie peame minnema ja
 walmistama, et sa Pasa:talle woid süa? Ja
 Jesus läkkitas kaks omma Jūngrittest, Peetrust
 ja Joannest, ja ütles: Minge ja walmistage
 meile Pasa:talle, et meie sedda woime süa.
 Agga nemmad ütlesid: Kus sa tahhad, et meie
 sedda peame walmistama? Ta ütles neile:
 Minge linnna, ja kui teie sisse tullete, siis tut-

leb teie wasto üks inimenne, se kannab ühhe kruusi wet: käige temma järrel. Ja seäl, kuhho temma sisse lähhab, üttele selle koia isfandale: Oppetaja üttele: Mo aeg on liggi; ma tahhan sinno jures Pasa-talle süa omma Jüngrittega. Kus on se wõdraste tubba? Ja sesamma näitab siis teile ühhe sure ehitud toa ülleweel, mis walmis on. Seäl walmistage meile. Ja Jüngrid tekkid nenda, kui Jesus neid olli käsknud. Kui nemmad linnna said, leidfid nemmad nenda, kui Temma neile olli ütelnud. Ja nemmad walmistasid Pasa-talle.

Jesus, kes keif asjad teab, teadis ka enne, kelle jures ja kus kohhal se Pasa-tal temmale pididi walmistud sama. Käl ta olleks woinud omma Jüngrittele warsti ja selgeste üllesnimine: tada sedda kõdda ni hästi kui selle koia isfandat: agga ehk Judas siis olleks tedda enne ärraanud, kui ta pühha Dhto-sõma-aia olleks sanud sedda, ommad wiimsed kõnned Jüngrittega lõppe: tada, ja omma palwe tehha. Sepärrast pididas ta sallaja sedda kohta, kus ta tahtis Pasa-talle süa; ja need kaks Jüngrit, sedda ta keigeennamiste uskus, said temmast käsko Pasa-talle walmistada. Dppi sest, armas hing, kui hea ja tarwis se on, et ka sinna diete hästi tähhele paned, kelle seltsis sa ial olled, ehk kellega sa ümberkäid.

Peetrus ning Joannes tekkid nenda, kui Jesus neid olli käsknud; ja leidfid ka nenda, kui Temma neile olli ütelnud. Ka meile on Jesus paljo enne ütelnud; ja kui meie usklikult teme,

mis ta meid käsknud, kül ka meie same leida siin jo ja ennam weel iggawesses ellus, nenda kui Temma meilegi on ütelnud, ja et keif Jummalala tootused Jesusse sees Jah on ja Temma sees Amen.

Käl Jesus annab ükskord tunda, mis siin weel pandud warjule:
Siis saan ma Temmal' au sest anda,
kui se keif ilmub minnule;
siis sa, mo hing! keif ärranääd,
so ristid ja so rõmo teed.

Jesus, Pasa-talle sõmas omma Jüngrittega.

Agga kui dhto sai, ja se tund tulli, istus Jesus mahha laua jure, ja need kaksteistkümmend Apostlit Temmaga. Ja Temma ütles nende wasto: Minna ollen süddamest iggatse nud se Pasa-talle teiega süa, enne kui ma kannatan. Sest minna ütlen teile, et ma sest mitte ennam ei sõ, kunni keif saab sündinud Jummalala rikis. Ja kui ta karrikast sai wõtnud, tännas Temma ja ütles: Wõtkte se, ja jaggage ennestele. Sest ma ütlen teile, et minna ei jo mitte sest winapu wiljast, kunni Jummalala riik saab tulnud.

Need Juidid hakkawad omma hingamisse päwa igga rede dhtul päwa loja minnes, ja lõppe: rawad sedda jälle laupäwal, kui päike loja minnes mas on. Nenda hakkas ka nende esimenne hapnematta leibade päaw, millal neile tulli Pasa-talle süa, dhto enne päwa loja minnes. Minned

Judid sõid selsammal dhtul ehk õsel jo Pasa:talle.
Nenda teggi ka Jēsus sel korral.

Sel aial, kui Kristus Ma peäl ellas, olli Pasa:talle sõmissēga se wiis: Keige essite pakkuti leiba ümber, ja üks karrika täit jodawat wina. Siis said wiha:rohud sõdud, mis wee sees keetud ollid. Neid sües juttustas igga maia:isfa omma lastele ja perrele Israeli:rahwa rasket waewa üles, mis neil olli Egiptusē:maal. Siis pakkuti jälle üht karrika täit jodawat wina ümber. Pärast sedda ütles se maia:isfa õnnistamisē sannad leiwa ja jodawa wina peäle, ja jagas neude hapnematta leibadega ühtlase se Pasa:talle. Siis hakkasid nemmad laia jutto aiamā sest immesiklusest ärrapeastmisest Egiptusē:maalt. Said nemmad Pasa:talle ja hapnematta leiba ärrasõnud, siis pakkuti weel üksford karrika täit jodawat wina, kiusēse laulo lauldes. Wimaiks jōid nemmad weel üksford, ja läksid ärra.

Jēsus, kui ta sel korral omma Jūngrittega Pasa:talle olli sõmas, ütles neile: Minna ollen südamest iggatsenud teiega sūa, enne kui ma kannatan. Sest nüüd woin minna teile üttelda, et se on se wiimne fōrd, millal ma sedda sõõn. Pea kūt saan ma keik sedda lõppetada, mis tarwis on selle usfo seadmisseks, mis teid õppetab Jūmmalat pareminne kui tännini tenima ja auustama. Ei siis maksa ka mitte ennam Pasa:talle sõmissē kōmbe; waid selle assemel peab ollema pūhha Dhto:sōma:arg, mis ennam sūnnib neile, kes minno sisse uskwad. — Ka karrika Jūngrittele pakkudes, ütles Jēsus: Minna ei jo sest wina:pu wiljast, kunnī Jūmmala riik saab tul-

nud, se on, kunnī ma sedda suurrt tõõd, mis mulle tulleb tehha, saan lõppetanud, innimesed ärra: lunnastades ja tõõsist sūddame usfo sües.

Kunnī Juda:rahwa kōmbed weel piddid maks:ma, heitis Jēsus ennast isse nende alla; agga ta ei hoidnud mitte liaste nende wanna wiside pole; waid Ta nondis itka sedda, mis parrem olli, ja kaudis keigesuremat hoolt se eest, et, mis ial parrem olli, innimestele ka teada piddi sama ja nende seas liguma. Mis kaunist õppetuse märkt andis temma ka sega meile!

Jah, Jēsand! so märkt paistko null' mo õnnistusēks ette!

Ei ühhele tuid agga sull'

ma annan ennast kätte.

Sa näitad itka õiget teed:

kes sedda truist' kaitwad, need

kūl sawad taewa sisse.

Kui innimenne sai Jēsus keikis kiusatud otsego meie, süiski ilma pattota. Wuido piddi ta keikis wendade ja õddede sarnatsēks sama, ka joma:nälja polest. Agga ekades ei jonud temma liaste. Ja nüüd, ühte puhko tõõsise melega mõtteldes omma keigesurema tõ peäle, mis Temma piddi lõppetama, nüüd ei wõtnud temma mittegi nattokest jodawat wina. Tõest, ütles temma, minna ei jo sest wina:pu wiljast, kunnī ma keik sedda, mis mulle weel tulleb tehha, saan lõppetanud. Urge wõtkem ka meie sest kangemast Jūmmala wiljokesest ellades mitte ni paljo, et meie seätud aumeti tõ ja teggo, ehk se, mis meile tulleb tehha, õiete tehtud ei saaks, ehk sega hopis seisma jääks, ja jōobnud Pea meid kelaks se peäle mõtlema, kuidā moists' liikkule itka ennam ja õiete tulleb ellada!

Te, Jummal! et, mis ihho toidab,
 Saaks ikka woetud kasinast,
 ni agga, et se kõhto täitab,
 Ja tela meid siin prašimast.
 Se üksnes ikka rõõmsaks jääb,
 kes kasinaste sõbb ja joob.
 Weel alwem on kui meesalinne,
 kes liast joob ja liast sõbb;
 se on üks rummal innintenne.
 Ja ennesele kahjo teeb:
 Mis muido toidab, rõmustab,
 se temmale kül walluks saab.

Jesus pesseb omma Jüngeritte jallad.

Kui õhto-sõma-aeg kä olli, (kui kurrat jo
 olli Juda Simona poia Iskarioti süddamesse
 annud, et ta tedda piddi ärraandma); ja Je-
 sus teadis, et Issa keif Temma kätte olli an-
 nud, ja et Temma Jummalast olli tulnud, ja
 Jummalala jure läks: Siis toustis Temma õhto-
 sõmaatist ülles, ja panni ommad rided mahha,
 ja wõttis ühhe rättiko, ja siddus ennesse ümber;
 pärrast wallas temma wet ühhe pekki sisse, ja
 hakkas Jüngeritte jallad pessema, ja se rätti-
 koga kuwatama, mis temma ümber olli seutud.
 Siis tulleb temma Simona Peetrusse jure, ja
 temma ütleb temma wasto: Issand, sinnaks
 minno jallad pesse? Jesus wastas ja ütles
 temma wasto: Mis minna teen, sedda ei tea
 sinna nüüd mitte; agga pärrast sedda pead sa
 teada sama. Peetrus ütleb temma wasto: El-
 lades ei pea sa minno jalgo pessema. Jesus
 wastas temmale: Kui minna sind ei pesse,
 siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus

ütleb temma wasto: Issand, ei mitte ükspäi-
 nis minno jalgo, waid ka käsfi ja Pead. Je-
 sus ütleb temmale: Kes pestud on, sellel ep olle
 tarwis muud kui jalgo pesta; sest ta on ülles-
 ültse puhhas, ja teie ollete puhtad, agga mitte
 keif. Sest Temma teadis, kes tedda piddi ärra-
 andma. Sepärrast ütles temma: Teie ep
 olle keif puhtad. Kui temma nüüd nende jal-
 lad sai pesnud, ja ommad rided wõtnud, siis
 istus temma jälle mahha, ja ütles nende was-
 to: Kas teie teate, mis minna teile ollen tei-
 nud? Teie hüate mind: Öppetaja ja Issand! ja
 ütlete õiete, sest minna ollen se. Kui nüüd min-
 na se Issand ja Öppetaja teie jallad ollen
 pesnud, siis peate teie ka teine teise jallad pes-
 sema. Sest ühhe õppetusse märki ollen ma
 teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna
 teile ollen teinud. Tõest, tõest minna ütlen teile:
 Sullane ep olle mitte surem kui temma issand,
 egga Käff surem kui se, kes tedda on lakkita-
 nud. Kui teie sedda teate, õnsad ollete teie,
 kui teie sedda tete.

Ellades ei pea sa minno jalgo pessema! Se-
 sinnane sanna tulli Peetrusse ühhest süddamest. Ta
 ei tahtnud mitte sallida, et temma Öppetaja, ken-
 nest ta ni wägga suurt luggu piddas, keige alwe-
 ma orja tödd piddi teggema, mis temmal ennesel
 häbbi olleks olnud tehhes. Sepärrast wastas Je-
 sus temmale: Kui sa sega ei sünni, et ma sind
 pesen, siis ei woi sa mitte õppida, mis ma sega
 sindki tahhan õppetada; siis ei woi sinna ka mitte
 mo sarnatses, mo sannawõllikkus Jüngeriks sa-
 da, ja siis ep olle sul ossa minnoga. Nüüd tah-

tiis Peetrus enneminne lasta omma käsfi pesta ja Pead, kui et ta piddi ilma ollema ja ärralahhutud sest surest õnnistusfest, sest ossast Jesus sega.

Et Jummalata ainussündinud Poeg, se keigeför- gem ja keige ausam, hea melega allandas isseen- nast, ni wägga ennast alla heitis, et ka Ingliseft ei woinud ükski sedda enne arwada, näme meie inimestades ka sest, et ta ei tagganendki ärra omma Jüngerite jalgo pestes. Nende seas, kelle õppetaja ja Jeesand Temma olli, tahtis Ta olla, kummi Ta nendega kous, ja olli ka ikka kui se, kes tenib; kes ei põlgnudki ärra sedda tenis- tust, mis piddid keigealwemad orjad teggema. Misuggune õppetusse märk olli wägga tarwis ka Jesusse Jüngeritel. Weel ürritesse aia enne olli nende seas riid tousnud, kes neist piddi suremaks arwatama Messiasse ehk Kristusse riktis. Siis ütles Jesus neile: "Pagganatte Kunningad wal- "sitswad nende ülle, ja kes nende peäle woinust "wõtwad, neid hüratse armoliktuks isandaks. Ag- "ga teie mitte nenda; waid se surem ehk wannem "teie seast olgo kui norem, ja se üllem kui se, kes "tenib. — Minna ollen kesk teie seas nenda kui "se, kes tenib."

Ja niind, Jüngerite jalgo pestes, jättis Jesus neile keigefelgemat allandusse ja armastusse tähte jälle. Agga meilegi andis Temma sega ühhe õp- petusse märki, et meis ei pea mitte ühked ollema egga surelissed teine teise wasto, waid allandikud ja wisi pärrast; mitte, kui se ial tarwis lähhab, teine teisele abbi ja tenistust feeldes keigealwema- gi orja wissl, waid nenda tehhes, kui Jesus teggi. Moistame meie ja teame, kui wägga tarwis ja hea

se on, ja mis au ja illo iggauhhes seisusses, olgo aus ehk alw, need agga keikide arwades on, kes allandikud ja liggimesse armastawad, ei mitte sannaga ülepäinis, waid teoga ja tõega; teame meie sedda, dasad olleme meie, kui meie sedda teme.

Paljuts seinnane õppetusse märk, mis Jesus selgi korral andis, iggauhhest isse ärranis nou- ab temma ossa ja ammeti polest, sedda ei tea ükski weel mitte siis, kui ta hakkab uskma õnnis- teggia sisse, otf nenda kui Peetrusse sedda esste ei teadnud mitte egga moistnud. Agga pärrast peab iggauts sedda teada sama, ja saab ka teada, kui pühha Waim temmale ennam ja ennam Kris- tust hopis ärrafelletab, ja keik sedda, mis Temma teggi ja jättis, ja tedda ülleshuab allandiktuks järreleläimiseks.

Õnnisteggia sannadest, mis Temma, Jüngerite jalgo pestes, rägis, on ka se wägga selgeste tunda, et Temma ennam weel sega tahtis õppetada. Hinge ja siiddame tunnistusse puhhastamine, mis tarwis on ja mis ei tohhi mitte waial olla, kui meie ial sowime ennestel ossa ollewad Temmaga; se olli kül ka, ehk wahhest keigeennamiste Temma nou, mispärrast Temma sedda õppetusse märki an- dis. Ja et Jesus oort pärrast seadis sedda pühha Dhto- sõma aega, siis arwago ommeti meie siidda sest hea melega nenda: Õnnisteggia, kui ta pessis Jüngerite jallad, tahtis neid, ehk kül nende tead- mata, ommeti keigeparremal aial hästi ja õiete walmistada pühha Dhtosõma aia aulsaks wastowõt- miseks. Ja nendasammori tahtis Temma ka neile keikile, kes Temma sisse ial weel ussuwad, kummi Temma isse tulleb, sega ütelda, et igga:

ühhe kohhus Jesanda ja ennese wasto se on, ehk kül selgeste ja allandikkult tundes ennast alles mitte pattota ollewad, waid mitto lord weel konnistaawad ja eksiwad, ommeti üht puhhastud süddant ja parandud meelt Jesusse pühha renni jure tua. Dnsad need, kes se peäle hästi mõtlewad, ja se järrele tewad!

Dnsad on, kes allandusjes siin maailmas ellawad, ning siin waimo maddalusjes auustawad Jummalat. Se, kes ennast allandab, tedda Jummal üllendab. Kes siin Jesusi meles tannab, sellel taewa riki annab.

Dnsad on, kes puhhastusjes töös ja sannas ellawad, süddamette lastinusjes meelt ja mõtted yiddawad; kes teif patto himmusrust, kurja mele rojadrust wihtawad ja teotawad, Jummalat need nähha sawad.

Uita, armas Jesus! isse, et ma nenda ellan teäl. Keif, kes uswad sinno sisse, kunni nemmad ilma peäl, kül need käiwad cruisite sinno tähhe järrele. Sefis so Waim mind juhhatago, diges ustus tinnitago!

Jesus laudas tunnistas ülles omma ärraandja.

Kui nemmad laudas isfid ja sbid, ütles Jesus: Wata, minno ärraandia käsfi on minnoga laudas; et Kirri peab tõeks sama: Kes minnoga leiba sööb, se tõstab omma kanda minno wasto ulles. Sest aiast ütlen minna teile, enne kui se sennib, et, kui se saab sündinud, teie usfute, et minna se ollen. Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes wasto wõttab, kui minna feddagi läkkitan, se wõttab mind wasto; agga kes mind wasto wõttab, se wõttab tedda wasto, kes mind on läkkitanud. Kui Jesus sedda sai ütelnud, sai temma seggaseks waimus, ja tunnistas ja

ütles: Tõest, minna ütlen teile, et üks teie seast mind ärraannab. Kül innimesse Poeg lähhab nenda kui on seatud ja temmast kirjutud; süiski hädda selle innimessele, kelle läbbi tedda ärraantakse: hea olleks temmale, kui se innimerne ei olleks sündinud. Jüngrid hakkasid wägga kurwaks sama, teine teise silmi waatma, ja kahhe wahhel olles, kenneft ta piddi räkima, teine teise käest küsitlema, kes se kül nende seast piddi ollema, kes sedda piddi teggema? Jesusse sülles olli maas laudas üks temma Jüngritest, sedda Jesus armastas. Selle pole nüüd löi Simon Peetrus Peaga, et temma piddi kula ma, kes se kül piddi ollema, kellest temma räkis. Sefinnane lastis emast Jesusse rinna peäle, ja ütles temma wasto: Jesand, kes se on? Jesus wastas: Se on sefamma, kes minnoga kät waagnasse pistab, ja kennele minna sedda pallokest sissekastan ja annan. Ja temma lastis sedda pallokest sisse, ja andis sedda Judale Simona poiale Iskariotile. Süis ütles Judas: Minnaks se ollen, Rabbi? Jesus ütles temma wasto: Olled, jah! Ja se pallokesse järrele läks Sadan temma sisse. Süis ütles Jesus temmale: Mis sa teed, sedda te ussinaste. Agga sedda ei moistnud ükski neist, kes laudas maas istufid, mikspärast temma sedda temmale ütles. Sest monned mõtlefid, et Juda käes kuffur olli, et Jesus temmale piddi ütles: Osta, mis meil tarwis on Pühhiks, ehk et temma waestele middagi piddi andma. Kui temma nüüd sedda pallokest sai wõtnud, läks temma seddamaid wälja, agga s olli.

Kes minnoga leiba sööb, se tõstab omma kanda minno wasto ülles! Nenda piddi Kunningas Dawet kaebama Whitoweli pärrast, kes kül temma ülles, agga walfst tener olli; sest et ta temmast ärralanges, ja Daweti pahha wastase poia Absalomi abbimehheks läks, ja sellega wimaks hukka minnes isfeennast ülleswoos. Ka Jesus piddi ühheft omma ennese Jüngeritset ütlemä: „Wata, minno ärraandja läski on minnoga laudas! Minna ep üle teist keitist. Ma tean, kedda ma ollen ärrawallitsenud; agga nüüdki peab kirri tõeks sama. Ma ütlen teile sedda enne, et teie pärrast, kui se saab sündinud, et sesinnane ainus Jünger ni kawwal wõttab olla ja walfst minno wasto, ja teie sedda näte, mitte ei arwa, kui ep olleks ma mitte ammo jo sedda innimest tunnud; waid ussute, et ma keik temma pahha nou selgeste enne ollen teädanud. Ka se kinnitago teid siis se usso sees, et minna tõeste se ollen, kedda Jummal läkkitanud. Ma ollen ka tõeste se tootud Dnisteggia; ja kes wasto wõttab, kui minna keddagi läkkitan, se wõttab mind wasto: ja kes mind wasto wõttab, sellest saab Jummal isse wasto woetud.“

Häbbi olli Judasfel siis essite, kui temma tigege nou ja meel keitile temma ka jüngeritele ilmus. Enne sedda olli ta ni häbbematta, et ta julges, otsego olleks ta ni puhhas olnud kui need teised, sellest, kes tedda läbbi ja läbbi tundis, küsida: Minnaks se ollen, Jssand? Agga nüüd, kui Jesus temmale keikide kuuldes wastas: Olled, jah! nüüd ei woinud temma mitte ennam jada omma Jssanda renni jure ilma häbbita, ilma et

ta walle peält piddi ärrapaistma temma süddame tülli. Sest on jälle nähha, et kurri innimene mitte omma patude pärrast ei häbbene, waid sest, agga on temmal häbbi, kui temma pimmedusse teud päwa ette tulleswad, ja temma siis nääd, et ta keikide heade seltsist isfeennast on ärraatanud ja ärralükkanud siin aialikkult, ja kui temma omma meelt ei pärranda, seäigi iggaweste taewa seltsist.

Need Jüngerid said wägga kurwaks, et üks nende seast piddi ni tigege ollema ja nende Oppetajat ärraandma. Ka nüüd ei woi ükski, kes Jesusist armastab, rõmus olla, waid ta peab ennast kurwastama, ja wägga haigeks lähhäb temma meel, kui ta nääd, et kurja tehakse ka neist wahhest, kenne seas ja kenne jures temma peab elama. Urge tüddigem siis mitte ärra head tehhes sedda armo möda, mis meilegi on antud; ja nenda ellagem Dnisteggia ja teine teise tõssifeks rõmuks!

Oh Jesus! aita armoga; mo waimo taewast dnistista ni warra kui ka hilja!
Mo südda hästi õitsego; se usso suggu kaswago, kui suil kaswab wilja.

Oh wõtta mo sees ellada! Mind sulle heaks punktisünta,

et woin head wilja kanda;
ja sinno aedas järgeste, kui kannis illus dieke,
head haifo wälja anda.

Pühha Dhto: sõma - aega seätakse Jesusesst.

Meie Jssand Jesus Kristus, sel õsel, kui tedda ärraanti, wõttis Temma, kui nemmad

šid, leiba; ja tannoaga õnnistades murd's Za
 fedda, andis omma Jüngrittele ja ütles: Wõt-
 fe, söge! Se on minno ihho, mis teie
 eest antakse. Sedda tehke minno
 mällestusseks! Selsammal kombel wõt-
 tis Lemma ka karrika, pärrast fedda, kui
 nemmad said õhtust sõnud, ja tannoaga jälle õn-
 nistades andis ta neile ja ütles: Joge keik
 seält seest! Nemmad jõid keik seält seest.
 Ja Lemma ütles neile: Se on minno werri,
 se ue seädusse werri ehk se uus seädus minno
 werre sees, mis teie ja mitme eest ärrawalla-
 takse pattude andeks-andmissseks. Sedda tehke,
 ni mitto kord kui teie ial fedda jote, minno
 mällestusseks! Agga minna ütlen teile, et
 ma ei wõtta ennam sestisinnatsest wing-
 pu wil-
 jast jua sest aiašt ja sest päwast sadik, kui min-
 na fedda uut teiega joon omma Jesa rikis.

Nenda kui keik Juda rahwas, lootsid ka Je-
 suse Jüngrid, et õnnisteggia ei piddand mitte üks-
 päinis õppetama ja inimetähtä teggema, waid ka
 kui aialik Kuningas ja kui wapper sõapealik
 Ma: ilma omma rahwa wallitsusse alla heitma.
 Saggedaste olli Jesus omma Jüngrittele tunda
 annud, mis pärrast Lemma läkitud olli Ma:
 ilma, ja kui tühhi nende lotus olli. Sedda en-
 nam Lemma aialikko ello wiinne ots kätte jou-
 dis, fedda ennam hoolt kandis Za se eest, et Lem-
 ma Jüngrid piddid õppima moistma ja uskma,
 Lemma surma Jummal nou järrel tarwis olle-
 wad innimeste ärrapeastmissseks; agga siiski olli
 Lemma surma nou nende eest warjul alles. Wi-
 maks olli se aeg ká, millal Jesust piddi ärraan-

rama omma tapjatte kätte, millal Za piddi kan-
 natama ja surrema. Wimist korda jo olli Lem-
 ma sömas omma Jüngrittega, ja wägga iggatses
 Lemma neid enne hästi walmistada nende hirmo-
 tunni wasto, mis liggi olli. Za seadis siis, mit-
 te agga palja sannadega, waid ka teigeseädsama
 tähtedega fedda, mis Jüngrittele selgi aial piddi
 etterähhendama, et Lemma nüüd pea, ja mis
 pärrast Lemma omma ihho piddi surma sisse
 andma ja omma werd ärrawallama. Za wõttis
 ühhe neist hapnematta leibadest, mis renni peäl
 ollid, ja Jummalat tannades, et ta seksti leiba
 jätkand, murdis Lemma fedda Jüngritte nähhes,
 ja ütles: Ennä minno ihho! Se peab, ofsego
 sesinnane leib teie eest murtud on, pea kül ka teie
 heaks hawatud ja tappetud sama. Söge, minno
 surma mällestusseks! Pärrast fedda wõttis Lem-
 ma ka se karrika, ja Jummalat jälle tannades, et
 ta seksti jodawat wina jätkand, ütles Lemma:
 Se on minno werri! Joge minno surma mälles-
 tussseks! Ofsego jodaw wiin teie eest wallatud on
 karrika sisse, nenda wallatakse ka mo werd teie
 ja mitme eest ärra pattude andeks-andmissseks.

Jesanda pühha Dhto: söma: aia seädminne olli se
 wiinne seädus, mis Lemma enne omma kannatamist
 ja surma keitide heaks teggi, kes Lemma usklik-
 kud ommad ollid, ja nüüdki on, ja weel sawad ol-
 lema. Oh fedda kallist seädminist! Usklikko innimes-
 se siidda iähhäks kül ärrasullama, fedda tõis tär-
 no ja armasrust wägga immeks pannes. Zaewa
 ja Ma Jesand, se tõssine Jummal, Jehowa, is-
 tub seäl laudas kui innimenne, pattustest ärralah-
 hutud, pühha ja ilma süta; agga siiski kui tõs-

fine inuimenne, kui wahhemees Jummal ja innimeste wahhel, kui meie illem preester, se nouga isseennast meie eest ohwerdada; kui Jummalal Zal, mis meie eest peab tappetama, mis wiakse arratappa! Ta tunneb enne ja teab keif, mis Tedda otab; keif ta meled ja mõtted woitlewad se liggitullewa teigeraskema surma walloga; ahhastusse biggi kattab jo Temma palge, ja Temma armosilmikesed on kurbdusse weel keif. Siiski ei lähhä Temma hea südda mitte arraks. Se iggawesest aiaf sadik arrawallitsetud Ohto: sõma: aia seadmis: se tund on kä, kummi nemmad sõid sef Pasa tallest, mis Tedda ettetähendas. Temma armastus omma foggodusse wasto, mis Ta ennesele nouab pärrida omma ennese werrega, on wäggewam kui surmisse.

Nenda omma surma hopis enne tundes, ja kui nõaks Ta omma ihho jo tappetud ollewad ja omma werd arrawallatud, wõttab Temma wärrisedes leiba kätte ja karrikast, ja õnnistab mollemad. Mis palwed tousid kül siis Temma heldest süddamest illes! Palwed ja õhkamissed, mis siin ei woi ülesrääkida, agga mis õnnistawad ja pühhitsewad iggawesest põlwest sadik, ja mis meie esite seäl illewel woime kuulda sada ja moista. Oh kui mitto ja mitto tuhhat wõtwad siis kummardada! Sedda Temmast õnnistud leiba murdes jäggab Temma Jingrittele, neile, kes siin ollid otsego keige usklikkude hulga asemel, kedda Temmal ial on ja saab ollema Ma: ilma orfani. Sedda Temmast õnnistud karrikast annab ta neile, ja ütleb, mis Temma suust kuulda ükski innimenne egga Ingel polleks ellades mitte lootnud, ütleb: Sõge,

se on minno ihho, mis teie eest antakse! Joge, se on minno werri, mis teie eest arrawallatakse pattude andeks andmis: seks! Nenda teeb, nenda räägib Kristus. Ja mis se on, mis Ta sega teeb? Ta teeb ennese ommad isseennese ossalis seks. Nusamat ossafamist polle siis mitte arwada siin Ma: peäl.

Agga kuidas se woib olla ehl siindida? Sedda ei küski ükski usklik hing. Jesusse sannad keif tahwad selged usklikkud süddamed; ja nenda ka Temma pühha Ohto: sõma: aia seadmis: se sannad. Mis Temma ial on rääkimud, sef polle ükski fanna walle, waid keif on tõssi. Se peäle ellab ja sureb iggawes, kes Temma sisse keigest süddamest ussub, kui omma Lunnastaja ja Lepvitaja sisse. Sellele on temma ossafamine pühhas Ohto: sõma: aiaf ühheks toidus seks, mis sefepiddisel innimesel tarwis on, mis tedda läbbi ja läbbi kosutab ja siggitab, ja mis temmale iggawesess ellus ülesrääkimatta sureks kassuks on.

Pühhal Ohto: sõma: aial annab Jesus ennast innimestele ni selgeste tunda, kui se ial woib olla ses sinna tses Ma: ilma. Temma arwamatta suur hallastus, Temma helde südda, mis ifka põlleb armastussef innimeste wasto, ja keif, mis Ta armastusse pärrast meie heaks reggi; keif se tunnistab ennast illes pühhal Ohto: sõma: aial. Seäl tulleb usklikkude mele keigeenuamiste nende õnnisteggia, kes ka nende eest ohwerdud, se Jummalal Zal, mis tappetud sai ka nende eest; ja näitab ennast neile ommas sures tulles armastusses. Keif tulleb siis ueste nende

mele, mis Õnnisteggia neile olli, mis Ta nemdel nüüd on, mis Ta neile weel rahhab olla ja saab ollema ni tdeste, kui se tdest on, et Temma ollt surnud ja nüüd iggaweste ellab. Se on selle rõmo ja õnnistuste hakkatus, mis parrast surma ei löppe, waid ifka suremaks ja täiemaks saab.

Agga ka se uendab ennast jälle usklikkude süd: dames ja meles, mis nende kōhhus on Selle wasto, kes ennast nenda, ilma mingisuggust armo ennese peäle heitmatta, nende eest andis, kes neid nenda omma süddame õsfallisfeks teeb, kes nenda ennast nendega ja neid ennesega ühhendab. Et se eest keikide kōhhus on, Tedda jälle armastada, Temma pole hoida, Temma sisse uskuda, tänna: likkult ja trüiste Temma sanna piddada, Temma auuks ja rõmiks keige hõlega ellada, hingē kas: fiks ifka ennam takkanouda, mis Temma saat: nud, iggatseda sedda armo Temmaga ifka ennam ühhemelelisfeks sada, ja hästi walpada, et, kui Ta tulleb, hing walmis on Tedda wastowõtma: et se keikide kōhhus on selle wasto, kes keiki enne armastas surmani, sedda ei unnusta usklik hing mitte ärra; keige selle polest katsub ta omma süd: dant ehk isse ennast läbbi, ja nenda sööb ta sest leiwast, ja joob se karrika seest, mis pühhal Ohto: sõma: aial pakkutakse, keigest süddamest Des: susse armo kites ja üteldes:

Maaha langen ma so ette, Jõsand! Minno meel ja mõtte täninab, et sa armastanud mind ja pattust lunnas: tanud. Sa mind pörgust lahutatades, dige teie juhata: des rahhad õnnistust null' anda, kui sind wõttan meles kanda.

Tei tdest, kui ma leiba sönud, on sind pattud rist: lõnud; ni tdest, kui ma jua sanud, on so werri puh: hastanud teit, kes sinno tahmist täitwad, nenda us: fo ütlesnäitwad: ja ni tdest rahhad sinna, et ka õn: faks saa: sin minna.

Kallist abia õstetasse, ja suurt rahha kullutasse. Siuna, helde armastaja, jagga omnad andid ilma; sest et se on arwamatta, mis sa fikid tassumatta. Keik maailma kuld ja warra ei woi sedda maksta ärra.

Jhho, werri annetasse; leiba, wina, woetasse. Mit: to tuhhat sedda söwad, mitto tuhhat sedda jowad! ommeri on kullumatta, jaggatakse löppematta. Kel on tarkus sedda mõista, kui ei Waino walguš paista?

Jesus! kallis hinge toitja, Jesus! patto ärrawoitja, et ei saaksin hukkamisfeks sinno laua õsfallisfeks, siis so arm mo meles olgo, ja mo süddamesse tuigo! Sese mind tiinita siin waewas, siis ma jaan so ommaks taewas.

Jesus, omma tullewa au peäle wates, ütleb omma Jüngrittele, neid weel mitte woiwad Temma järrel senna kãia, kuh: ho Temma piddi minnema: agga nem: mad julgwad ommeri temmale sedda tootada.

Kui Judas olli wäljalainud, ütles Jesus: Nüüd on inimesse Pöeg auustud, ja Jum: mal on Temma sees auustud. Ons Jummal temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jummal isseenneses, ja auustab tedda pea: Lapsotesed, minna ollen weel ärrikesfeks aiafs teie jures. Kõl teie otsite mind, ja otsigo min: na Juda: rahwa wasto ollen ütelnud: Kuh: ho ma lähhan, senna ei woi teie mitte tuua;

nenda ütlen minna nüüd teile ka. Ut kasso-
fanna annan minna teile, et teie teine teist pea-
te armastama, nenda kui minna teid ollen ar-
mastanud. Sestammast tundwad keif, et teie
minno Jüngrid ollete, kui teil armastus on is-
sifestis. Simon Petrus ütleb Temma was-
to: Jesand, kuzho sa lähäd? Jesus wastas
temmale: Kuzho minna lähän, ei woi sa
nüüd mitte minno järrel käia, agga pärrast pe-
ad sa mo järrel käima. Petrus ütleb Temma
wasto: Jesand, miks ma nüüd ei woi sinno
järrel käia? ma tahhan omma ello sinno pä-
rast jätta! Jesus wastas temmale: Tahhad
sinna ello minno pärrast jätta? Simon, Si-
mon, wata, Sadanas on sind wägga püüd-
nüd kui nisp; agga minna ollen sinno eest
pallunud, et sinno usk ei pea ärraõpma; ja
kui sa pärrast saad ümberpöörnud, siis kinnita
ommad wennad.

Kui nemmad kitusse laulo said laulund, läh-
sid nemmad wälja ölli mäele. Siis ütles Je-
sus omma Jüngritte wasto: Kui ma teid ol-
len läkkitanud kufrota, ja paunata ja kingata,
ons teil middagi waia olnud? Agga nemmad
ütlesid: Ei ühtegi. Siis ütles temma neile:
Agga nüüd, kel kuffur on, se wõtko sedda,
nendasammwit ka pauna; ja kennel ey olle, se
mügo ärra omma kube, ja ostko modka. Sest
minna ütlen teile, et se weel minnule peab sin-
dima, mis kirjotud on: Temma on ka üllekoh-
tuste sekka arwatud; sest ka sel, mis minnust
on kirjotud, on ors. Agga nemmad ütlesid: Je-
sand, ennä! Siin on kaks modka. Agga tem-
ma ütles neile: Käl on.

Ja Jesus ütles neile: Selsinnatfel õfel wõttate
teie keif ennast minnust pahhandada; sest kirjotud
on: Ma tahhan karjast lüa, ja lambo peab laiale
pillutama. Agga pärrast, kui ma saan ülestous-
nud, tahhan ma teie ele minna Kalilea: male.
Petrus kostis: Ehk ka keif peaksid ennast sinnust
pahhandama, ei tahha minna ennast polegi pahhan-
dada. Jesus wastas: Tõest minna ütlen sulle,
Petrus: Täina selsinnatfel õfel, enne kui kul seab
kaksford laulnud, salgad sa mind kolmkord ärra.
Agga Petrus ütles weel ennam peälegi: Jesand,
ma ollen walmis, sinnoga ni hästi wangi kui surma
minnema. Ehk ma ka sinnoga peaksin surrema,
ei tahha ma sind mitte ärrasalgada. Nendasam-
mori ütlesid ka keif Jüngrid.

Keikist kõnnedest, mis Jesus, kunni Temma sin-
ilmas ellas, ial on räkinnud, on keige ennamiste
Temma wiimised kõnned need keige armsamad
ja maggusamad. Ta räkis neid ürrikeste enne
ja ennam weel oort pärrast pühha Dheto: söma-
aia seadmist, seälsammas süres toas, kus Temma
omma wiimise seädusegaga ülestunnistas, kui wäg-
ga Temma iggatjes ennast ka meiega hopis ühhen-
dada. Oh et keif ka lähhäksid ühheke Temmaga!
Käl siis wiimisel tunnil weel iggaühhel olleks rõno,
se sure õnnistusse peäle mõrteldes, mis iggawesses
ellus waggadele walmistud on. Sedda lähhem sur-
male, sedda ennam kinnitas Jesus ennast se mõtte-
ga, mis lõpmatta suurt kasso Temma surm piddi
saatma, ja mis jummalik au Tedda otis. Nüüd
(ütles Temma), peab ma: ilm pea ja selgeste tund-
ma, et minna ollen se õnnisteggia; pea lähän ma

nüüd omma au sisse. Pea küll peab ilmuma, mis pärrast Jummal mind läkitas; ja innimesed wõtwad sepärrast Tedda kummiardada ja kita.“

Ja nüüd, ommad Jüngrid Jummalaga jättes, andis Ta neile ühhe kässo; sanna weel, mis üsksi ni täieste olli piddanud, kui Temma, ja mis Ta neid käsks nendasammoti ka piddada. Sepärrast ninmetas Temma sedda uel's käsks, kui leige; armsam issa üteldes: Lapsokessed, minna ollen weel wägga ürrikeseks aiaks teie jures. Küll teie wägga sowite, et teie ilka minno jure jääksite; agga praego on se teil woimatta senna minno järrel tulla, kuhho ma ollen minnemas. Et ma nüüd mitte ei woi ennam nenda kui tännini teiega ümberkäia; siis annan ma teile sedda uut kässo; sanna, et teie teine teist peate armastama ni süd: damelikult, ni ellaste ja ni truiste, kui minna teid ollen armastanud. Sest ka sepärrast ollen ma teile ni suuret armastust üllesnäitnud, et teie minust piddite õppima, teine teist nendasammoti armastama. Kui teil se armastus on issekeskis, sestammast tundwad keif, et teie minno Jüngrid ollite.“ Oh! kes woib sedda luggeda, ja weel ked: dagi wihkada, olgo ka keigesurem waenlane? Kes ei peaks enneminne ruttama, sellega, kennest ta ial tunneb, et temmal middagi on temma wasto, är: raleppida, kuhni ta temmaga alles sellesinnaste el: lo tee peäl on? Ets keitile, olgo nemmad kes tah: tes, sünniks süddant ja kät pakkuda teine teisele omma tee peäl, ja ütelda: Mo wend ja mo õdde!

— mis ma ollen, se olled ka sinna:
Sa pärrid ka sedda, mis taewas saan minna;
ja senna käib igga meel keitide eest.

Üht ainust ka noutakse koggodussest.

Siis sündkem nüüd ühte, ja armastust holdkem, ja waewatud waenlaste foorma ka kandkem! Ni tenigem Jesust! Ni Temmal' au andiem!

Keif muud wiimsed Jesusse kõnned, ni paljo kui Temma armsam Jünger Joannes neid ülleskirjotanud, kui wägga selgeste tunnistawad ka need ül: les Jesusse armastust, truust ja hooltkandmist, misga Temma omma koggodusse ja iggaühhe inni: messe lapsse peäle walwab! Geisko ka neist kõnne: dest, mis Temma wimaks weel räkis, monned siit mele: tulletamisseks, usso kinnitusseks, maenitusseks ja trööstimisseks. Nenda ütles Önnisteggia:

„Teie siidda ärgö ehmatago mitte! Uskuge Jum: mala sisse, siis ussute teie ka minno sisse. Minno Jesa niias on mitto eldo: asset. Kui se nenda ep olleks, siis ütlesin minna teile: Ma lähhan teile asset walmistama, ja kui ma saan läinud, ja teile asset walmistanud; siis tullen minna jälle, ja tah: han teid ennese jure wõtta, et teie ka ollere, kus minna ollen.“

„Mis teie ial pallute minno nimmel, sedda tahhan miina teha, et Jesa saaks auustud Poia sees. Ja ma tahhan Jesa palluda, ja temma an: nab teile ühhe teise rõmustaja, et temma teie jure iggaweste jääb: se pühha rde Waim, se trööstia, sesamma jääb teie jure, ja peab teie sees ollema, peab teid õppetama keif, ja teie mele tulletama keif, mis minna teile ollen ütelnud.“

„Se tulleb teie heaks, et minna ärvalähhan; sest kui minna ärra ei lähhä, siis ei tulle trööstia mitte teie jure: agga kui minna saan ärvaläinud, tahhan minna tedda teie jure läkitada. Minnul on teile weel paljo ütlemist; agga teie ei woi sed:

da nüüd mitte landa. Agga kui temma, se tõe Waim tulleb, se juhatab teid keige tõe sisse; sest temma ei rāgi mitte isseennest, waid minno ommast wõrtab temma, ja kulumat teile. Keif se, mis Jesal on, se on minno; sepārrast ollen minna ütelnud, et temma peab minno ommast wõrtama ja teile kulumatama.

„Teie peate nutma ja ulluma; agga ma:ilm on rõmus. Teid peab kurtastama; agga teie kurtastus peab rõmuks minnema. Minna tahhan teid jälle nähha, ja teie südda peab rõmus ollema; ja ükski ei pea teie rõmu teilt ärawõtma. Minna ei tahha teid mitte waesiks lapsiks jätta; minna tullen teie jure. Weel on pisut aega, siis ma:ilm ei nä mind mitte ennam; agga teie peate mind näggema: sest minna ellan, ja teie peate ellama.“

„Kellel minno kāsso: sannad on, ja peab neid, se on se, kes mind armastab; ja minno Jesa armastab tedda, ja meie tahhame temma jure tulla, ja ello:asset temma jure tehha. Kes mind ei armastata, se ei pea minno sanno; ja se sanna, mis teie kulete, ep olle mitte minno, waid selle Jesa, kes mind on läkitanud.“

„Minna ollen se tõsine winapu, ja minno Jesa on se ma:mees. Igga winapu: oks minno sees, mis wilja ei kannna, sedda kistub temma ärra; ja iggāuht, kes wilja kannab, sedda harrib temma, et ta ennam wilja kannab. Jāge minno sisse, ja minna teie sisse. Otskui winapu oks ei woi wilja landa isseennest, kui temma ei jā winapu külge; nenda ka teie, kui teie ei jā minno sisse. Minna ollen winapu, teie winapu oksad. Kes minno sisse jāab, ja minna temma sisse, se kannab paljo wik

ja; sest minnota ei woi teie ühtegi tehha. Kui kegi minno sisse ei jā, sedda heidetakse wälja kui winapu: oks, ja kuiwab ärra, ja neid koggutakse kekko, ja heidetakse tüllesse ja põlletakse ärra. Kui teie minno sisse jāte, ja minno sannad teie sisse jāwad, siis pallute teie, mis teie ial tahhate, ja se peab teile sündima. Ses on minno Jesa auustud, kui teie paljo wilja kannate, ja minno Jūngriid ollete. Otskui minno Jesa mind on armastanud, nenda ollen minna ka teid armastanud: jāge minno armastusse sisse! Kui teie minno kāsso: sannad peate, siis jāte teie minno armastusse sisse, nenda kui minna omma Jesa kāsso: sannad ollen piddanud, ja jāan temma armastusse sisse. Sedda ollen minna teile rākinud, et minno rõdm teie sisse jāaks, ja teie rõdm tās saaks. Rahho jättan minna teile; omma rahho annan ma teile. Minna ei anna teile mitte nenda, kui ma:ilm annab. Teie südda ārgo ehmatago, egga sago arraks mitte!“

Seddawisi rākis Onnisteggia wimaks. Oh mis jummalik ello ja armo wāggi on iggāuhtes sanno! Armas ja helde Jesus! Sa tõsine

Winapu, kus külges ollen, anna rammo oksale, et ma so sees kaswan, õitsen, ja saan walmis wiljale. Sata ommast rohkest wāest wāge mulle tõusma tõest! Nita wilja kandes, nonda: Jāfalt õnnistamist sada!

Sind ma tahhan ommaks wõtta, et so paistus magus on.

Omna walgušfega tõtta! Se on minno hinge froom. Sa tead et se pudub weel, et ta lihha wangis tead: Sada tedda õige tele, et ei eksi temma jälle.

Ja se wiimne palwe, misga Jesus Kristus omma walmistamist surma wasto lõppetab, ja mis Ewangelist Joannes ka üllestkirjotanud, se on üks

palwe, mis ei woinud mu ühhegi kui Temma siddamest ja sunst tulla. Seälsammas pühhas toas, kus Temma pühha Ohrosõma: aega seadis, seisab Temma, tõstab ommad silmad raewa pole, ja ütleb:

„Jesfa, tund on tulnud. Nuusta omma Poia, et ka Poeg sind auustaks! Nenda kui sinna temmale olled melewalda annud keif lulle lihha, et temma neile keifile, kedda sinna temmale olled annud, iggawest ello annaks. Agga se on se iggawenne ello, et nemmad tundwad sind, kedda ainust tõssist Jummalat, ja Jesust Kristust, kedda sinna olled läkkitanud. Minna ollen sind auustanud Ma peäl: Ma ollen kedda tõõd lõppetanud, mis sa mulle olled annud, et ma piddin teggema. Ja nüüd auusta mind, sinna Jesfa, sinno ennese jures selle auga, mis mul olli sinno jures, ennego ma-ilm olli. Minna ollen sinno nimme teäda annud innimestele, kedda sa mulle ma-ilmast olled annud. Sinno pärralt ollid nemmad; ja sa olled neid mulle annud, ja nemmad on sinno fanna piddanud. Nüüd on nemmad tunnud, et keif, mis sinna mulle olled annud, sinnust on. Sest need sannad, mis sinna mulle olled annud, ollen ma neile annud; ja nemmad on kedda wastowotnud, ja tõest tunnud, et ma sinnust ollen wähalainud; ja nemmad on usknud, et sinna mind olled läkkitanud. Minna pallun nende eest. Ma-ilm eest ei pallu minna mitte, waid nende eest, kedda sinna mulle olled annud: sest nemmad on sinno pärralt. Ja keif, mis minno on, on sinno; ja mis sinno on, on minno; ja nende sees ollen minna auus-

tud. — Minna ep olle eddespiddi ennam ma-ilmast; agga needfirmatsed on ma-ilmast sees, ja ma tullen sinno jure. Pühha Jesfa! hoia neid omma nimme sees, kedda sa mulle olled annud, et nemmad üks on, nenda kui meie. Kui ma nendega ollin ma-ilmast, hoidsin minna neid sinno nimme sees. Kedda sa mulle olled annud neid ollen minna hoidnud; ja ükski ep olle neist, kaddunud, kui agga se kaddumisfe laps, et kirri piddi tõeks sama. Agga nüüd tullen minna sinno jure, ja rägin kedda ma-ilmast, et minno tõõm neil woiks olla täieste nende sees. Minna ollen neile sinno fanna annud, ja ma-ilm on neid wihtanud; sest nemmad ep olle mitte ma-ilmast, nenda kui minna ma-ilmast ei olle. Minna ei pallu mitte et sa neid ma-ilmast ärrawõttaksid; waid et sa neid se tiggeda eest hoiaksid. Nemmad ep olle mitte ma-ilmast, nenda kui minna ma-ilmast ei olle. Pühhitse neid omma tõe sees; sinno fanna on tõdde. Otseskui sinna mind olled läkkitanud ma-ilmast sisse, nenda läkkitan minna neid ka ma-ilmast sisse. Ja nende eest pühhitset minna isse ennast, et ka nemmad peawad tões ollema pühhitsetud. — Agga minna ei pallu mitte ükskõikis nendesinnaste eest; waid ka nende eest, kes nende fanna läbbi minno sisse ussuwad. Et nemmad keif üks olleksid, nenda kui sinna, Jesfa, minno sees, ja minna sinno sees; et nemmad ka meie sees üks olleksid, et ma-ilm ussüks, et sa mind olled läkkitanud. Ja minna ollen kedda au, mis sa mulle olled annud, neile annud, et nemmad üks olleksid, nenda kui meie üks olleme. Minna nende sees, ja sinna minno sees, et nem-

mad täieste olleksid ühes; ja et ma-ilm tunneks, et sinna mind olled läkkitanud, ja armastanud neid, nenda kui sa mind olled armastanud. — Jesa! ma tahhan, et kus minna ollen, ka nemmad minno jures on, kedda sa mulle olled annud, et nemmad näwad minno au, mis sa mulle olled annud; sest sa olled mind armastanud enne ma- ilma asfutamist. Dige Jesa! ja ma-ilm ep olle sind mitte tunnud; agga minna tunner sind, ja reedfinnatsed on tunnud, et sinna mind olled läkkitanud. Ja minna ollen sinno nimme neite teada annud, ja tahhan kedda teada anda, et se armastus, misga sinna mind olled armastanud, nende sees olleks ja minna nende sees.

Kes woib kül kedda palwe luggeda ehk kuulda kultima südamega, ilma rõmota, ilma Jesust tänna- nalikkult jälle armastamatta? Ja kes ei sowiks ka nende seast olla, kenne eest nenda palluri? Sest- natse palwega, mis üllem on kui keik muud palwed, lõppetas Jesus ennast walmistama surma wasto; sest oort pärrast hakkas ta omma surma-teed minnema. — Oh et iggawiks innimesse laps, kes kedda palwe loeb ehk kuleb, omma walmistamist ennese surma wasto woiks sega lõppetada: „Jesand Jesus! sa tead isse, et ma sinno sees ollen, ja sinna olled minno sees!“ Kes uskwad Jesusse sisse, nende sees on Temma ka; sest ka nende eest pallus Temma sestmatsse palwe sees nendasamwoti, kui omma Jüngritte eest. Ka meie peäle mõtles Temma, kui ta need sannad, mis meid ni wägga woiwad trööb- tida, omma Jesole ütles: „Sinno pärrast ollid nemmad, ja sa olled neid mulle annud. Pühha Jesa! hoia neid omma nimme sees, kedda sa mulle ol-

led annud, et nemmad usso ja armastusse läbbi üks on. Pühhitse neid omma tõe sees; sinno sanna on edde!“ Siis olled sa, oh armas Jesus! omma Jesa armo kätte ka mind heldeste annud. Mo- soja andis mind sulle; sa olled mind lasknud õp- perada sinno tõe Waimoga: ja ussun minna sinno sisse, siis olled sa minnoga ja minna soja hõpis üh- hendatud. Siis on minnul se lotus, et ka minna femma saan, kus sinna olled. Oh kedda rõõmsat ja õnsat lotust! Siis ma nään kedda auu, mis Jesa sulle andis; siis mind armastasse sinno Jesast ja sin- nust iggaweste; siis ma sinno jures maitzen kedda õnnistust, mis sa mulle olled saanud; sind armast- tades ja tännades lõpmatta.

Arm! kes palludes käed tõstas
mo eest, ja mind armastab;
Arm! kes ausast mo eest tõstas,
werrega mind lunnastab:
Arm! sind ärrawallitsen,
et so pärrast itka jään.

Kui Jesus wälja läks õlli mäele, ja Temma Jüngrid järrel käisid, siis küsis ta neilt tee peäl: „Dns teil ial middagi waia olnud, kui ma teid ole- len läkkitanud ilma mona; ja rieta? Ei ühtegi! wastasid nemmad. Jesus tahtis nenda küsides neid jälle juhharada, et nemmad ka siis, kui ta pid- di ärraminnema omma Jesa jure, kindlaste pidid lootma selle peäle, kes neid itka ni truieste hoidnud ja nende ette murretsenud. Ja sepärrast ütles Jes- sus femma jure weel: „Agga nüüd, et ma teitist ärralähhan, et mind, kui Prohwet Jesaias ammo- jo enne ütles, peab sama üllekohtuste selka arwa- tud, hukkamoistetud ja tappetud; nüüd peate toie

Kül ennast isse toitma ja katma. Ka modka woifs kül mi tarwis olla, et ma sellele, kennel ep olle, nou annan: mügo se enneminne ärra omma kuba, ja ofsko modka.“

Mis olleks Jeesus nüüd Jüngeritest kül ennam woinud ota, kui sedda kostust: „Jesand! sinna olled meid jo tännini hoidnud; meie olleme nüüdki ja ifka julged sinno tarkusse, so wäe ja so armo abbi peäle, käigo eddespiddi meie kässt ka kui tahhes.“ Agga mis wastasid Jüngerid? Jesand, ütlesid nemmad, ennä! siin on kaks modka. Täis melehaigust nisugguse nõdra:usklikko wastusse pärrast löppetas Jeesus sest asjast ennam kõnnelemast, ja ütles agga: Kül on!

Eks ma ei tulleta siin omma ennese mele:

Miks sa kül, oh inimenne, ello sees hoomse eest olled murrelinne?

Mis liigmurre kül sind aitab? Jummal se heideste sind, kui nälg on, toidab.

Jummal on sull' ello annud. Ihho sa hingega olled Temmalt sanud.

Ei Ta neid woi jätta jälle aitmatta, kes siin ka lootwad Temma peäle.

Eks so ihho parrem olle, kui se leib? Temmal täib wõhest anda sulle keik, mis toidab sind ja hoiab. Temma meel selle peäl täib, kes sedda otab.

Ma ilin noudko tühja agga! Minno meel peab teäl noudma Jeesust tagga. Eht kül wõttab heidest melest wahhest ka wibida; siiski aitab idest.

Olli mäele käies ütles Jeesus omma Jüngeritele enne, et nemmad nenda mõteldes, kui praego, ei mitte Jummalat, waid agga palja modga peäle lootes, pea kül piddid tedda mahhajätma, ja ennast temmast pahhandades ärrapõggenema; nenda kül

ka sedda ammo enne õõldi Prohwetil Sakaria läbbi. Keik Jüngerid tootasid nüüd, ennast polegi mitte temmast pahhandada, egga tedda mahhajätta. Keige jutgem sanna mees olli Peetrus. Ta tootas temmale enneminne surra temmaga, kui tedda ärrasalgada. Agga Jeesus ütles temmale enne, et ta sefsammal õsel jo piddi kolmkord tedda ärrasalgama.

Saggedaste lodame ka meie liigjulgeste isse enneste peäle, kitledes ommas hooplemisfes. Agga nisuggune hoopleminne ja süddame uhkus petwad meid.

Jüngerite usk Jeesuse sisse sai pärrast ifka ennam kinnitud ka se läbbi, et Ta neile keik enne olli ütelnud. Kui wägga piddid nemmad kül pärrast immes pannema, et Temma, eht kül enne teades keik, mis ta peäle piddi tulles, siiski ilma kartmatta ja keelmatta ennast laskis ärraanda omma tapjatte kätte!

Jeesus Ketsemaneks.

Nüüd tuli Jeesus omma Jüngeritega ühhe moisa, mis hüti Ketsemaneks, kus üks aed olli. Ja kui temma senna paika sai, ütles ta omma Jüngerite wasto: Palluge Jummalat et teie kuusatusse sisse ei sa. Ifke seie mahha, kuni ma saan senna lainud, ja Jummalat palunud. Ja temma wõttis ennelega Peetrust, ja Jakobust, ja Joannest; ja hakkas kurydaks saama, wägga wärrisema ja hirmust abhastust tundma. Siis ütles ta neile: Minno hing on wägga kurb surmani! jäge seie ja walwage minnoga. Temma isle lahkus neist ärra, läks pissut

emate ni kaugele, kui firwiga woib süsta, ja heitis Ma peäle põlwele ja omma silmisi mahha, pallus Jummalat, et, kui se woiks olla, se tund temmast piddi möda minneina, ja ütles: Abba, minno Jessa! sinna woid keik tehha; kui se woib olla, kui sinna tahhaksid sedda karrikast minnust ärrawõtta, siis mingo se minnust möda, ja wõtta sedda minnust ärra! Agga ommeti ärgo sündko mitte nenda, kui minna tahhan, waid kui sinna tahhad! — Ja temma tulli Jüngritte jure, ja leidis neid maggamast, ja ütles Peetrussele: Siimon, maggad sa? Ets sa ei suda lihke tundi walwada? Mendaks teie ei suda lihke tundi minnoga walwada? Walwage ja palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa! Wain on kül walmis, agga lihha on nõbder. Ta läks temma teist korda ärra, pallus Jummalat, ja ütles seddasamma asia. Ja temma tulli taggasi, ja leidis neid ta maggamast; sest nende silmad ollid rasked unnest, ja nemmad ei teädnud mitte, mis nemmad temmale piddid wastama. Temma jättis neid, ja läks ta ärra, pallus Jummalat kolmat korda, ja ütles: Minno Jessa! Kui sefinnane karrikas ei woi minnust möda minna, muido kui et ma sedda joon, siis sündko sinno tahtminne! Agga üks Ängel näitis ennast temmale taewast, ja finnitasi teda. Ja kui ta Jummalat kangeminne pallus, ja surmaga jo olli woitlemas, olli temma higgi kui werre-pissarad, need langsid Ma peäle. Ja temma toufis ülles Jummalat pallumast, ja tulli omma Jüngritte jure, ja leidis neid ikka maggamast kurbdusse pärrast. Ta ütles neile: Mis

teie maggate? Maggage pärrast ja hingage. Äeg on möda; se tund on joudnud! Innimesse Poeg antakse ärra pattuste kätte. Tõuske ülles, läkki ärra! Wata, se on liggi tulnud, kes mind ärraannab.

Kaske unne pärrast ei kuulnud Jeesuse Jüngrid keigest sest, mis temma Jummalat pallus Ketsemaues, se on meie keel ölli: marjo pu orgus, muud mitte, kui need hakkatusse fannad. Sest paljo enam weel olli Jeesus kül ka sel korral Jummalat pallund. Agga kui wägga paljo woime meie sestki õppida, mis nemmad, kunnii nende silmad weel mitte rasked ep olnud unnest, kuuida said ja nähha Ketsemaues! Kuida meiegi peame ollema keigesiremas kurbdusse, ilma kaksipiddi mõtlema ennast alandama Jummalat tahtmisse alla, üllal ollema ja ennast walmistama, tulles ristist ja willetsuste wasto: sedda annab Onnisteggia ka siin jälle õppida. Kergemelelinne ja holeto innimenne ei panne sedda mitte tähhele. Kui willetsused näitwad alles kaugele temmast ollewad, siis ei holi temma neist mitte; agga ta ehmatas ärra, kui nemmad liggi on. Hõpis teist wiisi teeb se, kes on järrele mõtleja iggast polest. Hädda raskust moistas nifuggune ärra enne jo, kui ta kä on; ta walwab ehk on üllal temma wasto, ja kui ta kä on, siis ta kannatab sedda auaste, tassase melega ja julgeste. Ta mõtleb Inne ja rõmo aial:

Kui pea woib enne õhto tulla,
mis hommikul ei mõtle sa!
Sa ei woi, kunnii ellad, olla
siin hädda pärrast kartmata.

Agga, kui willetsus kä, siis mõtleb ta:
Keik olgo ni, kui Jummal tahhad,

kes feige asja teggia!
 Mis osia temma sulle jaggab,
 et olle rahhul feltaga!
 Käl Jummal teab selgeste,
 mis tarwis läab ka sinnule.

Sedda ennam middagi usklikko süddane pallas waks teeb, sedda wähhem woib se üllesrägitud sada. Nenda on usklikko süddame luggu keige ennamiste siis, kui ta se peäle mödeleb, mis Kristus kannatas Ketsemanes.

Hopis ootmatta olli sefännane kannatamine Jeesuse Jüingrittel. Selle wasto ollid nemmad alles foggone walmistamatta. Eühhidelt olli Jeesus kül neile enne ütrelnud, mis temma piddi kannatama sest aiaf, mil tedda piddi kinnwoetamariisti surmast sadik; agga sest ei lausunud ta neile sannagi.

Saggedaste olli Jeesus Ketsemanes olnud, täis hirmo enne jo tundmas, mis temma peäle piddi tullesma. Agga nüüd ep olnud se mitte ennam paljas ennetuund mine; nüüd olli wallo isse kä, Temma hinga raske ja hirmus wallo. — Kes woib sedda waewa üllesräkida? Se ükspäinis ärge olgo sin räkimatta, mis ommeti Temma pühha hinga ni hirmsaste waewatas. — Oh! se olli keikide pattuste pattude koorm, kes Adamast sadik ellanud, kes sel aial ellafid, ja weel piddid ellama wiimse päwani. Mis pärrato koorm! Sedda olli Temma kui Jummalal Tal kannud sest aiaf, kui Tedda sadeti. Müüd piddi Temma neid wiima Jummalal wihasitud digusse troni ette, ja kui minimeste kä; mees nende pattude eest nenda kannatama, kui ollefs temma isse ja ükspäinis temma neid keik teinud; nenda piddi temma se eest tasuma.

Se olli Jummalal dige wiha, mis keik pattused feige omma pattudega ollid teninud. Se langes nüüd Temma, ükspäinis Temma, kui selle peäle, kes ennast heal meel Wahhemehheks pannud. — Se olle pörgo woinus ja melewald, mis lahri olli lastud temma wasto, ja lubba sanud, ükspäinis Temmast keik omma wägge katsuma. Se olli surm keige omma hirmoga, mis Temmaga taples. Se keik tulli sin ühilase temma peäle, ja wäntas tedda mahha, temma wagga ja puhta hinglele, mis keik hopis tundis, keige raske mat waewa ja wallo tehhes.

Seft tulli temma hirmus ahvastus, kurwastus ja wärristus, ni pea kui ta Ketsemane sai; seft tulli se, et ta piddi kaebama se süddame läbbi tungiwa sannaga: Minno hing on wägga kurb surmani. Seft tulli se, et ta ei teadnud mitte ennam kuhhugi, ja neiffti piddi ärakashtuma, kes temma ommad Jüingrid, ollid. Nedsinnafsed ep olnud omma Issanda ja Oppetaja nenda weel mitte näinud. Seft tulli se, et temma ahvastus ilka surmaks läks. — Se olli se hinga: ahvastus, mis keik pattused ollefsid omma pattude pärrast wäart olnud kannatada, ja mis neid keik, ühhe nenda kui teise, iggaweste ilma armota alla ollefs wa:mas nud. Oh pattune!

Et tulles, kes sa piimbeduuses olled, kes sinna kurjal meel kurjast ellad!
 Et tulles keik, kes teie walguft näte, ja patto tete!
 Et nähtem ödd, kus tuhhat hirmorusfed, ni mitmed ja ni mitmed ahvastused
 se sure Woitja peäle raskest pandi, kes ärraanti.
 Ta heidab ennast põlwele jo mahha. Ei ütsti tedda trööstida ei tahha.

Ea warristes ei tunne ennam armo, waid surma hirno,
 Eäis abhastust ta nuttab, pallub, õhfab ni kui üks
 pattune, kes armo ikfab.
 Nüüd Jummal temma meles patto matsja, ta isse
 efsja.
 Ea ristis karritast jo hakkab jona, ja kannatades ar-
 mo meile toma;
 ta tunneb, meile walmistades taewa, teif pörgo waewa.

Emale minnes tulleb Jesus omma wallo kohta,
 seisab seal kahwatades koolja wisil, wägga higgis-
 tades, ilka ennam abhastust tundes, nähtawast
 abbist ilma olles, nenda nuttes kui ükski weel ei
 nutnud, käd ristis ja taewa pole tõstetud. Nüüd
 ommast wallust woiud, heidab temma Ma peäle
 filmili mahha; pallub, pallub omma Jõsa kääst
 abbi, mis ei woi tulla! Agga sedda tunneb ka
 warsti Temma armolik südda, ja kinnitab ennast
 jälle. Armastus meie waeste wasto, kes meie
 nuudo piddime hukkaminne, saab woimust, ja
 ei tahha ennam sedda praego pallutud abbi; waid
 tahhab üspäinis sedda lõppetada, mis Jõsa
 tahhab.

Agga mis tunneb Jummal is salik südda
 sedda omma ainosündinud Poia surma woitlemisse:
 waewa nähhes? Mis tundwad need taewa wäed,
 kes inimeks pannes sedda näwad? Üks neist tul-
 leb. Pühha Looai, kui kummardades tulled sa om-
 ma Jõsanda liggi! Mis tood sa Temmale kinni-
 tusteks? Ehk annad sa temmale Jõsa kääso peäl
 Waimus nähha Temma koggodusse tullewa auu ja
 illo, mis pärrast temma waewa näab surmaga woi-
 teldes? — Kinnitud saab temma kül tõeste
 ommast Jõsast; agga üspäinis woitlemisseks sur-
 maga, mis ni hirmus raske on, et Temma higgsi

on, kui werre: pisfarad; need langewad Ma peäle.
 Ja nüüd on Ea woimust sanud; surm on ärra:
 woitud; Kristus tohhib nüüd üllestousta Jum-
 malat pallumast, tohhib seält Temma omma werre:
 higgiga kastud woitlemisse kohalt ärraminna.

Oh et iggaüks süddamelikkult woiks us-
 kuda: „Keif sedda kannatas Jõsand ka meie
 eest, meie assemel; ja nüüd tulleb se meie he-
 aks.“ Sedda moista, sedda keigest süddamest
 uskma, sedda wasto wõtma ja se eest tännalik
 ollema, se on se üllem assi. Sepärrast, armas
 hing!

Ehk sa kui pattune kül tunned hirno,
 et oksi siiski Düüstreggiast armo!
 Se Woitja sell, kes patto wasto pannes,
 kül woimust annab.

Ustikkult tõsta filmad taewa pole!
 seal kannab Jesus so eest weelgi hoie;
 seal ootwad sindki pärrast kannatussed
 need rõmustusjed.

Jesus annab ennast tunda neile, kes
 Tedda otsiwad kinniwõtta. Nemmad
 langewad mahha. Judas annab
 Tedda ärra su-ändnuisega.

Kui Jesus alles rätis, siis tuli Judas, kes
 tedda ärraandis. Ea teadis ka sedda paita,
 sest et Jesus sagedaste femma omma Jüngri-
 tega olli kokko tulnud. Ea olli wõtmud ennese jure
 se wäe-hulga ja monningad üllematte preestri-
 de ja Wariferide sullasist. Gesinnate hulk
 tuli lähtide, lampide, mõskade ja nutiadega.
 Judas käis nende ees. Kui nüüd Jesus teadis

Teie, mis temma peäle piddi tullema, läks temma wälja ja ütles nende wasto: Kedda teie otsite? Nemmad wastasid temmale: Jesust Naatsaretist. Jesus ütles neile: Minna ollen se. Agga Judas seisis ka nende jures. Kui Jesus nüüd neile ütles: Minna ollen se; siis läksid nemmad taggasi, ja langsid mahha. Siis küsis temma neilt ta: Kedda teie otsite? Agga nemmad ütlesid: Jesust Naatsaretist. Jesus wastas: Ma ollen teile ütelnud, et minnata se ollen; kui teie nüüd mind otsite, siis laske needstannatsed ärraminna. Et se sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud: Minna ep olle keddagi ärrakautanud neist, mis sa mulle olled annud. Agga se, kes tedda ärraandis, olli neile tähhe annud üteldes: Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda wõtke kinni ja wigige julgeste ärra. Ja warsti tulli temma Jesusse jure, ja ütles: Terre Rabbi! ja andis temmale suud. Agga Jesus ütles temmale: Sõbber, mikspärrast olled sinna siin? Judas, annad sinna su-andmissesega innimesse Poia ärra? —

Mis Jummal nou järrele on hakkatud, ei tohi mitte mahhajada, waid peab ikka peäle kädima, kinni se hopis lõppetud on. Nenda olli ka meie Lunnastaja hakkatud tõga se luggu. Ni raske ja waewalinne kui se ka olli siit sadik olnud, piddi se ommeti ilma hingamatta eddasi sama, kinni Jummal ees tõeste ja digussega sündis dõlda: „Se on lõppetud!“

Sepärrast läks se Wahhemees, ehk kül Kertsemanes jo ärrandõrutud hinge keigehirmsama

wallo ja woitlemisses läbbi, ommeti emale surmas tele.

Selle tee peäl teggi Temma meelt kül keige ennamiste haigeks temma kokkosaminne sellega, kes enne temma Jünger, ja nüüd temma ärraandja olli. Et Jesus se liggitullewa wäe hulga mahha aias se ainsa sannaga: „Minna ollen se!“ sega tahtis Temma kül ka neid selgeste lasta tunda, et nemmad, kui ta mitte ei tahtnud ennamist isse nende kätte ärraanda, ellades mitte polleksid tedda woinud seks sundida. Sest melewalda olli jo Temmal, neid, otsego olleksid nemmad kinni olnud raud:ahhelattes, nendasammoti mahha jätta, kui Temmal olli melewald neid mahha aiada. Agga pisut kül olli se ükspäinis Issanda nou. Küllab ta sega tahtis weel üksford kawwala liige julge Judasse süddame peäle kopputada, et ta piddi hakkama järrele mõtlema. Agga asjata olli se! Temma kange südda ei tunnud ühtegi. Agga paljo ennam weel olleks ta piddand mahha: rõdõhutud sama sest wiisist, misga Jesus, temma kawwalat su-andmist wasto wõttis. Üks neist keigehirmsamaist teggudest olli se sinna se su-andminne. Judas olleks sedda woinud mahhajätta; sest se ep olnud koggoniste mitte tarwis. Onnisteggia olli jo ennamist isse tunda annud; ja sest teadis nüüd wäe hulk kül, et nemmad tedda ja mitte muud ei piddand kinniwõtma. Agga siiski teggi se wälk ka sedda hirmust tõdd. Mõtlegem siin Issanda helde, armsa, sõbberalikko süddame peäle, kuidas sedda kurwas: tati! Tunda on se, nenda et se ihho ja hinge läbbi tungib, Temma sannadest, mis se häbbemat-

ea ärraandja, kes südamelikkõ sõbrusse tähtegi kurjaste prugis, Temmast weel kuulda wõart arwari. Kui wägga heal meel olleks Hallastaja tedda weel peästnud! Olleks Judas siis, kui Issand tedda lastnud ma peält jälle üllestousta, ehk ka parrast sedda pörgoist su andmist weel mahhalangend Jesusse ette, ja armo pallunud, mis olleks armolikkõ Issandat keelnud temmale andemast? — Ka sedda ei teinud Judas mitte. Sepärrast läks temma ka wimaks ennese paika: Gest

Sa, Jummal! truust armastad, ja wihkad neid, kes fawwalad, kes teistel walskust tewad.

Sa olled kätte maksjaks tõest: Kõl innimesed sinno kääst keik omma palga sawad.

Dh, dige Jummal! juhata so hea pühha Waimoga mind ifka dige tele;

et mitte tulleks minnule ei walskus egga petja tõ sin teiste kahjuks mele.

Wõ mele truust istuta, et woiksin hea melega, mis kobbus, ifka tehha.

Kuis se, kes pettab, walskust teeb, ja kurjast omma rõmo näab, kuis se woib rahho nähha? —

Jesust woetakse finni. Peetrus tayleb temma eest. Jesus kelab sedda, ja teeb hawatud Malkust terweks.

Siis tullid nemmad Jesusse jure, ja pistfid kääb temma külge. Agga kui Jüngrid, kes temma ümber ollid, näggid, mis piddi sündima, ütlesid nemmad temmale: Issand, kas meie peame moögaga sekka löma? Ja wata, üks neist, Simon Peetrus, kenneb moõk olli, sirrutas kät, tombas omma moõka wälja, löi üllema Preestri

fullast, ja raius temma parrema kõrwa ärra. Selle fullase nimmi olli Malkus. Agga Jesus ütles: Jätke siit sadik! ja Peetrusse wasto ütles temma: Pista omma moõk tuppe; sest keik, kes moõka wõtwad, need sawad moõga läbbi hukka. Woi mõtled sinna, et minna praego ei woiks omma Issa valluda, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteiskümment Legioni Inglid? Agga kuidas peastid kirjad tõeks sama? eks minna sedda karrikast pea joma, mis mulle Issa on annud? sest se peab nenda sündima. Ja Jesus putus Malkusse kõrwasse, ja teggi tedda terweks. Agga üllema preestride ja pühha koia pealikkude ja wannematte wasto, kes temma peäle tullid, ütles Jesus: Teie ollete wälja läinud orsego rõõwli peäle, moõkade ja nuwadega mind finniwõtma. Et ma kül igga pääw ollen teie jures olnud pühhas koias õppetamas, ei olle teie minno külge kääsi pistnud. Agga se on teie tund, ja pimmedusse woimus; ja se sünnib, et Prohwetide kirjad peawad tõeks sama. Wäe = hull ja üllem pealik ja Juda = rahwa fullased wõtsid nüüd Jesust finni, ja süddusid tedda. Siis jätsid tedda keik Jüngrid mahha, ja pöggenesid ärra. Ja üks poisimees kääs temma järrel, sel olli kallis linnane rie selgas palja ihho peäl, ja poisimehed wõtsid tedda finni. Agga temma jättis sedda kallist linnast wiet mahha, ja pöggenes allasti nende kääst ärra.

Kannatlikkult, kui tal, lastis Önnisteggia ennast finniwõtta, südduda ja sennna wia, kus ta nüüd piddi ollema ja kannatama. Sedda kinniwõtmist ja süddumist ep olleks Temma jures

mitte tarwis olnud. Nende hull, kes temmaga nenda teggi, wois sedda isse tunnistada, et nemmad tedda ei polleks woinud kätte sada ei kogge matta, egga sallaja egga wäggise, kui Temma neile polleks lubba annud, omma külge käsfi pista. Paljo ennam ollid nemmad temma kä, ja ta olleks nendega woinud tehha, mis ta olleks tahtnud. Agga se tund, mis seks seätud, olli tulnud; se piddi nenda sündima. Sepärrast ei teinud ta mitte, mis Temmal täis melewald olli tehha. Neid laksteistkimmend ja ennam Legioni Ingrid, kes esimese fanna peäl olleksid walmis olnud Temma tenistusfeks, ei pallund Temma omma taewase Jesa käest mitte; ei ühte ainust ke neist ei kufinud ta mahha. Dsego Kora dala seltsi, nenda olleks ta sedda temma wasto wäljalainud hulga keikide nendega, kes neid läkkitanud, ühhel silmapilkmissel Ma suust woinud lasta ärraneelda, ja põrgo minna; agga Ta ei teind sedda mitte. Ei seddagi kiitnud Temma mitte, et Peetrus tedda omma modgaga katsus lahtipeasta; waid Ta parrandas sedda lahjo jälle, mis sega tehti. — Nenda, omma waenlastele weel head tehhes, ilma et nemmad tedda se eest tännafid, andis Ta ennast isse ärra nende kätte.

Oh sedda luggu, mis nüüd olli temmaga! Omma armsa Jüngerite, omma sõbrade seltsist ärarawidud, esimesest korda ommas ellus kinniseitud, näggi ta ennese ümber ühhe wastase seltsi, mis, ehk kül nemmad sest, mis praego olli sündind, olleksid läbbi ja läbbi piddand ligutud ollema, siiski külmad ikka ollid ja tuimad, ja ehk wahhest tee peäl jo tedda naersid.

Se on kül imme, se mis lambad teinud, on Jummal nende hoidja kätte näinud; mis orri teinud, Jssand isst kannab, ja armo annab.

Se lähhab surma, kes head teed on käinud; se ellab, kes on kurja ikka teinud. Ei aeta siin kurja mitte tagga,

waid sedda wagga.

Ei woi mo meel, oh Jssand! mitte moista, kui sureks tulles sinno armo tõsta; kuis ma woin maksta keik, mis sinnust tehtud, ja waewa nähtud?

Jesust wiakse Hanna ette, kes tedda kulab.

Need, kes Jesust ollid kinniwõtnud, wiisid tedda esite Hanna jure. Se olli Kaiwa ai, kes sel aastal üllem preester olli. Agga Kaiwas olli se, kes Juda-rahwale nou annud, et se piddi heaks tulles, et üht innimest rahwa eest piddi hukkatama. Hannas küsis Jesusfelt temma Jüngerite ja temma õppetuse pärrast. Jesus kostis temmale: Minna ollen julgeste rāfinud selle ma-ilmale; ma ollen ikka õppetanud foggodusse- ja pühhas koias, kuhho keikist paikust Juda-rahwas kofko tulles, ja sallaja epolle minna ühtegi rāfinud. Mis sa mult küsisid? Küssi neilt, kes kuulnud, mis ma neile ollen rāfinud; wata, need teadwad, mis ma ollen rāfinud. Kui ta sedda sai ütelnud, ldi üks neist teenrides, kes seäl jures seisid, Jesust kep-piga ja ütles: Mendaks sa üllema preestrite wastad? Jesus kostis temmale: Kui ma kurjaste ollen rāfinud, siis tunnista sedda kurja

ollewad; agga kui ma hästi ollen rätinud, mis sa mind lööb?

Se endine üllem preester Hannas kulas ka Jesusse Jüngerite järrel. Kõl ta teggi sedda se pärrast, et ta piddi teada sama, mitte ükspäinis, kes needstinnatsed ollid, waid kas neistki middagi olli karta, mispärrast neid piddi ärrasadetama. Agga Jesus, kes ei keddagi, ja weel wähhem ommad Jüngerid tahtis üllejätta, ei kostnud se peäle ühtegi, mis Hannas nende pärrast küsis. Öppigem Önnisteggiast söbbralikko truust, keigeennamiste nende wasto, kes meie ommatsed, meie usso:arrolisfed, meie söbrad on!

„Kes töt teeb,“ ütles Jesus üksford Nikodemus: sele, „se tulles walgusse jure, et temma teud woifsid awalikkuks sada.“ Nenda olli Jesus ka öppetajad, mitte sallaja, kui walle: ja nurgga: öppetajad, waid julgeste ja awalikkult. Sepärrast woinud ta üllema preestrile ka julgeste wastada, kui sefinnane küsis temma öppetusse pärrast. Jaggüks piddi tundma, Tedda ka sest polest ilma süta ollewad. Siiski lödi se keigebörgem ja keigepühham ühhest alwast innimesest, ühhest pattusest, kenne pattud nenda kui keikide pattud Temma ristil pu peäle kandis! Oh et meie pattused ka öppiklime Jesusse tassandust ja kannatlikko meelt, mis ta selgi korral üllesnäitis sellele, kes temmale liga teggi!

Kui öölad kelekandjad ja aau: teotajad mind wägga waewawad; ei tahha wasto panna, waid tahhan tassast kanda, mis nemmad mulle teggewad.

Jesus, Jerusalemma linnna sure kōhto ees, moistetakse surma wäärt ollewad.

Hannas, kes sel aastal ei wallitsend kui üllem preester, ja sepärrast ei woinud kōhbut moista, läkitas Jesusst kinniseitud üllema preestri Kaiwa jure, kuhho kirjatundjad ja wanemad ollid kōklotulnud. Ja rahwa wanne:mad ja keik se suur kōhhus ötsisid tunnustust, ka waltetunnistust Jesusse wasto, kuidas nemmad tedda piddid surma saatma, ja ei leidnud ühtegi. Ja et kōl paljo tunnistus: mehhi ette tullid, ei leidnud nemmad middagi; sest paljo tunnistasid waltet temma peäle, ja nende tunnistused ei ölnud ühhesuggused. Agga wi:maks tullid kaks walle: tunnistus: meest ette, kennest üks ütles: Se:finnane on ütelnud: Minna woin Jummala templi mahhakisuda, ja kolme päwaga sedda üllesehhitada; ja teine ütles jälle; Meie olleme kuulnud tedda ütlewad: Ma tahhan se templi, mis kättega on tehtud, mahhakisuda, ja kolme päwaga teist üllesehhitada, mis ep olle mitte kättega tehtud. Ja nendagi ei ölnud nende tunnistus ühhesugguse. Ja üllem preester tousis ülles, astus kes:tele, ja küsis Jesuselt: Eks sa middagi ei wasta? mis tunnistarwad needstinnatsed so wasto? Agga Jesus jäi wait ja ei wastand middagi. Ja küsis se üllem preester temmalt: Sinnaks olled se Krisius, selle kidetud Jummala Poeg? Minna wannutan sind ellawa Jummala jures, et sinna meile ütled, kas sa ölled Kristus Jummala Poeg? Jesus ütles: Jah! minna ollen; ommei ütlen minna teise:

Seft aiast peate teie nāggema innimesse Poia
istwad Jummalā wāe parremal polel, ja tulle-
wad taewa pitwede peāl. Siis kārriſtas ūllem
preester ommad rided lõhki, ja ütles: Temma
on Jummalat teotanud, mis meil ennam tun-
nistus-mehhi tarwis on? wata, niūd ollete teie
temma Jummalā teotamist kuulnud. Mis teie
arwate? Agga nemmad keif moistsid kōhnut,
et ta piddi surma wāart ollema, wastasid ja
ütlesid: Temma on surma wāart.

Siis hakkasid monningad Jēsusse filmi silli-
tama. Need mehhed, kes Jēsusst kinni piddasid,
naersid ja peksid tedda. Ja nemmad kaisid
temma filmad kinni, lõid tedda keppidega, ja
temma kõrwa āre ja temma wasto filmi; kūs-
sisid temmalt ja ütlesid: Moista meile kui
prohwet, Kristus, kes se on, kes sind lõi? Ja
paljo muud asjo rāaksid nemmad temma wasto
ja teotasid.

Agga warši warra hommiko, kui walge sai,
tulli keif se suur kōhhus jälle kōkko, ja nemmad
piddasid nou Jēsusse wasto, et nemmad tedda
piddid surma saatma; wisid tedda ūlles omma
sure kōhto ette, ja ütlesid: Olled sinna se Kris-
tus? ūtle meile! Agga temma ütles neile: Kui
ma teile peaksin ūtlema, ei teie ussu polegi. Agga
kui minna ka peaksin kūsšima, siis teie ei wasta
mulle polegi, ja ei lasse mind mitte lahti. Seft
aiast peab innimesse Poeg istuma Jummalā
wāe parremal polel. Agga nemmad ütlesid
keif: Olled sinna siis Jummalā Poeg? Tem-
ma ütles nende wasto: Teie ūllete, seft minna
ollen se. Siis ütlesid nemmad: Mis meil en-

nam tunnistust tarwis on? Seft meie olleme
isse temma suust kuulnud.

Paljo wāhhem weel, kui need, kes Jēsusst ollid
kinniwōtnud, piddid Temma mele pārrast ollema
Juda rahwa sure kōhto wannemad, kenne ette tede-
da widi. Seft seāl nāggi temma ennese ees neid,
kes keif ollid temma arwalikkud ja kadedusse pāre-
rast wihhastud waenlased; kes peālegi sallalikkud
ollid, ja kui nisuggused ellasid. Mōtle, kuidā Is-
sand kōl nende palle peāle ja nende filmi watis!
Mōtle seāl jures Temma sūdda; mis piddi kōl
se siin tundma! — Ei keddagi leiti neist, kes ar-
was, mis õigus, mitte ainustki. Se ustaw Nis-
kodemus ja Josef Arimatiast, kes nendega siis, kui
nemmad nou piddasid Jēsusse wasto, mitte ūhhes
nous ei olnud egga sedda kiitnud; wisšiti ei olnud
need mitte sedda puhko siin.

Se pūhha ja ilmalaitmatta piddi enne se polest
keifikse neist temma wastasist, kes ennam kui keif
teised temma surma ja surma wāart sūūd otššid,
ilma sūta leitama; seft nemmad piddid jo wallē-
tunnistajad otššima temma wasto. Nemmad otš-
šid, ja ei leidnud neidki mitte nenda, kui neme-
mad tahšid. Tedda moisteti hukka ūkspäinis tōe
pārrast, mis ta tunnistas. Agga sellesinnatšegē
kōhto ees seisšis Isšand nende surma wāart inni-
meste assemel. Sepārrast lastis ta kannatlikkust
ennast hukka moista.

Ja Jēsus jāi wait. Agga mõttega Tem-
ma kannatamisē ja surma wallo peāle olgo se
meie meles! ja kummardades olgem seft ūpris wāg-
ga rōõmsad! Taewa laulusid sūnnikšid siin jo laul-
da Selle auuks, kes sega, et Ta wait jāi, ūhhe

õppetuse märki andis, mis keige tähhelepanne: missse wäärt on. Temma wastas siis agga, kui ta olleks wait olles tõele ärrakeelnud sedda tunnis: tust, mis Ta temmale kui temma keigesurem tunnistaja piddi andma. Siis räkis Temma, ja ei jänud mitte wait; ja räkis ni julgeste, ni wägge: waste ja selgeste, et se tulles immeks panna, ja rõmuks on lõpmatta. Muido jäi Jesand wait. Ja kui mit me asja jures jäi Temma wait! Arwagem agga ärra Temma hinge ja ihho mitmed ja kanged kannatamisfed! Ikka olli Temma puh: ta ja pühha hinge kannataminne se keigeras: kem; sest ni hirmus kui ka olli keif se wallo, misga Temma ihho pinati, siiski olli se ni mit me teotuse: ärrapõlgmisfe: ja naeroga ühhentud, et paljo raskem se wallo olli, mis Temma hing sest tundis. Ja keige selle jures jäi Jesus wait. Oh! Temma piddi wait jäma, kül teades, et ta nendegi pattude ohwer olli, kes tedda waewatades isseennestele waewa teggid ja tülli. Temma jäi wait, ommas süddames tundes, sedda tarwis ollad; ja seeb se olli, mispärast Ta hea melega wait jäi. Armastus innimeste kog: godusse wasto, mis Ta Ennefele Dümma iggawes: seks rõmuks ja auuks tahtis pärriada, sesinnane armastus, mis wäggewam olli, kui keif wallo, mis ial Jummalala ja innimeste polest woib kätte ulla, ja mis ial sünnib arwada walluks; sesamma Temma süddame keigewäggewam armastus teggi sedda ja sundis Tedda, et ta wait jäi. Ta jäi wait pattuste assemel, kes, kui olleksid omma kurjuste eest nendafammoti nuhheldud sanud ep olleks ühtegi tohtind kaebada õigusse polest,

egga ütelda ennestele liga ollewad tehtud. Temma jäi wait kui Kõnemees, nende heaks, kenne eest Temma kõe: mehheks heitis.

Kui Jesus olleks enne aego lõppend wait jä: mast; kui ta siis olleks räkinnud, ja ennast omma melewalla järrel ühhe ainuwa sanna läbbi lahti teinud ommast kannatamisfe waewast, ja ommad waenlased ärrahukkatanud: siis olleksime meie keif hukkas. Agga sedda ei tahtnud Temma südda mitte. Ja nüüd olli se Temma ettefeätud märk, et Ta piddi surrema risti külges. Kunni se weel mitte kä ep olnud, piddi temma sannawõr: lik olleme ja kannatlikult kannatama. Sepärast jäi Temma wait keiges wallus, mis Temma hing meie eest waewa nähhes piddi kannatama; sest et meie keifide hinged hukkamoistmisfe wäärt ollid. Temma jäi wait keiges keigeraskemasti waewas, mis Temma ihhule tehti; sest et ilma werre: ärra: wallamatta ei sünni ka nende pattude ja hirmsa asjade andeks: andminne, mis innimesfed omma ihho liikmettega tewad. Egga temma ei wois nud sedda weel mitte puhhas ülesrätida, mis: pärast ta sedda keif kannatas. Ka temma Jüngritte ees olli se weel warjul. Siis essite, kui Temma suur tõ sai lõppetud, ja umbest pär: rast Temma taewa: minnemist piddi sesinnane au wäärt sallaja assi keitide teades arwalikkuks sa: ma. Kristus jäi siis wait, kunni keif olli lõppe: tud. Oh mis kiituse: laulud sawad kül taewas Temmale ka se eest keifidest laulutud, kes Temma ärralunnastud ommad on! kes seäl rõmoga sedda kasso näwad, mis meile sestki kätte tulnud, et nende Lunnastaja omma kannatamisfe aial wait jäi!

Ka sedda pango sidda ellawa tännoga tähhele, et Onnisteggiale ka siis, kui ta kannatas, ühtegi ei juhtund foggematta, egga nuudo egga äppardusse wifil. Mitte asjata, waid iggawesest aiast sadik seätud nouga sündis keif. Keif, misga Jesussele waewa ja wallo tehti, keif sedda naero, peksmist, teotust ollime meie omma pattudega teinud. Keif se piddi ka ollema selle nuhtlusse jures, mis se eest, et meie sedda piddime sama, meie Kää: mehhe peäle pandi. Ka sest on Ta meid lahti teinud. Mis abbi ja kasso meil peäle sedda, iggaühhest Temma kannatamise sündinud asjast peab ollema, ja kuida meile tulleb sedda omma hinge heaks mälletada, ja mis õppetus ja troost meil seäl sees on; sedda õppetab meid pühha Waim iggal aial, mis seks parras on. Onnis, kes sedda tähhele panneb! Selle jures ei lä Jesusse kannatamise nou mitte tühjaks. Römo pisfarad nuttes ütles temma:

Jesus, surma ärrawoitja! Jesus, sa tood ello mull. Minno kallis hinge hoidja! ennast annan ommaks sull, kes sa wallusi waewa näinud, ja mo eest ka surma läinud. Tuhhat forda tännan sind, Jesus! et sa aitad mind.

Sinna olled nähha sanud naero, sülg, teotust, siddumissi kannatanud, hawo ja muud häwitust, et mind waest sa woitsid peasta, patto köiest taewa tõsta. Tuhhat forda tännan sind, Jesus! et sa aitad mind.

Peetrus salgab Jesust ärra.

Simon Peetrus olli kaugelt Jesusse järrel käinud üllema preestri koiast sadik, ja üks teine Jünger (Joannes) temmaga. Sesinnane Jünger olli üllema preestriga tuttav, ja läks Jesussega üllema preestri kotta. Kui Peetrus

alles wäljas seäl al oue peäl olli, tulli üks üllema preestri tüdrukust, ja kui ta näggi Peetrust tulle äres, mis olli keff oue üllestehtud, istwad ja ennast sojendawad, tulli ta temma jure, watis üksi filmi temma peäle, ja ütles temma wasto: Ja sinnagi ollid Naatsaretti Jesussega Kalilea=maalt. Agga temma salgas tedda keifide ees ärra ja ütles: Naene, minna ei tunne tedda; ei ma moista egga tea, mis sa rägid. Se teine Jünger, kes üllema preestriga tuttav olli, läks wälja, ja nähhes, et Peetrus wäljas ukse ees seis, räkis temma ukse hoidjaga, ja wiis Peetrust sisse; ja temma läks sisse. Siis ütles se tüdruk, se ukse hoidia, Peetrusse wasto: Ets sinnagi olle sellesinnatse innimesse Jüngrittest? Temma ütles: Ei olle mitte; ja läks jälle ette oue, ja kuk laulis. Agga kui temma wärrawa pole ärraläks, näggi tedda üks teine ja ütles neile, kes seäl ollid: Sesinnanegi olli se Naatsaretti Jesussega. Ja se üllema preestri tüdruk näggi tedda jälle, ja hakkas üllema neile, kes seäl jures seisid: Sesinnane on üks nende seast. Ja ürrikesse aia parrast näggi tedda üks teine mees, ja ütles: Sinnagi olled nende seast. Peetrus seis ja sojendas ennast. Siis ütlesid nemmad temma wasto: Ets sinna ka olle temma Jüngritte seast? Agga temma salgas ta ühhe wandega, ja ütles: Minna ei olle mitte; ma ei tunne sedda innimest. Ja ürrikesse aia parrast liggi ühhe tunni aega, künni Peetrus jälle üllema preestri koiast olli, et ta sedda otsa piddi nähha sama, kunnitas sedda üks teine ja

ütles: Tõde polest, sesinnanegi olli temmaga; sest temma on Kalilea-ma mees. Agga need sullasjed ja teenrid seifid ja ollid sütte tuld teinud, et külm olli, ja sojendasid ennast. Peetrus seifis nende jures, ja sojendas ennast ka. Need ütlesid jälle Peetrussele: Tõest sinnagi olled nende seistsist, sinna olled Kalilea-ma mees, ja sinno keelgi tunnistab sind ütles, et sinno keel-murde on sedda wisi. Ja üks neist üllema preestri sullasist, kes selle suggulane olli, kelle kõrwa Peetrus olli ärraraiunud, ütles: Eks minna sind temmaga näinud aedas? Agga Peetrus ütles: Innimenne, ei ma moista, mis sa rägid. Siis hakkas temma ennast wägga ärrancedma ja wanduma: Ei ma tunne sedda innimest, kellest teie rägite. Nenda salgas Peetrus ta ärra, ja seddamaid, kui temma alles räkis, laulis kuf teist korda. Ja Issand põris emast ümber, ja watis Peetrusse peäle. Ja Peetrusse mele tulli Issanda sanna, kui Ta temma wasto olli ütelnud: Enne kui kuf kaks kord saab laulnud, salgad sa mind kolm kord ärra. Ja Peetrus läks wälja, kattis ommad silmad kinni, ja nuttis kibbedaste.

Kui sellele, kes hea süddamega inimenne, me lewaewa tehakse nisuggusest, kedda ta armastab; siis on se paljo raskem temmale, kui aw walikko waenlaste keigekangemad takkaiusamisjed. Keigeparrem südda on ifka Jesusel Kris tussel. Temma sõbra Peetrusse ärrasalga: minne piddi Temma meelt üle wägga kurbwastama, ja paljo ennam waewama, kui keif se moistmatta ja rop wiis, mis ta omma üllekohtuste kohto; moistjatte ja nende sullaste polest praego kannatas.

Sü: allune olli Peetrus kül ifka. Maenitsust olli ta ennam kui üksford sanud Issandalt enneselt, kennest ta ammo jo nigi paljo teadis, et keif, mis Temma enne ütles, puhhas tõeks sündis. Se liigjulge Jünger olleks Jesusi piddand uskma, ja mitte ennast isse aiama häbbi sisse. Agga se ees julgēs temma, ilma et se tarwis olli, waenlaste ette kesi nende kohtosullaste ja ümmardajatte sekka astuda; ja sega langes temma, — langes nenda raskeste ja süggawaste, kui Issand tedda maenitsedes temmale sedda enne olli ütelnud, ja sai sure häbbi sisse.

Agga Peetrusse südda ep olnud mitte ühhegi filmapillmisse aiaks lõppend omma Issandat ja sõbra armastamast ja temma pole hoidmast; se ep olnud mitte walik, ei kawwal egga ärraandja südda, waid agga alles liig uhke, ennese melest tark ja täis totust omma ennese woimusse peäl. Tarwis olli temmal, et tedda wägga allantud sai; ja sedda walmistas Peetrus ennesele isse. Langend olli ta nüüd, ja tehtud jääb ifka tehtud. Kunni sesinnane kurb luggu kä olli watis Issand temma peäle, se hea Issand, kes temma ärrasalga: misse saanud isse olli kuulnud. Oh sedda hingest ja ihust läbbi tungiwat waatmist! Sest põris waese langend Peetrussele mitte ükspäinis taggast jälle temma tundminne ja meel; waid temma süddant rõhuti sest ka ja õruti nenda ärra, et ta ei woinud mitte wuud teha, kui kibbedaste nutta. Agga ta olli Issanda filmist mitte ükspäinis hirmo tunda sanud, waid ka armo leidnud. Kunni ta kibbedaste nuttis, tundis ta sedda ni wägge.

waste, kui tarwis olli, et ta ei piddanud mitte arraks hopis minnema egga meelt ärraheitma.

Kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temi ma ei lange! Agga, armas Jesand!

Kui ma langen, anna tunda, et ma tousem holega, Wõtta rammo minuul anda! Siis ma käin so wäega. Nomi mind kui jubhataja, et ma emale woin saia, kummi mo hing õnsaks saab, ja sind taewas kummardab.

Kibbedaste kannataades olli nüüd inimesses Poeg wiimse õ enne omma surma ärrakannatanud; sedda dõd, mis Ma:ilma algmisest sadil ükski inimesne weel mitte näinud, egga ükski ial ei sa nähha; sedda dõd, mis teggudest, ahastussest, keigesuggusest wallust ja pinast ni täis olli, et se woinatta on, siin ilmas nisuggust dõd diete ja aufaste pühhitseada, ja et temma pühhitseminne taewa Jerusalemmas esiste korda lähhab ja kolhab. Selsinnatfel ainsal õsel olli Jesanda se Leppitaja pühha õhto:aia seadmine, Temma järrele jätmisse wiimne kõnne omma Jüngerittega, Temma seaduse ja iggawesse tanno wäärt palwe taewase Issa pole, Temma wallo ja pina ristmisse tõsine hakkatus, mis ta ni kawa jo enne teadis ja tundis, Temma hinge kurbus Ketsema:nes, Temma pärrato hirmus woitlemine õllimäel, Temma werine ahastusse higgi, Temma walloteggew kokkosamine se ärraandjaga, kes temmale suud andis, Temma kinniwõdmine ja ärrawimine, Temma selle keige pühhama hirmus ärrateotamine Juda:rahwa kirjatundjatte kohto ees; se häbbito ärrasalgamine, misga temma sõbber

Peetrus tedda kurwastas; ja wimaks Temma karnatamine kest Juda:rahwa sure kohto sullaste seas, kennele Temma seanniks olli kätte antud, kummi temma üllekohtused kohtomoistjad, pimmedusse tõ läbbi ärrawassitud, tahesid nattoke hingade. Mis needsinatfed roppud seanniks teggid Temmaga, se polle kül mitte üles: kirjutud; agga sest kurjast, mis nemmad enne jo Temmale teinud, — tedda kohto:wannematte silua ees naerdes, pekstes ja temma filmi süllitades, — sest sünnib kül arwada, mis hirmsad wallatusfed nüüd, kummi kohto:wannemad ärra ollid, needsinatfed üllemeelsed ennestele issekeskis se Keige:pühhama wasto lubbasid. Ühhel õsel, kui mitto ja mitto sündis siis, mis tähhelepanemisse wäärt ifka on, mis on heaks tulnud mitmele jo, ja iggaweste peab tullema heaks!

Mõda olli se õ, mis sarnast muud polle leida. Pääw hakkas koitma, Jesanda keigeraskem ja wiimne wallo:pääw, Temma werre:pääw, Temma leppitamisse raske surma suur pääw, mis iggawesfes ellus ilma löymatta kauniste ja tännalike kult pühhitsetakse. Need üllekohtused kohtomoistjad, said nemmad saand hinganud, ollid warsti warra hommiko jälle kous, ja julgesid jälle kulada sedda Nu:Jesandat, kes neile jo isse olli ütelnud, ennast Jummal, ülle keik kiderud Jummal Poega ollewad. Temma, selle suust polle petust leitud, ütles neile weel üksford seddasamma; ja seeb se olli, mispärrast nemmad ka sedda ford tedda hukka moistsid. Agga se piddi nemda ollema. Jummalal Tal piddi ärratappetne

sama; ja mis tarwis olli seks, se piddi sündi ma. Sest ei tohnuud ei middagi mahhajada. Sedda tundes, kummardab südda, isseenneses nuttes ja mõtteldes:

Mis süüd sul, Jssand! mis sa olled efs'nuud?
Mo puttud sü on, mis sind nenda peksnuud.
Ka sedda pandi, mis ma teinud wõlga,
keif sinno selga.

Jesust antakse surest kohtust Pilatusse kätte, ja selle ees kaebatakse temma peäle.

Warsti warra hommiko piddasid üllemad preestrid wannematte- ja kirjatundjatega, ja keif se suur kohhus nou, kuida nemmad Jesust piddid surma saatma. Ja keif se rahwa hulk wõtsid kätte, ja wiisid tedda Kaiwa jurest Ma-wallitseja Pontsiusse Pilatusse kohto-kotta, ja andsid Tedda temma kätte. Agga nemmad ei lainud isse mitte kohto-kotta, et nemmad ei saaks rojaseks; sest et nemmad piddid Pasa-talle söma. Siis läks Pilatus nende jure wäl-ja ja ütles: Mis teil on kaebamist selle innimesse peäle? Nemmad kostsid: Kui ep olleks fesumane mitte kirjateggia, siis ei olleks meie tedda sulle äraannud. Siis ütles Pilatus neile: Wõtkte teie tedda, ja moistkte omma kässo-õpsetusse järrel temma peäle kohhut. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Meil ep olle lubba keddagi ärratappa; et Jesusse sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud, kui ta tähhendas, mis sugust surma Temma piddi surema. Agga nemmad hattasid temma peäle

kaebama ja ütlesid: Tedda olleme meie leidnud, et ta rahwast ärrapõrab, ja kelab Keisrile kohto-rahha andmast, ja ütleb emmast Kristusse übbe Runninga ollewad.

Surma kohhus olli jo, ni pea kui walge sai, Jesusse peäle moistetud. Agga et Roma-rahwal, kes sel aial ka Juda-rahwa üle wallitsefid, melewald olli nende wangid lasti lasta ehl hukkatada, sepärrast noudis Kaiwas keige sure koh-toga selle läbbi, kes Roma Keisri asemel Juda-rahwa ma-wallitseja olli, sedda kinnitada ja täita, mis nemmad Jesusse peäle ollid moistnuud. Selle ma-wallitseja Pilatusse kohto-kotta saatsid nemmad siis Jesust. Senna siese ei lainud nemmad mitte, et nemmod omma Lewiti kässo kombe järrel ei piddand sama rojaseks, egga keeldud Pasa-talle sömast. Sest wäljas piddi sest puhtussest piddasid nemmad siis luggu kui paljo; ja nenda filmakirjaks agga puhtad olles, petsid nemmad mitte ükspäinis teisi, waid keigeennamiste isse-ennast, sest et nemmad omma hingede puhhas-tamist üllejätsid.

Ka sinna, oh mo hingeke! et katfu ennast tänna: Kas ellad sa se järrele, mis käsib Jesu sanna? Mis kässo palwest, lauludest? mis kässo laual käimiseest, Kui patto sa ei jätta?

Mis kässo sest, kui Jummalat ja keif ta tahtmist tead, ja süddant mitte parrandad, ja kässo mitte pead? Kui pühha seadust sa ei te; käl nimmest kristlik innime, ja teust paggan olled.

Judassee kahhetseminne ja ennese tapminne.

Kui Judas näggi, et Jesus olli hukkamoi-

terud, siis kahhettes temma sedda, et ta tedda olli ärraannud, ja iõi need kolmkümmend hõbbetükki jälle üllema preestride ja wannematte kätte, ja ütles: Minna ollen patto teinud, et ma ollen wagga werd ärraannud! Agga nemmad ütlesid: Mis meil sega teggemist, katku sinna isst. Ja temma heitis need hõbbetükid mahha senma templisse, ja läks kõrwale, ja ärramennes poos ta ennast ülles. Agga üllema preestrid wõtsid need hõbbetükid, ja ütlesid: Meid ei sünni mitte ohwri kirsto panna; sest se on werre hind. Agga nemmad piddasid nou, ja ostsid nende eest ühhe pottiseppa põllo matnise paigaks woõrastele. Sepärrast hütasse se põld werre põlluks tänapäwani. Siis on tõeks sanud, mis ööldud on Prohweti Jeremia läbbi, kes ütles: Ja nemmad on wõtnud Jsraeli laste kääst kolmkümmend hõbbetükki, selle hinda, kedda ni kalliks arwati, kedda monned Jsraeli lastest ni kalliks arwasid; ja on neid annud ühhe pottiseppa põllo eest, nenda kui Jsand mind on käsknud.

Judas olli kül ikka lootnud, et Jesus piddi moistma ennast jälle lahtipeästa omma waenlaste kääst, nenda kui ta enne olli teinud. Sest üksford, kui nemmad ostsid Jesust kinniwõtta, läks ta nende kääst ärra. Teist ford jälle, kui Wariserid nou piddasid temma wasto, kuida nemmad tedda piddid hukka saatma, ja Jesus sedda teada sai, läks temma seält ärra. Weel üksford peäsis Jesus ärra, ja läks Jerusalemma templist wälja keskelt nende wahhelt, kes jo ollid kiwua ülles wõtnud, et nemmad tedda piddid wislama. Sed:

da lotis kül Judas nüüdi; agga temma lotus läks tühjaks. Ta näggi, et Jesus ennast ilma keelmatta lastis ärraanda omma waenlaste kätte, ja et tedda neist hukka moisteti. Ta näggi, et Jesus selgi surel Juda: rahwa päwal, millal Paras: tallet södi, ennast olli lastnud wia paggana kohto:kotta, mis Juda rahwas arwasid teotussaks ennestel ja rojastamisaks. Nüüd kaddus Judasse wiinne lotus ärra, et Jesus ennast piddi lahtipeästima. Nüüd esste otsis ta omma patto sega parrandada, et ta sedda kahhettes; et ta se rahha, mis ta üllekohtusel wisil kätte sanud, jälle taggasi andis; et ta omma patto arwalikkult ülles: tunnistas, isseennese peäle kaebas, ja Jesusse koh: tomoistjatte ees ütles Tedda ilma süta ollewad. Kui temma on kahhetseunud keigest süddamest, mis kül sünnib arwada sest, mis ta nüüd ütles ja teggi, ja misga temma rasket melekurbdust omma patto pärrast üllesnäitis: siis teggi temma, mis keikide kohhus on, kes pattust tahtwad ümberpõrda. Ja olleks ta nüüd se ees, et ta alles weel ka sedda kahhettes, et Jesus ennast mitte lahti teggi, olleks ta se ees Jesusse, ehk kül temmast keigetiggedamal wisil ärraantud, agga siiski ka temma keigetruis: ma Oppetaja lõpmatta armo, mis ühhe Juda: selegi tuttawaks kül sanud, usklikkult mele tulletanud, ja Selle iggawesse armo ja armastusse peäle lores Temma õppetusse järrel truiste ja hästi hoolt kannud omma mele parrandamisse eest: kül siis ka Judas olleks jälle õige tee peäl olnud. Agga temma, se waene, kes Jesust pädis ärra anda, olli ärraannud isseennast.

Ehk woib ka olla, et Judas tahtis ennast sega

Kinnitada, kui ta piddi rahwa wannematele tun-
 nistama agga omma ennese süddame wallo, ja
 Jesust ollewad ilma sitta, et siis nende tapmisse
 nou Jesuse wasto piddi mahhajama. Ni wägga
 ärraeksinud, ahvastud ja tällitud südda, kui Ju-
 dassel kül olli, se otsib wahhest rahho seält, kus ep
 olle rahho. Kui ta sest, mis nemmad temmale
 wastasid, moistis, et Jesus ilma armota piddi
 surema, ja et tedda ennast et mikski pandi ja
 ärralükkati ka neist, kes enne ollid temmaga ühhes
 nous olnud: siis läks temma süddame wallo ja
 ahvastus weel raskemaks. Täis ahvastust mõt-
 les ta wimaks kül nenda: Eht saan ma weel
 andeks, kui ma se rahha, mis nemmad wasto ei
 võrta, Jummalale annan. Ta panni sedda siis
 Tempeli ohwri: kirsto. Agga sestki ei leidnud tem-
 ma rahho omma hingele.

Meile ei sünni tedda hukkamoista. Sedda ei
 julgend need. Apostlidke mitte; waid kui temma
 asemel pärrast teine Apostel, Mattias nimmi,
 sai ärrawallitsetud, siis ütles Peetrus nende was-
 to, et Judas piddi minnema omma ennese
 paika. Agga ommeti on parrem Jesanda ar-
 mo holeks uskma omma ello ja surma, kui kaks-
 piddi mõtteldes ja meelt ärraheites omma ennese
 paika minnema!

Sa, Jummal! ello annud ka minnul heldeste;
 sa olled mindki pannud Ma peäle targaste,
 et pean walmistama, mis sinna käsüd mind,
 ja üksford üksaks sama, kui truist' tenin sind.
 Siis digus on, et pean keik, mis ma ellan weel,
 ni kalliks kui ma tean, kui tunneb moistlik meel.
 Kas sünniks lühhendada kül sedda ello teäl,
 mis otsib pittendada keik loom ma ilma peäl?

Kui otsa isse teeksin mo ello peäle ma,
 siis alwemaks ma lääksin, kui loom, mis moistimatta,
 Keik lomad armastewad jo omma elhofest;
 keik lomad tagganewad ka surma rohtudest.

Ets polle minno ello jo Ma peäl kallim ka,
 kui mitme loma ello, mis ilma moistimatta?
 Kas ello on mo omma? Ets polle Lõsa täest?
 Ja ets ei rahha Temma, et pean luggu sest?

Müll' kassio: laenuks' anti mo ello Jummalast.
 Kes sedda armo: wanti ei hoia rikkumast,
 se raskeks wõllaliskeks kül iggaweste jääb,
 ja kätte tasumiskeks weel ennam waewa nääd.

Hing! wahhest mõtled sinna, kui häddas olled sa:
 Mis sest, kas ellan minna, eht kas nüüd surren ma?
 Ei suda ennam kanda mo ello foorma nüüd;
 eht surm woib rahho anda; se wigo ärra süit!

Ets agga polle teada, et omma kohha peäl
 ka sünnul' tulled jada, kummi sa ellad teäl?
 Kui Jummal isse wõrtab sind ärrakutsuda,
 siis hing ma ilma jättab, siis aeg on lahkuda.

Kui sul sest sü ep olle, et sa siin waewa nääd,
 ets rõnuks siis ei tulde, et sinna üksaks lääd?
 Kui agga patto tehhes sa patto palka saad;
 siis katsu, waewa nähhes, et ennast parrandad.

Kas se kül rahho tonud Judasse hingele,
 sai temma ennast ponud? Kas surreb hingele,
 kui ennast upputada, eht surma rohtoga
 sa tahhad lõppetada? Edest, hing ei surre ka.

Waid ennam nääd kül waewa, kes ennast tappab teäl.
 Siin polnud temmal taewa; ei taewa polle seäl
 neil, kes ep olle kannud, meelt ikka parrandes,
 mis Jummal peäle pannud neid läbbi katsudes.

Minna ollen patto teinud, et ma ol-
 len wagga werd ärraannud! Nenda piddi
 Judas wimaks kaebama isseennese peäle keige
 raskema süddame walloga. Oh et se sama ka
 nende süddame läbbi olleks tungind, kes ial om-
 ma ihho suggu wäggi se ärraandüd surma kätte!!

Meie pattuste inimeste seas, mis ehk kenne werri woib kül ni wagga olla, kui nende sündinud lapsokeste werri? Mis woivad need wäetimid fenna wasto, et nemmad wahhest Ma:ilmale sawad todud kui wärdjad? Kuis on monnel, ehk kül horal, agga ommeti emmal, woinud olla ni hirmus südda ja meel, sedda omma ennese ihho suggu tappa? nisuggust ilmasüta wagga werd ärraanda? Oh! et iggauhhe nisugguse emma süddame koha saaksid needsinatsed sannad:

Taggane, oh pattune! taggane so lapse surmast!
Pat sest wahhemaks ei ja; se ei peasta hora koormast.
Omna süüd se kaswatab, kes ial hinge ekstitab.

Saad sa süta, puhkaks ka, kui sa tappad ihho suggu? —

Olgo keikil teadmatta sinno hora tö ning luggu;
eks se polle lojale süiski teada selgeste? —

King, mis nouad sinna siin kautada? — Werd,
mis wagga!

Mis sa kandsid, peaks piin kiusama weel pärrast tagga?
Tappa nouad loma sa, mis sind tahhab tännada?

„Agga, (ütled wahhest sa) ehk woib nenda warjul jäda keik, mis ollen ekfind ma; ükski süis ei sa sest teada; süis ma ollen ellades ifka pahas ilma ees.“

Woib küll olla ilma ees; agga kas on wait so südda?

Eks sa keige ello sees süis ei tunne patto hädda?

Eks ei ilmu sinna ka, kui sa pead surema?

Mis sa wastad, kui so käest Jummal arro nouda wõttab?
kui ta omma hirmo wäest ka so hinge peale tõttab?
kui ta keige ilma ees ütled sinnult küsides:

„Mis sa tapnud lapsokest, kes weel woinud ellus olla?
Miks sa tapnud, kenne käest olleks woinud abbi tulla
jubba Ma peäl teistele, ja ehk wahhest siinule?“

„Nummal! Tapjaks läksid sa mitte agga mitmedele,
waid sa läksid tapjaks ka ifka iseenesele!

Wata agga hana peäl, eks so laps ei kaeba seal?

Ja mis nou, kui wõttab nüüd Jummal so last ärratada?
kui ta käesib sinno süüd temma läbbi ette sada?

Kuilaps wõttab ütelda: „Emma! mind, mind tappid sa!“
„Mind, kes ollefin kül weel woind so patto leppitaba;
mind, kes ma jo ilma peäl ollefin kül woinud sada
mitte head rõmoga: mind, oh emma! tappid sa.“ —

Mis sa wõttad wastada, ja mis on kül sinno luggu,
kui süis ifka kaebada wõttab sinno omma suggu,
ja sul polle leidage rahho omma hingele?

Taggane süis, pattune, taggane so lapse surmast!
Pat sest wahhemaks ei ja; se ei peasta hora koormast.
Omna süüd se kaswatab, kes ial hinge ekstitab.

Hirmus olli ifka se aialikko ello wiinne ots,
mis Judas ennese peäle satis isse. Kes sest ärra
ei kohlku, ja peälegi sest Issanda sannast: „Hea
olleks nisuggule, kui ta ei olleks sündinud!“ Tõest
on Jummal melest keigehirmsamad asjad neede
sinnatsed: üks meel, mis tännamatta, üks südda,
mis tigge ja walst, mis pettab neidki, kes hea
teggjad ja truid sõbrad, ja neid kawwalaste ärras
annab.

Ka sellesinnatse häddalisse inimese sündinud
asfi ei seisa mitte muudo pühhas Kirjas; waid se
õppetab selgeste, et ühtegi Ma:ilmas sind ei hoia
keigeraskema largmisse eest, kui sa teadawa mes
lega Kristussest ärratagganed, ja sul teggo on kawe
walnsfega. Judas olli Jesusse jures ja Temma
seltis; ta näggi ja kulis Tedda; ta olli üks neist
keikist teistist ma:ilma innimesist ärrawallitsetud
Apostel, ja langes ommeti, langes raskeste ja
süggawaminne, kui legi ial enne olleks arwand,
et innimese laps pididi woima nenda langeda;
ja mispärrast? — Ükspäinis sepärrast, et tem
ma südda ärratagganes Jesussest, ja Temmast
ärralahkus. Nüüd sai, esite sallaja, temma süis

da lahti karwalusfele; ta teggi ennast teist wisi, kui ta tõeste olli; walsk ärraandja olli temma niid; ei pühha Waimo egga temma omma süd; dame nomimisest ei holind temma ennam mitte. Omma süddame; tunnistust uinutas temma ärra, Nenda langes temma ifka ennam. Tubba se olli nuhtlus seks temmale, et ta täitis omma ärraandmisenu. Segga nuhtles temma isseennast keigehirmsamal wisi.

Oh et mitte teadmatta sellel' olleks, kes weel rummal, et ta alles pödmatta polle weel so melest, Jummal! Hoiaks ta, mis anti enne, kül weel pakkus Jesukenne.

Pilatus, Jesusfelt kulades süid, tunnistas Tedda ilmafita ollewad.

Pilatus läks jälle kohto-kotta, ja kutsus Jesusi, ja küsis temmalt: Olled sinna se Juda-rahwa kuningas? Jesus wastas temmale: Nägid sinna sedda isseennest, woi on sulle teised sedda minnust ütelnud? Pilatus wastas: Ollen minna Juda-meese? sinno omma rahwas ja üllemad preestrid on sind mulle ärraannud: mis sa olled teinud? Jesus kostis: Minno kuningriik ep olle mitte sestinnatsest ma-ilmast. Olleks mo kuningriik sestinnatsest ma-ilmast, kül mo teenrid tapleksid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärraantud, agga niid ep olle mo kuningriik mitte siit. Siis ütles Pilatus temma wasto: Olled sinna siis ommeti Kuningas? Jesus kostis: Jah olen; sest minna ollen Kuningas, ma olen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõele pean tunnistust andma. Iggaksk, kes tõe seest

on, se kuleb minno heale. Pilatus ütles temmale: Mis on tõde? Ja kui ta sedda sai ütelnud, läks temma jälle wälja, ja ütles Juda-rahwa ja nende üllema preestide wasto: Minna ei leia ühtegi süid sest innimesest.

Pilatusse küsimisest, kas Jesus pidid tõeste ollema se Juda-rahwa Kuningas? tulles kül arwada, et Jerusalemma linna sure kohto wanne: mad Jesusse peäle süid tõstnud, et ta ennast tahtnud Juda-rahwa kuningaks teha, rahwast ärrapõrda ja nende meelt üllesaiada mässama. Küllab se olli se nou, mis nemmad Jesusse wasto ollid piddanud, et nemmad piddid tedda Pilatusse läbbi risti-surma saama. Kui wäga pidid se meie armsa Lunnastaja süddant kure wastama, et temma waenlased ni mitto walle: süid riggedaste temma peäle lükkasid! Kui rahwa ärrapõrja, kui mässaja, kui Keisri ja kohto wannematte wasto: meelne wiakse tedda Ma: walsitseja ette; Tedda, kes keiki õppetanud ollema ka truid ja sannawõtliffud allamad; kes Juda-rahwale ütelnud: Andke Keisrile, mis Keisri kohhus! —

Jesus wastas Pilatussele: „Nägid sinna sedda isseennest, is se arwades mind Juda-rahwa Kuningast, se on, nende tootud Onnisteggia ollewad; woi on sulle teised sedda minnust ütelnud?“ Nenda wastastikko küsides noudis Jesus tedda lahkest ja heldeste maenitfeda, et ta pidid, mis rahwas olli kaeband, mitte kuulma ilma se peäle järrele mõtlematta; waid õppima moistima, et se nimmi Juda-rahwa Kuningas muud weel kui aialikko kuningast tähhendab; ja et siis Jer-

jaßel, tedda pühhas Kirjas ammo eune jo Kunningaks hütü, kül digus olli ennast nenda nimmetada, ilma sepärrast ollematta mäsfaja ehk rahwa ärrapöörja. Agga ehk Pilatus ei woinud mitte, ehk ta ei tahtnud tedda moista; waid nukro melega ja trotsides wastas temma: Ollen minna Juda:mees? Mis mul sega teggemist, mis teie jures se nimmi Kunningas keif tähhendab. Ma tahhan, agga so ennese suust kuulda, mis sa olled teinud? Sest so omma rahwas ja nende suur kohhus on sind mulle ärraannud, et ma sind pean hullkamoistma.

Nüüd selletas Jesus selgeste ärra, mis ta enne jo temmale katus tunda anda. Minno Kunningriik, (ütles ta) ep olle mitte sestinnastest ilma. Walle on siis se, mis so ees kaebatakse mo peäle, kui nisugguse peäle, kes Roma Keisri wasto nouab olla, rahwast ärrapöördä ja mäsfada. Nialik kunningas ep olle ma foggone mitte; egga ma polle noudnudki mitte üllesehhitada aialikko ehk ilmlikko kunningriiki. Olleks mul se nou olnud, kül ma siis olleksin ennesele saatnud sõdawä: riistadega ehitud wapräd iheshhed, ja kül needinnastet mo teenrid olleksid mo eest taplenud, et mind ei Juda:rahwa egga so kätte polleks ärraantud. Agga hopis teine luggu on minnoga. Wäe: hulka, mis mo eest sõddiks ja taplets, polle mul mitte; sest mo Kunningriik ep olle siit ilma.

Kui nüüd Pilatus jälle küsis; Siis olled sinna ommeti Kunningas? siis wastas Jesus: Jah ollen! Ma ollen seks sündinud ja seks ilmale tulnud, et ma piddin Kunningas ollema; agga ma ollen tõe Kunningas, ja wallitsen tõe läbbi. Ser

pärrast on ka tännini mo tõe ja teggo se olnud, et ma keif töt, mis inimestele tarwis lähhäb teada nende pärrandamis seks ja dunnistus: seks, ollen õppetanud ja fiinitanud, ühhe sannaga, et ma tõe se ollen tunnistust annud. Kelle melest siis tarkus ja waggadus ial on, ehk igga üks, kes tõe seest on, se on tännini minno pole hoidnud, on mo õppetused heal meel kuulnud; ja se kuleb ka eddespiddi minno heäle, ja hoitab truiste minno õppetuste pole.

Sestinnastse wastusse peäle sowis Pilatus isse tuttawaks sada Jesusse tõe: õppetusega, küsides: mis tōdde se kül piddi ollema? Tä tunnistas nüüd neile, kes Jesusse peäle kaebanud, Tedda ilma sūta ollewad, ja ütles nende wasto: Minna ei leia ühtegi sūnd sest inimestest, kes ep olle teinud muud, kui et ta teid on õppetanud, mis usso wāart ehk tōssi on.

Oh et keif inimestet jo ellaksid Jesusse se tõe Kunninga rikis Temma al kui Temma ommad! Kül nisuggused allamad olleksid ilka waggad, diged ja õnsad.

Surem Kunningas! aitad wāggewast. Sind keif rahwas aunstago, so eest ennast allandago! Olle Kunningaks, ja mull' õppiaks!

Wallitse mo meel, et ma ilma peäl sinust kuhhogi ei lähhä! Siis ma saan so riki nähha, kui on minnul teal sinno tõe meel.

Jesus Herodesse ees, kes temmalt ka küsib, tedda naerab, agga ommeti sedä fiinitab, et Jesus ilma sūta.

Juda:rahwas ja nende sure kōhto wanne mad aiastid peale ja ütlesid Pilatusse wasto:

Temma annab rahwale pahha nou, ja õppe-
tab keif mõda Juda-maad, ja on asgand Ka-
lileea maalt siit sadik. Agga kui Pila'us Ka-
lileea-maad kulis, küsis temma, kas se inni-
menne Kalileea-ma mees piddi ollema? Ja
kui temma teada sai, et ta Herodesse wallit-
susse alt olli, läkkitas temma tedda Herodesse
jüre, kes neitgi päiwil Jerusalemmas olli. He-
rodes sai wägga rõõmsaks, kui ta Jesust nähha
sai; sest ta olleks tedda hea melega ja ammogi
näinud, sepärrast et ta olli paljo temmast kuul-
nud, ja temma lotis ühhe immetähhe nähha
sada, mis temmast piddi tehtama. Kül ta küs-
sis temmalt mitme sannaga; agga temma ei
wastand temmale ühtege. Agga üllemad preest-
rid ja kirjatundjad seisid, ja kaebasid wägga
waljuste temma peäle. Agga kui Herodes om-
ma sõameestega tedda es olle mißski pannud
ja naernud, siis panni temma ühhe walge ride
temma ümber, ja läkkitas tedda jälle Pilatusse
jüre. Ja sel päwal said Pilatus ja Herodes
teine teisega sõbraks; sest enne ollid nemmad
teine teise peäle wihased olnud.

Pilatus, kes moistis Jesust ilma sõita ollewad,
ei sowind temma surma mitte; ehk woib olla, ka
sepärrast mitte, et ta kül heal meel olleks näi-
nud, kui Jesus olleks omma rahwa moistusse
silmad ifka ennam weel lahti teinud, ja nende
üllema preestride, Wariferide ja kirjatundjatte rühja
wallitusse au, mis peäle nemmad ni wägga ahned
ollid, ennam weel allandanud. Sest siis olleks Pilatus-
sel omma ennese wallitussega neist ka ennam rah-
ho olnud. Lahti otsis temma siis ennast tehha

keigest sest asiast. mis pärrast nemmad Jesust teme-
ma ette wiinud. Sepärrast, ni pea kui ta teada
sai, et Jesus Herodesse wallitusse alt olli, läkki-
tas ta tedda temma jüre. Sestinnane olli Roma
Keisrist kunninga nimmega wallitussejaks pandud
ühhe Juda-rahwa rigi ossa rütki ülle. Ta olli
selle Herodesse poeg, kenne al Jesus sündis; tem-
ma liignimmi olli Antipas, ja temma kässo peäl
sai ristia Joannesse Pea otsast ärraraintud.
Nüüd olli temma ka Jerusalemmas Pasa-pühha
kombe pärrast.

Ammogi jo olleks Herodes Jesust hea melega
näinud; agga mitte se hea nouga Tedda auustada
ja Temmast õppida, waid se rühja lotussega, et
Jesus piddi temmale lustilissaks aiawitusseks
mingisuggust immerõdd teggema. Sest woib kül
arwada, mis suggused asjad need ollid, mis ta
mitme sannaga Jesuselt küsis. Agga Jesus
ei wastand temmale ühtege; ja parremat ei woie
nud Jesus müüdk mitte tehha, kui et ta jälle
wait jdi. Wega on ka wait olla. Ta seisid
siin nisugguste ees, kes keif temma sannad ollek-
sid kurjaks kánand ja peälegi neid naeruks pan-
nud.

Wägga olli se, et Jesus ühtege ei wastanud,
üllematte preestride ja kirjatundjatte mele pärrast;
sest sedda ennam kaebasid nemmad nüüd temma
peäle. Herodes ja temma teenrid, needsumatsid
omma Würsti romajad ja libbedad melitajad, ei
pannud Jesust mißski ja naersid tedda. Ja et
Herodes mitte, kui ta lotis, Jesussest ei sanud
nähha immetähhe, siis käsks ta, sest et Jesus

ennast Kuningaks nimmetanud, ühhe omma wanaist kuningas: ridist temma ümber panna. Sed: dawist tedda naerdes teggi Herodes ennast kül, kui tahtis ta üllema preestride mele pärrast olla; agga ta andis neile se läbbi ka moista, kui jölledad nemmad ollid, et nemmad ni suurt tülli teggid täis kartust ühhe mehhe pärrast, kes ep olnud mitte kahjaks ühhelegi, ja kennest temma ni pis: sut holis, et ta tedda naeruks panni keikide ette. Se peäle noudis ta nüüd nende meelt juhhatada, kül mitte sepärrast, et nemmad sest piddid hakkama die te arwama Jeesusest; sest digusse suur sõbber ei olnud Herodes mitte, muido poleks ta Joannest mitte tapnud: waid sepärrast katsus ta sure kohtowannemarte meletulletada nende omma hullust, et nemmad piddid tundma, paljaks targem, julgem ja surem temma olli neid.

Et Herodeski nenda kui Pilatus Jeesust mitte hukka ei moistnud, se olli kül wägga Pilatusse mele pärrast; ja et ta Jeesust naeruks panni, sega näitis ta Pilatussele ülles, et ta se Juda:rahwa Kuninga Jeesusse polest ilma kartmatta olli omma ennese troni ja rigi wallitusse pärrast. Targaste kül näitis Herodes ennast sedda puhko Pilatusse wasto. Sest Pilatus, uhke ja suur se peäl, et ta Roma Keisri asemel Juda:ma ülle wallitseja ja Roma:rahwa suggust olli, olli Herodesst siit sadil sagedaste sega ärritanud, et ta temmast ei piddand suurt luggu egga temmast ei holind paljo mitte; waid mittokord kelis, mis Herodes käsknud, ja jälle käs kis, mis sesinnane keelnuud. Agga nüüd, et ta seälgi, kus Herodes:sel ep olnud ühtegi wallitusust, seälsammas Jeru:

salemma linnas, ühhe wangi läkkitas temma jure, kes temma rigi ehk Kalilea:ma mees olli, nüüd moistis Herodes, et Pilatus temmast ennam luggu hakkas piddama, kui enne; ja nüüd olli Herodesse kä se parras aeg, millal temmagi ennese poolest woinud olla Keisri Ma: wallitseja mele pärrast. Misuggust aega ei lastnud ta mitte muido mōda minnna, waid Pilatussega ühte sündides, et Jeesus ilmaüta olli, satis ta tedda jälle taggast temma jure, ühheks tunnistusseks, kui terwe auwäärat temma piddas Pilatusse wallitusse woinust ja digust. Sest aiast said need sinned mollemad mehhed, kes enne ollid wihhased olnud teine teise peäle, teine teisega sõbraks.

Pilatus tunnistab teist korda ülles, et Jeesus ilmaüta, ja rahhab tedda lahti anda; agga rahwas pallub Parrabast lahtri.

Pühhiks olli Ma: wallitsejal se wiis, rahwale ühhe wangi lahtri lasta, sedda nemmad ial lahtri pallusid. Agga siis olli neil üks kulus wang, sedda hūti Parrabaks. Se olli rõwel, ja mās fajattega ühhe mās samisse, mis linnas olli sündinud, ja tapmisse pärrast wangi: torni heidetud ja finnipanud. Pilatus kutsus need üllemad preestrid ja üllemad ja sedda rahwast kōkko. Kui nemmad nüüd ühhes kous ollid, ja rahwas hakkas kōsendades palluma, et ta pididi teggema nenda kui ta ifka neile olli teinud, siis ütles Pilatus nende wasto; Teie ollete

sedda inimest minno jure tonud, offego rahwa ärrapbörajat: ja wata, ma ollen tedda teie ees fulanud, ja minna ep olle sest inimessfest ühtegi süüd leidnud, mis teie temma peäle kaebate, egga Herodeski. Sest ma ollen teid temma jure läffitanud; ja wata, polle ühtegi temmale tehtud, mis surma wäärt on. Agga teil on se wiis, et minna ühhe teile lahti lassen Pasa-pühhal. Kumba teie tahhate, et ma teile pean lahti lassma, Parrabast woi Jesust, kedda hütakse Kristusseks? Tahhate teie, et ma teile se Juda-rahwa kunninga pean lahti lassma? Sest temma teadis, et üllemad preestrid tedda kaddeusse pärrast ollid ärraannud.

Agga kui temma kohto järje peäl istus, läffitas temma naene temma jure, ja lasskis ööldä: Argo olgo sulle ühtegi teggemist sesinnatse Digega! sest minna ollen tänna unnes paljo kannatanud Temma pärrast.

Agga üllemad preestrid ja Wannemad melitafid ja kihutafid rahwast, et nemmad emminne Parrabast piddid lahti palluma, ja Jesust hukka saatma. Siis kiffendas keif se huk wägga ja ütles: Hukka tedda ärra, ja lass meile Parrabast lahti! Pilatus wastas: Mis teie siis tahhate, et ma pean teggema Jesussega, kedda hütakse Kristusseks, ja kedda teie ütlete Juda-rahwa kunninga oilewad? Nemmad ütlesid keif: Sago temma risti lödud! Siis hütis Pilatus ta nende wasto, ja tahtis Jesust lahti lasta; agga nemmad karjusid wasto ja ütlesid: Eö tedda risti! Eö risti! Ma-wallitseja ütles toimat puhke: Mis sesinnane siis kurja teinud?

Ma polle temmast ühtegi surma süüd leidnud; sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta. Agga nemmad atafid peäle sure kiffendamissega ja pallusid, et tedda piddi risti lödama, ja nende ia üllematte preestride kiffendamisse wöttis woimust.

Pilatus, kui enne jo ööldi, olli katsnud ennast lahti tehha keigest kohtomistimisest Jesusse peäle, ja lotis, et Herodes kül piddi selletama sedda asja. Agga kui Jesus temma jure sai taggasi läffitud, siis olli temmal Jesusse lahtiandmisse nou pärrast nendasammoti jälle kiffas kä kui enne.

Kunni nüüd sure kohto wannemad rahwast melitafid, et nemmad piddid enneminne Parrabast lahti palluma kui Jesust, ja Pilatus jo olli istumas kohto-järje peäl, sai kegi temma jure läffitud temma abbikasa polest, kes tedda lasskis maenitfeda Jesusse pärrast, kenne pärrast temma paljo olli kannatanud unnes. Mis peäle inimenne keigeennamiste mötleb, kunni ta üllal on, sedda nääd temma hing, kui ihho maggab, saggadaste unnes; sest hing ei uinu egga tukku ial mitte nenda kui ihho. Küllab sai dhro enne Pilatusse jures paljo könneldud Jesusse kinniwötmissest. Sedda kuuldes olli Pilatusse abbikaas kül kurwa melega maggama lainud, ja selle ilmafita Mehhe kannatamine waewas siis temma süddant ka unnes weel.

Ehk kül ei sünni ärrafelletada keif unnenäggemissi, egga rummala ebba-ustlikko wiffi suurt luggu piddada weist, ja mis unnes nähakse, uskuda; siiski on kül tähhelepannemisse wäärt nifuggused unne näud, mis läbbi head mötled meie

mele tulleswad; ja meie teme hästi, kui meie päwal nendegi järrele ellame keige holega ja ni paljo, kui meie polest sünnib ja kohhus on.

Seal meel olleks Pilatuski teinud se järrele, mis temma abbi kasa, ommast unnenäggemisest juhhatud, temmale käskis sõlda. Ta sowis jo muidogi, et Jesus pididi lahti sama. Melega nimmetas temma ka sepärast, kui rahwas ühhe wangi lahti: lastmisse pärrast hakkas karjuma, neile ühhe kuulsa wangi ülles, kül nenda mõttel: des: Egga nemmad jo ni hullomelelissed ep olle ühhe awalikko kurjateggia lahti palluda. Agga nüüd katfus ta ennam weel kui enne, Jesusi lahti fata. Teadmatta olli temmal kül mitte, et Juda: rahwas pitti silmi ollid Kristust ootmas, sedda Jummalat woitud ja tootud Onnisteggiat; ja kui wisstis nemmad lootsid, et Jesus sefamma pididi ollema. Weel nelli päwa ees olli Pilatus sedda tunda sanud neist ja kuulda, kui Jesus Jerusalemma sõditis, ja nemmad eel ja tagga käies temmale kui omma Kuningale au teggid. Ja sedda tahtis ta nüüd nende mele tulletada, neist, kui nemmad ommeti Parrabast lahti pallusid, küsides: Mis ma siis pean teggema Jesussega, sedda hütakke Kristusseks, ja kedda teie isse jo ütletnud Juda: rahwa Kuninga olleswad? Olleks Rahwas sedda puhko sedda asja woimud aiada ommast Peast ja melest, kül nemmad siis polleksid mitte Parrabast ennam lahti pallund, waid Jesusi, kes nendegi seast ni mitmele selget armo olli üllesnäitnud ja heldust. Agga rahwas isse olli — nüüd mitte ennam lahti, waid wängid ollid nemmad — ärasõagentud ja kinniwõrkurud omma pahha nou: andjatte ja melitajatte, omma en-

neste Üllematte ja Kohtowannematte läbbi. Eago temma risi lōdud! küssendast nemmad siis weel, kui Ma: wallitseja küssis: Mis Jesus siis kurja teinud?

Oh kui rasket armo peawad need ommal aial andma, kes kui rahwa üllemad ja wallitsejad neid piddid juhhatama keigesuggusse headusse pole; agga neist ei holi, waid neid peäleki kiusawad eht wahhest ka sundiwad kurjale!

Wallitsejad! Üllemad!
Kunnamardage Jummalat!
Kartte kedda diete;
sest ta tasub keikile!

Pilatus lasseb Jesusi piitsaga peksta, ja panneb kedda weel ükskord Juda: rahwa ette, et ta surma nuhtlussest pididi lahti sama.

Nüüd andis Pilatus neile Parrabast lahti; agga Jesusi lastis temma piitsaga peksta. Ma: wallitseja sõamehhed wõtsid siis Jesusi ennesega, wisid kedda kohto-kotta, ja koggusid temma jure keik omma seltsi kokko. Ja siis wõtsid nemmad temma ridid seljast ärra, pannid ühhe purpuri mantli temma ümber, punnusiid ühhe Kroni kibbowitsust, pannid sedda temma pähhä, andsid pilliroo temma parrema kätte, heitsid temma ette põlweli mahha, naerfid tedda ja ütlesid: Terre, Juda: rahwa kuningas! Ka süllitasid nemmad temma peäle, wõtsid sedda pillirogo, ja löid sega temma pähhä. Siis läks Pilatus jälle wälja, ja ütles nende wasto:

Wata, ma toon tedda teile wälja, et teie tun-
nete, et ma temmast ühtegi süüd ei leia. Siis
läks Jeesus wälja, ja kandis se kibbowitsa-
krooni ja purpuri mantli; ja Pilatus ütles nende
wasto: Ennä innimest!

Ka rahwas seisis nüüd se peäle, et mitte Je-
sus waid Parraba; piddi lahti sama. Ma: wal-
litseja karsus siis teist nou, et nende kowaks ja
külmaks läinud süddamed piddid jälle üllesullama.
Ta andis Jeesust omma wahhi: soldatide kätte, ja
käskis neid tedda piitsaga peksta. Senni läks ta
istse ärra. Temma soldatid teggid, mis neid ollit
kästüd; agga ni wallatumal ja armotumal wiisil,
kui rop ja rummal innime ial teeb. Nende ar-
wades olli Jeesus ennast kül tahtnud aialikkus
kuningaks tõsta; nende arwades olli ta üks mäs-
saja, kes neidki tahtnud ärralõppetada. Sepärrast
ei leppind nemmad sega weel mitte, et nemmad
Jeesust ollid peksnud; waid nemmad teggid tedda
naero: kuningaks, ja teotasid tedda ni paljo kui
nemmad lustisid ja tahtsid.

Sai Pilatus jälle taggast tulnud kohto: kotta,
ja näinud, kui näotumaks ja waeseks need walla-
tumad pagganad Jeesust teinud; siis ei läinud mitte
ükspäinid halledaks temma omma meel, waid kül
ta mõtles: Ehk onneti nüüd ükskord hallastab
ka rahwas, saab ta Jeesust nähha sanud. Ta las-
kis tedda nende ette wia; agga armo polnud
nüüdki mitte leida nende jurest.

Oh sedda keigefõrgemat Jummal! Poega! sed-
da ilmašita Jeesust! Kui raskest on Temma kan-
natand ka meie pärrast! Kuis woime kül tedda

nenda tännada, kui temma kannatlik meel sedda
wäart on!

Ennä nüüd innimest!

Kes on täis au ja armo, saab naertud, teotud.

Eks se ei te meil hirmo, et meie temmale ni raskest
wallo teind?

Sest meie sü on se, et Jeesus waewa näind.

Ennä nüüd innimest!

Ehk pandi kül ta pähhä üks kibbowitsa kroon,
ehk kül se pähhä Mehhe au ärra naerit teäl; ta siisk
Kuningaks

ka minnu ilka on, ja Keigeüllemaks.

Ennä nüüd innimest!

Se, misga tedda lödi, se wilitroo: key

ta parremast käest peti; sest käest, mis parrandas ni
mitmed wiggased,
mis parrandada woib weel nüüdki pattused.

Ennä nüüd innimest!

Kül olli hirmus teggo, et waeseks, werriseks
sai tehtud temma näggo! Kui agga mõtlen, mis se
siis südda nutmas on ja Tedda tännamas.
Nähha kannatas,

Pilatus jättab rahwa Wannematte
kätte Jeesuse surma; agga tunnistab
weel ükskord, Tedda ilmašita ollewad.

Kui nüüd üllemad preestrid ja teenrid Jeesust
näggid, kisseandasid nemmad ja ütlesid: Po risti!
po risti! Pilatus ütles nende wasto: Wõtte teie
tedda, ja poge tedda risti; sest minna ei leia
süüd temmast.

Kahewahhelise nou peäl ollid kül Jerusalem:
ma sure kohto wannemad siis, kui Pilatus neile
wastas: Wõtte tedda, kenneš minna süüd ei leia,

ja poge teie tedda risti! Eest ehk neile sega kül lubba anti Jesust risti külge lüa, siiski pidid nemmad kartma sedda tehhes, sest et nemmad wäggise seks lubba sanud. Ma: wallitseja olleks jo omma Keisrile woinud kirjotada, kuidu nemmad ühhe ilmašita mehhe surma peäle ilma hingamatta ollid aiand; ja siis olleks Jerusalemma suur koghhus Keisri wišha alla langend. Juda: rahwal ep olnud ka mitte lubba egga se wiis, keddagi, kes surma wäärt, risti puu; waid sesinane surma: nuhtlusse wiis olli agga Roma: rahwal. Kui Juda: rahwa seast keddagi arrahukkati, siis wiiskati nisuggust kiwwidega surnuks. Need, kes selle wasto ollid tunnistanud, piddid need esimesesed ollema, kes temma peäle wiiskasid. Kust nüüd kül keddagi olleks leitud, kes seks olleks kät pakkund, ja sedda ülleštöštud ilmašita Jesusse wasto? Usjata ehk ommeri kaua kül olleks piddand otšitama nisuggust, kes mitte agga ülle: kohtotunnistusse waid ka tapmisse patto koorma omma kaela peäle olleks wötnud. Ja eks senni olleks julgeks jälle sanud Jesusse söbrade argšudda? eks need olleksid neidki saatnud koflotul: lema, kes Jesusse pole enne hoidšid, ja siis nendega temma surma wäggise ärrakeelnud? Sedda ja muud selle sarnast kartes, ollid Juda: rahwa Wannes: mad ja Ullemad sedda puhko rakes nou: waewas. Parras nou nende arwades olli kül se, et nemmad ütlesid: Meil ep olle lubba keddagi tappa risti: surma wišil. Agga nüüd hakkasid nemmad Jesusse peäle jälle kaebama ja eunam weel kui enne.

Pilatus saab teada, Jesust Jummalaga Doega ollewad, ja otšib ikka weel tedda lahti lasta; agga wimaks moistab ta wasto meelst risti: surma koghut Jesusse peäle.

Juda: rahwas kostid Pilatussele: Meil on käft, ja meie kässo järrele peab temma surre: ma; sest ta on isseennast Jummalaga Doiaks teinud. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, kartis temma weel enam, ja läks jälle kohto: kotta, ja ütleb Jesusse wasto: Kust sinna olled? Agga Jesus ei annud temmale wastust. Siis ütleb Pilatus Jesusse wasto: Eks sa rägi min: noga? eks sa ei tea, et mul melewald on sind risti puu, ja melewald on sind lahti lasta? Jesus kostis: Sinnul ep olleks ühtegi mele: walda minno ülle, kui se sinnule ei olleks antud üllewelt. Sepärrast on sellet, kes mind sulle on ärraannud, surem pat. Eest aiast otšis Pilatus tedda lahti lasta; agga Juda: rahwas kiskendasid ja ütlesid: Kui sa seddasin: nast lahti lasšed, siis ep olle sinna Keisri söb: ber mitte; sest iggatiks, kes isseennast Kun: ningaks teeb, se on Keisri wastane. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, wiis temma Jesust wälja, ja istus mahha kohto: järje peäle senna paika, mis hitakse kiwwi põrmanduks, agga Ebrea: keele Rabbataks. Agga se olli Pasa: pühha walmistamisse pääw liggi kuendamal tunnil; ja temma ütles Juda: rahwa wasto: Ennä teie funningast! Agga nemmad kisken: dasid: Wi ärra, wi ärra, po tedda risti!

Pilatus ütles neile: Kas minna pean teie kuningast risti poma? üllemaid preestrid wastfid: Meil ey olle kuningast, kui Keiser.

Kui Pilatus näggi, et temma ei woind üh-tegi parjata, waid et weel ennam kārra sündis, wõttis temma wet, ja pessis käsfi rahwa nähhes, ja ütles: Ma ollen ilmaßita sellesinatse Dige werrest; kül teie fate nähha. Siis wastas keif rahwas ja ütles: Temma werri olgo meie peäle ja meie laste peäle! Ja nüüd moists Pilatus kohhut, et nende palwe järrele-piddi sündima. Ta andis neile Parrabast lahti, sedda, kes ühhe mäsämisse ja tapmisse parrast olli wangi-torni heidetud, kedda nemmad lahti pallusid: agga Jesust andis ta ärra nende kätte, et tedda piddi risti lödama, nenda kui nemmad tahfid.

Jesusse peäle kaebati nüüd kui ühhe Jummalateotaja peäle; ja Juda-rahma käsfo-õppetusse järrele piddi iggäiks Jummalateotaja surrema. Sest Mosesse läbbi käsks Jummal Israeli-rahwale ka sedda öölda: „Iggäiks, kes omma Jummalat ärrawannub, se peab omma patto kandma; ja kes Jehowa ninne kurjaste üllesnimmetab, sedda peab armota surma pandama. Agga se proh-wet, kes surustab ja ütleb ühhe sanna minno nimmel, mis ma tedda ei olle käßnud räkida, ja ta rägib sedda teiste jummalatte nimmel, sesamma prohwet peab surrema.“ Ka sestunane käsfi olli kül Juda-rahwal; agga et Jesus sellegi käsfo wasto ei eßind, et ta sestki temma peäle lükkä-tud süüß puhhas olli ja lahti, kenne lodud terwe meel ei moistaks sedda isse?

Pilatus, kuuldes Jesust Jummalateotaja ollerwad, kartis weel ennam. Roma-rahwa usso järrel, mis ta lapsesit sadik olli õppind, arwas ta sedda mitte woimatta ollad, et neist woðraist jummalatteß, kenne siisse ka temma pagganatte wisil uskus, üks ja teine innimesse näoga wahhest mahha tulli Ma-peälßed ello-wisid ja lombed parrawaatma. Mendasammoti arwasid ka need pagganad, kenne nähhes Apostel Paulus immelikkul wisil ühhe innimesse terweks teggi, kes olli jalloto olnud emma ihust. Kui rahwas näggi, mis Paulus olli teinud, mõtlesid nemmad, et temma ja se teine Apostel Parnabas, kes siis temma seltsis olli, piddid kaks nende jummalatteß ollema, kes innimeste sarnatses sanud, ja nende jure mahharutnud. Paulus olli siis nende arwades nende woðras Jummal Merkurius, ja Parnabas nende Jupiter. Küllab Pilatus nenda ka arwas Jesusse, ja seddawisi piddi temma nüüd weel ennam kartma, nisugguse jummalikke mehhe peäle kohhut moistes. Peälegi olli ka temmal mitte teadmatta, mis sured ja immelikud teud Jesus olli teinud, kui pühhaste Temma ifka olli ellanud, ja kui wägga Temma parrast Pilatusse abbikasa olli kannatanud unnes. Keif sedda meletulletades uskus ta wisist, Jesust ollewad nähtawa Jummalateotaja ommeti tahtris ta Jesusse enneselt sedda teada sada, ja küßis temmalt: Kust sinna olled?

Jesus jäi ka siin jälle wait, wägga tasgaste wait. Sest kui ta olleks wastand: Ma ollen Jummalateotaja tulnud, ja ollen Temma Teotaja; mis tarkus olleks sest olnud Pilatusse? Kas olleks temmal nüüd selge arro olnud Jesusse tõsiseselt ol-

lemisest? Eks ta olleks tedda siiski piddand üh:
heks ehk teiseks wõbraks jummalaks? Pilatusel,
kes kui Ma: wallitseja piddi kohhut moistma diete,
polnudki mitte tarwis sedda teada, kust Jesus
olli, ja kas ta Jummalast olli tulnud ehk mitte;
waid agga sedda, et Jesus olli ilma sūta. Sed:
da teadis temma kui paljo; ja se järrele ükspäi:
nis olleks temma piddand ka keigewimari weel
kohhut moistma Jesusse peäle.

Et nüüd Jesus ühtegi temmale ei wastand, ärkas
temma uhkus ülles, ja aias temma süddamest sedda kar:
rust ärra, mis temmal Jesusse kui ühhe nähtawa Jum:
mala ees olli praego olnud. Sunn selle peäl, et ta Roma:
rahwa suggust, ja Keisri asemel Juda: ma ülle
wallitfes, watis ta mahha Jesusse peäle, ja ei näi:
nud temmast nüüd mitte muud kuid ühhe wangi,
kedda temma olli lastnud piitsaga peksta, kedda
temma sõdatid werisefeks lõnud, naernud ja teo:
tanud, kedda ta kül otstis lahti lasta, agga kenne
surma peäle temma üllekohtused kaebajad ühte puh:
ko aiastid. Ja nisuggusest ei sanud temma, se
Ma: wallitseja, mitte wastust! „Eks sa rāgi mi n:
noga?“ ütles ta Jesusse wasto; „eks sa ei tea,
et mul melewald on sind risti pua ehk sind lah:
ti lasta?“

Agga nüüd olli Jesus mitte ennam wait;
nüüd olli parras aeg jälle kā nenda kosta, et
Ma: wallitseja piddi tundma, sedda mitte õiget
kohhomoistmist ollewad waid üllekohhut, kui ta
piddi ühhe ilma sūta ärraandma walle: kaeba:
jatte kätte. Ja sedda maenitsust, mis Jesus om:
ma wastussega Pilatussele andis, andis ta temmale ni
tasfase ja lahke melega, ni wisi parrast, et se olli

Pilatussele otse nenda kui heaks tunnustusseks, ja
kui tahtis Jesus temmale ütelda: Ma tean, et
sa sedda melewalda, mis üllewelt on sinnule au:
tud minno ülle, mitte kurjaste ei tahha pruvida,
waid et sa mind kül olled lahti otsind lasta. Ag:
ga kui mo wäenlased ommeti woimust sawad so
melewalla peäle, siis se on kül sinnulegi pattuks;
agga surem pat on sellel, kes mind sulle on ärra:
annud.

Ehk Pilatus kül sest aiast weel ennam otstis
Jesusst lahti lasta, ommeti ei julgend temma sed:
da mitte rahwa ja nende wannematte parrast, kes
temmale wimaks su siese hitesid: Kui sa sedda:
sinnast, kes isseennast kunningaks teinud ja sepär:
rast Keisri wastane on, lahti lassed, siis ep olle
sinna Keisri sõbber mitte. Sest sannast tulki uus
hirm Pilatusse peäle. Ta lastis kül Jesusst jälle
wia nende ette, et nemmad piddid hallastama
temma peäle, ja et neil piddi hābbi ollema selle
surma otsides, kes ni näotumaks ja waeseks jo
olli tehtud: agga asjata olli nüüdki, mis Pilat:
us weel katsus. Hābbiga isse tundes, kui pis:
sut se temma tarkusse ja süddame tunnustussega
ühte sündis, et ta ni kartlikult järrele andes en:
nast lastnud ärrawoita tiggedatte ja rummalatte
innimeste lābbi, tahtis ta wimaks neile tunda an:
da, ennast targemat neid ollad, neid ei mikski
pannes, naerdes ja nenda wasto üteldes: „Kas
minna pean teie kunningast risti poma?“
Agga nemmad tasfused temmale sedda naero warsti
kätte ühhe wastussega, misga nemmad tahtsid üt:
elda: „Ärra sa meid panne naeruks; sest ni
hāsti kui sinna, olleme ka meie Keisri allamad,

ja mitte mu ühhegi, weel wähhem nisugguse kunninga al.

Jesust wiakse Jerusalemmast wälja ärrahukkutamisse paika.

Nüüd wõtsid Ma-wallitseja sõamehed Jesusse seljast se purpuri = mantli ärra, pannid temma ommad rided temma selga, ja wisid tedda ärra, et nemmad tedda piddid risti löma. Ja Jesus kandis omma risti ja läks wälja. Agga kui nemmad tedda ärrawisid, said nemmad kätte ühhe Kiveni = linna mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, kes wäljalt tulli, Aleksandri ja Ruhwi isfa. Sedda sundsid nemmad wäggise ja pannid risti temma peäle, et ta sedda Jesusse järrele piddi kandma. Agga temma järrel käis suur hull rahwast ja naesi, kes ka kaebasid ja tedda nutsid. Agga Jesus põris ennast ümber nende pole ja ütles: Jerusalemma tüüred! ärge nutke mind, waid nutke issiennast ja ommad lapsed; sest wata, need päwad tullewad, millal ööldakse: õnsad on need, kes sigimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need niefad, mis ep olle immetanud. Siis hakkawad nemmad üttema mäggedele: Langege meie peäle! ja mädekinkude wasto: Katke meid! Sest kui sedda torese pule tehakse, mis siis kuirwale peab sündima?

Agga temmaga widi käks teist kirjateggiat wälja ärrahukkata. Ja nemmad wisid tedda senna paika, mis hütakse Ebraea = kele Kolgataks, se on ärraselletud pea = lae asse.

Kristus ommas werres, keifile pattustele, kes armo palluwad, Leppitamisse: Kaneks Jummalast arwalikkult ette seätud: se olli Jummalal Talle tapmisse päwal Temma iggawesse auja kitusse wäärt nägga keige inimeste suggule iggawessels trööstimissels ja õnnistamissels, agga põrgo wärrawattele hirmuks ja ehmatussels.

Se wagga Tal tulli nüüd Altari jure, mis peäle tedda piddi ohwritama. Juda: rahwa surest, werre = ja surmaga turtsuwast kohtust, üllematte preestride, kirjatundjatte, ja ühhe nende läbbi kihhutud, melitud, üllesæatud ja ommas rummalusses tällitawa rahwa seltsist sai Jesand ilmlikko ehk pagganatte kohto ette widud; ja leidis seal paljo ennam tõssidusse ja õigusse armastust, kui omma ennese rahwa Kirjatundjatte kohto ees, ennam ärrast meelt ja hootkandmist tedda lahti aita, kui nende jures, kes ollid temma wennad lihha järrel, kess kenne seas Temma ennast ni heldeste, armfaste ja armolikkult olli üllesnäitnud.

Mõtseme meie, et Pilatus Roma Keisrist olli Wallitsejaks pandud ühhe rahwa üle, mis omma sõggedatte juhatajatte al ni wägga wastane olli; kes tahhaks siis ennast kül pahhandada temmast? Kes ei tunnistaks mitte enneminne ülles, et ta ni paljo kui ta woinud, katsus Jesust lahti peästa? Agga se ei pidda mitte ollema; sepärrast olli keif asjata, mis ta katsus. Pilatus olli seätud, keigefelgemat tunnistrust ja märko anda, et Õnnisteggia, kelle peäle raskest kaebati, ilmasüta olli; ja sedda teggi temma ka. Mollematpiddi, kirjatundjatte ja ilmlikko kohto ees, piddi Kristust ilmasüta

leitama omma ollemise ja ellämise po-
lest, ja ommeti mollemist huffa moistetama. Koh-
tomoistjad ei teadnud mitte, mis nemmad teggid;
nemmad piddid nenda teggema. Se, kes läks
ennese tahtes ja melega surma: siialuse pattuste
sugau Kae: mehheks, se piddi surema.

Kunnardagem tännalikkust ja armastagem Ted-
da, kes ni paljo kannatas, ni wägga, ni ül-
lesräkimatta paljo meie ja keikide eest, meie keikide
assemel, meie keikide ärraleppitamiseks, meie keikide
iggawesseks õnnistusseks! Sest on usklik südda täis,
sest lööb ta pallawaks ja sullab ärra, mõtteldes need-
astli rihmaga piitsad, misga se Wahhemees ja
Leppitaja teotud ja werrest sadik pimatud sai; —
wates Temma ühhest libbowitsa kronist werriks
kistud Pead, Temma hawatud ihho purpuri-
mantliga naeruks kattud, ja muud wallo teegewat
kurja, mis Ma: wallitseja wallatumad, üllemeel-
seks läinud sda: mehhed Temmale teggid; — wates
sedda wallo: näggo, mis keikide kunningatte Kun-
ningal olli, kui Tedda jälle wälja widi rahwa et-
te; — wates Tedda Ennast, kuida Temma, ehk
kül keikide Poja, ommeti ühhe innimesse, ühhe
pattuse suust sedda keelmatta surma: kohtomoist-
mist kui pattuste hulga Kae: mees wastomõttis;
kuida Temma siis lastis ennese peäle panna sed-
da ärraneemise puud, omma tapmise pu isse
kandes, selle raskust omma hawatud ollade peäl
walloga tundes, ja nenda käies surma teed Jeru-
salemma ulitsatte peäl, kus Ta ni mitto olli õppe-
tanud ja neile head teinud, mitmest tuhhandest ak-
nade läbbi ja uste ees nähtud, ja peälegi weel
mitmest neist waewatud näljaseimise: ja teotusse

sannadega; — wates se jummalikko Martri peäle,
kenne jälgi Temma werri lastis, kuida Temma
omna ristri pu raske koorma alt surno sarnatset
wiisil mahhalangeb; — wates Temma peäle, kui-
da Temma Kolgata liggi tulles keik need ristie
pomisest riistad ja sedda Temmaga wälja widud
üllespomisest wäärt seltsi, neid laks kurjateggiat,
omna silmade ees näggi: Sedda keik waimus
wates ja mõtteldes, mis woib kül siis usklikko
mele eennam tulla, kui se õnnis mõtte: Se keik
on sündinud minno eest! ka teiste eest, kes
pattused! olgo neist Ma peäl liggidel legi ehk
kangel, olgo kes tahhes, ka selle eest!

Sa werriine Leppitaja ja keige Rahwa Peäsija!

Sa meie hinge Mees!

Meil on se kindel mõtte heita so jalge ette,
ni paljo kui jond usjo käes.

So meil on teada ammo, ja se on meie ranimo,
et sind ei meie tä

ei pea kihutama meid wäest armastama;

waid sinno armo: tahtminne.

Keik need, kes sedda tundwad, ja kes on sinno ommad,
need heitko põrmusse!

ja wanduge heal meel sull ristilöödud Tallet
so palgaks jada järgeste!

Jesust wuakse ristri kesse kahhe kurjateg-
gia wahhel. Need wahhimehhed jagga-
wad temma rided issekeskes; ja weel
ristri samba peäl naertakse tedda.

Kui nemmad Kolgata said, andsid nemmad
Jesusele jua wina mirriga ja ädikast sawpiga
leggatud; ja kui ta sai maitsnud, ei tahtnud

ta mitte jua, ja ei wõtnud. Seäl pofid nemmad tedda risti, ja Temmaga kaks kurjategiat, teist parrema, teist pahhema pole, agga Jeesust keskele. Siis sai se kirri jälle tõeks, mis ütles: Temma on üllekohtuste seffa arwatud.

Agga Pilatus olli kirjotanud ühhe peäle-kirja temma surma süüft, ja sedda lastnud panna üle temma Pea risti külge. Se olli kirjotud Ebrea-, Krefa- ja Laddina-kele tähtedega: Sefinnane on Jeesus Naasarettist, se Juda-rahwa Kunningas. Sedda peäle-kirja nüüd lugesid paljo. Siis ütlesid Juda-rahwa üllemad preestrid Pilatusse wasto: Uera kirjota mitte: Juda-rahwa Kunningas; waid et temma ütelnud: Minna ollen Juda-rahwa Kunningas. Pilatus kostis: Mis ma kirjotanud, ollen ma kirjotanud.

Kui nüüd need shamehbed Jeesust ollid risti pomud, wõtsid nemmad temma rided ja jagasid neid, ja teggid nelli osa, igga shamehbele ühhe osa. Agga se kuub olli õmblemata ülleweilt ütleuides koutud. Siis ütlesid nemmad teine teise wasto: ärge kiskugem sedda mitte lõhki, waid heitkem liisko selle pärrast, kelle pärrast se peab ollema. Ja nemmad heitsid liisko, mis igga üks piddi sama; et se kirri piddi tõeks sama, mis on sõldud Prohweti läbbi: Nemmad on minno rided isfeskkes jagganud, ja minno kue pärrast liisko heitnud. Sedda teggid nüüd need shamehbed, ja isfid ja hoidsid tedda seäl. Agga se olli komas tund, kui nemmad tedda risti löid.

Ja rahwas seisis seäl waatmas, ja Allemadke trwitasid tedda nendega ja ütlesid: muid on ta aitnud, aikko temma isseennast, kui ta on se Kristus, Jummalala ärrawallitsetud. Agga ka shamehbed naersid tedda, ja läksid temma jure ja wiisid temmale adikast ja ütlesid: kui sinna olled Juda-rahwa Kunningas, siis aita isseennast. Agga need, kes mõda läksid, teotasid tedda, wangutasid ommad Pead ja ütlesid: Woi! sinna kes sa Jummalala templi mahhakisid, ja kolmel päwal üllesehitad! aita isseennast! Olled sinna Jummalala Poeg, siis astu risti peält mahha. Agga nendasammoti naersid tedda ka üllemad preestrid isfeskkes kirjatundjatte ja wannemattega ja ütlesid: Muid on temma aitnud, isseennast ei woi temma mitte aidata. Kui temma se Kristus, Israeli Kunningas on, siis astko temma nüüd risti peält mahha, et meie näme; siis tahhame meie tedda uskuda. Temma on Jummalala peäle lootnud, ja ütelnud: Minna ollen Jummalala Poeg. Se peästko tedda nüüd, kui ta temma mele pärrast on.

Ra neist kurjateggiaist, kes Temmaga ollid üllespodud, teotas üks tedda ja ütles: Kui sa olled Kristus, siis aita isseennast ja meid. Agga se teine sõitles tedda ja ütles: eks sinnagi ei kardda Jummalat, sest et sinna sessammas hukatuses olled? ja meie käl õigusse polest; sest meie same kätte, mis meie tõ wäärt on: agga sefinnane ep olle ühtegi pahha teinud.

Kanget joma: aega pakkuti Jeesusele, kui tedda piddi risti lödama. Sega piddi temma tuimalis jäma omma wallo wasto. Agga Jeesus ei taht,

rud sedda mitte jua. Ea olli ette wõtnud, selge
Pea: ja melega keik Ennesele seätud wallo ja pina
ni puhhas ärrakannatada, kui temma Jesa tab-
tis. — Öppi ka siin jälle ommast Önnistegge-
ast, armas hing! Kui rist ja willestusjed sind
raskeste waewawad, kannata enneminne keik, kui
et sa otisksid nende koorma kergitada niisuggusel
wisil, mis keeldud on ja Jummalala mele wasto.
Usfu, et keigesuremas häddas ühtegi muud ni
wägga ei kinnita egga trõdstei, kui usklik palwe ja
kindel lotus Jummalala omma Önnisteggia peäle.
Ötsid sa seddawisi rahho omma waewatud hinge-
le; kül siis Kristus ka sinnule tõeks teeb sedda
armo sanna: „Tulge minno jure keik, kes teie
waewatud ja koormatud ollete! ja minna tahhan
teile hingamiist sata.“

Keik tulge minno jure niisid, kui waewawad teid ras-
ked süüd! se armas Jeesus hüab.

Door, wanna, suur ehk weikine! Mis mul on, annan
sellele, kes parrandamiist püab.

Keik minno koorma kandiad ning minno ifke wõttid,
need ei nä pörge waewa.

Ma ollen liggi järgeste, ja aitan kanda heldeste,
et nennmad sawad taewa.

Armastussega meie wasto kannatas Jeesus ka
sedda kannatlikkult, et tedda, enne kui ta surri,
paljaks risuti. Need nelli sda: meest, kes tedda
risti löid, wõrsid temma wimistike ihho kattet sel-
jast ärra, ja jaggasid sedda omma wõtsi järrele is-
sikeskes. Armad Wennad ja Öed, waatke
omma Önnisteggia peäle, kui teie kätte ial tul-
leb waesus ja nälg, ilma et teie isse sest ollete
sü! Kui teid ial ehk haigusjed keelwad tõdd teg-
gemast ja ello tarwidust tenimast; ehk kui kawwa-

lad, pettisjed ja muud pahhad innimesjed teile kahjo
temad; ehk kui nähja aastad, kui södda, kui tul-
loke ehk wessi teie omma ärraneelwad: ärgo süski
teie südda ehmatago egga sago arraks mitte!
Eate teie ial waeseks ja lehwaks, ei mitte omma
enneste holetusse, praesimise egga mu ennese sü-
läbbi, eks teie siis ei olle kui kurwastud kül, ag-
ga ommeti ifka rõõmsad, kui waesed ja kennel
middagi ei olle, ja kelle kä ommeti keik on? Kui
Jeesusse Waim teie waimoga on, siis ollete
teie ka waesuses ifka weel rikkad, ja woite rõõm-
saste ütelda:

Mis mo südda ennast waewab?

Mul on se Jesute! Kes muli Tedda wõttab?

Kes mind kelab taewa samast?

Jummalala Pöiaga uskus ellan kindlast.

Keik, mis mulle waraks pandud,
polle mo wäma jo, Jummalast on antud;
tahhab ta keik ärawõtta,

wõtko ta! süski ma tahhan kisa tedda.

Mis on ilma warrandusjed?

Parras tuld on jo muld, waewab innimesjed.

Taewas on need kaunid andid;

Kristus se Karjane sõtab seal need hinged.

Et iggähhe ristit podud pu külge se wiis olli,
ühhe laualesse panna, mis peäle temma surma sü
kirja tähtedega märkitud olli, siis käskis Pilatus
ka Jeesusse ristit külge nisugguse peäle: kirja pann-
na. Ärga ta olli Jeesusse surma süüd nenda üs-
leskirjotanud, et se olli nende ennese häbbiks ja
teotusfeks, kes Ma: wallitseja seks ollid sundind,
et ta pididi Jeesusse peäle nende mele parrast ristit
surma lohhut moistma. Keik need woõrad, kes
Pasa: pühhiks Jerusalemma tulnud, ja kennest

mitmed ka näggid sedda peäle: kirja, naersid nüüd kül Juda:rahwast ja nende Ullemid, kes omma kunningast ollid lastnud risti pua. Ehl kül Pilatus sefinnatse peäle: kirjaga muud ei nõudnud, kuid nende wastaste Juda:rahwa Ullematte meelt pahhandada ja neile häbbi tehha; ommeti olli ka sefamma peäle: kirri weel Jesusse se tõssise Mes: siasse au: tunnistusseks, ja näitis ülles, et ta sed: dawisi polleks mitte surnud, polleks ta mitte Juda:rahwa Kunningas ehl se olnud, sedda Jum: mala Wain neile ja keige Ma:ilmale Dunis: teggiaks olli tootanud.

Kest kahhe kurjateggia wahhel piddi Jesus surrema; se ilmašita, aus ja jummalik Mees! Kül innimesed olleksid omma pattudega wäärt, et nemmad iggawesse wallo paikas pinatud saak: sid kurjateggiate feltsis. Ka sešfinnatsest wälja räkimatta hirmsast häddast on Kristus, sedda kannatades, neid lahti peästinud, kes Temma siise us: suwad.

Kui mitto neid, kes seäl sešsid sedda risti lödud Jesust waatmas, teggid temma waewatud hingele weel ennam waewa, tedda irwitades, naerdes ja teotades. Kurjaks kannasid nemmad need sannad, mis ta olli räkinnud Jummalal templi mahhakišk: missest ja üllesehitamisest; naeruks pannid nem: mad tedda, et ta isfeennast ei aitnud; naljaks olli neil temma locus Jummalal peäle. Ja kenne pärrast kannatas Temma seddagi? Ka sinno pärrast, oh hing! et ta sindki tahtis lahti peästa sešt häbbist ja teotussest, mis sa kui pattune piddid kannatama; et ta sindki tahtis auustada se auga, mis siise Temma wimaks jälle läks. Sepärrast

allandas Temma isfeennast ni wägga. Oh armas hing! eks ei olle sešinnane ilmašita jummalik Wahhemees wäärt, et sa Tedda jälle auustad, et sa Tedda kummardad allandikkult? Kui sinna üks kord tulled Temma troni ette, oh sedda rõmo, mis sa siis woid tunda, et Jummal on Tedda ülles: danud üle keik, ja Temmale wallitsust annud taes: wa ja Ma üle! Rõõmsaste woid sa siis laulda pühha Englidega:

Tänno, ja au, ja kitus olgo selle iggawesse Jesu Poiale! Hallehja!

Üks neist kurjateggiatsest, kes Jesussega ollid risti podud, tunnistas awwaltikkult ülles Jesust ilmašita ollewad, kinni ni mitmed ja mitmed, kes isfeenneste peäle lootsid, et nemmad piddid diged ollema, mitte ükspäinis sedda kurjateggiate põlgid, waid ka Jesust. Se on kül teada, et sešfammal kurjateggial ep olnud mitte ennam sed: da meelt kirja tehha, kui temma ka šin ilmas weel olleks ellusse jänud. Sešt, kes Jesusse kääst armo tahhab otsido nenda kui temma, se on, mitte a s j a t a, sellel peab ehl pärrantud südda jo, ehl se tõssine meel ja nou ollema ennast pärrandama. Agga millal sefamma kurjateggia ette olli wõt: nud ennast pärrandada; kas wangitornis jo, ehl nüüd esšite Jesusse peäle allandikkult usfoga wa: tes, kes sedda teab? Ni paljo on, ehl woib meil olla teada:

Sa olled meie õn, oh armas Jesuken!
Et sa meid pattust peästinud, ja olled neid ka süštinud šo omma hana siise; seäl matsid sa neid isse.

Jesusse wiimsed sannad enne Temma
surma.

Se essimenne neist wiimsist sannadest, mis
Jesús rissti külges rákis, olli se: Issa! anna
neile andeks; sest nemmad ei tea mit-
te, mis nemmad tewad.

Jesusse risti jures seisis temma emma, ja
temma emma ödde Maria Kleopa naene, ja
Maria Mahdalena. Kui nüüd Jesús omma
emma näggi, ja se Jüngri seäl jures seiswad,
tedda temma armastas, ütleb ta omma emma
wasto: Naene! wata se on sinno poeg.
Párrast ütleb temma selle Jüngri wasto: Wata
se on sinno emma. Ja sestammast tunnist
wöttis se Jünger tedda omma kotta.

Se parrantud kurjateggia ütles Jesusse was-
to: Jesúsand, möttele minno peäle, kui sa omma
kuningriki tulled! Ja Jesús ütles temmale:
Edest minna ütlen sulle, tánna pead
sa minnoga Paradisis ollema.

Eggi kuendamal tunnil ehk meie páwa arvo
járvel louna aial, siis sai pimmedus keik lulle
se ma úhheksamast tunnist sadik, ja páike láks
pimmedaks; ja úhheksamal tunnil, ehk párrast
lounat, küssendas Jesús sure heálega ja ütles:
Eli, Eli, lama sabachtani? se on Ebrea-kelest
áraselletud: Minno Jummal! minno
Jummal! miks sa mind olled mahha-
jät nud? Agga morningad neist, kes seäl jures
seisid, kui nemmad sedda kuulsid, ütlesid! wata
temma kutsus Eliast.

Párrast kui Jesús teádis, et jo keik olli löp-
petud, et kirri pididi töeks sama, ütleb temma:

Mul on janno! Agga seäl seisis üks ásti
táis ádikast; ja warsti jookkis üks nende seast,
wöttis kásna, táitis sedda ádikaga, pistis sed-
da isopi-pilliroo ossa, ja panit sedda temma
su ette, jotis tedda ja ütles: Doitke, same náh-
ha, kas Elias tulleb tedda mahha wótma. Ja
teised ütlesid: Ota, saab náhha, kas Elias
tulleb, aitma tedda.

Kui nüüd Jesús sedda ádikast sai wót nud,
ütleb Temma: Se on löppetud. Ja se
tef keigepühama paiga ees templis kárrises
keskelt löhki.

Agga Jesús küssendas jálle sure heálega ja
ütles: Issa, sinno kátte annan ma om-
ma waimo! Ja kui ta sedda sai ütelnud,
nörgutas ta Pead ja heitis hinge.

Selle wiimsed sannad, kes surremis, arwatakse
kül, keigemmamiste kui neid üks tuttaw hea söb-
ber ráigib, wágga kalliks, sageda meletulletamisse
wáárt, ja monned neist ei lange ial mitte árra
melest. Kui paljo ennam on sedda wáárt need
seitse meie surrewa Leppitaja wimist
sanna! Temma nimme wasto ei seisa jo úhhegi
nimmi, olgo se ka meie keigeruttawam, keigearm-
sam siidame söbber ja suggulane; Temma on
meile arwamatta paljo ennam, kui ista ja em-
ma, wend ja ödde, söbber ja heateggia. Ka on
iggaüks neistánnastist Temma wiimsist sannadest
táis waimo ja wágge, táis oppetust ja tródstimist.

Se risti külge naeturd Lunnastaja, Ma ja tae-
wa wahhel, keskel kahhe kurjateggia seas keiger-
kangemas wallus pues, ifka rohke minne werd árs-
rawallades, ehk ta kül wait olli jánud keige tems

male sit sadik tehtud waewa jures, ei woinud
 siiski mitte wait olla, omma waenlaste koggotud
 hulka ennese ees nähhes. Neid ta näggi ja Wai-
 mus neidki keik, kes ial temma waenlased ollid,
 ehk nüüd ja tullemal aial weel on Ma: ilma
 otsani! Neid keik näggi Temma, ja tundis
 nende häddalift luggu. Se murdis temma süd-
 dant. Keikile, kes ei tea mitte, mis nemmad te-
 wad, sowis ta peästmist ja armo. Sedda sowis
 Temma omma ärrawallatud werre pärrast, mis
 nende eest rägib. Se andis Temmale sedda di-
 gust, nende eest hallastust ja armo nenda palluda,
 et nemmad sedda ka sawad. Ta teggi sedda, nen-
 de peäle armo heites ja dhkades se palwe sanna:
 ga: Issa! anna neile andeks; sest nem-
 mad ei tea mitte, mis nemmad tewad!
 Taewas kuuldi sedda, kuuldi Jummalatroni ees,
 ja sai warsti kui palwe, mis iggaweste maksab,
 wasto woetud, jummalikko töe: tunnistussega kin-
 nitud, ja olli, on nüüdki, ja peab ollema armo
 saatmisses ehk woib olla wiimisel päwal, ommeti
 senni, kui üks weel on, kes kui Jesusse waen-
 lane teadmatta eksib.

Issanda südda, ehk sellele kül ni rasket sur-
 ma waewa tehti, ei wiwind ommeti omma waen-
 lastele andeks andmatta, kuni nemmad tedda se-
 pärrast pallusid. Dh sedda waenlaste: armastust!
 Tänapäwani on sessinnane eestpalwe, mis Ma:
 ilma Onnisteggia süddamest ja siust teawa läks,
 mitto ja mitto tuhhat ümbermuutnud, nenda
 et nemmad, enne olles Jesusse waenlased ja mitte
 teades, mis nemmad teggid, pärrast temma san-
 nardilikkus sõbruks läksid. — Kül pöörwad weel

mitmed temma waenlased ümber. Kui suur saab
 ollema üksford nende hull, kes Jummalatroni
 ees tännalikkult tunnistawad: „Et meie taewas
 olleme, se eest olgo tänno Jesussele, kelle eestpal-
 we risti külges sedda ükspäinis teggi!“ — Dh
 et sestinnastest Issanda palwest iggawiks öppiks
 andeks: andmissesega joudma nende ette, kes ial
 temma wastased on, ja kes, kui neid temmal on,
 ka wägga sagedaste ei tea, mis nemmad tewad!

Et kannatlikkult kannatan, ja waenlasti ka armastan,
 oh Issand, anna sedda!

Se, et ma pallun nende eest, kui katsutakse nende käest
 müll' tehha kurjust, hädda.

Mo nukro mele waitisra! ja hakkab wiuha põllema,
 ja aiab nende wasto mind; siis aita meles kanda sind,
 mo Jesusse!

kes sinna armo pallund weel neil, kes sind lõnud
 risti peäl.

Ni pärrato wallotaw, kui risti lödud Punnas-
 taja luggu ka olli iggast polest, siiski tulli weel
 middagi senma jure, mis temma hingele paljo
 raskemaks walluks olli. Se tulli sest, et temma
 Emma seisis risti pu al temma jures. Temma
 omma, lapselikult armastud Emma olli se, kelle
 ihho Tedda olli kannud, kes Tedda ilmale tonud,
 ja kui lahke emma tedda armastas. Ta tundis
 kül, mis terraw modk sin temma hinge läbbi
 tungis; ka omma hinge läbbi tungis se. — Mõt-
 leme meie sedda luggu, mis Emma ga olli, siis
 leiame, et se hirmus olli ja temma süddant ärras
 rõhutas. Mis piddi kül nifuggune Emma om-
 mas süddames tundma, omma Poia peäle wates,
 kes keige walloga waewatud, naelatega risti peäle

lõdud, ommas werres seal pomas olli ja sedda wisi surredas; ühhe Poia peäle, kelle sarnast ei leitud, kedda temma hing ennami armastas kui keif Ma: ilma warrandust!

Agga miks ta läks sennu hiemsa ärrahukkamisse paika, mis temma Poia werrega kasietti? Oh! ilma Temmata ei woinud mitte keige löbbusamal kohhal olla se, kes küll ikka enne jo, ehk küll kangelst, temma järrel olli läinud, ja tedda ni paljo kui ta woinud mitte lastnud ärrakadduda ennese silmist. Temma emmalik südda idmhas ja aias tedda temma risti jure, ni liggi temma jure, kui se ial woinud olla. Temma armastus olli wäggewam kui keif, mis tedda olleks woinud kedda. Küllab piddi ka se nenda ollema. Se, kes Temma immelikko ilmalet samis; se ja sündimisse tunnistaja olli, piddi ka ollema Temma surma, ja nenda Temma launi tö hakatuse ja lõppetuse tunnistaja. — Woib ka olla, et temma süddames, kuni modk temma emmalikko hinge läbbi olli tungimas, middagi temmale ilmus sest pühhasi noust, mispärast Jesus kannatas! — Jummalikko kinnitust olli temmal ikka tarwis, et ta kannatlikkule woinud Kolgata jada seisima, sestinnatsse omma Poia werrest sütsewa Pea:lae: assemelle; ja seks sai temma kinnitud.

Agga ka se Poeg, werrine ja surredas, piddi kinnitud sama üllewelt, et ta sestinnatses hinge ja ihho waewas kedda weel sai räkida omma Enmale, kuida pärast omma surma hoolt piddi kannatama temma eest. Sedda sowis ta temmale weel ütelda. Ta ütles kedda; ja warsti sündis temma tahtmine. Ennese asemel wallises temma

seks ärra ei mitte Jakobust, kedda temma weynaks hüti lihha järrel; waid Joannest, omma sülle: süngri, kedda temma südda keigeennamiste armastas; kennest temma teadis, et ta armastusse pärast omma Issanda wasto ka temma Enmale piddi truiks abimehheks ollema. Ja kedda olli Joannes ka.

Kas teme meiegi nenda nende waestega, kes küll mitte meie suggulased ep olle lihha polest; agga kedda Jummal meie holeks annud? —

Oh! kiitkem Jesust waeste sees;
neid kaitkem, söötkem, joortkem!
ja Temma armo mõtteldes
neil' abbi rõõmsast saatkem!
Sest mis siin wähhemartele
jo tehri, tehri Temmale;
ja Temma tassub kedda.

Se, mis Jesus ütles selle kurjateggiale, kes temma paremal käel olli, on usklikul hingel üks neist keigekallimatest sarnadest. Jummalal Tal; risti pu peäle lõdud alles ja ommas werres äggades ja soigides, näitab ennast seal jo ülles leppitamisse: kaneks, mis lahti on pattustele, ja kui se, kennele melewald on hallastada, kennele polle tarwis enne küsida, kas ta tohhib armo heita?

Sesamma innimenne, weel mitte õnnis ja surma liggi, teadis, et temmale Ullematte polest mitte liga ei tehtud. Nende lohtomõistimisse wasto polnud temmal ühtegi kaebamist; agga kedda ennami wals: lotas tedda se mõtte: „Kuhho saab niüd minno hing?“ Ta olli siis patto unneist üllesärland; ehk woib olla, et ta ülles sai ärratud sest armolikkust eestpalwest esite, mis Kristus omma waenlaste eest olli pallund! — Kus ial mitte melega was:

topannemist ep olle, seäl woib pühha Waim arwa-
matta äkkitselt tehha, et pattune tunneb ommad
pattud, et ta neid kahhetseb, Jesusse armo iggat-
seb; ja et Jesust arra süddamele ärraselletakse kui
temma keigeparrem aitaja ja lunnastaja. —
Nenda olli se ka selle waefega, kes ommaks igga-
wessfeks änneks Jesusse jure risti olli podud. Ta
olli kurb isfeennese pärrast, ja äkkitselt anti tem-
male tunda ja moista, et sesamma Jesus ni, kui
ta umbes werrene temma kõrwas olli risti külges
pomas, temma Issand ja aitaja olli; ja usklikkult
lota, kui tedda sesamma risti podud Jesus palja
m d t e m i s s e agga ja mele tulletamisse
wäärt piddi arwama, et temma hing siis kül piddi
ollemä ärrapeästud. Ükspäinis se armo pärrast
pallus temma ka, üteldes: „Issand, m d t e m i n-
no peäle!“ Ja se ärdamelelinne üllepreester
tulli, ennast kui ülleastimiste kusstutaja isse ohwer-
dades, armsaste selle arra ja armo nähatse wasto,
ja andis temmale paljo ennam, kui ta olli pal-
lund. Sest ta finnitäs temmale mitte ükspäinis
sedda lotust, et ta piddi Temma meles ollemä ik-
ka; waid ka sedda, et ta piddi t d e s t e ollemä
Temma seltsis, Temmaga ühhentud ilma lahhu-
tamatta: selsammal päwal jo piddi Jesusse hinge-
ga ka temma hing kous ollemä ühhel ja selsam-
mal kohhal.

Möttelgo südda siin Önnisteggia süddame peä-
le! Se olli se esfimenne Temma weel itka peäle
wallatud werre nähtaw willi. Agga möttelgem
ka sedda luggu, mis sellega olli, kes armo sai, kui
ta nüüd sest hirmsast kartusfest, et ta piddi igga-
weste hukka minnema, äkkitselt lahki ja iggawesse
önnistusse lotusfes finnitud sai!

Se teise ka Jesusse jure süllespodud kurjateggia
süddamesse hakkas sesinnane assi ni pisfut, kui se
maenitusus, mis se, kes nüüd armo olli sanud, tem-
male enne andis. — Nenda woiwad praego weel
faks innimest, kes ühhesugguse siialused on, teine
teisega kous olla, ja iggawesse ello sannad kuulda.
Teine wödtab neid usklikkult wasto, ja saab öm-
faks; teine ei wötta mitte wasto, ja jääb, mis
ta olli.

Kui tahtwad finni minna mo siimad, kõrwad, keel;
siis, Jesus! kule sinna, kui minna öhkan weel.

Kui südda, meel ja mötte kui kinnal kustuwad,
siis wötta mind so kätte, kui sinna tootab.

Kui, Issand! tahhad sedda, et pean lahkuma;
siis löppeta mo hädda, kui lähhan surema.

Las! mind so külge jäda kui usklik lapsokse;
mo ello nenda seäda, et saan siit taewasse!

„Kuulge taewad! ja Ma, panne tähhele! sest
Jummala se Issa ainusündinud Poeg rägib —
rägib, mis ükski innimenne, ükski Ingel ellades
mitte polleks woinud lota Amma suust kuulda!“
Kül se sanuaga olleks sündind ülesshüda keik, mis
lodud on taewas ja Ma peäl, kui se werrene
Leppitaja risti külges se neljandama sanna sure
ahhastusse heäleaga wälja Eissendas.

Mi ärdaste ei olnud temma weel ial mitte kaeband,
ei ölli mäelgi mitte. Agga kes jouab ka milgi
wisil diete wälja räkida nisuggust kannatamist,
mis sedda leinamisfe heält temma süddame pohjast
üllesaias? Ühtegi muud ei woi sest ütelda, kui
et se piin, mis Kristus neilsinnatfel kolmel tum-
nil kannatas, keikist Jummala nuhtlusfist se keige-
surem olli ja se keigeraskem. Mahha jäetud

ollema Jummalast, se on üks luggu, mis käl leida on ükspäinis pörgus. Innimeste asse mel olli siis nende Käämees nüüd pörgus, ja kandis — kolm tundi — need temma peäle kofko koor: matud pörgo: nuhlusfed, — nuhlusfed, mis meie keige omma mälemisse melega ellades ei woi arwada ni hirmsad ollad, kui nemmad on ja peawad ollema. Sest Jummalanenese melest polle jo middagi mitte ni hirmus, ni arwamatta raske, kui mahhajäetud ollema temmast, illejäetud siis issiennesele, hopis ärralahutud Lojast, ja nenda hinge ja ihhoga ärraamtud ollema waenlase ja temma hukkatawa melewalla kätte. — Ka neid sinnast nuhlusfi ollime meie pattused Jummalanenese muutmatta digusse moistmisse järrel omma pattudega teninud. Need langsid nüüd meie Käämehe peäle. Sestki piddi temma ennast ärraandma; ja Ta andis ennast ka. — Keigest temma kannatamisest olli sefinnane se keigeraskem. Terwe kolme tunni aeg kullus seko ärra. Oh neid tunnid! Neid polle ial olnud, egga peage mitte ennast ni hirmsad ollema. — Kui waitne asst olli nüüd keiges taewas! Kui wägga seäl pandi sedda immets! Se olli orse, kui piddi keigest lomissest ei hingegi ennast mitte liguma. Walguste walgus, mis päitest teeb paistma, lahkus temmast ärra kolm tundi. Pääw ei piddand sedda omma Loja wallo mitte näggema; ehk päwa walguse püdo piddi tedda weel ennast pinama.

Ja nüüd, kui Jummalanenese hirmsamad nuhlusfed keigeraskemaks ollid läinud, nüüd Jummalanenese pinand Tal, kes ka siin weel waggaste, waitseste

wärisedes olli kannatanud, ei wöinud pörgo: ah: hastusse pärrast mitte ennast wait jada. Sure healega lissendas Jesus: Minno Jummalanenese minno Jummalanenese! miks sa mind ollid mahhajäetud? Sepärrast, oh mo tru Wahhemees! et sinna ka sedda piddid katkuda ja tunda sama, mis se on, Jummalanenese mahhajäetud ollema. Ja nüüd ollid sa sedda ni puhhas ja ni kaua, kui Jummalanenese digus sedda sinust noudis, ärrakannatanud meie heaks, kes meie keif pattused olleme. Kes nüüd isse ei tahha, se ei sa egga woi mitte sada Jummalanenese mahhajäetud. Sinno digus hoiab meid pörgo eest. Au ja tänno ja auustus olgo sulle se eest iggaweste iggaweseks aiaks! Amen.

Jesuse Kristuse janno risti külges tulli, ihholikkult arwatud, käl ifka keigest sest, mis temma sest aiaast, kui ta Pasa: talle toast wälja läinud, siit sadik olli kannatanud. Ohro enne umbest kello ühheksa hakkas temma kannatamine ketsemanes, ja sest aiaast sadik ollid nüüd jo kahheksa reist kümwend tundi möda läinud, millal ta ühte puhko ahhasustses ja mitmesuggustses wallo: waewas olnud. Ni sugustses pinaks olli se wägga pitk aeg, millal temmale ei ühtegi, mittegi tilgokest wet pakkuti kele jahutamiseks. Ja kui mitto higgsi ja filmawee pisarad, kui mitto werd olli temma senni ärrawallanud, nenda et temma ihho rammo piddi ärrakuiwama, ja temma keel su: lae külge kinni jama; keigeennamiste neil kolmel wümsel hädda tunnil, millal ta ni üpris wägga suurt ahhasust, waewa ja hinge

wallo olli kannatanud, et meie iggawesses põlwes
essite same moista, ja ni kui sünib, sest räkida,
kui raske ja hirmus temma piin olli. Tullise jan-
no piddi siis Lunnastaja kül ka ihholikkult
tundma.

Agga mis kelab meid arwamast, et Temma se
sannaga: Mul on janno! weel ennam tah-
tis täetada? Temma tru hing, mis ni wäljaräki-
matta raskesse, ni ühte puhko, ni üma hingamatta
olli waewa näinud, ja näsid kül woinud arwada
omma tödd jo lõppetud ollewad, iggawesses jo nüüd
keigesurema himmoga jahhutamis. Ja mis woi-
nud kül temma hinge jahutamis-ks olla, ja selle
janno kusiutada? Ei ühregi muud taewas ja
Ma peäl, kuid Jesa tunnistus, et ta nüüd kül
hinge waewa näinud, kül omma ihho rammo
ärakullutanud, kül woitelud, kül teinud keige
rohke inimeste suggu eest. Sedda Jesusse hin-
gele ni tarwitist jahutamist sai Temma, ja se
tootus sai Temmale kinnitud, et Tedda ütsford
piddi täitama dusa inimeste hingedega, se on,
ni pa jo piddid sama Temma iggawesses om-
maks, et ta isse piddi ütlema: Kül on!

Oh! kui wägga jannitas werrise hallastaja
südda meie keikide õnnistusse järrele! Kui sure
himmoga iggawesses Temma sedda nüüdki! Ja kui
wägga peaks meil nüüd janno ollema Temma,
meie hingede trui armastaja järrele, se järrele, et
meie täit ossa saakime sest, mis Temma meile
saatnud, se rõmo järrele, Temma janno sega kus-
tutada, et meie heameeliste süddamega Tedda ülle
keik armastades, moistikkult ja diete ja jummalas-
kartikkult ellame! Iggaühhe risti-inimesse läest

küsitiksin ma heal meel nenda kui isseennesest:
„Kas olled sa ni paljo, kui sinno polest sündis,
Kristusse janno kusiutand? Olled sa Temma
jahutamisse: karrikast ka aitanud täita?“ — Oh,
mo südda, ärgo ial lõpego so janno ärra Jesusse
armastusse ossasamisse järrele!

Ni kui sa olled, Talle liggi astu!
Kui tulled, siis sind wõttab heldest wasta.
Kui patto wõlg sind tahhab hirmutada;
sin on, kel janno on, sind parrandada.

Selt, kelle kätte bige koshus antud,
on ello pattustele ossats pantud.

Kes nüüd on pattune, ja row, kel häbbi,
ja ommast wäest ei sanud kusti abbi;
waid Jesu jalge ette allandanud:
nei st polle weel üks ainus hukka sanud.

Eks olleks temma karro; ta saab lambaks:
eks olleks külm, kui jea; ta saab kül sojaks.

So sanna on mo hingele magusam kui messi,
ja kui messi, mis kerjede seest josed; wainuks ja
elluks on ta mulle. Nenda ütlen ma kummar-
dades Jesusse, omma Jesanda ja Jummalas was-
to, kui se kues sanna mo mele tulled, mis Tem-
ma risti külges räkis, se iggawesses õnnistusse
kusiutamisse: sanna Temma ommast sürrewast suust:
Se on lõppetud!

Jummalas Tal olli weel seäl, kuhho tedda widi
tappa rohkestes weel omma werd ärrawallamas;
agga siiski olli Ta jo woinust sanud omma ennese
werrega; ka need ydrgo: nuhtlused olid Temmast
ärakannatud. Dunisteggia, ehk kül alles ärra-
needmisse: pu peäl pures ja täis ahastust wärris-
tes, olli ommeti jo ärrawoitjaks sanud. Omma
armasa Jesa tunnistus, mis Temmale keige waewa

tashumisfeks olli ja süddame trööstimisfeks, „et Temma nüüd keik reinud, mis ta piddi tegema, — festunana tunnistus olli Temmale antud. Ja nüüd sai temma ka lubba ja üllewelt Jummalale ärraleppitud digusse tronni peält julgust, sedda isst teada anda, sedda keige Ma ja taewale kui tõeste sündinud asja, kui middagi, mis enim ei woinud sündimatta tehtud sada, sure healega kulutada. Omma löbbusad, jo ärrakahwas tanud ja surmahiggiga kattud uled weel ükskord arwades, räkis Temma sedda wälja kui se, kenel keik melewald, ja Jummalale Amen kiinitas sedda. Ja mis heält teggid nüüd kül diskades keik taewad, kui festunane ni animo jo odetud fanna Jummalale au: järje peält kuuldi! Mis pühha rõmo, mis pühha kummardamisega wõtsid taewad kül sedda wasto! Kui mittokord olli seal kül jälle kuulda: „Jesand on löppetanud!“ Ja keik pörgo:wäed ei woinud selle wasto mitte haukutelleda, waid piddid sedda isse uskma, suud kinni piddama, ja wärisema ommas pörgus.

Agga mis tundis se, kes nüüd surremis olli, mis se Armokenne kül tundis ommas süddames, kui ta sedda fanna sai wälja räkitud, mis ta ni mittokord ja ni kartlikult otes olli sowind dölda! Ja mis olli nüüd leppetud? Ennam, kui ial fannad woitwad allesnimmetada. Mitte ükspäinis keik need kannatamisfeksed, mis se Wahhemees Jummalale ja innimeste wahhel ennese peäle piddi wõtma, waid keik Temma keige Ma ilma heaks walmistud ärraleppitamisfeksed. — Se olli paljo ennam, kui keik selle arwamatta sure Ma: ilma lominne. Ka olli seks paljo en-

nam aega tarwis. Tomise tarwis ollid 6 päwa kii; agga lunnastamisfeks, ärraleppitamisfeks, ja ärrakäddunud innimeste süggü ümberpöörmisfeks juhhatamisfeks ollid 33 aastat tarwis. Jah, tarwis ollid seks needfennatfeks ennam kui 12000 päwa, wägga tarwis; sefseks, mis Jummal tah: hab rehha, ei pruugi temma ial mitte ennam aega, kui tarwis on.

Hall: lusa! Needfennatfeks iggawesse mällestusfeks wäärt päwad on olnud; nende seätud arwo on täis sanud. Nemmad keik seismad üllestirjutud Jummalale keige pühhama paika Selle Werrega, kes neid läbbi ellas kannatades. Temma on löppetanud. Uhhhe Paulo fanna ütleb: Aeg keik asjad löppetab; agga seft ei sünni mitte sedda dölda. Sellefennatfeks asja mällestus ja tund: minne ei löppe ial mitte ärra, se jääb ifka ühte Jummalale armastusfega, jääb iggaweste, kui Jummal isse.

Selle silmapilkmisfeks aeg, millal meie Jesand surri, olli se keigekallim keige aia hakkatusfeks sadik; ja selle pühhitsemitune taewas iggawesfeks pölwes saab ollema arwamatta paljo ülle sedda keik, mis keigekallim Pea: Ingel ommas meles seft ollefs woinud arwada.

Lunnastaja, isseennast ohwerdades, ja sega neid mitto ja mitto innimest Jummalale leppitades, piddi omma löppetud tödd omma surmaga weel kiinitama otsego keigekindlama pitseri: märe: giga, et se piddi iggaweste seisma jäma ja maks: ma. Nenda olli keigedigema Jummalale tahtmisfeks nou. — Weel tulli werri Kristusfeks hawadest; agga se hea Karjane olli nüüd ka murretsenud, täieste murretsenud omma lambade ja keikide

ees, keikis asjus, keigeeks aiaks ja ni hõpis,
 et ta tõe polest isseennese woinud sõlda: „Nüüd
 ei tohhi ükski minno lambokesfist mitte ärrakad-
 duda, mitte ainuski, egga keigewaesemgi ärrakeel-
 dud sada, kui ta tulleb minno jure; neid keik
 woin minna parrandada, keik ennese jure kofko
 korjada, et nemmad woiwad seäl olla, kus min-
 na ollen, ja minno au osfalisseks sada ilma ot-
 sata.“ Kui maggus olli Sellele, kes paljast
 selgest meile arwamatta armastusfest surri, sest:
 nane tõe: tunnistus, mis Lemma werre: waero
 Lemma süddamele andis! Mis jummalikko rõmo-
 ga watis kül se immelik Mees pühha risti: kog-
 godusse peäle, kui ühhe Prudi peäle, kedda Lem-
 ma ennesele omma ennese Werrega esste piddi
 lahtri ostma!

Nüüd olli se tehtud. Kui wäggewaste tun-
 dis Lemma meie iggawest õnnistust! Sesam-
 ma tundmissega tahtis Lemma maggama min-
 na. Muud murret ep olnud temmal nüüd en-
 nam mitte, kuid isseennese eest. Ta näggi surma
 wimist wallo liggi tullewad. Surma ahvastus-
 sed, mis wäljaräkimatta, mis ükski ei woi wäl-
 ja räkida, tungisid temma lu: kondidest läbbi. Ka
 iholikko surma, ehk waino lahutamist om-
 mast ihhust, piddi Lemma isse tundma; sedda
 kibbedust, mis patto läbbi sega ühhentud on, pid-
 di Lemma maitsema. Ja Lemma maitse sedda
 hõpis, keikide heaks, kes Lemma sisse uskwad.
 Meed on nüüd sestinnatsest surma kibbedusse
 maitsemisest lahtri. Se on arm, mis surm on
 ja ennam wäärt, kui ial legi siin Ma: ilmas jou-
 ab arwada! Kristus, kes meie eest ennast

surma sisse andis, tundis sedda hirmust kibbedust
 puhhas ärra; ja surma: wallust ärrawaewatud,
 andis Ta omma waino, kes nüüd keige omma
 armo: tõga etteseadud märki kätte olli sanud, selle
 keige armsama Jessa kätte, kes jummalikko
 armastussega tedda tombas. Se olli Lemma
 wiimine sanna selle omma werrega kastud risti
 külges. — Keik olli lõpperud. Ja Jesus nões
 gutas omma Pead, ja heitis hinge.

Dh armas Lunnastaja! sind tännan süddamest.
 Sa oled leppitaja, mind peäksid pörgo wäest.
 So kibbe surma hädda se annab ello muul.
 Ei unnušta ma sedda: Ma ellan jälle sull.
 Dh lasse mind so peäle nüüd lota kindlaste!
 Kül saan ma ello jälle, kui surren sinuile.
 Siis saab so surma läbbi head asset minuile;
 siis kann patto többi; siis lahtun õnsaste.

Sured asjad, mis sündsid Jeesusse surma jures.

Ja wata, se ettepodud tel, mis templis kei-
 gepühhama ees, käärikes löhki kähheks üllemast
 otsast allamast sadik. Ja Ma wäärikes, ja
 kassid löhksid löhki. Ja hauad läksid lahtri, ja
 toufid ülles paljo nende pühhade ihhusid, kes
 ollid magganud. Ja pärrast Lemma ülles-
 tousmist tullid nemmad haudadest wälja, ja
 läksid pühha linna, ja näitsid ennast mitmete.
 Nagga kui se Peatik, kes Lemma kõhhal sei-
 sis, näggi, mis sündis, ja et Jesus nenda kis-
 sendades hinge heitis, auustas temma Jum-
 malat ja ütles: Tõest, sestinnane innimenne olli
 õige ja Jummalat Poeg. Ja keik rahwas,

mis seimna tulli, sedda waatma, kui nemmad naggid sedda ma-wärrisemist, ja mis sündis, kartsid nemmad wägga, löid omma wasto rind, ja läksid taggast. — Agga Jeesuse tutwad, ka paljo neid naesi, kes Temma järrel ollid käinud Kallilea maast ja tedda teninud, ollid seal kängelt waatmas. Nende seas olli ka Maria Mahdalena ja Maria weike Jakobusse ja Josesse emma, ja Solome Sebedeusse poegade emma, ja paljo muud naesi, kes Temmaga ühtlase ollid üllestainud Jerusalemma.

Ellawa Jummalä Poeg olli siis tõeste surnud. — Oh sedda pühha, sedda ärramoistmatta, sedda Inglisele ja inimestele inimeks pännemise ja kunnardamisese wäärt sündinud asja! — Sedda maid piddi seimnane keigesurem inime ka immelikkul wiisil pühhitsetud ja üllestähhendud sama sesamma Ma peäl, mis teise Adama werrega olli kaastud, mis peäl Temma olli surnud, mis se läbbi sest esimesse Adama pattsüüst temma peäle tulnud ärraneemisest lahti olli sanud. Eks se olnud nenda, kui hüppas Ma disklades ja wärrisedes sure rõmo pärrast?

Wägga suurte asjade tähhendamiseks olli keik se, mis siis sündis. — Se ette podud tel Jummalä templi keigepühhama ja pühha wahhel käerises hõpis löhki, tähheks, et se lahutamise wahhe, mis Jummalä ja inimeste wahhel alles olli, meie Käe ja Wahhemehhe werre ja surmaga ärra sai kautud, ja sest aiast sadik iggäihhel pattusel, kes ial tahtis ja weel tahhab, piddi lubba ollema julgeste minna armo au-järje jure. — Ma wärrises, ja kahjud löhkid löhti, tähheks, et

näid ei ühhegi inimisesse südda peaks ollema ni tuim, ni külm ja kõwwa, et ta ei peaks Jeesuse werre ja surma wäega ligitud, pallawaks tehtud, ärrarõhhtud ja ärradrutud sama. — Hauad läksid lahti, tähheks, et ka need pattused, kes keigrasema patto-unnega taplewad, Kristusse teiki ärraleppitawa surma kulutamise läbbi nende surma-haust, olgo nemmad patto-kõnna ja moaga ka kartud ja selle sisse otsego maenud kui paljo, woitwad ülleärratud ja etteõstud sada. — Paljo nende pühhada ihhusid, kes ollid maganud, ronisid ülles, tähheks, et keikil, kes armo wäe, kes kunnastaja werre ja surma wasto ei panne, — nenda kui needseimatsed surnud ihhud selle neid ülleärratawa wäe wosto ei pannud, — peab ollema selge tõssise ja iggawesse ello lotus. — Nenda tähhendago usklik südda enimesele need immelikkud asjad, mis siis sündisid!

Agga keik needseimatsed inimed ei sanud Jeesuse waenlast ja sest holetumast hulgast mitte jädawaks hinge kassuks tähhele paudud, nenda kui tännini weel ni mirto kord se luggu on. Zeine luggu olli sel heal pealikkul. Temma südda ärrakas ülles, ja sai usklikuks, walgustud Jummalä Waimust. Sepärrast arwati tedda ka wäärt, ni pea kui Jeesus hinge olli heitnud, keigeesste Temmast awwalikult tunnistada ja Tedda üllekulutada. Küll ka seimnane armas mees näid koddo on Kristusse jures. Agga ehk ollid ka nende seas, kes pärrast Mellipühhi päwal ümberpõõrsid Jeesuse pole, paljo neid, kes nähhes ja kuuldes, mis Jeesuse surma aial sündis, wägga kartsid ja omma wasto rindo löid, kahhetsemise

tunnistusfeks, et nemmad sedda ilmafita ollid
suallusfeks piddanud. Häbbi ja hirm olli neil,
Zedda ennam wates; nemmad läksid tagaasi, ja
mdelefid nüüd enneses kül ennam weel järrele.

Jesuse külge pistakse oddaga.

Et olli walmistamisese pääw, ja se hingamisese-pääw suur olli, siis pallusid Zuda-rahwas Pilatust, et need kehhad hingamisese päwal risti peale ei piddand jama, waid et nende säre-luud piddid murtama ja neid mahhawoetama. Siis tullid need sõamehhed ja murdsid nende kahhe kurjateggia säre-luud. Agga kui nemmad Jesuse jure tullid, ja näggid tedda jo surnud ollewad, ei murdnud nemmad temma säre-luud mitte; waid üks neist sõamehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulli werri ja wessi wälja. Ja kes sedda on näinud, se on sedda tunnistanud, ja temma tunnistus on tõsine; ja se teab, et ta rägib, mis tõssi on, et teie peate uskma. Eest se on sündinud, et kirri piddi tõeks sama: „Temmale ei pea luudki katki murtama.“ Ja ta ütleb teine kirri; „Nemmad peawad nägema, kelle sisse nemmad on pistnud.“

Need kahhed, kes Jesussega ollid risti podud, ellasid alles; ja nisuggused ärrahuffatud piddid kül kaks päwa woma ilma surremata, kui neude säre-luud ei sanud katki murtud; mis läbbi surn kül ruttas, agga neid ka pinati hirmsaste.

Jesus Kristus olli surnud, Ja olli omma

hingese heitnud. Sedda olli temma Jesa taewas wasto wõtnud. Üksford same meie kuulda, mis wastowõtninne se olli, ja mis seäl jures sündis. Nisuggune ärralahkund hing ei olnud taewas weel mitte nähha olnud. Omma armsa Jesa kätte joudes, isfalikko rõmoga Temmast wasto woetud, hingas ta, ennast jahhutades, nüüd teigest omma kannatamisese ja risti surma waewast — hingas oh kui mitimest ärrakannatud ahastusfekt, hirmsast wallust ja pinast!

Serni olli Kristusese ärralahwatand ihho alles pomas risti külges, ja neid ollid kül, kes seäl seisid, ja sedda woinud tunnitada, et Jesand tõeste olli surnud. Agga Temma tõssifest surmast peti ennam luggu, kui et polleks mund mitte tarwis olnud, kuid nendestinnaste innimeste tunnistust, mis olleks maksnud ni kaua agga, kui nemmad ellasid. Se siinane tõdde piddi ni arwalikkult ja ni kindlaste seisma jama, et ei ütsti, mittegi keigetiggedam Kristusese waenlane sedda piddi woima walleks mahha aiada, kunni ial innimesse on Ma peäl, Ma ilma wiimse päwani. Woi matta piddi se ollema, se siinaste tõe wasto räkida, kunni Jesand isse tulleb kohhut moistima. Sepärrast piddi Temma tõssise surma keigeselgem tunnistusese märk Temma omma ihho peäl tähhendud ja ilmsiks sama.

Sepärrast sündis se, et Jesuse külge sai arwatud sõamehhe oddaga, se pistminne Temma süddame sisse. Ja et se olli tõeste arwatud, sest olli keigeselgem tunnistusese märk se werri ja se wessi, mis seält wälja tulli, selle nüüd ärratappetud Jummalale Talle wiimne werri, jo

arralahhutud weest ja keigest fest, misga ellawa
ihho werri seggatud on.

Sestnane assi, mis isse tunnistas kauniste,
ilma meie arwamatta, ei siindind siis mitte kogu
gematta egga juhudes, waid Jummalata targa em
nepetud nou järwle. Se olli Jehowa hea meel,
ka wannas Seadusfes jo Lemma wägga selgeste
enne döhdud taheminne. Ka se olli nüüd täi
tud. Lemma werre wiinnege tilgole olli nüüd
Ma: ilma Leppitaja ihhust ärra. Lemma surm
olli siis ni wisst tösfi, kui se tösfi olli, et tem
ma sai risti podud. — Agga ka se on tösste tösfi,
et se suur haaw Jesusse külges siis, kui Lemma
tulles omma au sees Ma: ilma peäle kobbut moist
ma, saab ollema Lemma kunninglikko au: täht ja
Lemmalata ärrawoitmisse märk. Sedda ütleb Jum
mala sanna; ta ütleb sedda Wanna ja Ue Tes
tamenti sees.

Innimesse südda! Kas sa kardad se ees? —
Kui sa polle Sellele, kes ennast ni hopis, wilm
fest werre tilgokesset sadik, meie eest, ka sinno
eest ohwerdas, ennast weel mitte ommaks annud;
siis tulles sinuule wägga karta. Jesusse külge
haaw wöttab kül üksford tunnistada sinno was
to. Oh sedda tunnistajat! Kennele se sinna
ne innimesse Poja täht mitte ennam hirmo ei
te, se on warjul.

Jesus! kui sa, löhdud risti, ollid surnud; oddaga
siis weel sinno külge pisti. Werri tulli weega
wähja sinno süddamest märgiks, et sa hingest
ollid tösste jo heitnud, jubba meie rahho leidnud.

Se mind uskus kinnitago, et sa suruld tösste!
Jäka ennam mo hing sago sinno onniats iusti!
Armastago minna sind, kes sa armastanud mind!
Kül siis röömsast wöttan tehha, mis sa römoga woid nähha.

Siis so külge: haaw, kui tulles Ma peäl' kobbut pid:
dama,

ei te hirmo; fest sa olled tuttan söbber minnoga.
Siis so wasto jalgest lään; kartmatta siis minna ndän
sind, mo Jesus! kenne siise pisti, pallest pallest' isse.

Jesusse ihho woetasse risti pu peält mahha.

Pärrast sedda, kui jo öhto kätte tulnud, siis
tulli üks rikkas mees Arimatiast, Juda-rahwa
linnast, Josep nimmi, kes aus raeisfand olli,
üks hea ja bige mees, (se ei ölnud mitte nende
ga lihhes nous, egga kütnud nende tödd,) kes
isfige Jummalata riki ka otis ja Jesusse jünger
ta olli, agga sallaja, kartusse pärrast Juda
rahwa eest. Se julges ja läks Pilatusse jure,
ja pallus ennesele Jesusse ihho, et ta sedda pid
di sama mahha-wötta. Agga Pilatus panni
inneks, et ta jo olli ärrasurnud, ja kutsus se
Pealikko ennesele jure ja küssis temmalt, kas ta
jo olli ärrasurnud. Ja kui temma sedda Pea
likult teäda sai, siis kästis ta se ihho Josepile
anda. Josep ostis nüüd kallist linnast riet, ja
wöttis Jesusse ihho mahha. Siis tulli ka
Nikodemus, (kes enne ösel Jesusse jure olli tuls
nud), ja tõi seggatud mirri ja aloe liggi sadda
naela.

Neid on, kes kui Jesusse sbrad ennast mitte
enne tunda ei anna, kui nende südda neid aiab
sets wäggewaste; ja se sünnib kül wahhest sel
aial, millal fest karta on keigesurem aialik hädda.

Kunni needsinarsed nödrokes sed warjul ene
nast hoides sallajas alles on, ei sünni neid ärra-

põlgada egga sü: allusiks arivada; sest sega saaks neile liga tehtud. Nemmad armastawad Kristust tõeste; nemmad ei häbbene temma parrast egga salga tedda mitte ärra: agga temma arwalikkus ülestunnistamiseks on nemmad liigarrad ja kartlik: tud alles. Nemmad ei loda isseenreste peäle, et nemmad kindlaste seisma jäwad, ja mõtlewad en: nast seks mitte kutsutud ollad. Ehk polle nem: mad siis ka mitte weel kutsutud. Agga saab kätte tulnud se kord, millal nende südda neid üleshü: ab ja wäggise aiab, siis ei karda nemmad häd: dagi mitte.

Misugused Jesusse sõbrad ollid Nikodemus ja Josef; tükkiks aiaks Jesusse sallajad Jüngrid kartusse parrast Juda:rahwa eest: agga müüd, kui Temma waenlased euneste arwades woimust ollid sanud Temma peäle; kui need, kes Temma pole hoidnud, keikpiddi ollid kitskusses; kui pealegi pea keik need, kes Temma tutrawad järrelkäiad ja Jüngrid oluud, ärra ollid kaddund kartusse parrast; kui se olli arwalik, et keigeraskema taltakiusamisese hädda Jesusse waenlaste polest neid otis, kes ennast kui Temma sõbrad tunda andsid: müüd ei woitud needsammad mollemad mehhed mitte enam keelda, mis nende südda neid käskis. Nemmad astusid ette, ja näitsid ennast arwalikkult ülles, kui selle risti lödud Isfanda sõbrad. Josef läks isse Ma: wallitseja jure, ja pallus ennesele sedda temmale ni wägga kallist ihho, seadis ta matmiseks omma ennese uut hau: da, ja wöttis Nikodemusega ühtlase sedda osta ja kätte sada, mis nende wiisi järrel ausaks mat: misseks tarwis olli, ilma et kartus Juda:rahwa eest neid enam kelas.

Agga mis tundis kül nende südda siis, kui nemmad omma armsa sõbra surno: kehha mah: hawõtsid! Selle kehha, kes keikist inimeste lapsist se keigeparrem! Sedda usksid Jes: susse sõbrad; sedda teadsid nemmad; sest tun: nistas neile keik se, mis nemmad Jesussest ollid näinud ja kuulnud, ehk kül se, mis nemmad parr: rast teada said, nende eest alles warjul olli. — Ja Selle keikist inimeste poegadest Keigeheldes ma ja Keigekallima ärrawaewatud ihho piddid nemmad essite lahti teggema risti külgest, piddid wälja tombama need sured naelad temma käsist ja jallust, ja kuhho nemmad ial putusid ja halka: sid, leidid nemmad hawad ja tarretud werd! Mis süddame luggu olli neil kül seal jures! Mis Jesusse keigearmsamal Jüngri Joannesse, kes kül ka kät panni selle id kallale! Mis peä: legi Jesusse Emmal, kes ka siis, kui ta wi: mist sanna olli kuulda sanud, mis ta Poeg risti samba peält temmala räkis, ei woinud mitte mah: hajätta sedda omma emmalikko süddamele hirm: sat werre: asset! — Ta jäi Joannesse jure, kes müüd temma poeg olli; ja teada on se, et sest: nane seisis risti al, kunni matminne olli tassu: tud. — Mis piddi kül selle helde Emma südda tuudma, keik sedda nähhes ja kuuldes, mis tem: ma armsa Poiaga tehtud sai ja tehti! wares tem: ma hopis hawatud ja werise ihho peäle! Süd: da ligub, sedda mõiteldes, ühte puhko, ja keel jääb wait.

Jesuse matminne.

Suis wõtsid nemmad Jesuse ihho ja mähle-
 sid sedda puhta kalli linnaste riette sisse kalliste
 rohiudega, nenda kui Juda = rahwal se wiis on
 mahhamatta. Agga seäl paikas, kus ta olli
 risti lõdud, olli üks aed, ja aedas üks uus
 haud; ja Josep panni tedda sennasamma en-
 nese ude hauda, mis ta olli lastnud raiuda
 kalso sisse, kuhho ep olnud ükski ial pandud.
 Senna pannid nemmad siis Jesust Juda-
 rahwa walmistamise päwa pärrast, sest et
 haud liggi olli. Haua ukse ette sai üks suur
 kivi weretud. Josepi järrel ollid káinud need
 naesed, kes Jesussega Kalilea = maalt tulnud,
 Maria Mahdalena ja se teine Maria, Josese
 emma. Need ollid seäl istumas haua kohhal,
 ja waatsid sedda hauda, ja kuhho ja kuida
 Temma ihho senna pandi. Agga nemmad
 láksid taggasi, ja walmistasid kallid rohud ja
 salwi; ja sel hingamisse päwal, efs pühhade
 laupáwal seisid nemmad rahul káso järrel.

Agga illemad preestrid ja Wariserid tullid
 selsammal hingamisse päwal kofko Pilatusse
 jure ja ütlesid: Issand, meie mele on tlnud,
 et temma, se pettis, ütles, kui ta alles ellus olli:
 minna tousel kolme päwa pärrast ülles. Se
 pärrast kássi sedda hauda hásti hoida kolman-
 dama páwani, et temma jüngrid õsel ei tulle,
 ja tedda árra ei warrasta ja ei ütse rahwa
 wasto: temma on jurnust illestousnud. Siis
 on wiimne pettus pahhem kui essimenne. Pi-
 latus ütles nende wasto: hoidjaid on teil; minge

ja hoidke hásti, nenda kui teie tunnete. Ja
 nemmad láksid árra, ja hoidsid hásti sedda
 hauda hoidjattega, ja pannid se kivi pitseri-
 ga kinni.

Jummala nou järrel piddid Issanda ihho
 matmisse eest, mitte Jesusse waenlased, waid Tem-
 ma sõbrad hoolt kandma. Temma waenlased
 ollesid sedda pühha ihho mitte ausaste matnud,
 ja peälegi kül omma naero ja wallatust temmaga
 aiand; ja se ei piddand mitte nenda ollema. Jums-
 mala árratappetud Talle kannatamiste seátud arro
 olli táieste táis; ennam ei tohtnud siis mitte sa-
 da nende jure. — Agga Temma sõbradele olli
 se üks tõ, mis, ehk kül heal meel rehtud, siiski
 walloga tungis nende ihhust ja hingest lábbi.

Seäl ta olli, mahhawoetud árraneemisest pu-
 peält, se au wáart ihho, ni mitimest polest arwa-
 tud se Ainus, kelle sarnast polle olnud egga wo-
 mitte olla; meie Káe: meie Wahhemehhe ja ülle-
 ma preestri kummardamisse wáart ihho, kes ennast
 meie eest ni hopis olli ohwerdanud, et Jumi-
 mala Keigeselgema silma ees sest ei ütkegi ennam
 waia ei olnud! Kinnipandud ollid nüüd surmast
 need armolikkud silmikesed, mis ni sagge-
 daste waatnud nende järrele, kennele abbi tarwis
 láks; ni mitto, sedda ükski ennam ei woinud
 teõstida, rõmustanud jälle omma náoga ja kin-
 nitanud; ni mitto ja mitto ford we-el olnud
 keik! — Surma karwal olli nüüd se armas
 lahke su, mis ni mitme kurwade süddame rõnuks
 rákinud, ni mitmed nutjad teõstinud, ni mitmed
 iggaweste õnsaksteggewad tõeja ello-sanna keiki-
 de innimeste tarwis nenda kulanud, et ükski

ei woi panna egga waidelda nende wasto! Kari-
ged ollid nüüd need kassinad kōrwad, mis Zem-
ma ni saggedaste pōdrnud waeste ja häddaliste pole,
nende dhkamissed ja leinamisse heält kuuldes; ja
mis meie eest ni wägga waewati mitme ja mitme
pahha sanna; ja kōnnege, mis nemmad piddid kuul-
ma! — Naelatte suurte hawadega ollid nüüd
tähhendud need õnnistud kãed, mis muud ei tei-
nud kuid head; need kaunid jallad, mis ükspäe-
nis pühhad teed kãinud! — Ja oh sedda sure-
mat hawa kũljes, ja selle tagga sedda awwarud
sũddant, kust Leppitaja wiimne werri wãhja
tulli! — Agga olgo siit sadik! Kes woiß sedda
furno kehha nenda tähhelepanna, kui ta sedda
wãart on?

Maria, omma keigearmsama Poia kurwastud
Emma ja Jesanda teiste armastajatte pallawa ja
sõbralikko silma-weega kastud, sai Zemina ihho
wägga ausaste mähkitud, ja kũl sũddame walloga,
agga kaunil wiisil mahhamaetud rahhogo. Zem-
ma sõbrad teggid seäl jures tdeste, mis nemmad
woinud. — Kes Jesust armastab, sellet polle Zem-
ma pãrrast ja Zemina tenistusese õhtegi mitte
liig kallis. — Misuggune mattus polle weel il-
mas mitte olnud! Heal melet jãab usklik sũdda
Josepi hawa jure, kui ollets seäl sees Selle ihho
alles, kes illusam, kui innimesse lapsed!

Arm! kes surma waewa näinud,
ja mo tũima hinge eest
tũima handa olled kãinud;
sind ma tãnnan sũddamest,
et sa wallus hinge heitsid,
et woin ikka ellada;
õnnistusese mulle saatid:
Iggawest mind armasta!

Haudas olli nüüd Jesusse ihho. Need õllemad
preestrid ja Wariferid ollid sedda hawa usse ette
weretud kiwvi pitseriga kinni pannud, ja lastsid
handa hästi hoida, sest et nemmad kartsid, Jesusse
Jõngrid piddid temma ihho arrawarrastama, ja
suis õtlema, tedda furnust ollewad õllestõusnud.
Ilma nende tahtmatta teggid nemmad sega isse,
et Zemina õllestõusminne pãrrast weel ennast
usfuti.

Ma ilma õnnisteggia omma Issa kãtte rõõm-
saste arralainud Waim, kes keige ennese holeks
woetud tãga walmis olli, ei woinud mitte kawa
hingada, waid olli pea jãlle teggudest wãggev ja
sannast. Arwa peãstima, arralunnastama, trõõsti-
ma, rõõmustama, se olli nüüd temma tã ja murre.
Ta põris ennast suis senma, kus Ta teadis neid
hinged ollewad, kes ommas kurbdusese ja waewas
trõõstimist ollid iggatsemas ja arrapeãsmist.

Tãis rõõmo tõttis Ta nende Millionide waimude
jure, kes wee: upputusse aiast sadik ommas nende
peãle moistetud wangi-põlwes Jummalala hallastust
pitki siimi ootsid. Hallastaja, kennel melewald ar-
mo heita pattuste peãle, olgo kes tahhes, ja ni
mitme peãle kui tahhes, tuli needsinatfed wangid
katsma. Oh sedda lootmatta tullemist! Oh sedda
tõusmist kõrgest! Oh sedda õktilist õlleminnemist
surma warjust Jummalala õnsaksteggewa walgusse
sisse! Nende Lunnastaja ilmus neile, ja kulur-
tas — misuggust asja? Tdeste seddasamma, mis
meile weel tãnnapãaw kulutakse. Needsinatfed
waimud, kes wangid, said Zemmast kuulda, et Ta
neid Ennese lãbbi Jummalaga arraleppitanud; ja ee
nüüd teik, kes Zemina ja Zemina digusse sisse piddid

uikma, lahti piddid sama, digeks tehtud ja õnaks. Kas sünniks kül muud jutlust arwada sest keige Ma: ilma Lunnastaja Waimust? Armo heäl ehk Ewangeliummi Pea: õppetus olli kuulda sefsinnatfel arwamatta laial wangi: kohhal. Keif wangid seäl kuulsid sedda; ja mis suur, kaunis ja rohke õnnistus se wilja Kasso sefsinnatsest pärrast Jesusse surma es simes sest armo: õppetusse jutlustest ette tulli, se on seäl illewel kül üksford kuulda.

Kunni se keif sündis, olli Jesusse ihho õmmas handas. — Küllaks se maggas meile nuudo? Ei mitte! Ei ühtegi sest, mis Kristussele ial sündis, polle nuudo egga asjata; waid keif se on keigetullusamaks kasuks meile. Kes Temma sisse ussub, selle ees on kül itka nenda kui keikide ees aialikko ello wiimne ois, ehk hinge lahutaminne ennese ihhust: agga ta woib ennast rõmüstada mitte ükspäinis sest, et Õnnisteggia tedda ärra on lunnastanud surma kibbedusse hirmust, ja temma waimule, kui ta ärralahkub, sedda teed iggawesse rahho maiadesse tassafeks teinud; waid ka sest, et usklikko ihho kätte mlew maggaminne handas, olgo se ni kaua kui tahhes, sega pühhitsetud on, et Kristusse ihho handas magganud. — Jah!

Suurt õnnistust uing rõmüstust
woib inimenne leida,
kes se handa: pannemist
meles tahhob hoida.

Põppetud olli nüüd Jummal Poia, selle Jesanda taewast, Ma: ilma keigewäggewama hakkaja, wallitseja ja tassuja keigefiggawam alandaminne, mis keigetarwema innimesse meel ei woi ärrarwada egga ärramoista. Ello Ma:

matuse on kirjotud selle allandamisse hakkans. Üksford — oh sedda õnnistust, mis wasto usklikkud tõtwad! — üksford sawad nemmad seält teada, mis au wäät jummalik silmapilkminne — ei ma innimesse kombel rägün — se olli, kui sedda nouti, ja sega keige pattuste hulgale iggawesse surma asfemel, mis nemmad teeninud, pärrandusefeks moistetud sai iggawenne ello.

Disego kolmainus Jummal noudis „innimestehha ennese näo järrele ennese sarnatseks;“ nenda sai ka noutud, innimeste suggu õmmast raseft langmisest jälle ülestõsta. Ja seks tarwis piddi se Jofast ainussündinud, Temma sauna selletaja, se Sanna, kenne läbbi keif asjad tehtud, mis tehtud on, se Poja isse, kenne läbbi keif on lodud, mis taewaste sees ja mis Ma peäl on, se keige asjade Üllespiddaja, kelle sees keif seisab ühhes, — sefamma, ja mu ükski, piddi ka sama innimeste Lunnastajaks ja Ärraleppitajaks, ja sepärrast Innimessefeks.

Selle kidetud Jummal Poeg andis ennast seks isse. Oh sedda nou! Millal se piddi sama rätud, sedda seati jummalikko tarkusse; ja armo: ga. — Senni ei lõppend sefinnane armolinne innimeste õbber omma tõdd teggemast innimeste sees. Wanne Seadusse Jehowa olli kül itka Jummal: ta Poeg. — Kui aeg täis sai, läkkitas Jofa Tedda, et ta piddi lõppetama omma suurt ärralunnastamisest: tõdd; ja Ta läks! — Ka se saab esite seäl illewel teada ollema, mis eund se olli, ja mis taewas sündis, kui Jummal Poeg omma aujärje mahhafätis! — Ta wlli mahha innimeste jure, ja sai innimessefeks. Ta allandas isseennast.

ja ei arwand sedda sagiks, et ta Jummalaga ühhe
suggune olli; waid wõttis sullase näggo ennesele,
sai innimeste sarnatseks, ja leiti wäljaspididest kom-
lest kui innimenne. Kui ta olleks ennesele wõtnud
keigesurema Keisri ehk Kuninga näggo, jubba sega
olleks ta ennast arwamatta wägga allandanud; sest
mis on keigesurem innimeste seas Jummal
wasto? Agga sedda ei tahtnud ta mitte; waid
ta wallitfes sullase näggo ärra, ni sugguse in-
nimese näggo, kedda surem hulk keige alwemaks
peab.

Se on Jummal taht nou olnud, et kusti ei
leita ülleskirjotud ollemast. Onnisteggia ihholikko näg-
go, mis temma Apostlid kül olleksid woinud täeta-
da. Meie ei tea siis mitte, kas ta pitk olli ehk mad-
dal, egga mis palle; näggo temmal olli. Misugguse,
tes keik kurjaste prukiwad, olleksid wissist ka sedda
mitte heaks prukinud; ja se ei piddand mitte ollema.
Sest agga olgo meile kül, et ta Ma peäl ennast
näitis sullase nägga.

Sel sinna tsel näul teggi Temma keik, mis ta
pidi teggema siin ilmas. Sullase näul allandas ta
ennast ifka ennam, kunni Temma meie eest surma
ja haua sisse sai. Se olli Temma allandamisepäri
wiimne ots. Oh et nüüd ka keik mo südda, keik mo
ello täis pallawat tänno ja kitust olleks so wasto,
minno Issand ja minno Jummal!

Oh Jesus! aita ifka mees kanda,
miks sinna wõtsid ennast meile anda!
miks pärrast sinna surma kannatanud,
meil Peästjaks sanud.

Ma: ilma heaks sinna taewast tullid,
ka sannawõttik surmani sa ollid;
sind meie pärrast waewati ja lödi,
ja ärranedi.

Üks puhhas südda, ni kui sinno südda,
se kiitko sind, et sa näind surma hädda!
Kül sa siis mindki wõttad awwitada
so jingriks sada.

Süis maitsen jubba siin, mis südda ussub,
mis siis kül mo käest ello: kromi kistub?
Kül siis ka minna ükstord ellan õnsast,
ja ifka rõõmsast.

V M

Jesusse

U l l e s t o u s m i n n e ,

ja kuida Ta enmast jälle näitis nella,

kes Tedda armastassid.

.....

Jesusse surmud ihho ellab jälle, ja se es-
timenne, kennele Ta enmast nähha an-
nab, on Maria Mahdalena, ja warsti
pärrast muud waggad naesed.

Esimesel näddala päwal wägga warra,
wata, siis sündis suur ma-wärriseminne; sest
Jesfanda Ingel tulli taewast mahha, läks Je-
susse hana jure, ja weretas se kirowi ukse eest
ära, ja istus femna peäle. Ja temma näggo
olli otsego walt, ja temma rided walged kui
lummi. Agga hirmo pärrast temma eest wär-
risesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Maria Mahdalena, Maria Jakobusse emma,
ja Salome ollid õhto enne kallid rohjud õstruid,
et nemmad piddid tullesma Jesusse ihho woidma.
Nemmad ei teadnud mitte, et hana ukse kirowi
olli pitseriga kinnipandud olnud, ja et hoidjad

seäl jures ollid. Temma minnes üttesid nemmad
isikeskes: Kes weretab meile se kirowi hana
ukse peält ärra? Eest temma olli wägga suur.

Maria Mahdalena, kes olli ele läinud, tulli
hana jure, kui alles pinne olli, ja walge agga olli
hakkamas. Kui ta näab, et se kirowi hana eest
olli ärrawoetud, siis jookseb temma ja tulleb
Peetrusse ja Joannesse jure, kes ollid ka järrete
tullemas, et nemmad piddid aima ärraweretada
tedda kirowi, ja ütleb neile: Nemmad on Je-
sandat hana seest ärrawoetud, ja meie ei tea,
kubho nemmad tedda on pannud. Siis jooksid
need mollemad Jüngrid ühtlase; agga Joannes
tulli enne hana jure. Ja temma näab kummar-
külle need surno-linnad seäl ollewad; agga tem-
ma ei läinud mitte sisse. Siis tulleb Simon Pee-
trus, läab hana sisse, ja näab need surno-linnad
üksi maas ollewad, ja se biggi-rättiko, mis Je-
susse Pea peäl olli, issepäimis mässitud ühte paika.
Näid läks ka Joannes sisse, kes enne tulnud hana
jure, ja näggi, ja uskus. Nemmad ei moistnud
weel mitte tedda, et Jesus piddi surnuks ütles-
toisema. Needsinna Jüngrid läksid siis om-
made jure, ja Peetrus panni tedda iskennefes
imneks, mis olli sündinud.

Agga Maria Mahdalena seisis hana jures
wälgas ja nuttis. Kui ta näid nuttis, watis
temma kummarkülle hana sisse, ja näab kaks
Juglit walge riettega istwad, teist Pea ja teist
jalge otas, kus Jesusse ihho olli magganud.
Need ütlewad temmale: Naene, mis sa nuttad?
Ja wastas; Nemmad on minna Jesandat ärra-
wainud, ja minna ei tea, kubho nemmad tedda

on pannud. Ja kui ta sedda sai ütelnud, põris temma ennast ümber, ja näab Jeesust seiswad, ja ei teadnud, et se Jeesus olli. Jeesus ütles temmale: Naene, mis sa nuttad? Sedda sa oisid? Temma mõttes, et se piddi kārner ollema, ja vastas temmale: Jeesand, kui sinna olled tedda ärrakannud, siis ütles mulle, kuhho sa tedda olled pannud, ja ma tabhan tedda ärrarõditta. Jeesus ütles temmale: Maria! Temma põris ennast ümber, üteldes: Rabhuni! se on: Oppetaja! Jeesus ütles temmale: Ärra putu minnusse; sest ma polle weel üllestäänud omma Jessa jure. Agga minne mo wendade jure, ja ütles neile: Minna lähhan ülles omma Jessa ja teie Jessa jure, ja omma Jummalala ja teie Jummalala jure.

Ja temma kulus Jüngrittele, et ta olli Jeesand, ja sedda, mis Jeesand temmale olli ütelnud. Agga kui nemmad kuusid, et Jeesus elas, ja temmast olli nähtud, ei usknud nemmad mitte.

Päwa toustes tullid ka need teised naesed haura jure, ja wiisid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud. Need sinna ei leidnud enam mitte neid, kes nende ele läinud; ja kui nemmad näggid, et se kiuwi olli ärraweretud haura peält, läksid monned sisse, ja ei leidnud Jeesuse ihho mitte. Kui need teised wäljas haura jures se parrast kahhe wabhel ollid, wata, siis seisid kaks meest nende kõrwas hülgatwa riettega. Agga kui nemmad wägga kartsid ja ommad silmad mahha läbid, siis ütlesid nemmad nende wasto: Mis teie sedda ellawat surnuude jures otsite? Ei ta polle siin, waid ta on üllestõusnud. Tulletage mehe,

kuida temma teile on rākinud, kui ta alles Kallilema maal olli, üteldes: Gesamma inimisse Poeg, sedda peab ärraantama pattuste inimiste kätte ja ristid lödama, se touseb kolmandamal päwal iälle ülles. Nüüd tullid temma sannad nende mele. Ja nemmad läksid haura jurest tagasi, ja kulusid sedda keik Jüngrittele ja teistele, ka neile kahhele, kes parrast, kui nemmad Emmausse läksid, leiwama mürdmissest Jeesust tundsid. Agga otsesõnu kuhho jut olli nende kõnne keitide melest.

Need teised naesed, kes alles haura sisse ollid jäänud näggid ühhe nore mehhe parramai poiel istwad, sel olli pitk walge rie selgas. Ja nemmad ehmatasid wägga. Agga se Inget ütles neile: Urge ehmatage ja ärge kartke mitte! Ma tean, et teie otsite Jeesust Maatsaretist, kes ristid lödud. Sedda ep olle siin; sest ta on üllestõusnud, nenda kui ta on ütelnud. Tulge tenna, wadage se asse, kuhho nemmad tedda ollid pannud, ja kus Jeesand on magganud. Agga minge ussinaste, ja ütlege temma Jüngrittele, ka Petrusse, et temma surnuust on üllestõusnud; ja wata, temma lähhab teie ele Kallilema male. Seal sate teie keik tedda nähha, nenda kui temma teile on ütelnud. Ja nemmad läksid ruttuste wälja ja haura jurest ärra kül sure rõmo, — agga ka kartussega; sest nende peäle olli wārristus ja ehmatatus tulnud. Ja nemmad jooksid, sedda Jüngrittele kulus: agga tee peäl ei ütelnud nemmad ühhelegi ühregi, sest nemmad kartsid.

Kui nemmad alles tee peäl ollid, wata, siis tuli Jeesus nende wasto, ja ütles: Terre! Nemmad tullid temma jure, ja hakkasid temma jalge

limber, ja kummardasid tedda. Siis ütles Jeesus neile: Ärge kartke mitte! minge, kuulutage minno wendadele, et nemmad Kalliea-male lähkähäwad, ja seal sawad nemmad mind nähha.

Kui nemmad ärraläksid, siis tullid monned sest ärrakohkund wahhst linna, ja kuulutasid illema preestridele teit, mis olli sündinud. Ja nemmad tullid wannemattega kokko, ja piddasid isfikeskes nou, ja andsid neile sõameestele rahha küt ja ütlesid: Üttelge, et temma jügrid õse tullud ja tedda ärrawarrastanud, kui meie magasime. Ja kui Ma wallitseja sedda saab kuulda, tahhame meie tedda melitada ja sata, et teie peate ilma murreta ollema. Nemmad wõtsid sedda rahha, ja teggid üenda kui neid õpeti; ja se kõnne sai kuulsaks Jüda-rahwa jures tänapäwani.

Jesus näitab ennast selsammal omma illestoumissse päwal ka Peetrussele, kahhe mu sõbrale, ja õhto-aial ka teiste omma Jüngrittele.

Kaks ollid selsammal päwal Jerusalemmast minneinas ühte allewisse, selle nimmi olli Emmaus. Nemmad rääksid isfikeskes teikist neist asjust, mis ollid sündinud. Kui nemmad näüd teine teiseaga jutto aiasid ja teine teiselt küsisid, siis tuli ka Jeesus isst nende jure ja käis nendega. Agga nende silmad peti, et nemmad tedda mitte ei tunnud. Ja Temma ütles nende wasto: Mis kõnned need on, mis teie isfikeskes kõnnelete käies, ja ollete kurwa näolisised? Agga

üks, Kleopas nimmi, wastas: Sinnaks üksti kui wõdras ellad Jerusalemmas, ja ei olle teada sanud, mis neit päiwil sealsammal on sündinud! Mis siis? küsis Temma. Nemmad ütlesid: Sedda Jeesusest Maatsaretist, kuiba meie rahwa wannemad tedda on risti-surma kohto alla ärraannud. Agga meie lootime, et ta piddi Jsraeli rahwast ärralunnastama. Peäle se teit on tänna kolmas päaw, kui se on sündinud. Ka monningad naesed on meid ärraehmatanud, kes, kui nemmad temma ihho ei leidnud, ütlesid ennast Ingliide näo näinud, kes ütleswad tedda ellawad. Ja monned meie seast läksid hana jure ja leidsid nenda, kui need naesed ütletud; agga tedda ennast ei näinud nemmad mitte.

Ja Temma ütles nende wasto: Oh teie rummalad ja süddamest pitkaldajed sedda teit uskuda, mis Prohwetid on rääkinud! Eks Kristus sedda piddand kannatama, ja omma au sisse minnema? Ja Temma selletas neile ärra sedda, mis Temmast kirjade sees ammo jo seisit illestkirjutud. Kui nemmad se allewi liggi said, kuhho nemmad läksid, teggi Temma ennast emale minnema. Agga nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: Ja meie jure: sest õhto jouab ja päaw werib. Temma läks sisse nende jure jäma. Kui ta näüd nendega laudas istus, wõttis Temma leiba, ja murdis ja andis neile. Siis peäsid nende silmad lahti. Nemmad tundsid Tedda, ja temma kaddus nende eest ärra.

Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks

meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega rätis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselle-
tas? Ja nemmad läksid selsammal tunnil tag-
gasi Jerusalemma, ja leidsid need Jüngrid ja
neid, kes nende jures ollid, kous ollemast, kes
üttesid: Jesand on tõeste ülestõusnud ja en-
nast Peetrussele näinud. Nüüd ka nemmad
rääksid ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja
kuida nemmad tedda leiwa = murdmisest ollid
tunnud.

Kui nemmad alles rääksid, ja õhto-aeg olli,
ja üksed lukkus ollid seal, kus Jüngrid ühes
kous ollid kartusse pärrast Juda-rahwa eest, ja
laudas istid; siis tulli Jesus, näitis ermast kesi
nende wahhel seistes, ja ütles: Rahho olgo tei-
le! Agga kōhtudes ja kartes, mõtlesid nemmad
ennast waimo näggewad. Agga Jesus ütles:
Miks teie olette ni wägga ärraehmatand? ja
miks pärrast tõuswad nifuggused mõtlemisfed teie
süddamette seest? Et wadage mo käd ja mo
jallad; sest et minna sesamma ollen: katske
mind kättega ja wadage; sest waimul ep
olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie
käte mul ollewad. Ja kui ta sedda sai ütles-
nud, näitis temma neile ommad käd, jallad
ja külge. Siis said need Jüngrid rõõmsaks,
kui nemmad Jesandat näggid. Agga kui nem-
mad rõõmo pärrast weel ei usknud ja immeks
pannid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil
on siin middagi süa? Ja nemmad pannid tem-
ma ette tükki küpsetud kalla ja kerjemet; ja
temma wõttis ja söi nende ees.

Ta sõitles nüüd nende usknatta ja sõrwa

süddant, et nemmad neid es olle usknud, kes
tedda ollid näinud ülestõusnud ollewad. Ka
tulletas temma nende mele, mis ta neile olli
rääkinud, kui ta alles nende jures olli, et teie
pididi tõeks sama, mis Mosesse, Prohwoetide ja
Daweti laulo = ramatusse temmast ammo jo
enne olli kirjutud. Siis teggi temma
nende moistust lahti, et nemmad kirjad
moistsid.

Ja nüüd ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo
teie! nende kui Jesa mind on lakkit nud, nen-
da lakkitan minna teid ka. Kui ta sedda sai
ütelnud, puhhus temma nende peäle, ja ütles
neite: „Wõite pühha Waimo! kellele teie ial
pattud andeks annate, neite on need andeks an-
tud: kellele teie ial pattud kinnitate, neite on
need kinnitud.“

Uks neist Jüngritest, Tomas, ei olnud mitte
nende jures, kui Jesus tulnud. Pärrast ütlesid
need teised temmale: Meie olleme Jesandat
näinud; agga temma ütles neile: Ei ma ussu
mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte
asfet, ja ei panne omma sõrme naelte asfeme
sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse.

Ka Tomas näab Jesust jälle.

Rahheksa päwa pärrast, kui Jüngrid seäl-
sammas ollid ja Tomas nendega; siis tulleb
Jesus, kui üksed lukkus ollid, seisis kes k nende
wahhel ja ütles: Rahho olgo teie! Pärrast
ütles temma Tomale: Pistate omma sõrme seie

ja wata minno käed, ja anna omma kät seie ja panne minno külje sisse, ja ärra olle uskmatra, waid uskitt. Ja Tomas ütles temmale: Minno Jssand, ja minno Jummal! Tomas, ütles nüüd Jesus, ja olled usknuud, sest et sa mind olled näinud: õnsad on need, kes ei nä, ja siiski uskwad.

Kalilea: maal näwad Jeesust mitte üks, päinis temma Jüngrid jälle, waid ka mitmed muud temma sõbrad.

Nasa pühhi olli nüüd möda läinud, ja Jeesusse Jüngrid läksid Jerusalemmast taggasi Kalilea: male, nenda kui Jssand neid ka olli kästnuud. Monned neist said Keneisaretti ehk Tiberia järwe äres teine teisega kokko. Need olid Simon Peetrus, Tomas, Matanael, Joannes ning Jakobus Sebedeusse poiad, ja weel kaks Jüngrit. Nemmad läksid laewa peäle, kalle pühina; agga selsammal õsel ei sanud nemmad ühtegi. Kui jo walge sanud, seis Jesus järwe äres; ja Jüngrid ei teadnud, et se pididi Jesus ollema. Eüs ütleb Jesus neile: Kapsokessed, eks teil polle ühtegi leiwa lõrwast? Nemmad kostsid temmale: Polle mitte. Temma ütles: Heitke nota wälja parrema pole laewa, siis peate teie leidma. Nemmad heitsid siis, ja ei sudand enam sedda weddada kallade hulga pärrast. Joannes ütleb siis Peetrussele: Se on Jssand! Kui nüüd Peetrus kulis, tedda Jssanda ollewad, siis panni temma särki ennese ümber (sest ta olli allasti), ja heitis ennast ärwesse. Agga need teised Jüngrid tullid laewo-

tessega (sest nemmad ei olnud kangel mäelt ärra) ja weddasid sedda nota kalladega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, näggid nemmad sütte: tuld seäl maas, ja kallest peäle pandud ollewad ja leiba. Jesus ütleb neile: Toge neist kallest, mis teie praego ollete pühinud. Peetrus läks ja weddas sedda nota mäele täis suri kalle, ja se noot ei läinud mitte katti, et neid kät paljo olli. Tulge nüüd, ütles Jesus, ja wõtke lounat. Ükski neist ei julgend temmalt küsida: Kes sinna olled? Nemmad tundsid muidogi, sedda Jssanda ollewad. Jesus tuli ja wöttis leiba, ja andis neile, ja sedda kallest selsammal kumbel.

Jubba se olli kolmas kord, et Jesus ennast näitis omma Jüngritele, kui Temma olli surinust illestõusnuud.

Kui nemmad said lounat sõnuud, ütleb Jesus Peetrusse wasto: Simon Jona poeg! armastad sinna mind enam kui needsinatsed? — Jah, Jssand! wastas Peetrus, sinna tead, et minna sind armastan. Jesus ütleb temmale: Olle mo tallekseste kariane! Teistkorda küsib Jesus: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? — Jah, Jssand! wastas Peetrus jälle, sinna tead jo, et minna sind armastan. Jesus ütleb temmale: Hoia mo lambad kui ka jane! Kolmaskorda küsib Jesus: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? — Peetrus sai kurnaks, et ta temmalt kolmaskorda oll küsinud: Armastad sinna mind? ja wastas: Jssand, sa tead teit, sinna tunned, et ma sind armastan.

Jesus ütles temmale: Ollie mo lammaste karjane! — Tdest, minna ütlen sulle: Kui sinna noorem ollid, siis pannid sa isse omma wõ wõle, ja kõndisid, kuhho sa tahsid; agga kui sinna saad wannaks sanud, siis pead sa ommad känd wäija firrutama, ja üks teine panneb wõ so ümber, ja wiib sind, kuhho sa ei tahha. Sedda ütles Jesus tähhendades, misfugguse surmaga Peetrus piddi Jummalat auustama. Kui Jesus sedda sai rākinud, ütles ta temmale: Kāi minno järrel!

Peetrus, ennast ümberpõrdes, näggi Joanne, ja küsis Jesuselt: Isjand, agga mis se sinname peab kannatama? Jesus kostis: Kui minna tahhan, et ta peab jāma, tunni ma tullen, mis sinna sest holid? Kāi sinna minno järrel. Sest toustis kõnne wendade seas, et se sinname Jünger ei piddand surrema; eht kül Jesus sedda ei olnud mitte ütelnud.

Agga need Jüngerid läksid ärra senna, mää peäle, kuhho Jesus neid olli käsknud. Seäl on Temma nähtud ennām kui wiest sa-ast wennast ahhel hobil. Nende seas ollid monned kahhe wahhel. Ta tulli nende jure, ja näitis ennast mitme tössise märgiga. Wimaks ütles ta neile keikile; Minnule on antud keik melewald taewas ja Ma peäl. Minge siis, ja õppetage keik rahwast, kullutage neile armo-õppetust, ristige neid, ja õppetage neid piddama keik, mis minna teid ollen käsknud. Kes neist ussub, se peab õnsaks sama; kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Wata, minna ollen iggapāwa teie jures ma-ilma otjami.

Nenda on Jesus pārrast omma kannatamist isfiennast ellawast näitnud, ja on nähtud nellisümmand pāwa, ja rākis Jummalala rigi asjad.

Kenne sidda ei põlle temma sees, kui ta sedda loeb eht kulcb, mis Jesusse surnud ihho üllestousmissest ja jälle näitmissest teada on antud?

Kristi lödud Jesusse, Ma-ilma Lunnastaja Waim tulli taggasi jälle senna kohta, kus Temma ihho maggas. Issa, kes tedda olli armastanud enne Ma-ilma asfutamist, auustas Tedda nüüd, ja lastis omma Poega, kes meie eest olli surnud, ellawaks sada jälle.

Keik olli otsego ärkamas ueste, keik olli üllal. Inglid, taewast läkitud, ollid seddamaid omma Issanda kä, ja tenisid tedda ausaste. Ma wārrises äpris wägga, otsego hüppades wägga sure rõmopārrast; ja Issand, hana seest ette astudes, toutsis ülles.

Seäl seisit Temma, se innimesse Poeg, kes olli surnud ja nüüd iggaweste ellab, se kange söddamees, kes omma ennese meie eest ärrawallatud werrega wāggewaks ärrawoitjaks sanud; se ainus tössine ja dige Wahhemees Jummalala ja innimeste wahhel; se keigewāggewam Lunnastaja, kes keik innimesed tahhab õnsaks rehha, keik ärraleppitada; se, kenne keik melewald on hallastada ja aita keiges hāddas; se Arst, kes jpuab parrandada keik haiget, kes terwist iggatsewad; se lahke ja helde Erōstia, kes keikide kurwade wallo ja waewa ärrawoidab; se keikide usklikkude Uks ja Minus. Seäl seisit Temma omma wie sure hana: tähhega, mispārrast Temma ei hābbenend, waid mis Ta hea melega ja sure rõmoga hana seest ennese:

ga ette olli touud, kui omma lõppetud woitlemisse ja täie woimuse, kui meie salgamatta tõeks tehtud ärraleppitamise tunnistused. Seäl seisis Lemma, kedda ommast pühast kalliste ennesele osterud kogu godusfest ni syddamelikkult armastasse; se, kes keis kide kunningatte kunningas, keikide üllematte Wlem on. Seäl seisis Lemma, täis jummalikko ello, ja otsis omma silmad: ga weid, kes kurwad ollid; ja teggi nenda, kui ta ikka nüüd weel teeb: Ta põris ennast keigeesite nende jure, kennele Lemma trööstimised keigeennamiste tarwis läksid.

Nende seas olli Maria Mahdalena se, kennele ennast kinnitamist tarwis olli kui teistel; ja sepärast keikist ma: ilma innimesest se esimesene, kes kedda risti lödud Kristust omma ennese silmadega näggi üllestousnud ollewad ja ellawad; kes Lemma, ennesele ni tutawat heält kuulda jälle ja Lemmast üllewägga trööstitud sai. Pärast teda nendafammoti ka need teised naesed, kes omma Jesandat takka nurtsid; siis se waene kinnitamisse wäärt Peetrus; siis Jesusse kurwameelised sõbrad, kes Emmausse läksid; pärast neid jälle need koggutud kümme Apostlit; siis se omma tagasiämisse pärast wägga kurwaks läinud Tomas; ja siis ikka ennast kedda möda, kui Lemma rõmus nähha: andminne neil tarwis olli.

Need sinarsed armsa Jesanda nähtawad tullemissed omma sõbrade jure sago agga nenda tähele pandud, kui Ewangelistid neid on üllestoustanud. Ei sünni ühtegi selletusse: jätko panna nende kõrwa. Nemmad isse andwad ennast moista rõõmsa lotusse rohkeks kinnituseks iggauhhele, kes Onnisteggia sisse ussub. Rõmoga ütleb se:

Miks se mind ennast hirmotab, et minno ellaw kehha, mis nullast on ja nullast saab, saab maddanemist nähha? Sa mind, mo Onnisteggia! jo kinnitab se tõega, et sa mo heaks toudnud.

Sa woinud Jäsa wäega so hauast wälja jonda; mo heaks toudnud surrust sa, ja jätsid mahha hauda. Müüd on jo weretud so käest se raske kinni hana eest, se surm, mis sinna woitnud.

Sa ütled: „Rahho teiega! Ma ellan, ja ka teie! Keik melewald mull' anti ka!“ Oh kallid heäl, mis meie, oh Jesus! sinust tuleme. Miks surma ennast kardame, et surma Woitja ellab?

Et ellab, ussun rõõmsaste! Ka mind ta hääb surmast; ka minno ihho on ta kä; ei holi surma hirmust: ta touseb surrust mudetud, saab kunnist ärrafelletud Jesusse näo järrel.

Siis, Jesus! saan ma nähha sind, ja selgeminne tunda; siis sadad senna kohta mind, mis rahho jouab anda. Mis rõõm! kui pean näggema sind, kedda sin ei näinud ma, ja siiski ollen uskunud.

Se piddi sündima, et Jesus üllestoussis. Hana sisse ei woinud Lemma ihho mitte jada. Mitte ükspäinis olli wanna seadusse aial ka Lemma üllestoussimine ette tähendud, ja Prohwetid ollid ka kedda enne kolutanud; mitte ükspäinis olli Jesand kedda isse selgeste ja monneford enne ütelnud; waid se, mis pärast Jesus Ma peäl olli, noudis ka, et Lemma ihho piddi üllestoussima.

Jummal Poeg, kes olli sanud tõessiks innimeseks, ja kes kedda piddi jama ja tahtis jada iggaweste, ei woinud omma ihho, mis temmal kui innimesel piddi ollema, mitte jätta hana sisse. Lemma ärraleppitamise ohwer piddi hopis aw: walikkus sama taewas Jummal ees; sest ei woinud siis temma ihho, mis Ma: ilma pattude eest ohwerdud sai risti küljes, mitte ärralahutud sa:

da. Ilma temma ihhota polleks sefinnane ohwer mitte täis ohwer olnud. Se piddi siis Temmale jama iggaweste. — Peäle sedda olli se jo woimatta, et sefinnane ihho, mis fees ladduwast asjast polnudki põrmo mitte, olleks woinud ärramäddaneda ja nullaks sada. Ta olli hukkaminnetra hopis, ja sepärrast ta hopis walms illestouma. Sepärrast ei leia meie ka mitte, et Apostlid wägga surre mur: rega on katsund ärrafelletada ja illesnäita, kuida se woinud süüdida ja kas se tarwis olli, et Jesus illestoufis. Se olli jo ennesest moista, et, kui ta olli Kristus, siis ei woinud Temma mitte jada surma sisse, waid siis ta piddi surmuse illes: tousma, et ta nüüd kui Kristus, kes kannatamisese ja surma läbbi löppetäs, piddi ellama, omma ohwerdamisese nou ja trui waewa wilja kotto kor: jama ja sest rõmo tundma.

Ennam luggu piddasid Jüngerid sest, et nem: mad Jesusse illestoumuse kulutasid, tõeks tunnise: tasid, ja sega selgeste tunda andsid, Tedda, ja ükspäinis Tedda ollewad sedda ainust Para: disis jo tootud ja ni mitto tuhhat aastat pirki sil: mi odetud Kristust; et Temma ärrafannatud hinge ja ihho wallo, Temma werre ärrawallamin: ne ja Temma täielik ärraandminne surmani se: samma pühha ohwer on, mis Pasa: talle läbbi, ja ni mitme ja mitme tappä: ohwridega wanna seädusse dial ette sai tähhendud; ja et Jummal Kristusse illesärratamisese läbbi surmuse keige Ma: ismale on illestoumistanud, omma Poia ärralep: pitamisese: ohwerit sedda ainust ollewad, mis täies: te maksab, mis inimeste suggu ärralurnastamis: seks, ärraleppitamisese ja õnnistamisese täieste ja iggaweste kolbab.

Ja mis tunnistused need ollid, misga Jüngerid ni mitme pagganatte ja Judide usko kinnitasid, et Jesus tõeste illestoumud? Mis muud kui nende omma terwe mele tundmis: tunnistused! Nemmad rääksid illes, mis nemmad ollid tunda sanud. „Meie olleme tedda ennast näinud illes: tousnud ollewad, olleme kättega tedda katsund, olleme ommad käed temma külje hama, ommad sõrmed naelte asfemette siisse pannud, olleme kuuks: nud jälle temma lõhne heält, temmaga räkis: nud; temma on meiega räkinnud, ja sedda on ta meile ütelnud; meie olleme omma illestoumud Is: sandega sõnud ja jonud, temmaga ümberkäinud nenda kui enne temma surma.“

Mis siis tõeste süüdinud, sest on Jesusse Jün: gerid meilegi ommad kirjad järrele jättnud. Kes se tunnistusese ga weel mitte rahhul ep olle, sellele ei sünni sest mitte ennam räkida. Kes omma süüdan on annud Kristussele, tõest se polle mit: tegi ühhe silmapillmisese aia ennam kahhe wahhel sest, et Jesus tõeste illes on tousnud. Waid

se tannalikkult mäletab,
ja enmast wägga rõmüstab,
et surmuse tõsis auuga
ta armas Õnnisteggia.

Mi rõmus on ta süüda sest,
kui nääks ta nüüdki Jesusest;
kui ütleks Jesus temmale:
Nüüd olgo rahho sinule!

Monned kūs simisese d hällamad süüdamesse nenda, et sa sedda ei woi nende eest mitte ärras: petta. Diere nisuggune on se küsiminne: Ar: mastad sinna mind? — Kūsib Kristus inimesse süüdamelt sedda, siis ep olle muud küs: simist leida, mis surema tähhelepanemisese ja pär:

ramblemisse wäärt olleks, ja mis ennam tungiks hingest läbbi ja ihust, kui sefannane küssiminne, mis eest ühhegi innimesse südda ennast ei woi warz jule panna. Kes se peäle julgeste tahhab Jah! kosta, tdest selle hing peab Jesusse keigefelgema päwa ees puhhas ollema keigest patto noust ja himmust, keigestki sallajamast karwalusfest ja walskusfest. Wuido ei woi sefannane Jah muud mitte olla kui walle; sest et pat ja keik, mis pimmedusse rigi pärralt on, mitte ial ühte ei sünni armastussega Jesusse wasto.

Peetrusse luggu noudis sedda, et Issand teds da läbbikarus selle sure asja polest. Hallastades olli Jesus kül omma ülestousmisse päwal ennast temmale jo näitnud sõbralikko armastusse ja armoga; ja se kurb asst, mis enne olli sündinud, olli fest, mis nemmad kahhefeste ärrarääksid, ja Peetrusse süddamelikko kahhetsemisse saggeda nuttoga, nüüd kül hopis ärraleppitud jälle ja selge. Agga et selle Apostli langminne teada olli sanud, ja et ta sega wägga olli pahhandanud teisi; siis piddi jo, epne kui ta jälle woinud omma Apostli: ammeti peäle seätud sada, middagi sündima, mis mällestusse wäärt on. Sessamas seftis, kus ta ennesest olli kiitlend, et ta piddi tahma Jesusse eest omma ello jätta, ja kui keik muud jüngrid ka ennast piddid pahhandama Issandast, et ommeti temmast se ei piddand sündima; sessammas seftis piddi temma nüüd ennast häbbenedes ülestunnistama, et ta omma sanna mitte ei piddand, Ja et temma hea Issand kord kord annalikkult temmast ärra olli salgatud, siis piddi temma ka kolmkord arwalikkult tunnis,

sama, et ta tedda süski süddamelikkult armastas, ja sedda ei woinud salgada ennesele isse. Ennam pikamelelinne Dünnisteggia ei tahnuud mitte.

Agga paljo kül noudis ta ommeti; sest nüüd piddi ka tõsine armastus ollema Peetrusse süddames. Kristus, kenne ees ühtegi mitte warz jul ep olle, piddi sedda leidma seält. Julge piddi Peetrus ollema se peäl, et Jesus isse tõeks piddi moistina temma tunnistust, ja et need teised jüngrid temmast ei woinud lausuda tedda kui Jesusse wastane rääkinud ollewad middagi ehk teinud. Egga se polnud mitte nalli. Agga Peetrusel olli tru südda, mis Kristusse pole hoidis tdeste. Sepärrast woinud temma omma Issandale, kes muud ei küssind temmast kuid armastust, ehk kül kurwa melega tundes omma süüd, ommeti kolmkord rõmoga Jah kosta, ja pealegi omma wastusse tõe tunnistajaks Tedda kutuda, kennele keik on teada. Ei sannagi lausund temma Ka: jüngrid wasto, egga Kristuski mitte; ja keik olli nüüd hea jälle. Peetrus olli, mis ta piddi ollema, täis süddamelikko allandust ja armastust omma helde Lunnastaja Apostel.

Dünnis se südda, mis Issandale, kes keik teab, se küssimispeäle: Armastad sa mind? — olgo ka häbi täis nuttes — ommeti Temma palle ees Jah woib kosta! Mitte agga ramatus, waid ka temma süddames on ja jääb ifka se:

Mo joub! sind tahhan armastada ei sannaga, waid teoga, sind tahhan ifka iggatseda, mo ehte, keige himmoga; sind, tallis walgus! armastan, tunni ma ello löppetan. Sind, Jesus! tahhan himmustada, sind tahhan nousta, minna kroon!

ja truiste sind armastada, ka siis kui raske waew' mul on.
Sind, kallid walgus! armastan, kunni ma ello lõ-
petan.

Se aeg, millal ülestousnud Lunnastaja
sellesinnatse omma werrega lastud Ma peäl weel
nähud sai, olli ni tähhelevannemise wäärt, ja
Jesuse wiisid Temma Ommade wasto ollid ni lõbe
husad ja lahed, ni armsad, et meel tahhaks kure
waks minna, et sest polle mitte ennam üleskirjutud.

Wägga paljo sündis kül ifka neilsumatsil nel
ja kümnel päiwil. Ilma tōta ei woinud mitte
olla Se, kes ma ilma ärraleppitamist korda olli
saatnud. Edeste näitis. Temma ennast ka siis
omma armoga üles; ehk kül mitte omma waens-
lastele. Kül need olleksid, Tedda jälle nähhes,
täis surma kartust olnud ja hirmo; agga ennam
weel, k' taewas kangel on Maast, olli Temma
helde. Joda kangel hirmutamise mõttest. Ei min-
gisuggusel wiisil tahtnud Temma mitte maksta nene-
de kätte. Ka teadis Temma jo, et nende meel sest
polleks pōdrnud mitte, kui ta ennast neilegi olleks
näitnud. Ni liggidel polleksid nemmad ommeti
mitte astund ta kallale, et nemmad oyma kättega
tedda olleksid sanud katsuda ja temmasse puruda:
sest olleks jo hirm neid ärrakeelnud. — Ka pididi
se õn ükspäinis Jesuse sõbrade kätte sama. —
Temma waenlased olleksid, Tedda jälle nähhes,
agga ütelnud ennast ühhe nõo näinud ollewad;
olleksid tedda weel ennam teotanud, sega omma
pattude loormad ifka raskemaks teinud: ja seks
ei tahtnud Kristus neile mitte kiusajaks olla.
Euneminne järtis Ta neid se peäle, mis Ta ristil
tähes nende eest olli pallund. Ka mu kül ma
süddamega. hulgale ei näitnud ellawaks sanud

Õnnisteggia ennast mitte. Kartusse pärrast ollek-
sid nemad keif temma eest ärrapōggenend.

Peäle sedda olli nüüd hakland keifide muunde
innimeste kätte tulles usso: aeg. Ükspäinis
nende piisokesse seltsile, kes enne Jesanda sur-
ma jo tedda armastanud, andis ta ennast weel
ürrikeseks aiaks ihholikult nähha ja kuulda.
Mis sest üles on kirjotud, se on wägga rõõstlik;
ja kui rõõmsaks lähhab südda sest mõttest: See
samma meel on Temmal nüüdki alles omma sõb-
rade wasto; weel tänapäaw on ta, ehk kül näge
gematta, agga siiski nendasammoti keif nende
wahhel ja nende jures!

Kui maggus olleks nüüd ka olnud sedda lugge-
da, kuida Temma esimest korda jälle tulli omma
armsa Emma jure! Se Poeg, kes olli risti lõ-
dud, surnud, mahhamaetud, sedda Emma isse
olli näinud temma werres ja surmas; kuida see
samma nüüd ellawalt, ehk kül hawa: tähtedega,
misga Temma ennast ifka näitis, agga ommeti
täis ello, surmast hopis lahti, omma Emma jure
tulles ja tedda terretab! Oh sedda kokkofamist!
Oh sedda terretamist! Oh sedda kõnnet! Oh sed-
da rõmo, mis südda tunneb sedda keif agga mõ-
telles!

Kui maggus olleks ka olnud middagi luggeda
muist Temma käimisist ja reggudest pärrast Tem-
ma ülestousmist! Kuida ta nende jure, kes Tem-
ma Ommad ollid, foggematta tulli armsaste waat-
ma nüüd ühhed nüüd teised jälle, ja mis rõmo
Temma neile sega reggi; kuida ta lapsokesse
omma süllesse wöttis, ja neid õnnistas; kuida
ta siin ja seal monne mu seltsikesse wasto tulli tee

peäl, ja nendega kõnneles, neid trööstides ja õpetades; kuida Dedda wahhest agga üks ja teine koddõ ehk wäljas üks olles jälle näggi, kenneaga Temma kahhefeste rāqib, kenne hinge sallaja kurbdust, mis käl ammo jo dedda waewas, ta ennesele süddamelikkust lasseb ülesrākida, dedda ta siis ärrapeastab fest koorast, ehk lahri tehhes temma moistust ühhe ja teise tem-nale weel mitte selge asia pārrast, ehk temma kahewahhelissed mõtted hingest ärraaiades ja temma usko kinnitades, ja nenda keikpiddi ja keikile sedda olles, mis südda ennesele Temmast so wis!

Urwada woime meie sedda käl, et sel wiisil ka pārrast Jesusse ülesõusmist Temma sõbrad mitto ja mitto kord weel Temmaga kokko said. Agga se on ka üks neist mitmest asjust, mis pārrast selgemat tarkust käl ükskord antakse ülleweel.

Kui mitto, mitto on uuhd seäl,
kes Jesusi nähha said jo teäl;
ehk neidki teäl saan leida.
Ea, Jesus! sennna torristad
neid, kes so meelt siin teggewad
ja wõrwad truust näita.
Teen ma
nenda,
siis ka minna
seäl, kus sinna,
õnast ellan,
taewa seltsis rõnnus ollen.

Jesusse

T a e w a m i n n e m i n n e .

*****

Petania õllt: mäele omma Jüingrittega
kokko tulles ja neid õnnistades, lähhab
Jesus nende nähhes ülles taewa.

Mellipühhi olli liggi; ja Jesusse Jüingrid
läksid ka Pühhiis Kalilea-maalt Jerusalemma
jälle. Seält wiis Jesus neid wälja Petaniast
sadik. Kui ta nendega seäl kokko sai, kästis
Temma neid, et nemmad piddid Jerusalemmas
oõtma Jesa tootust, mis teie, ütles Temma,
minnust ollete kuulnud. Kes nüüd ollid kokko-
tulnud, küsissid temmalt: Jesand, kas sinna
selsinnatsel aial jälle Israelile ülesehhitad kün-
ningriki? Agga Temma wastas neile: Teie
ei sünni aego egga tundisid teada, mis Jesa
omma ennese melerwalda pannud: waid teie
peate pühha Waimo wägge sama, ja peate
minno tunnistajad ollema ma-ülma otsani.

Ja Jesand, kui ta nendega sai rākinud, tõstis
ommas käed ülles ja õnnistas neid. Ja se
sündis, kui Ta neid õnnistas, lahkus temma
neist ärra; ja Dedda tõsteti nende nähhes ülles,

ja woeti ülles taewa; ja pilw wöttis Tedda ülles nende filmade eest ärra.

Ja kui nemmad ütsti filmi taewa pole waat-
sid, kui temma ärraläks, wata, siis seisid nen-
de jures kaks meest walgis ridis, kes ka ütlesid:
Kallilema mehed, mis teie seisate ja watate
ülles taewa? Gesinnane Jeesus, kes teilt on
ülleswoetud taewa, se peab tullema selsam-
mal lombel, kui teie tedda ollete näinud taes-
wa äriaminnewad.

Kui nemmad Tedda said kummardanud, läk-
sid nemmad taggasi Jerusalemma sure rõmoga
seält mäelt, mis õlli mäeks hütakse, mis Jeru-
salemma liggi ühhe päwa teekond õlli. Keif
ollid ühhel mehel allati ühhes kous palwes ja
pallumisfes.

Pärrast, kui nemmad wäljaläksid ja keifis
paikus jutlust ütlesid, aitas Jeesus neid ja kir-
nitas se sanna ka immetähtede läbbi.

Kallis Wahhemees! sa istud nüüd so Jēsa parral
käl.

Sinnust sai keif mahhastud, mis meil taewa kelis teäl.
Nüüd sa woitlemissē tronil tarte saand ja taewa tronil;
nüüd sind Inglid kidawad; nüüd sind pühhad tannas-
wad

Sinna sündsid ilma peäle, löpvetasid omma tödd.
Et Marilm saats ello tele, läksid sinna surma teed;
tousid ülles jälle surmast, peässid meid ka temma
foormast.

Taewa sisse läksid sa meile Peaks ollema.

Mi kui ühhest sonest jōggi wimaks jofes kaugele,
nenda nüüd so ello wäggi lautakse laiale
armo õpvetusse läbbi, kust saab rohko hinge többi.
Nüüd sa meidki õnnistad, saggedaste rõmustad.

Sinna mõtled nende peäle, kes so ommad, truioste;
kuled nende nutto heäle, aidad neid ni heldeste;
kelad, et, mis nemmad uskwad, teised mitte mahha-
ristswad;
walmistad neil' ommas wäes ello asset taewa sees.

Agga ärra neidki jätta, kes weel patta orjusfes!
Hallastades neile tõtta, kummi nemmad ello sees,
palludes, et Jummal wöttaks kannatada weel, ja tõttaks
walgustama pimmedad, kes weel alles eskwad.

Ütski, ütski ei lä nurja, kes sind nouab truioste!
Sinna peästad patta orja, kui ta pörab aegfaste;
kui ta peästmisē so käest iktab; kui ta keif, mis pat-
on, wihtab;
küllab sellē' annad sa ello, rahho rõmoga.

Kallis Wahhemees! nüüd olgo sinnu' tanno, ki-
tus, au!

Jfka meie mele tulgo, et sul nüüd weel armo; nou!
Olle siis meil' juhatajaks, patta; wõlla tasutajaks.
Wõttab surm meid ilma seesē, pallu siis weel meite
eest!

Jesusse Waim.

Jesus Kristus, sest aiašt, kui ta taewa läks, on käl Ma peäl näggematta; agga mis Temma omma Jüngrittele tootas, üteldes:

**Wata, minna ollen iggawäwa teie jures
Ma- ilma otjani!**

sedda teggi Onnisteggia ja teeb nüüdki ifka töeks.

Se jummalikko Waimoga, fedda Temma omma Jüngrittele tootas läkkitada, olli Temma, ehk käl mitte ennam nähtawal kombel, agga süiski ifka nende jures. Sesinnane pühha Waim juhhatas neid keige terwe tõe sisse, nende mele tulletades keik, mis Jesus, onnast taewasest Jssast läkkitud, siin ilmas mitte ükspäinis teinud, waid mis Temma ka öppetanud ja käsknud öige usso ja öige ellamisse tarwis. Selle Waimo abbiga woinud nemmad omma pühha Ramatude sees, mis Udes Seädusses ehk udes Testamentis leitakse, meilegi tarkust ja selget arwo järrele jätta, mitte agga Jesusse aialikkust ellamissest, Temma immeteggudest, Temma kannatamisest, surmast, ülestoumisest ja taewaimnemisest, waid ka Temma

Ussso - ja ello - öppetussist.

Ja seeb se on, miega Jesus iggawäwa ka meie jures on Ma- ilma otjani. Temma Waim, Jummalata pühha Waim on se, kes ka meie süd- dame ukse ees seisab ja kōpputab, üteldes: Kui kegi minno heäle wõttab kuulda ja ukse lahti tehha, selle jure tahhan ma sisse minna, ja öhto- öhma- aega temmaga süa, ja temma minnoga.

Mis nüüd sestammast Jesusse Waimust meidki öppetakse uskma ja meidki kästakse teh- ha; kes ei tahhaks heal meiel ka sedda öppida tuudma, kui ta ial omma önnistust (Jummalata riki ja temma õigust) süddamelikkust (keigeesfite) takka nouab? Pango se siis tähhele

I. Jesusse usso Pea - öppetussed.

Jummal on meie Jsssa, kes meid armastab, kes sowib meid keik õnsaks tehha aialikkust ja iggaweste; agga kes õr. saks woib tehha üks- päinis neid, kes omma meelt andwad parrandada.

Üks on teie issa, kes taewas on, üt- les Jesus. Sesamma teie taewane Jsssa teab, mis teile ial tarwis lähhäb.

Kellel minno kässofannad on, ja peab neid, se on se, kes mind armastab; agga kes mind armastab, tedda armastakse minno Jssast, ja minna tahhan tedda armastada, ja isseenmast temmale ilmutada. Meie tahhame temma jure tulla, ja ello asset tem- ma jure tehha. Minna ei üt- le mitte, et min- na tahhan Jsssa selle eest palluda; sest Jsssa isse armastab tedda.

Jummala se keigepühhama ees ep olle parre-
madki inimessed muud mitte kui pattused. Ehk
kui Jummal meid keik isalikkult armastab, siiski
peab ta omma õiguse polest, mis temma armastus-
ega ühte ikka käik, keikile inimestele maks-
ma nende tegude järrele. Agga et Jummal,
meie taewane Issa tahhab, et keik inimessed
peawad tõe-tundmisete tules õnsaks sama: se-
pärast läkitas Temma omma ainofündinud
Poega, kedda Ta iggawesest aiaf sadik seks
arra olli wallitsenud, meie Ma-ilma sisse. Tem-
ma lihhas sai siis Jummal otsego arwalikkus,
et ühhef inimesset, kes agga seddawisi pat-
tota olli, meie piddime nähha sama ja õppima
moistma, misfuggused inimissed meie ikka olle-
fime piddand ollema, ehk mitte nenda olles, agga
ümberpöördes ja parrandades meelt, et meie siis
Temma ristisurma-ohwri pärrest woime ikka
weel sada omma keigepühhama Issa õigeks mois-
tetud lapsiks jälle.

Nenda on Jummal ma-ilma armastanud,
ütles Jeesus, et temma omma ainofündinud
Poia on annud, et ükski, kes Temma sisse us-
sub, ei pea hukka sama, waid, et iggawenne
ello temmal peab ollema. Kes siis ei usfu mit-
te, jubba se on hukkamoiistetud; sest se on se
hukkamoistminne, kui inimessed, ehk kui
Walgus on tulnud ma-ilma sisse, ommei piir-
medust ennam armastawad, kui sedda walgust;
sest et nende teud kurjad on, ja et iggalks, kes
kurja teeb, sedda walgust wihkab, ja walgusse
jure ei tulle, et temma tegusid ei pea laidetama.
Et nüüd sedda Jummalat armou-pattuste
inimeste õnnistusseks keik Ma-ilm piddi tunda

sama ja teada, siis tootas Jeesus Kristus omma
Jungrittele pühha Waimo läbbi ennam õppetust
sata; ja se sai ni kauniste tõeks, et ka nüüd ja Ma-
ilma otsani keik, keik, kes agga tahtwad uskuda
ja sannawõttikud olla, sellesunnatse Waimo armo-
wägge woivad tunda ellus, surmas ja pärrest
surma

Se Trööstia, se pühha Waim, ütles Jeesus,
kedda minno Issa tahhab läkitada minno nim-
mel, sesamma peab teid õppetama keik, ja teie
mele tulletama keik, mis minna teile ollen ütlet-
nud. Minna on teile weel paljo ütlemist, ag-
ga teie ei woi sedda nüüd mitte tunda. Agga
kui temma, se tõe Waim tulleb; se juhatab
teid keige tõe sisse.

Needsunnatset kolm, Jummal se Issa, se Poeg,
ja se pühha Waim on, ehk kui monnesuggused
omma nimmet; ja ollemiste polest, siiski olud
ja on nüüdki ikka ühhes nous Lomisses, inimess-
te Arwalunnastamisses ja nende Pühhitse-
misses ehk parrandamisses. Need kolm on üks,
ja Jummalat sunnib siis nimmetada kolm-
ainuwaks.

Minna, ütles Jeesus, ja se Issa olleme üks.
Ja pühhas Waimust ütles Jeesus: Se tõe
Waim wõttab minno ommast, ja kulutab teile.
Keik se, mis Issal on, se on minno; sepärrest
ollen minna tittelnud, et temma peab minno
ommast wõtma ja teile kulutama.
Meie hinged on surrematta.

Urge kartke, ütles Jeesus, neid mitte, kes
ihho arratapwad, ja ei woi mitte hinge
tappa.

Ka meie ihhud tahhab Jesus ülesärratada surmast.

Tund tulleb, ütleb Jesus, millal teik, kes haudade sees on, peavad minno heäle kuulma, ja wälja tulles. Se on selle tahtminne, kes mind on läffitanud, et iggawenne ello peab ollema iggalühel, kes minno sisse ussub, ja minna tahhan tedda ülesärratada wiimfel päwal.

Keikide innimeste peäle tahhab Jesus wiimist kōhnut moista.

Tund tulleb, ütleb Jesus, millal teik, kes haudade sees on, peavad minno heäle kuulma, ja wälja tulles, kes on head teinud, ello ülestousmisseks; agga kes on pahha teinud, huffkamoistmisse ülestousmisseks.

II. Jesusse ello-ōppetusfed, ehk kāsšud.

Keigest sest, mis Jesus ial on õppetanud ja kāsšnud, kuida innimesed peawad ellama Jummalala, isseenneste ja omma liggimesse wasto, ütleb Temma.

„Teie ollete minno sõbrad, kui teie tete, mis minna teid kāsšin. Kellel minno kāsšofarnad on, ja peab neid, se on se, kes mind armastab; ja tedda armastasse minno Issast, ja minna tahhan tedda armastada.“

Mis meie kōhhus on Jummalala wasto.

I. Sinna pead Jummalat armastama keigest ommast süddamest, keigest ommast hingedest,

gest, keigest ommast melest ja keigest ommast wäest.

2. Nuustage ja kummaridage Jummalat, kes üks Waim on, ka selges waimus ja tões.

3. Et Jummalat teab, mis teile ial tarwis lähähäb, ja keige ette murretsed ja keik hoiab, siis lootke temma peäle.

Ello, ütleb Jesus, on ennam kui toidus, ja ihho ennam kui rided. Agga, kes on teie seast, kes omma murrega ennese pitkusse jure woi ühhe küinwa jätkata? Kui teie nüüd keigerühemal ei woi, mis teie siis murretsete mu asjade eest? Kui Jummalat need sinud taewal toidab, kui temma sedda rohto wälja peäl nenda ehhitab; eks siis pahjo onnam teid? Sepärrast ei pea teie mitte murretsema ja üttema: Mis peame meie söma? ehk mis peame meie joma? ehk misga peame meie ennast katma? Teie taewane Issa teab, et teile sedda keik tarwis lähähäb.

4. Palluge Jummalat keige pärrast, mis teid koormab; agga mitte kui sallalikkud egga silmalirjaks. Palluge üksikkud olles isseenneses, usklikko lotusfega ja ilma lobbisematta. Teie Issa taewas tunneb teie tarwidusfed, ja temma aitab teid.

Kui sinna Jummalat pallud, ütleb Jesus, ei pea sinna mitte ollema kui sallalikkud; sest nemmad palluwad Jummalat heal meel seistes kōggodusse kōddade sees, ja ulitsatte murekade peäl, et neid innimestest peab nähtama. Edest minna ütlen teile, et neil omma pall kāsš on. Agga sinna kui sa Jummalat pall

lub, siis minne omma kambri, ja panne omma ukse kinni, ja pallu omma Jēsa, kes salajas on; ja sinno Jēsa, kes sallajas nāab, maksab sulle arwatikkult. Uigga kui teie Jummalat pallute, ei pea teie mitte paljo lobbisema, nenda kui need, kes arwawad, et neid kuultakse omma paljo lobbisemisē pārrast. Urge sage mitte nende sarnatseks; sest teie Jēsa teab, mis teil tarwis on, ennego teie tedda pallute. Tōest, minna ütlen teile; Mis teie ial Jēsalt pallute minno nimmel, sedda annab temma teile. Palluge nenda, siis peab teile antama; ofsiige nenda, siis peate teie leidma; kōpputage nenda, siis peab teile lahti tehtama. — Mis sūggune isēsa on teie seast, kenneft poeg leiba pallub, kas peaks ta temmale kōwi andma? Ja kui temma kalla pallub, kas ta peaks temmale maddo andma kalla eest? Kui nūūd teie, kes teie kūrjad ollete, märkate hāid andid anda omma lastele, kui paljo enam annab teie Jēsa, kes taewas on, hāid andid neile, kes tedda palluwad? Uskuge Jummalat! Keif, mis teie ial temmalt pallute minno nimmel, uskuge, et teie sedda sate, siis saab se teile.

5. Mitte wanduma ei pea teie wallet agga, waid ma ütlen ka: ärge wanduge mitte igga tūhja asja jures, egga ūhhegi mu kuid Jum-mala peāle.

Teie ollete kuulnud, ütleb Jēsus, et wana rahwale on dōldud: Sinna ei pea mitte lullekōhto wanduma, waid sinna pead Jēsan-dale ommad wanded piddama. Uigga min-

na ütlen teile, et teie ei pea kōgoniste mitte igga asja jures egga keifipiddi wanduma.

Mis meie kōhhus on isēennese wasto.

1. Keige esite noudke tōeste uskikkus ikka enam sada ja Jum-mala mele pārralisseks.

Noudke, ütleb Jēsus, Jum-mala riki ja temma õigust, siis teif muud, mis teile tarwis lāhhāb, peab teile peālegi antama. — Kōgguge ennestele warrandust taewas, kus sa egga koi egga rooste ei rikku, ja kus sa wargad lābbi ei kaewa egga warrasta. Sest mis kassō on inimessel sest, kui temma keif se ma-ūma kassuks saaks, egga omma hingele kahjo teeks? ehk mis lunnastamisē hinda woiib inimenne anda omma hingē eest?

2. Olge walw sad ikka; sest teie ei tea, millal teid middagi wāgga raskestē woiib kiusada pattule. Katske, et teid ūkski āra ei efsita!

Walwage, ütleb Jēsus, sest teie ei tea, mil tunnil teie Jēsand tulleb. Katske, walwage, ja palluge Jum-malat; sest teie ei tea mitte, millal se aeg on. Mis ma teile ütlen, sedda ma ütlen keifile: Walwage! Waim on kōl walmis, egga lihha on nōdder: sepārrast walwage ja palluge, et teie kiusatusē sisse ei sa, ja et teid wāart arwatasse seista inimessē Poia ees.

3. Hoidke ennast, et teie sūddamed ei sa kōoz matud ei liasōmisē egga liasōmisēga, 4. Horus ja abbiellorik minne tewad inimest rojateks. Ja minna ütlen teile, et ig-

gaüks, kes naese ehk mehhe peäle watab tedda himmustades, on io abbiello temmaga ärrarikkunud ommas süddames.

Seestpiddi, ütleb Jēsus, innimeste südda mest lähhäwad wälja ka abbiellorikkimised, horajahhid, kimalus. Keik needfimmastef ja muud kurjad asjad lähhäwad seestpiddi wälja, ja terwad innimest rojaseks.

5. Kui teil rohkeste on peatoidust ja ihho katset; siis ärge arwage ommeti mitte alwaks, mis lullejaab, waid korjage ja pange sedda tallele wannaks warraks.

Korristage need lullejänud pallokesed kofko, et sühtegi ei sa hukka! ütles Jēsus, ehk ta küll 5000 meest olli söötud nenda, et keikide kōhhud täis sanud.

6. Hoidke ennast ahnusse eest: sest ükski ei ella ommast warrandussest se läbbi, et temmal wägga paljo on.

7. Mis teile tulleb tehha omma seästud ammeti polest, sedda tehke trui holega, ja siis ärge kartke keddagi mitte; sest innimesed woivad wahhest siin aialikkult agga keelda teie kät hästi käimast. Agga kui teie holetumad olleksite ja mitte truid selle sees, mis teie ammeti digus ja kōhhus on; siis polleks Se mitte teiega rahhul, kenne kã teie iggawenne luggu on.

Ärge kartke, ütleb Jēsus, neid mitte, kes ihho ärratapwad, ja ei woi mitte hinge tappa; agga kartke enam tedda, kes hinge ja ihho woib rikkuda pōrgus, kellel parrast ärratapmist melewald kã on, pōrgo heita. Dōest minna ütten teile: Sedda kartke!

Mie meie kōhhus on liggimesse wasto.

1. Sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast.

2. Armastage ka ommad waenlased; sest ka need on teie liggimesed.

Onnistage, ütleb Jēsus, neid, kes teid ärrawannuwad; tehke head neile, kes teid wihtawad; palluge nende eest, kes teile liga teiwad, ja teid takkakiusawad: Et teie woiksite sada omma Jēsa täpsiks, kes taewas on; sest Temma lasseb omma päiksest kurjade ja heade lulle tousta, ja lasseb wihtama saddada digede ja lullekohtuste peäle. Seft kui teie neid armastate, kes teid armastawad; ehk kui teie omma heateggiattele head tete; ehk kui teie neile laenate, kellelt teie lodate jälle kätte sada: mis tanno teil sest on? Seft pattused terwad seddasamma ka. Ägga tehke head, ei sühtegi selle wasto lotes; siis peab teie palk suur ollema, ja teie peate selle Keigefōrgema täpsed ollema. Seft Temma on helde ka nende tannamatta ja kurjade wasto.

3. Keik, mis teie ial tahhate, et innimesed teile peawad teggema, nendasannimoti tehke ka teie neile.

4. Olge armolissed, nenda kui teie Jēsa gi armolinne on.

Katske, ütleb Jēsus, et teie omma waeste andid innimeste nähhes ei anna, et teid neist peab nähtama; muido ei olle teil palka teie Jēsa jures, kes taewas on. Kui sinna waestele andid annad, siis ei pea sinno pahhem käsfi mitte teädma, mis sinno parrem käsfi

teeb; et sinno waeste anded woiksid fallaja olla, ja sinno Jäsa, kes fallajasse näab, küt se sulle maksab arwalikkult. Andke waeste teie seft, mis teie puhtaks tehtud söma- ja joma-riistade sees on, ja wata, siis on teie keif puhhas. Sepärrast ka, kui sa louna-ehk öhto-söma-aiä teed, siis ärra kutsu mitte neid agga, kes sind jälle woiwad kutsuda, ja sedda sulle tasfuda; waid kutsu waesed, kannel ey olle middagi sulle tasfuda. Sedda peab sulle tasfutama õigede illestousmises. Onfad on need armolissed; seft nemmad peawad armo sama.

5. Piddage isfeskakes rahho! Onfad on need rahho nouddjad; seft neid peab Jummalä layfiks hütama.

6. Olge ifka walmis nendega jälle leppi-ma, kenne meelt teie ollete pahhandanud. Muudo ei kolba teie ei palwele, egga Jummalä Sannale, ei Pihstile egga pühha Lauale; ja peäleegi sate teie leppimatta melega ka ilmlikkö kolyto kimpö.

Kui sinna omma ande altari peäle tood, ütleb Jäsus, ja seäl so mele tulleb, et sinno wennal middagi on sinno wasto; siis jätta senna omma ande altari ette, ja minne, ja leppi enne omma wennaga ärra, ja siis tulle ja to omma ande. Olle pea heamelestime omma wihhamehhe wasto, kummi sinna temmaga tee peäl olled. Ja kui sa omma wihhamehhega Üllemä ette lähhäd, siis pea nou tee peäl, et sa temmast peäseksid, et ta sind ei wea kolytomoihtja ette, ja kolytomoihtia sind ärra ei anna kolytosullase kätte, ja kolytosullane sind ei heida wan-

gitorni. Minna ütlen sulle: Sa ei peäse seält wälja, ennego sinna ka wiimse tinga saad ärramaksnu.

7. Andke teine teisele effitusfed andeks.

Jäsus ütleb: Kui teie inimestele nende effitusfed andeks annate, siis annab ka teie taewane Jäsa teie andeks. Andke siis andeks, siis antakse teie andeks. Tähke sedda ka siis, kui teie Jummalat pallute, ja kui teil middagi kellegi wasto on, et ka teie Jäsa, kes taewas on, teie andeks annaks teie effitusfed. Agga kui teie ei anna andeks, siis ei anna ka teie Jäsa, kes taewas on, teie effitusfi mitte andeks.

8. Agga katske ka, kui liggitenne teie wasto effib, maenitfedes tedda parrandada. Wõtke, kui ta teid ei tahha kuulda, monned moistlikkud sõbrad ennestega; ja kui ta neistki ei holi, siis andke omma koggodusse Wannemattete teäda. Kui ta siiski ümber ei pöra, siis tagganega ärra temma seftist; seft ta ei anna ennast mitte parrandada.

Kui sinno wend, ütleb Jäsus, sinno wasto effib, siis minne ja nomi tedda ennese ja temma keskis ükspäinis. Kui temma sind kuleb, siis olled sinna omma wenna kasfiks sanud. Agga kui temma sind ei kule, siis wõtta weel üks ehk kaks ennesega, et keif assi kahhe ellik kolme tunnistaja suus seifaks. Agga kui temma neid ei kule, siis anna koggodussele teäda. Agga kui temma koggodussele ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks paggan.

9. Olgo tassafesed keikide wasto.

Oppige minnuft, ütleb Jesus, et minna ollen tassane. Onfad on need tassafesed; sest nemmad peawad waggade maad pärrima.

10. Urge moistke hukka omma liggimest, kui ta efsib.

Urge moistke kohhut, ütleb Jesus, siis ei moisteta ka mitte teie peäle kohhut; ärge moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka. Sest mis kohtoga teie kohhut moistate, sega peab teie peäle ka kohhut moistetama; ja mis moobdoga teie moobdate, sega peab teie jälle moobdetama. Ugga mis sa sedda pinda nääd, mis so wenna filmas on; agga sedda palki, mis so ommas filmas on, ei pane sa mitte tähhete. Ehk kuida woid sa omma wemmale bölda: Wend, lasse ma kistsun sedda pinda wälja, mis so filmas on; ja isse ei nä sa sedda palki, mis so filmas on? Oh sinna fallalik! kistsu esite sedda palki ommast filmast wälja, ja siis selletad sinna wälja kiskuda sedda pinda, mis so wenna filmas on.

11. Olge allandikkud, ja arwage allandusse täbbi teine teist üllemaks, kui isseennast.

Oppige minnuft, ütleb Jesus, et minna ollen süddamest allandik. Se surem teie sest ast olgo kui tener, ja se keigellem kui sulslane. Sest, kes isseennast allandab, tedda üllendakse, ja se on se surem taewa riktis; agga kes isseennast üllendab, tedda allandakse.

12. Jätke mahha wallet, ja räkige töt, iggäks omma liggemesega.

Teie könne, ütleb Jesus, olgo jah ehk ei mitte; teie jah olgo jah, ja ei mitte olgo ei mitte.

13. Urge olge ka wawalad.

Ka karowalus ehk walskus ja pettised karjad mötlemised lähawad, kui Jesus ütleb, pahhast süddamest wälja, ja tewad innimest rojaseks. Olge waggurad! maenitseb Jesus.

14. Ugga katske ka, kuida teie biete hästi elate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad.

Olge moistikkud! maenitseb Jesus.

15. Hoidke ennast keddagi pahhandamast, ehk pattule tedda kiusamast, ja temma parrandamist keelma.

Hädä ma-ilmale pahhanduste pärrast! ütleb Jesus. Sedda ei woi olla, et pahhandused ei peaks tullemä; agga hädda selle inimesesele, kelle läbbi nemmad tullemad! Kes pahhandab agga ühhe neist, kes minno sisse uskwad, sellele olleks parrem, kui westi kirowi temma kaela ümber pannaakse, ja tedda ärraupputakse süggawama merre kohta. Teie walgus paisiko innimeste ees, et nemmad teie head teud näwad, ja auustawad teie Jösa, kes taewas on.

Mis isseärranis nende kohhus on, kes Abbiello-rahwas, Wannemad, Lawsed, Perre-wannemad, Perre-rahwas, Alamad.

1. Abbiello-rahwas olgo teine teisega üks. Lomisse algmistest, ütleb Jesus, on Jummal neid ühheks mehheks ja ühheks naeseks lo-

nud. Mees ja naene ep olle siis enam kaks, waid üks. Mis nüüd Jummal on ühte panemid, sedda ärgo lahutago innimenne mitte. Ja minna ütlen teile: Kes ial enamast ommast mehhest ehk naefest lahutab, muudo kui horaello pärrast, ja wõttab teise, se rikkub abbiello ärra; ja kes sedda lahutud meest ehk naest wõttab, se rikkub abbiello ärra.

2. Wannemad kandko hästi ja truiste hooit omma laste eest.

Kui kegi, ütleb Jeesus, ühhe lapsokesse minno nimmel wasto wõttab, se wõttab mind wasto.

3. Laps auustago omma Isja ja Emma.

Ka kes, mis laste kohhus on, olli Jeesus isse keige kaunimaks õppetuse-märgiks. Kunni Emma ellas Ma peäl, olli ta ifka sanna-wõitlik omma Emma ja wobra Isja wasto; ja surres näitis ta weel omma Emmale tänna-litko meelt ja lapselitko armastust ülles, temma pärrast hooit piddades, ja tedda ühhe armsa sõbra kätte uskudes, kenne truusse peäl temma jutge olli.

4. Perrewannemad olgo diged ifka, head ja kannatitlikud omma Perre wasto, ja kandko hooit nende eest.

Wägga hea meel olli Jeesusel sest Kaper-naumma Ebapealitkust, lui ta temmast ka sedda tunda sai, et ta olli dige ja hea omma perre wasto.

5. Perre-rahwas ellago ja tehko omma Perrewannematte mele pärrast keik, mis ial ühte sünnib terve usso ja digusfega.

Omnis on se Perre, ütleb Jeesus, kedda Is-

sand tulles nenda leiab teggemast, kui digusse polest kästi. Iggaühhe käest küsitakse ni paljo, kui temma kätte on antud. Käl olli Jeesusse mele pärrast ka se, mis Kapernaumma Ebapelik omma hea perre sannawõitlikkust melest temmale kitis.

6. Allamad tehko ja andko Allemattete, mis kohhus on.

Andke Keisrite, mis Keisri kohhus, ütleb Jeesus; ja Emma isse teggi nenda. Kui Petrusse jure need tullid, kes kōhto rahha wasto wõitsid, ja küsisiid: Eks teie Oppeta: ja kōhto rahha ärra ei maks? siis wastas Petrus: Jah, maksab.

Mis ütleb nüüd Jeesus keitist neistsin-natsest käskudest?

Emma ütleb nenda: „Iggaüks, kes need minno sannad kuleb, ja teeb nende järrele, tedda pean minna ühhe moistlitko mehhe sarnatseks, kes omma kōdda kaljo peäle on ehitanud. Kaske sādō tulli mahha, wolas wessi tulli, tuled puhhusid, käisid selle koia peäle, ja temma ei langes mitte mahha; sest temma allus olli kaljo peäle tehtud.“

„Agga iggaüks, kes needsinnatse minno sannad kuleb, ja neid ei te, tedda peab jōlleda mehhe sarnatseks petama, kes omma kōdda liwa peäle ehitanud. Kaske sādō tulli mahha, wolas wessi tulli, tuled puhhusid, lõid wasto sedda kōdda; temma langes mahha, ja temma langiminne olli suur.“

III. Tähhendamisse sanud,
misga Jesus omma usso- ja ello õppe-
tusjed rahwale tähhendas.

I. Jesus tähhendab isseennast.

Kui Jesus piddi Samariast läbbi minnema, tulli temma ühte Samaria-linna, mis hüti Cigariks, ühhe põllo liigi, kus üks kaew olli. Tee-käimiseft wässiitud, istus Jesus kaewo jures üks; sest temma Jüngrid ollid ärralainud linna, et nemmad piddid roga õstma. Siis tulli üks naene Samariast wet toma. Jesus ütles temmale: Anna mulle jua. Se naene, et Juda-rahwas ei sündind mitte ühte Samaria-rahwaga, ütles Jesusse wasto: Sinna olled üks Juda-mees; kuidä küsüd sa minnult jua ja minna ollen üks Samaria-linna naene? Jesus wastas temmale: Kui sa teaksid sedda Jummalä andi, ja kes se on, kes sinnule ütles: Anna mulle jua; sa olleksid tedda pallund, ja temma olleks sinnule ellawat wet annud. Se naene ütles temmale: Jäsand, õmbrit ep olle sinnul, ja se kaew on süggaw; kust on sinnul siis se ellaw wessi? Sinnaks surem olled, kui meie issa Jakob, kes meile se kaewo on annud? Jesus wastas: Jaggüks, kes sest sinnaatseft weest joob, se jannutab jälle; agga, kes tal saab jonud sest weest, mis minna temmale annan, se ei jannuta mitte ei iggaweste: waid se wessi, mis minna temmale annan, saab temma sees wee-kaewuks, mis owab iggawesse ellusse. Se naene ütles temma wasto:

Jäsand, anna mulle sedda wet, et minna ei jannuta, egga mul tarwis olleks teie tulla wet toma. Jesus kinnitas niid sülle naese usko.

Jüngrid, taggasi tulles, pallusid Jesus ja ütlesid: Öppetaja, sö! Agga temma ütles: Minnol on sedda roga süa, mis teie mitte ei tea. Siis ütlesid Jüngrid issekeskes: Öns legi temmale süa tomud? Jesus ütles neile: Minno roog on se, et ma teen Selle tahmisse järrele, kes mind on lakkitanud, ja löppetä temma tö.

Kapernaumba linna koggodusse koias õppetades, ütles Jesus: Minna ollen se ello leib. Teie wannemad söid kõrbes Manna, ja surrid ärra. Sefinnane on se leib, mis taewast mah: hatulleb, et se, sest sest södb, mitte ärra ei sure. Minna ollen se ellaw leib, mis taewast on mah: hatulnud. Kui legi sest sinnaatseft leiwast södb, se peab ellama (õnnis ollema) iggaweste; ja se leib, mis minna annan, se on minno lihha (ihho), mis ma annan Ma: ilma ello eest.

Kui Juda-rahwas issekeskes riidlesid, üteldes: Kuidä woib sefinnane meile anda omma lihha süa? ütles Jesus neile: Tdest, kui teie ei sö mitte innimesse Poia lihha, egga jo temma werd, siis ei olle ello teie sees. Kes minno lihha södb, ja minno werd joob, sel on iggawenne ello; sest minno lihha on tdest üks roog, ja minno werri on tdest üks joma aeg. Kes minno lihha södb, ja minno werd joob, se jääb minno süsse, ja minna temma süsse. Ni kui se ellaw Jäsa mind on lakkitanud, ja minna ellan sülle Jäsa läbbi; nenda peab ka se, kes mind södb, ellama

minno läbbi. Se on se leib, mis taewast on mahhatulnud; ei mitte, kui teie wannemad on Manna sönud, ja ärrasunud.

Ta räkis Jesus rahwale: „Minna ollen ma ilma walgus. Kes minno järrel käib, se ei käi pimmedusfes; waid temmal peab ello walgus ollema. Minna se walgus ollen ma ilma sisse tulnud, et ükski, kes minno sisse ussub, pime medusse sisse ei pea jama.“

Ta tähendas Jesus isseennast, üteldes: „Minna ollen se üks. Kes ei lähhä minno läbbi sisse lammaste lauta, waid astub maialt sisse, se on warras ja rõwel. Agga kes ükses sisse lähhäb, se on lammaste karjane. Sellele teeb üksheidia lahti, ja need lambad kuulwad temma heäle, ja temma kutsub ommad lambad nimme pärrast, ja wiib neid wälja. Ja kui ta ommad lambad saab wäljaaianud, siis käib Temma nende eel, ja need lambad käiwad Temma järrel; sest nemmad tundwad Temma heält. Agga wodra järrel ei käi nemmad mitte, waid pöggenewad temma eest; sest nemmad ei tunne wodraste heält mitte. Keik, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja rõdowlid; agga lambad ei olle neid mitte kuulnud. Minna ollen se üks; kui legi minno läbbi sisse lähhäb, se peab õnsaks sama, ja peab sisse ja wälja minnema ja sõmist leidma. Warras ei tulle um pärrast, kui warrastama, ja tapma, ja hukkama; minna ollen tulnud, et neil peab ello ja keik rohkeste ollema.

Ta ütles Jesus: Minna ollen se hea Karjane: se hea karjane jättab omma ello lammaste

eest. Agga se palgalinne, kes ei olle karjane, kelle ommad need lambad ei olle, nääb hunti tulleswad, ja jättab lambad mahha ja pöggeneb; ja hunt wõttab neid kinni, ja pillab need lambad laiale. Palgalinne pöggeneb, sest et temma on palgalinne, ja temma ei holi lammastest mitte. Minna ollen se hea karjane, ja tunnen ommad, ja minno ommad tundwad mind, nenda kui mind Jesa tunneb, ja minna tunnen sedda Jesa, ja jättan omma ello lammaste eest. Ja minnul on weel teised lambad, need ei olle mitte sest sünatsest laudast; ja neid pean minna ka seie toma; ja nemmad kuulwad minno heäle, ja peab üks karri ja üks karjane ollema.

Minno lambad kuulwad minno heäle, ja minna tunnen neid; ja nemmad käiwad minno järrel. Ja minna annan neile iggawest ello; nemmad ei sa ellades hukka, ja ükski ei kisu neid minno käest.

Ka nenda ütles Jesus: Minna ollen se te, ja se tödde, ja se ello; ükski ei sa Jesa jure mui do, kui minno läbbi.

Omna surma, illestõusmisse ja taewaminne misse suurt kasso tähendas Jesus nende janna dega: „Kui niso: iwwa Ma sisse ei lange, ja ärra ei surre, siib jääb temma üksi; agga kui ta surreb, siis kannab temma paljo wälja. Minna tahhan, kui mind maast illestõsterakse, keik ennese pole tommata.

2. Monned sannad, misga Jesus tähendab, kui wägga laiale Temma usso: ja armo: õppetüs ennast peab wälja lantama; kui kallis sefinnane õppetüs on,

ja kui suut temma wäggi; agga mis-
pärast onnieti neid ikka weel ni mitto
on, kes ei ussu; ja miks neid niid
weel mitte ärra ei lahhiita
neist, kes uskwad.

Kelle sarnatses, ütles Jesus, pean ma Jum-
mala risti pannema? Temma on sinnäpi iwwi-
kesse sarnane, mis üks inimenne wõttis, ja wis-
kas omma aeda. Se on kül keigewähhem kei-
tist seemnist; agga kui temma saab laab illes
kaswanud, siis on temma keigesurem aia-
roh-
tude seast, ja aiab siri oksle nenda et need lin-
nud, mis taewa al, woiwad temma warjo alla
pessad teha.

Ta on taewariik ühhe warranduse sarnane,
mis põllo peäle auko mahha pandud, mis üks in-
nimenne leidis ja sallaja piddas, ja läks seält ärra
rõmuis selle pärrast, ja müüs ärra keik, mis tem-
mal olli, ja ostis se põllo.

Ta on taewariik ühhe kaupmehhe sarnane, kes
häid perlid ostis. Kui temma ühhe kalli perli leidis,
läks temma ja müüs keik, mis temmal olli, ja
ostis sesamma.

Ta on taewariik happotaigna sarnane, mis
üks naene wõttis, ja seggas kolme walka jahho
sekka, kummi keik läks hapnema.

Kui paljo rahwast ühhes kous olli, ja kist
linnadest Jesusse jure idrisid, rätis ta sedda täh-
hendamisese sanna: Üks külwaja läks wilja omma se-
met külwama; ja kui ta külwas, kukkus muist tee
äre ja sõtkuti ärra, ja need linnud, mis taewa al,
sõid sedda ärra. Ja muist kukkus kaljo peäle; ja kui
temma toussis, kuiwis temma ärra, sepärast et tem-

mal ep olnud märga. Ja muist kukkus kesl ohha-
kate sekka, ja need ohhalad toussid ühetase illes ja
lämmatasid sedda ärra. Ja muist kukkus he a Ma
peäle; ja kui temma toussis, kandis temma saalordse
wilja. Kui Jesus sedda ütles, hädis temma: Kei
kõrwad on kuulda, se kuulgo!

Temma Jüngerid küsisid temmalt: mis tähhen-
damisese sanna se piddi ollema? Jesus ütles: Zeile
on Jummal rigi sallajad asjad teada antud; agga
teistele tähhendamisese sannade läbbi, sest et nem-
mad nähhes ei nä, ja kuuldes ei kule egga moista.
Agga se on se tähhendamisese sanna: Se seme on
Jummal sanna. Agga tee: äärtseid on need,
kes sedda kuulwad: pärrast tulles kurrat ja wõttab
se sanna nende süddamest ärra, et nemmad ei pea
ustma egga õnsaks sama. Agga kaljopeälsed
on need, kes, kui nemmad kuulwad, sedda sanna
rõmoga wastowõtwad; agga neil ei olle mitte
juurt: ürrikeseseks aiaks uskwad nemmad, ja kiusa-
tusse aial tagganewad nemmad ärra. Agga mis
ohhalatte sekka kukkus, needsinnaised on need,
kes kuulwad ja lähhawad omma tõle; ja neid läm-
matakse ärra ma: ilma murrest ja rikkussest ja sefin-
natsese ello himmudest, ja ei kannna walmist wilja.
Agga mis he a Ma sees on, need on needsinna-
sed, kes sedda sanna kuulwad, ja kauni ja hea süd-
dame sees piddawad, ja kandwad wilja kannatades.

Taewariik on ühhe inimessese sarnane, kes head
semet omma põllo peäle külwas. Agga kui inimess-
sed m aggasid, tuli temma waentlane ja külwas um-
rohto kesl nisso sekka, ja läks ärra. Kui niid or-
ras kaswis ja wilja kandis, siis nähti ka se umrohhi.
Agga maia issanda sullased tullid temma jure ja üt-

lesid temmale: Jssand, eks sa olle head semet omma põllo peale külwanud; kust temmale nüüd se umrohhi tulleb? Temma ütles neile: Sedda on teinud üks innimenne, kes waenlane. Siis ütlesid sullased temma wasto: Kas sa siis tahhad, et meie peame minnema, ja sedda kofko kogguma? Agga temma ütles: Ei mitte! et teie ühtlase sega sedda nisso wälja ei kistu, kui teie sedda umrohito kofko koggute. Laske mollemad ühtlase kaswada leikusseks, ja leikusse aial tahhan minna leifiattetele bölda: kogguge enne sedda umrohito, ja sidduge sedda wihto sedda ärrapõlletada; agga sedda nisso pange kofko minno aita.

Jesusse Jüngrid pallusid tedda jälle, et ia neile pididi selletama ka sesinnase tähendamisse sanna sest umrohhi põllo peal. Sedda teggi Jesus, üteldes: Kes head semet külwab, on se innimesse Poeg. Agga se põld on se ma:ilm; agga se hea seme on need kunningrigi lapsed; agga se umrohhi on selle tiggeda lapsed. Agga se waenlane, kes sedda külwab, on kurrat; agga se leikus on se ma: ilma lõppetuse; agga need leikajad on Ingrid. Dtsego nüüd umrohhi koggutakse, ja tullega ärrapõlletakse, nenda peab se ka sesinnase ma: ilma aia lõppetuse ollema. Innimesse Poeg lähätab ommad Ingrid, ja nemmad peawad kogguma keik need pahhandused temma kunningrigi sest, ja neid, kes tewad kasso wasto. Ia peawad neid tullise ahjo heirma; seäl peab ollema ulluminne ja hammaste kirristaminne. Siis peawad, kes diged, paistma kui päike omma Jssa kunningrigis. Kel kõrwad on kuulda, se kuulgo!

Ia on taewariik ühhe noda sarnane, mis meresse wisatatakse, ja keige suggu kallo kofkower-

ab; mis nemmad, kui se tãis on, weddawad illes äre, ja istuwad mahha, ja kogguwad häid astjade sisse; agga neid pahhaid wiskawad nemmad ärra. Nende peab se sündima ma: ilma aia lõppetuse. Ingrid peawad wälja minnema, ja karge digede seast ärralahhutama.

3. Keigeselgem märk, kust tunnustse, kes Jesusse tõsises ehk walle-jüngrid.

Hoidke ennast nende eest, kes teie jure tulleswad lammasse ridis (kes peält nähhes ni waggad on kui lambokesed), agga seest pididi on nemmad kistad hundid. Nende wiijaft peate teie neid tundma. Kas wina-marjo noppitakse kibbowitsust, ehk wigi-marjo ohhast? Nenda igga hea pu kannab head wilja, agga pahha pu kannab pahha wilja. Hea pu ei woi pahha wilja kanda, egga pahha pu woi head wilja kanda. Igga pu, mis head wilja ei kannab, raiutakse mahha, ja wisatatakse tullekse. Sepärrast nende wiijaft peate teie neid tundma. Ei sa keik, kes minno wasto ütles: Jssand, Jssand! (kes mind puab auustada agga palja sannade - ja wäljaspidiste kombedega) taewariik; waid kes teeb minno Jssa tahtmist, kes taewas on. Paljo ütlerwad minno wasto wiimset päwal: Jssand! eks meie olle sinno ninnet sedda ja muud tõdd teinud? Ia siis tunnistan minna neile: Minna ei olle teid ellades mitte (kui ommad tõsises jüngrid) tunnud; tagganega minust ärra, kes teie ülletohto teinud!

Kes ial tahwad Jesusse tõsises Jüngrid ja tunnustajad olla, neid panneb ta sola ja walguuse sar-

naisfeks, ütteleb: Teie ollete selle Ma sool; agga kui sool tui maks saab, misga peab sedda solafeks tehtama? Se ei kõlba enam kuhhugi, kui wälja wisata ja inimestele ärrasõtkuda jalgega.

Teie ollete ma: ilma walgus; se lin, mis mäe peäl on, ei woi mitte warjul olla. Si süta ta ütski künalt, ja ei panne sedda wakka alla, waid künala jalla peäle; siis paistab temma feikile, kes koias on. Nenda paistko teie walgus inimeste ees, et nemmad teie head teud näwad, ja auustawad teie Issa, kes taewas on.

4. Walwagem, ja olgem ikka walmis!

Olge teie, ütleb Jeesus, nende inimeste sarnatled, kes omma isandat ootwad, et, kui ta tulleb ja kõpputab, nemmad warsti temmale woiwad ust lahti tehha. Onsad on need, kedda Issand tulles leiab walwamast! Tõest minna ütlen teile, et ta neid panneb omma laua jure istma, ja tulleb ja tenib neid. Agga sedda teadke, et kui perremees teaks, mil tunnil warras tulleb; küt temma siis walwaks, ja ei lasfeks omma koiasse mitte auko kiskuda. Sepärrast olge teiegi walmis; sest teie ei tea, mil tunnil teie Issand tulleb!

Peetrus küsis: Issand, ütled sa sedda tähendamisse sanna meie, woi feikide wasto?

Jeesus wastas: Kes on näid üks ustaw ja moisslik maiapiddaja, kedda isand omma perre ülle panneb, neile õigel aial se atud rooga andma? Onnis on se, kedda isand tulles, nenda leiab teggemast! Tõest minna ütlen teile, et ta kedda feige omma warra ülle

panneb. Agga kui se sullane ommas süddames mõitleb: Minno isand wiwib tullematta; ja hakkab kasullased ja hümmardasjad peksma, ja sõma ja joma, ja joobiuks sama: selle sullase isand tulleb sel päwal, millal ta kedda ei ota, ja sel tunnil, millal temma ei tea, ja lõhub kedda, ja annab temmale palka nende-
ga, kes usmata. Sest iggailks, kes omma isanda tabmist teadnud, ja ei olle mitte ennast walwistanud, agga temma mehe pärast teinud, se peab paljo hawo sama. Agga se, kes ei olle mitte teadnud, ja hawade wärdit teinud, peab piisat hawo sama; sest paljo käsitakse iggaihhe kääst, selle kätte paljo on antud; ja selle hõleks paljo on antud, selle kääst peab weel enam noutama.

Sest wiimsest päwast ja tunnist ei tea ütski, ei Inglise, kes taewas on, agga Poeg, kui agga Issa ütsti. Katste, walwage, ja pallige Jummalat; sest teie ei tea mitte, millal se aeg on.

Õtsego üks inimenne, kes wõdra male läks, ja jättis omma koia mahha, ja andis omma perrele melewalda, ja iggaihhele omma rööd, ja käskis ussehoidiat, et ta pididi walwama: sepärrast walwage! sest teie ei tea, millal koia: isand tulleb, õhto, ehk kerk õ arges, ehk kufkes, woi warra hommiko. Et temma ei tulle äkkiselt, ja teid ei leia maggama. Agga mis ma teile ütlen, sedda ma ütlen feikile: Walwage!

5. Jeesus annab omma kannatlikko meelt wiwijartele tunda ühhe tähendamisse sannaga.

Ühhel olli wigipu, se olli temma winamäkke

istutud; ja temma tulli ja ofsis wilja temma peält, ja ei leidnud mitte. Siis ütles temma winamäe mehhe wasto: Wata, ma tullen kolm aastat, ja ofsin wilja sest wigipuust, ja ei leia mitte: raiu sedda mahha, miks temma ka maad rikkub? Agga ta wastas ja ütles temmale: Jesand, jätta sedda weel sekski aastaks, senni kui ma temma ümber saan kaevanud ja sõnniko pannud. Ehk temma wahhest wilja kannaks; agga kui mitte, siis raiu tedda parrast mahha.

6. Rõõm on taewas iggauhhe pattuse parrast, kes meelt parrandab.

Kui pattused Jesusse jure tullid tedda kuulma, ja Wariserid nurrisedes ütlesid: Sesinnane wõttab pattusid wasto, ja sõõb nendega; siis rakis Jesus neile se tähhendamise sanna: Mis saggune inimenne teie seast on, kennele saddy lammast, ja, kui ta ühhe neist ärrakaub, efs ta jätta ühheksakümme peäle ühheksa kõrbe, ja efs ta lähkä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kummi ta sedda leiab. Ja kui ta saab leidnud, siis paneb temma sedda omma ollade peäle rõõmoga. Ja kui temma koi saab, siis kutsub ta kofko sõbrad ja naabred, ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad! sest ma ollen leidnud omma lamba, mis olli ärrakaddunud. Minna ütlen teile, et nenda on rõõm taewas ühhe pattuse parrast, kes meelt parrandab, ennam kui ühheksakümne peäle ühheksa dige parrast, kellel meleparrandamist ei olle tarwis.

Ehk mis saggune naene on, kel kumme trah-

ma-rahha on, kui ta ühhe trahma-rahha ärrakautab; efs ta kumalt ei süta, ja efs ta koddä ei pühhi, ja efs ta holega ei ofsi, senni kui ta sedda leiab? Ja kui ta saab leidnud, siis kutsub ta kofko sõbrad ja naabred, ja ütleb: Olge minnoga rõõmsad, sest ma ollen se trahma-rahha leidnud, mis ma ollen ärrakautanud.

Nenda, ütlen minna teile, on rõõm kummala Inglise ees ühhe pattuse parrast, kes meelt parrandab.

Ühhe innimesel olli kaks poega. Se norem neist ütles isä wasto: Jesa, anna mulle se warra, mis minno ossaks tulleb. Ja temma jaggas neile se warra. Ei mitte kaua parrast sedda aega koggus se norem poeg keik kofko, ja läks ärrakaugele male. Seal pillas ta ennese warra ärra, ja ellas õnnetumas ellus. Agga kui ta keik sai ärrahuktanud, tulli sennä male kange nälg; ja tühhi hakkas temma kätte tullemä. Ja temma läks ja seisis ühhe koddanikke jures seal maal; se läkkitas tedda omma wäljale siggo hoidma. Ja temma püdis omma kõhto täita tühjest lestedest, mis need sead söid; ja ükski ei annud temmale.

Agga kui ta parrandad mõtted sai, ütles temma: Mitto palgalist on mo isä, kel leiba kü on; agga minna lähkän hukka nälja parrast! Ma tahyan kätte wõtta ja omma isä jure minna, ja tahyan temmale dölda: Jesa! ma ollen patto teinud taewa wasto ja sinno ees; ja minna ei olle mitte ennam wäärt, et mind so potaks hütakse: pea mind kui ühte omma palgalistest.

Ja temma wõttis kätte ja läks omma isä jure. Kui ta weel kaugele ärra olli, näggi tedda tem-

ma isfa, ja temmale sai halle meel: ta jooffis ja hakkas temma ümber faela, ja andis temmale suud. Agga se poeg ütles temmale: Isfa! ma olen par- to reinud raewa wasto ja sinno ees, ja ei olle mitte ennani wdärt, et mind so pojaiks hütasse.

Agga isfa ütles omma sullaste wasto: Toge Feigefallimat kub: ja pange temma selga, andke sõrnust temma sõrne, ja kungi temma jalga; toge fedda nuumwasstikast ja tapke fedda; sõgem ja ol- gem rõõmsad! Sest sestimane mo poeg olli surmud, ja on jälle ellawaks sanud; temma olli ärrataddunud, ja on leitud. Ja nemmad hakkasid rõõmsad ollema.

Agga temma wannem poeg olli wäljal. Kui temma tulli ja koia liggi sai, kulis ta laulmist ja tantsimist. Ja temma kulus ühhe neist sullast ennese jure ja kulas, mis se peaks ollema. Se ütles temmale: So wend on tulnud, ja so isfa on se nuumwasstika tapnud, et ta tedda on ter- welt jälle sanud. Ja temma sai wihhaseks, ja ei tahtnud mitte sisse minna. Siis läks temma is- fa wälja ja pallus tedda. Agga ta wastas ja ütles isfale: Wata, ni mitto aastat tenin min- na sind, ja ei olle ial ülle sinno fanna käinud; ja sinna ei olle mulle ellades ühte sikkoge annud, et ma olleksin wõinud omma sõbradega rõms olla. Agga, kui sestimane sinno poeg on tulnud, kes sinno warra horadega nahka pannud, olled sinna se nuumwasstika temma pärrast tapnud. Ag- ga ta ütles temma wasto: Poeg, sinna olled ikka mo jures; ja keik, mis minno on, on sin- no pärrast. Niid peaks sinno meel hea ja rõ- mus ollema, et sestimane sinno wend olli surmud, ja on jälle ellawaks sanud; et ta olli ärrataddu- nud, ja on leitud.

7. Nende wasto, kes armo aiast ei holi.

Juda rahwale ütles Jesus: Sest aiast, kui Perremees saab ülestõusnud ja ukse lükko pannud, siis hakkate teie oues seisma ja ukse peäle kopputama, üteldes: Isjand, Is- sand, te meile lahti! Siis wastab temma teile: Minna ei tunne teid, kust teie ollete. Siis wõttate teie õõlda: Meie olleme sinno ees sõnud ja jonud, ja meie ulistate peäl ol- led ja õppetanud. Siis wõttab temma õõlda: Minna ütlen teile, ei ma tunne teid, kust teie ollete; taganege minnust ärra, keik teie üle- kohtoteggid!

Ulluma ja hammastega firristama peate teie, kui teie näte: Abraamit ja Isaakit ja Jakobit ja keik Prohwetid Jummalal rikis, agga ennast wälja lükkatud ollewad. Ja teised tullewad homiko ja õhto poolt, pohja ja louna poolt, ja istuwad Jummalal rikis laudas. Ja wata, wiimsed on, kes peawad esimesed ollema; ja esimesed on, kes peawad wiimsed ollema.

Taewariik on kümne neisti sarnane, kes om- mad lampid wõtsid, ja läksid wälja peigmehhe wasto. Wiis nende seast ollid moistlikud, ja wiis rummalad. Kes rummalad ollid, need wõtsid ommad lampid; agga nemmad ei wõtnud õlli ennestega. Agga need moistlikud wõtsid õlli omma astjads sisse ühetase omma lampidega. Kui peigmees wibis, said nemmad keik unniseks, ja ninussid mägama. Agga kesi õse Tuudi üks heäl: Wata, peigmes tulleb, minge wälja temma wasto! Siis tõusid keik needsammad neidid ül- les, ja walmistasid ommad lampid. Agga need

rummatad ütlesid moislilikude wasto: Andke meile teie õlist; sest meie lampid kustuvad ärra. Need moislilikud kostsid; Ei mitte! et teil ja meil mitte ei pudu; waid minge enneminne kaupmeeste jure, ja ostke ennestele. Agga kui nemmad ärraläksid ostma, tulli se peigmees; ja kes walmid ollid, läksid temmaga pulma, ja üks pandi luffo. Wi maks tullid ka need teised neitsid ja ütlesid: Jesand, Jesand, te meile lahti! Agga temma kostis: Tdest minna ütlen leile, ma ei tunne teid mitte.

8. Redda Jummal hilja kutsus, neid ei arwa temma sevärrast weel mitte wiimseks, kui nemmad agga isse ei wiwita.

Taewariik on ühhe innimesse sarnane, kes maiaisand; kes warra hommiko wäljaläks, idteggiaid palkama omma wina mäele. Agga kui temma nende tõteggiatega olli leppinud ühhe tenari-rabhaga päwa palgaks, siis läkkitas temma neid omma wina mäele. Kesk hommiko ajal läks ta jälle wälja näggi teisi tutro peäl tõta seiswad, ja ütles nende wasto: Minge ka teie wina mäele, ja mis ial dige on, tahhan minna teile anda; ja nemmad läksid ärra. Ta läks temma wälja kesk päwa ja louna ajal, ja teggi nendasammoti. Agga pärrast lounat läks temma wälja, ja leidis teisi tõta seismas, ja ütles nende wasto: Mis teie siin teige päwa tõta seisate? Nemmad ütlesid temmale: Meid ep olle ükski palganud. Temma ütles neile: Minge teiege wina mäele, ja mis ial dige on, peate teie sama.

Kui õhho sai, ütles se wina mäe isand omma allewaatia wasto: Kutsu need tõteggiaid, ja anna neile palka; ja hakka wiimsest esimesest sadik. Kui need tullid, kes pärrast lounat ollid palgatud, said nemmad iggakaks ühhe tenari-rabhaga. Agga kui need esimesesid tullid, mõtlesid nemmad, et nemmad piddid ennam sama; ja need sammad said ka iggakaks ühhe tenari-rabhaga. Kui nemmad sedda sanud, nurrisesid nemmad se maia-isanda wasto, ja ütlesid: Need sin natsed wiimsed on agga ühhe tunni tõõd teinud, ja sinna olled neid meie arrotiseks teinud, kes meie päwa koorma ja pallawat olleme kannud. Agga temma kostis, ja ütles ühhele nende seast: Öbbber, minna ei te sulle mitte liiga: üks sa olle minnoga ühhe tenari-rabhaga leppinud? Wõtta so omma, ja winne omma teed; agga minna tahhan sellesinnatse wiimsele anda nenda kui sullegi. Ehk üks mul olle lubba minno ommaga tehha, mis minna tahhan? ehk on sinno meel pahha, et minna hea ollen? Nenda sawad need wiimsed esimeseks, ja need esimesesid wiimseks; sest paljo on kutsutud, agga pisut ärrawallitsetud.

9. Nende wasto, kes uskmatta, ja Jummal kutsus ja Temma pakkutud armo ärrawõlgjad.

Mis teie arwate? ütles Jeesus Wariseride wasto. Ühhe innimesel olli kaks poega. Temma läks esimesse jure, ja ütles: Mo poeg, minne tänna tõle minno wina mäele. Agga temma kos-

uis: Ei ma tahha: agaa pärrast kahhettes temma sedda, ja läks. Teise jure läks temma ka, ja ütles nendasammoti. Se kostis: Minna lähkân, Jõsand, ja ei läinud polegi mitte. Kumb neist on isä tahtmist teinud? Nemmad ütlesid: esimese. Jeesus vastas: Teist minna ütlen teile: tõlnerid ja horad sawad kül emmeminne Jummalal riki, kui teie. Sest Jõannes tulli teie jure õigusse tee peäl, ja teie ei usknuud tedda mitte; agga tõlnerid ja horad uskusid tedda: teie agga, ehk teie sedda kül näggite, ep olle teie pärrastki kahhetšenud, et teie olleksite tedda usknuud.

Kuulge teist tähhendamise saana: Üks innimenne, kes maia:issand, iscutas wina:mäe, teggi aeda selle ümber, kaewas asjed wina:marja surredrele, ehhtas ühhe torni, andis sedda nuna peäle wälja ma:meeste kätte, ja läks wõdramale. Agga kui se winamarja noppimise aeg liggi sai, läkkitas temma ommad sullased nende ma:meeste jure, omma wilja sama. Siis wõtsid need ma:mehhed temma sullased kinni; teist peksid nemmad, teist tapsid nemmad, teist wiskasid nemmad kiwidega. Ta läkkitas temma teisi sullasid enam kui neid esimesi; ja nemmad teggid neile nisammoti. Kui temmal nüüd üks ainus poeg alles olli, kes temma mehest armas, siis läkkitas temma ka tedda wimaks nende jure, ja ütles; Kõllab nemmad ehk wõtwad mo poia häbeneda. Agga kui need ma:mehhed se poia nägid, ütlesid nemmad isekeskis: sefinnane on se pärria; tulge, taptem tedda ärra, ja siis same temma pärrandusse ennestele. Ja nemmad wõt-

sid, ja läkkasid tedda wina:mäest wälja, ja tapsid tedda ärra.

Kui nüüd, küsis Jeesus, se wina:mäe isand tulleb, mis wõitab temma neite mameestele teha? Nemmad kostsid: Neid kirjaid hukkab temma hirmsaste ärra, ja annab se wina:mäe teiste mameeste kätte, kes temmale ommal aial wilja kätte saarwad. Eks teie, ütles Jeesus, polle ellades kirjas luggenud: Se kiwiti, mis need hone ehhtasid kui kolbmatta ärraheitnud, se on nurga:kiwiti sanud; ja kes sefinnatse kiwiti peäle langeb, lähkâb ruskiks, agga kelle peäle temma langeb, sedda teeb temma pihhuku.

Ta räkis Jeesus neile tähhendamise saanade läbbi, ja ütles: Zawariik on ühhe innimese sarnane, kes Kuningas, kes omma poiale pulmat teggi. Ta temma läkkitas ommad sullased wälja, neid kutsitud pulma kutsima; agga nemmad ei tahtnud mitte tulla. Ta läkkitas temma teisi sullasid wälja, ja ütles: Üttele neile, kes on kutsitud: Wastata, omma sõna:aia ollen ma walmistand, mo härtjad ja nuumweiksed on tappetud, ja keik on walmis; tulge pulma! Agga nemmad ei holind sesti, ja läksid ärra, teine omma põllule, teine jälle omma kauba jure. Agga teised wõtsid temma sullased kinni, teotasid ja tapsid neid ärra. Kui Kuningas sedda kulis, sai temma wihaseks, ja läkkitas omma sõawäed wälja, ja hukkas needsamad tapjad ärra, ja sütas nende linna põllema. Omma sullaste wasto ütles temma: Pulmad on kül walmis; agga need, kes kutsitud, ep olind mitte sedda wäärt. Sepärrast minge tee lahki, mide peäle, ja kutsuge pulma ni mitto, kui teie ial

leiate. Ja needsammad sullasjed lääksid wälja tede peäle, ja foggusid keif kofko, ni mitto kui nemmad leidsid, kurje ja häid, ja pulma: kodda sai täis neid, kes laudas isfisd.

Siis lääks Kunningas sisse neid waatma, kes laudas isfisd, ja näggi seal ühhe innimesse, Kennel pulma: riet ep olnud selgas. Ja ta ütles temma wasto: Söbber, kuida sinna seie olled sisse tulnud, ja sinnul ep olle pulma: riet? agga temma ei sanud sannagi suust. Siis ütles Kunningas teenride wasto: Sidduge temma käed ja jallad kinni, ja wõtke ja heitke tedda keigesügga: wama pimmedusse sisse; seal on ulluminne ja hamaste firistaminne.

Sest paljo on neid kutsutud; agga pissut on neid ärawalliterud.

Üks innimenne teggi sure õhto: sõmaaija, ja kutsus paljo; ja lääkitas onuna sullast õhto: sõmaaija tunnil, neile, kes ollid kutsutud, ütles: Tulge, sest keif on jo walmis. Agga nemmad hakkasid ennast keif ühhest suust wabbandama. Esimenne ütles: Minna ollen põldo ostnud; ma pean wälja minnema ja sedda waatma: ma pallun sind, wabbanda mind. Teine ütles: Ma ollen wiis pari hãrgi ostnud, ja lähhan neid katsma: ma pallun sind, wabbanda mind. Üks teine ütles: Ma ollen naese wõtnud, ja sepärreast ei woi minna tulla. Se sullane tulli taggast ja kulutas sedda omma issandale. Siis wiibastast koi: issand ja ütles omma sullasele: Minne warsti wälja linnna laia: ulitsatte ja poik: ulitsatte peäle, ja to seie sisse neid, kes waesed ja wiggased, ja jallotumad ja pimmedad on. Ja se sullane ütles: Issand, se on sündinud nenda, kui sa kästsid; agga

weel on maad. Issand ütles sullase wasto: Minne wälja tede peäle ja aedade äre, ja sata neid sisse tulles, et minno kodda täis saaks. Sest minna ütlen teile, et ükski neist mehhist, kes on kutsutud, ei pea minno õhto: sõmaaege maitsma.

10. Innimeste armsama ehk sülle-patruude ja himmude wasto, mis Jesus tähendab ihho parrema liikmettega.

Kui sinno parram film sind pahhandab, siis kisku sedda wälja, ja wiska ennesest ärra; sest sulle on se parram, et sinna ühhe filmaga ello sisse lähhad, kui et sul kaks filma on, ja sind põrgo tullesse heidetakse.

Ja kui sinno parram käsi sind pahhandab, siis raiu sedda mahha, ja wiska ennesest ärra; sest sulle on se parram, et üks sinno liikmist hukka lähhad, ja mitte keif so ihho ei heideta põrgusse.

Ehk kui so jalg sind pahhandab, raiu sedda ärra; parram on sulle, et sinna jallota ehk wiggane ello sisse lähhad, kui et sul kaks jalga on, ja pead põrgo minnema kustutamatta tullesse, kus nende us ärra ei sure, ja se tulli ärra ei kustu.

11. Sedda truim sa olled selle sees, mis so kätte ustud ja so holeks antud, sedda surem on üksford so õnnistus.

Sedda õppetast Jesus sesinnatse tähendamisse sannaga: Üks suurtt suggu innimenne lääks ärra kaugele male, et ta pididi ennesele kunningrigi sama, ja taggast tulles. Ja temma kutsus ommad sullasjed, andis omma warrandust nende kätte, tei-

sele ennam, teifele wáhhem, igga mehete temma joudo mōda; ja ütles nende wasto: Kauplege, senni kui ma taggasi tullen.

Nitka aia párrast tulli nende sullaste Jõsand, kui ta olli sedda riki sanud, ja piddas arvo nende-ga, et ta piddi teada sama, mis kassõ iggakuks kaupeldes olli sanud. Siis tullid temma jure need, kes ennam ollid sanud, pannid weel úksford ni paljo kõrwa, ja ütlesid: Jõsand, sedda kassõ on se rahha saatnud, mis sa meile kätte annud. Siis ütles nende Jõsand nende wasto: Se on hea, teie head ja ustawad sullased! teie ollete ille piško ustawad olnud; minna tahhan teid ille paljo panna: minge omma issanda rõmo sisse!

Wimaks tulli ka temma jure se, kes wáhhem olli sanud kui need teised, ja ütles: Jõsand, ma tundsin sind, et sa kõrwa ja walli innimenne olled; sinna teikad, kus sa ep olle külwanud, ja koggud kofko seält, kus sa ep olle wáljawiskanud; ja minna kartsin, ja matsin sinno talenti mahha; wata, siin on sul so omma.

Agga temma Jõsand ütles temma wasto: Sinno suust moistan ma kohhut sinno peäle, sinna tigge ja laist sullane! Kui sa teadsid, et ma walli ja kõrwa innimenne ollen, ja teikan, kus ma ep olle külwanud, ja koggun kofko seält, kus minna ep olle wálja wiskanud; mis párrast ep olle sinna siis minno rahha kassõ peäle wálja annud? Kút minna siis taggasi tulles olleffin mo omma kassõga jälle kätte sanud. Ja nüüd káskis ta temma káest árrawõtta temma jaggo, ja sellele anda, kes ennam kui teised olli kassõ saatnud;

agga sedda kofbmatta sullast káskis ta wálja heita teige süggawama pinnedusse sisse.

Kui need, kes sedda táhhendamise sanna kuulsid, immeks pannid, et se kõlwatuma sullase jaggo kásti anda selle kätte, kannel paljo ennam jo olli kui teistel; siis ütles Jesus: „Jggatáhele, kannel on (mis temma hooft ja truust illesnáitab), sellele peab antama, ja temmal peab kíl rohkesti ollema; agga kannel (sedda) ep olle, selle káest peab ka árrawõetama, mis temmal on.“

12. Kes omma aialikko warrandustega mitte neid ei otfi, mis iggaweste jáwad, se on párrast surma wággá waene ja háddalinne.

Úhhe rikka mehhe pōid olli hásti wilja kaswanud. Jõsennefes mõtles ta: Mis pean ma teggema? sest mul ei olle maad, kuhho ma omma wilja woin kofkoyanna. Siis ütles ta: Sedda tahhan minna tehha: ma tahhan ommad aidad mahha kiskuda ja suremad ehhitada, ja tahhan senna kogguda kelt omma wilja ja omma warra; ja tahhan omma hingele dōda: Hing, sul on kofkoyandud suur warra mitmeks aastaks; olle nüüd rahhul, sō, jo, ja olle rõmus.

Agga Jummal ütles temmale: Sinna meletõ, selsinnatset õjel noutakse sinno hing sinnule árra; agga kellele saab, mis sa olled walmistanud?

Nenda, ütles Jesus senna jure, on selle luggu, kes ennefete warra koggub, ja ei olle rikkas Jummalale sees.

Úks innimenne olli rikkas, sel olli maiapidaja; ja selle peäle olli temma ette kõune tõsterud, kui peaks

ta temma warra ärrahukkama. Temma kutsus tedda ja ütles temmale: Kuida ma sedda sinnust kulen? te arro ommast maiapiddamisest; sest sinna ei woi ennam mitte maia piddada. Agga se maiapiddaja mõtles issienneses: Mis pean ma teggema? minno issand wõttab maiapiddamist minnust ärra: kas wada ei suda minna mitte; häbbi on mul kerjades. Ma tean, mis ma tahhan tehha, et, kui minna maiapiddamisest lahti saan, nemmad mind wasto wõtwad omma koddade sisse. Temma kutsus siis ennese jure iggauhhe omma issanda wõlglast, ja ütles essimesse wasto: Paljaks sul mo issandaga wõlgo on? Ja se ütles: Sadda wati õlli. Wõtta, ütles ta temmale, omma ramato, istu mahha, ja kirjota warsti wiiskümmend. Pärast kutsis ta teiselt: Paljaks sul wõlgo on? Sadda waffa nisso, wastas se. Wõtta, ütles ta sellele, omma ramato, ja kirjota kahheksakümmend. Ja se issand kiris sedda üllekohtust maiapiddajat, et ta targaste olli teinud; sest sesinnats ma ilma lapsed on ennam moistlikud (aialikko kasso püüd misse peäl), kui walguisse lapsed omma suggu rahwa seas.

Ja minnaga, hakkas Jesus, ütlen teile: Tehke ennestele sõbro üllekohtusest Mammonast (ehk ommast aialikkust ja ni mitmest üllekohtusel wiisil prugitud warrandusfest), et, kui teie keelkist lahti sate, nemmad teid wasto wõtwad iggaweste maiadesse.

Kes keigewähhema sees ustaw on, ütles Jesus weel sennama jure, se on ka sures ustaw; ja kes keigewähhema sees üllekohtune on, se on ka sure sees üllekohtune. Kui teie näüd üllekohtuse Mom-

mona sees ustawad ei olnud, kes woib sedda teisest teie kätte uskuda? Ja kui teie woõra asja sees ustawad ei olnud, kes woib teile teie omma kätte anda? — Ükski koia sullane ei woi kätte isandast tenida: sest, ehk ta wihtab ühhe, ja armastab teise; ehk hoiab ühhe pole, ja põlgab teist ärra. Teie ei woi mitte Jummalast tenida ja Mommonast.

Üks rikkas innimenne olli, ja se ehhtas ennast purpuri ja kalli linnase ridega, ja ellas iggaw päaw rõõmsaste ja sureste. Agga üks waene olli, Laatsarus nimmi; se olli maas temma warawa ees täis paisisid; ja püdis danna kõhto täis sada neist leiwa rasoksisid, mis rikka laua peält mahhalangsid: agga kooradke tullid ja lakkusid temma paisid.

Ja se sündis, et se waene surri, ja et tedda Inglisest kanti Abraami sülesse; agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja, kui ta pürgus sures wallus olli, ja ommad silmad üllestõstis, siis näggi ta Abraami kangel, ja Laatsarust temma süles. Ja temma hüdis ja ütles: Josa Abraam! heida armo mo peäle, ja lakkita Laatsarust, et ta sõrme otsa wette kastaks, ja minno keelt jahhutaks; sest mind waewataks wägga sesinnats tulle tehes.

Agga Abraam ütles: Poeg, mõtle, et sa omma head põlwe ommas ellus olled kätte sanud, ja nemdasammoti Laatsarus kurja; agga nüüd rõmustakse tedda siin, ja sind waewatakse. Ja peäle keik on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitund, et need, kes siit tahtwad sennama teie jure minna, ei woi mitte, egga need, kes seal on, ei sa seal tenna meie jure tulla.

Agga temma ütles: Ma pallun siis sind, isfa, et sa tedda läkkitad minno isfa kotta; sest mul on wiis wenda. Et ta neile kiinitaks, et nemmadke ei sa seie wallopaika. Abraam ütles temmale: Neil on Moses ja Prohwetid, kuulgo nemmad neid. Agga temma ütles: Ei mitte, isfa Abraam; waid, kui legi surmuft nende jure lähhäts, siis parrandaksid nemmad meelt. Agga ta ütles temmale: Kui nemmad Mosesi ja Prohwetid ei kule, egga nemmad ialge wõttaks nou, kui legi surmuft illestoufets.

Kui innimesse Poeg tulleb omma au sees, ja keik pühhad Inglid Temmaga, siis istub Temma omma aujärje peäl. Ja siis peab keik rahwast Temma ette koggutama, ja temma lahjutab neid ühhest ärra, nenda kui karjane lambad ärralahjutab sikkudest; ja temma pannob lambad omma parrema käele, agga sikkud pahhama käele seisma.

Siis wõttab õõlda Kunningas neile, kes temma parremal käel on: Tulge tenna, minno Jesa õnnisrud! pärrige sedda kuningriiki, mis teile on walmistud ma: ilma asutamisest. Sest mul on ualg olnud, ja teie ollete mulle süa annud; mul on janno olnud, ja teie ollete mind joornud; minna ollen woõras olnud, ja teie ollete mind korristanud; minna ollen allasti olnud, ja teie ollete mind karnud; minna ollen haige olnud, ja teie ollete tulnud mind kartsma; minna ollen wangis olnud, ja teie ollete mo jure tulnud. Siis wõttwad need, kes õiged, temmale wastada: Jesand! millal olleme meie näinud sul nälja ollewad, ja olleme sind sõõdnud; ehk sul janno ollewad, ja olleme sind joornud? Millal olleme meie sind näinud woõra ollewad, ja olleme sind korristanud? ehk allasti, ja olleme sind karnud? Millal

olleme meie sind näinud haige ollewad, ehk wangis, ja olleme so jure tulnud? Siis wastab Kunningas: Tõest minna ütlen teile, mis teie ial ollete teinud ühhele nendesunnaste mo wähhematte wendade ja õõdede seast, sedda ollete teie mulle teinud.

Siis wõttab temma ka õõlda neile, kes pahhamal käel on: Minge ärra minnuft, teie ärranctud, igga wesse tullesse, mis walmistud on kurracile ja temma inglidese. Sest mul on nalg olnud, ja teie ep olle mulle süa annud; mul on janno olnud, ja teie ep olle mind joornud; minna ollen woõras olnud, ja teie ep olle mind mitte korristanud; minna ollen allasti olnud, ja teie ep olle mind karnud; minna ollen haige ja wang olnud, ja teie polle tulnud mind kartsma. Siis wõttwad ka need sammad temmale õõlda: Jesand! millal olleme meie näinud nälja ehk janno sul ollewad, ehk woõra, ehk allasti, ehk haige, ehk sind wangis ollewad, ja ep olle sind mitte teinud? Siis wõttab temma neile wastada: Tõest minna ütlen teile, mis teie ep olle ial teinud ühhele nendesunnaste wähhematte seast, sedda ep olle teie mulle legi teinud.

Ja need sünnaõõd lähhawad iggawesse wallusse; agga need kes õiged iggawesse ellusse.

IV. Wõnned kõnned ja juttustamisfed, misga Jesus ühhe ja teise omma õppetussit ennam weel selletas.

Ühhel hingamisese päwal õppetas Jesus ühhes koggodusse koias. Ja wata, üks naene olli, sel olli haigusse waim kahhetateist kummend aastat olnud; ja temma kais kummar-

Källe, ja ei woinud paigastke ennast sirgeks aida. Kui Jesus tedda näggi, kutsus ta tedda ennese jure, ja ütles temmale: Naene, sa olled lahri sanud ommast haigussest. Ja ta panhi käd temma peäle; ja seddamaid sai temma sirgeks, ja auustas Jummalat.

Agga foggodusse toia Allem, kelle meel pahha olli, et Jesus hingamis se = päwal olli terweks teinud, se wastas ja ütles rahwale: Kuus päwa on, millal tööd peab teggema; siis tulge neil päwil ja laske ennast terweks tehha, ja ei mitte hingamis se = päwal.

Agga Jösand wastas temmale ja ütles: Sinna sallatik! eks iggäiks teie seast omma hārga ehk eesli söime külest ei peästa hingamis se = päwal, ja ei wi tedda joma? Eks siis sedda, kes Abraami tüttar on, kedda Sadan, wata, kahheksateistkümmend aastat olli kinnisidunud, ei pidand lahri peästatama sest köiest hingamis se = päwal?

Ja kui Jesus sedda ütles, siis sai keikile häbbi, kes temma wasto pannid; ja keik rahwas olli rõmus keige auliste asjade pärrast, mis Temmast tehti.

Ühhel teisel hingamis se = päwal, kui Jesus ühhe Wariferide Allema kotta tulli leiba wõtma, siis wahtsid nemmad tedda. Ja wata, üks weetöbbine innimenne olli Temma ees.

Jesus wākis Kāsotundiatte ja Wariferide wasto, kōsides: Kas hingamis se = päwal sunnib terweks tehha? Agga nemmad jäid wait. Ja Jesus hakkas temmast kinni, teggi tedda terweks, ja lastis tedda minna. Kes on, üt-

les Jesus siis, teie seast, kelle esel ehk hārg kae-
row langeb, et ta tedda warsti wālia ei tomba hingamis se = päwal? Ja nemmad ei woinud temmale se peäle mitte wastada.

Kui monningad Jesusse kulutasid sest Kalileama rahwast, kelle werd Pilatus nende ohwidega olli segganud, wastas Jesus ja ütles neile: Mōtlete teie, et need sūnnat sed Kalileama rahwas suremad pattused olund, kui keik mu Kalileama rahwas, et nemmad sedda on kannatanud? Minna ütlen teile: ei mitte! waid, kui teie meelt ei parranda, siis lähāte teie nendasammoti keik hukka.

Ehk mõtlete teie, et need kahheksateistkümmend, kelle peäle Siloa torni langes ja tappis neid ärra, suremad süallused olund, kui keik innimesed, kes Jerusalemmas ellasid? Minna ütlen teile: ei mitte! waid, kui teie meelt ei parranda, siis lähāte teie nendasammoti keik hukka.

Kui Jesus hakkas tēetama omma Jūngritele, et temma pididi paljo kannatama Jerusalemma linna kohtowannemist, et tedda pididi tappetama, ja kosmandamal päwal üllesārratadama; siis wōttis Peetrus tedda ennese jure, hakkas tedda nōmima, ja ütles: Jösand! heida ennese peäle armo; ārgo sūndko sulle sedda! Agga Jesus ütles Peetrusse wasto: Minne mo tahha, sadan! sest sinna ei mõtle se peäle, mis Jummal, waid mis innimeste mele pärrast on.

Ja nüüd kutsus Jesus sedda rahwast, mis temmaga läks, ennese jure omma Jūngritega, ja ütles neile: Kui kegi minno järrele tanhab tulla, se salgago is seennast ärra, ja wōtko omma rist

igga pädaw ennese peäle, ja käägo minno järrel. Sest kes ial mind ärrasalgades omma ello tah: hab hoida, se kautab sedda ärra; agga kes ial omma ello ärrakautab minno ja armo õppetuse pärrast, se hoiab sedda.

Kes ial keddagi ehk middagi, mis Ma peäl, ennant armastab kui mind, se ep olle mitte minno wäärt; ja kes, kui se tarwis lähhab minno pärrast, mitte mahha ei jätta ka sedda, mis temma melest keige armisam on siin ilmas: se ep olle mitte minno wäärt egga woi mo Jünger olla.

Kes on teie seast, kes ühhe torni tahhab ehhitada, eks ta ei arma enne sedda kullo, kas temmal keik on, mis selle ehhitamisseks tarwis lähhab? et, kui temma allist saab pannud, ja ei jous lõppetada, keik näggiad tedda ei haffa naerma ja ütles: Se mees haffas ehhitama, ja ei jous sedda walnis sata.

Ehk mis kunningas lähhab sõtta teise kunninga wasto taplema, eks ta enne nou ei pea, kas temma künnetuhandega selle wasto woib minna, kes kahhekünnetuhandega temma peäle tulleb? Agga kui mitte, siis läkkitab temma käs: kusid, kui teine alles kangel on, ja pallub rahho.

Nenda ka iggawiks teie seast arwago hästi ärra, mis ma ollen ütelnud, et, kes ei jätta mo pärrast mahha ka keige armisamat, mis temmal on, se ei woi mo Jünger olla.

Üksford pallusid Aposstlid Jõsandat, et ta pidid kaswatama nende usko. Jõsand ütles; Kui teil usk olleks agga nigi suur essite, kui sinnäpi iwwife; küll teie siis jo immet teeksite imne peäle. Agga kes teie seast on, kenneel sullane kändmas

on, ehk karja hoidmas, kui ta wäljalt tulles, et ta warsti peaks temmale ütles: Tulle seie, ja istu mahha lanale. Eks ta enne ütles temmale: Walmista, mis ma õhtuks pean sõma; panne wd wõtre, ja passi mind ülles, kunnima saan sõnud ja jonud; ja pärrast sedda sõ ja jo sinna. Kas ta sedda sullast tännab, et ta sedda on teinud, mis tedda olli kástud? Ei ma arwa mitte.

Nenda ka teie, kui teie ollte keik teinud, mis teid on kástud, siis üttele: Meie olleme kõlwarit: nad sullased; sest meie olleme agga teinud, mis meie kõhhus olli tehha.

Monnede wasto, kes is sienneste peäle lootsid, et nemmad pidid õiged ollema, ja miid põlgid, ütles Jesus se tähhendamisse: sanna:

Kaks tunimest läksid ülles pühha kotta patwet piddama: teine olli üks Wariseer, ja teine üks tõlner. Se Wariseer seis ja lugges is siennestes sedda: Oh Jummal! minna tännan sind, et minna ep olle nenda kui muud innimesed, risujad, üllekohtused, abbiellorikjad, egga nenda kui sesimane tõlner. Minna paastun kaksford nädaldas, ma annan künne keikist, mis mul on. Ja se tõlner seis emalt, ja ei tahtnud omma silmige taewa pole üllestõsta; waid sõi omma wasto rindo ja ütles: Oh Jummal! olle mulle patrusese armolinne!

Minna ütlen teile: Se sinna ne läks alla omma kotta parreminne õigeks moistetud kui teine.

Üks käsõrundia wõttis kätte, küwas Jesust ja ütles: Õppetaja, mis pean ma teggema, et ma iggawesse ello pärrin? Jesus ütles temmale: Mis on käsõ ramausese kirjotud? kuida sa loed? Temma wastas: Sinna pead Jõsandat omma Jum:

malat armastama keigest ommaist südamest, ja keigest ommaist hingest, ja keigest ommaist wäest, ja keigest ommaist mehest; ja omma liggimest kui isseennast. Jesus ütles temmale: Sinna olled diete wastanud; te sedda, siis pead sa ellama.

Agga temma tahwis isseennast digeks panna ja ütles Jesusse wasto: Kes siis on mo liggimenne?

Jesus wastas se sanna peäle, ja ütles: üks innimenne läks Jerusalemmast alla Jeriko pole, ja sattus rõõwlitte kätte. Kui need temma rided said ära riisunud ja peälegi hoya annud, läksid nemmad ära, ja jätsid tedda pool surnud mahha. Agga üks Preester läks koggematta sedda teed alla, ja kui ta tedda näggi, läks temma möda; ja nendafammoti ka üks Lewit, kui ta senna paika sai, tulli temma ja watis, ja läks möda. Agga üks Samaria mees käis sedda teed, ja tulli temma jure; ja kui ta sedda näggi, sai temma südda haledaks. Ja ta tulli temma jure, ja süddus temma hawad kinni, ja wallas ölli ja wiina sisse; tõstis tedda ka omma eunese weikse selga, ja wiis tedda kortsu, ja kandis hoolet temma eest. Ja kui temma teisel päral ärealäks, wõttis ta kaks tenari: rahha wälja ja andis kortsu mikkule, ja ütles temmale: Käanna hoolet temma eest; ja mis sa ial weel pealsid kullutama, sedda tahhan ma taggast tulle sulle maksta.

Kedda sa nüüd, küsis Jesus kassotundialt, neist kolmest arwad selle lähhema ollewad olnud, kes rõõwlitte kätte olli sattund? Temma ütles: Se, kes temma peäle hallastas. Siis ütles Jesus temma wasto: Minne, ja te sinna nendafammoti!

Üks neist Wariseridest pallus Jesusst, et ta tem-

maga pididi leiba wõtma; ja Jesus läks temma kotta, ja istus lauale mahha.

Ja wata, üks naene olli linnas, se olli pattune. Kui ta teada sai, et Jesus Wariseri koias laudas istus, tõi temma ühhe Alabastri: riista salwiga. Ja temma seisis tagga temma jalge jures, nuttis ja hakkas temma jallad kastma silma: weega, ja kui watas neid omma juustega, ja andis temma jalgele siud, ja woidis neid se salwiga.

Agga kui se Wariseer, kes Jesusst olli kutsnud, sedda näggi, mõtles ta isseenneses ja ütles: Kui se sinne olleks üks Prohwet, kül ta siis moistaks, mis ja missuggune naene se on, kes temmasse putub; sest ta on üks pattune.

Ja Jesus wastas ja ütles temma wasto: Simon, mul on middagi sulle räkimist. Temma ütles: Dypetaja, rägi.

Ühhel kassowõtjal olli kaks wõlglast: teine olli wõlgo wiis sadda tenari: rahha, agga teine wiis: kümmed. Agga kui nemmad ei joudnud maksta, kinkis temma mollemille sedda. Ütle nüüd, kumb neist wõttab tedda ennam armastada? Simon wastas: Ma arwan se, kellele ta ennam on kinkinud. Jesus ütles temmale: So olled diete moistnud.

Ennast naese pole pöördes, ütles nüüd Jesus Simonale: Kas sa sedda naest nääd? Minna ollen sinno maiasse tulnud, sinna ei olle minno jalgade tarwis wet annud; agga se sinne on silma: weega minno jallad kastnud, ja on ennest juustega kui watanud. Sinna ei olle minnule siud annud; agga se sinne, ni pea kui ta sisse tulli, ei jätnud järrel, minno jalgele mitto korda siud andmast. Sinna ei olle mo pead ölliga woidnud, ja se sinne on mo

jallad salwiga woidnud. Sepärrast, ütlen minna sulle, temma paljo patto on andeks antud; sest ta on paljo armastanud; agga kellele piisut andeks antakse, se armastab piisut.

Ja naesele ütles Jeesus: Sinno pattud on sulle andeks antud. Ja kui need, kes laudas istid, isse ennestes hakkasid mõtlema: Kes seinnane on, kes ka pattud andeks annab; siis ütles Jeesus selle naese wasto: Sinno usk on sind aitnud; minne tahhoga.

Mitto korda pean minna, kui mo liggimenne minno wasto effib, temmale andeks andma? ons küll seitse kord? Nenda küsis ülsford Peetrus Jeesuselt. Jeesus kostis: Ei minna ütles sulle mitte: seitse kord, waid ka seitsekümmend kord seitse kord.

Üls Kunningas, ütles Jeesus femna jure, tahtis arro piddada omma sullastega. Agga kui temma hakkas arwama, todi üls temma ette, sel olli temmaga ni hirmust suurt wõlgo, et temmal ep olnud maksta. Temma Jeesand kästis siis müa tedda ja temma naest ja lapsed, ja keil, mis temmal olli, ja maksta. Siis heitis se sullane mahha, fummardas tedda ja ütles: Jeesand, kannata minnoga! ja minna tahhan sulle keil maksta. Jeesandal olli halle meel sesamma sullase peäl, lastis tedda lahri, ja se wõlla jättis ta temmale mahha.

Agga sesamma sullane läks wälja, ja leidis ühhe ommaft kasullasist. Sel olli temmaga ni piisut wõlgo, et tedda mittegi wäärt ei olnud ühte arwada temma ennese wõllaga. Ja ommeti wõttis ta tedda finni, kågistas tedda ja ütles: Maksa mulle, mis sul wõlgo on minnoga. Siis heitis se kasullane temma jalge ette mahha, pallus tedda, ja ütles: Kannata

minnoga, ja minna tahhan sulle keil maksta. Agga te minna ei tahtnud mitte; waid heitis tedda wara gitorni, kunnii temma omma wõlga ärramaksis.

Agga kui temma kasullased näggid, mis sündis, said nemmad wägga kurwaks, ja tullid ja dõrdasid omma Jeesandale keil, mis olli sündinud.

Siis kutsus temma Jeesand tedda ennese ette, ja ütles temma wasto: Sinna tigge sullane, keil se dda wõlga ollen minna sulle mahhojätanud, sest et sinna mind pallusid; eks siis sinna ka pidand armo heitma omma kasullase peäle, nenda kui minna ka sinno peäle ollen armo heitnud?

Ja temma Jeesand sai wihaseks, ja andis tedda ärra waewajatte kätte, kunnii temma pididi maksta keil, mis temmal temmaga wõlgo olli.

Nenda teeb ka minno taewane Jessa teile, kui teie igg a üks ommaft süddamest andeks ei anna omma liggimesele temma effikused.

Ukslikko palwe wägge tähhendades, ütles Jeesus omma Jüngritte wasto:

Kennel teie-seast on üks söbber, kui ta tulleks keise õse temma jure, ja ütleks temmale: Söbber, laena mulle kolm leiba; sest minno söbber on tee peält mo jure tulnud, ja mul ei olle mitte, mis ma temma ette woin panna. Ja temma peaks seest wastama ja ütles: Arra te mulle waewa! jubba üks on luffko pandud, ja minno lapsokesed on minnoga wõdis; minna ei woi üllestousta ja sulle anda. Ma ütlen teile: Ehk ta ütles ei touseks, ja temmale ei annaks sepärrast, et ta temma söbber on; siis touseb ta ommeti temma häbbematta küsimise pärrast ülles, ja annab temmale ni paljo, kui temmal tarwis on.

Et ikka peab Jummalat raskuma, ja ei mitte ära
e a t ü d d i m a, sedda õppetas Jesus, nenda üteldes:

Üks kohltoimistia olli ühhes linna, kes Jum-
malat ei kardand, egga innimest ei hääbenend. Agga
üks lesknaene olli seal linna, ja tüli temma jure,
ja ütles: Sada mulle digust minno wihhamehhe
wasto! Ja temma ei tahnud k a n a mitte; agga
pärast mõles temma isseenneses: Et ma kül Jum-
malat ei kard, ja innimest ei hääbene; ommetige,
et sesinnane lesk mulle waewa teeb, tahhan ma tem-
male digust sata, et ta allati ei tulle, ja mind ära
ei tüddita.

Kuulge, ütles Jesus, mis se ülle kohlune koh-
toimistia ütleb. Eks siis Jummal ei peaks di-
gust saatma neile, kes temma ärrawallitser-
tud on, ja temma pole kiskendawad õdd ja päwad,
et ta kül pitka melega nende pärast kannatab?
Minna ütlen teile: Kül ta neile pe a sadab digust.

**v. Sured immelikkud teud, misga
Jesus üllesnäitis, ennast Jumma-
last lakkitud, ja feik, mis ta ial
õppetas, töt ollewad.**

Need mitmed ja mitmed immeteud, mis Jesus
teggi, ollid feik armo- ja mitte hirmo-tähhed,
nenda kui Moses, Elias ja muud Jummalast ka
lakkitud Mehhed saggedaste nähha andsid jumma-
lakartmatta innimeste hirmuks ja nuhtlusseks.

Neile, kes Jesusfelt küsisiid: Kas olled si n n a
se, kes peab tulles, woi peame meie teist
potma? wastas temma: „Minge ja kulutage,
mis teie isse kulete minnust ja näte. Minne-

dad näwad jälle, ja jallotumad käiwad, piddati-
többised tehakse puhtaks, ja kurdid kuulwad,
surnud ärratakse ülles, ja waestele kulutakse
armo-õppetus.“

Ühhe sannaga: mitte ükspäinis omma õnsaks-
teggewa õppetusse, waid ka feikide omma i m m e-
teggudega näitis Ma-ilma Onnisteggia ül-
les, et Temma olli tulnud ei mitte hukka saatma,
waid ärrapeastma. Ja nüüdki, ehk kül meie
filmad Temma suri teggusiid ei näinud, mis need
pühhad Ewangelistid ülles kirjotanud, on ommeti
iggaühhe usklikute needsinatfed armo-tähhed
rõõmsaks tunnistusseks, et Jesand ikka weel woi b
ja tahhab äitada sel wisil ja sel tunnil, mis
Temma omma ennese melewada pannud.

Tulletago siis ka sesinnane ramat monned neist
i m m e t e g g u d e s t mele, mis Jesus Kristus lei-
nud; ja mis enne said lühhidelt agga üllesnimmetud.

I. Jesus mudab wet jodawaks winaks.

Nende immeteggude hakkatus, mis Jesus teg-
gi, ja mis läbbi ta omma au üllesnäitis, nenda et
ta Jüngrid temma sisse uskusid, sündis Kanas
Kalilea-maal. Jesus ja temma Jüngrid ollid senn-
na pulma kutsutud. Ka Jesusse Emma olli seal.

Kui wina pudas, ütles Jesusse Emma temma
wasto: Neil ep olle wina. Jesus ütles temmale:
Naene, mis mul on sinnoga teggemist? m i n n o
tund ep olle weel tulnud. Temma Emma ütles
teenridele: Mis t e m m a teile ial ütleb, sedda tehke.

Agga sennna ollid pandud kuus kirowist wee-
viista Juda-rahwa puhhastamise pärast, ja ig-
gaühhe sisse laks laks ehk kolm mõdro. Jesus üt-

les neile: Tãitke need kiuwised wee-riistad wee-
ga, ja nemmad tãitfid neid are tassa. Tem-
ma ütles: Wõitke nüüd nende feest, ja wige
pulma=rahwa=tallitajale, ja nemmad wisid.
Agga kui pulma=rahwa=tallitaja sedda wet
maitsis, mis winafs olli sanud, (ja ei teãdnud
mitte, kust se olli; agga need teenrid teãdfid, kes
sedda wet ollid tonud): siis kutsus se pulma=
rahwa=tallitaja peigmeest, ja ütles temmale: Ig-
ga mees annab esfite head wina, ja kui nemmad
jo kül sanud, siis lahjemat: sinna olled sedda he-
ad wina tãnnini hoidnud.

2. Palja sannaga teeb Jeesus ühhe Run- ninga-mehhe poia, kes piddi jo ärra- surrema, terweks.

Üks Runninga-meess olli, selle poeg olli haige
Kapernaummas. Kui sefannane sai kuulnud, et
Jeesus olli tulnud Juda-maalt Galilea-male, läks
ta temma jure ja pallus tedda, et ta piddi alla
tullesma ja temma poia terweks teggema; sest ta
piddi jo ärrasurrema.

Siis ütles Jeesus temma wasto; Kui teie ei
nä immetãhtesid egga immeteggusid, siis ei ussu
teie mitte. Se Runninga-meess ütles temmale:
Jeesand, tulle alla, ennego mo poiske surreb! Je-
sus ütles temmale: Minne, sinno poeg ellab.

Ja se innimenne uskus se sanna, mis Je-
sus temmale ütles, ja läks ärra. Kui temma jo
olli olla tullemas, tullid temma fullased temma
wasto, ja kulutasid ja ütlesid: Sinno poeg el-
lab! Siis kutas temma neilt sedda tundi, mil-
lal temma olli parramaks sanud. Nemmad üt-

lesid: Eile seitsme tunni aial lahkus se soe-tõbbi
temmast ärra. Siis moistis se issa, et se olli
sündinud selfa minnal tunnil, millal Jeesus tem-
male ütlesnud: Sinno poeg ellab. Ja tem-
ma uskus, ja keif temma perre.

3. Jeesus õnnistab kahhe innimesse usko omma immelikko abbiga.

Kui Jeesus omma kallist mae-julist lõppeta-
des, mäelt mahha läks, ja paho rahwast temma
jãrrel kãis; wata, siis tuli üks piddalitõbbine,
kummardas tedda, ja ütles: Jeesand, kui sa tah-
had, woid sa mind puhtaks tehha. Kui Jeesus
kãt olli sirrotanud, putus ta temmasse ja ütles:
Minna tahhan, sa puhtaks! Ja seddamaid
sai temma piddalitõwwest puhtaks. Ja Jeesus üt-
tes temma wasto: Katsu, et sa sedda ühhelegi ei
ütte; waid minne, näita isseennast Preestrile, ja
wi sedda andi, mis Moses on kãsknud, neile
tunnistusseks.

Agga kui Jeesus Kapernaumma sisse läks,
tuli üks Eõddapealik temma jure, pallus tedda,
ja ütles: Jeesand, minno fullane on alwatud koddõ
maas sures wallus. Jeesus ütles temma wasto:
Minna tahhan tulla, ja tedda terweks tehha.
Se Eõddapealik kostis: Jeesand! minna ep
olle mitte wãart, et sa minno kattukse alla
tulled; waid ütle agga üks sanna, siis saab
minno fullane terweks. Sest minna ollen ka inni-
menne wallitusse al; ja minno al on sõamehhi:
ütlen ma ühhe wasto: minne, siis lähhab temma;
ja teise wasto: tulle, siis tulled temma; ja omma
fullase wasto: te sedda, siis teeb temma. Agga

Kui Jeesus se dda fulis, immetelles temma ja ütles nende wasto, kes järrel käisid: Tõest minna ütlen teile, ei Israelistke polle minna ni suur usko leidnud. Agga minna ütlen teile: mitto tullevad hommiko ja õhto poolt, ja istuvad laudas Abraami ja Isaki ja Jakobiga taevarikis; agga kunningrigi lapsed lütkatakse wátia keigesüggawama pimmedusse sisse, seal peab ollema ulkuminne ja hammaste kirristamine. Ja Jeesus ütles Edapealikko wasto; Minne, ja sülle sündko nenda, kui sinna olled uskunud. Ja temma sullane sai terweks seltsamal tunnil.

4. Jeesusse sanna peäl sawad tuled ja merri foggone waitseks.

Kui Jeesus laewa läks, siis käisid temma Jüngrid temma järrel. Ja wata, suur laenestamine tousis merre peäl, nenda et se laew laenedega katteti; agga temma maggas. Ja temma Jüngrid tullid temma jure, ja ärratasid tedda ülles, ja ütlesid; Jeesand, aita meid, meie lähháme hukka! Temma ütles nende wasto: Mikspärrast ollete teie arrad, teie nõdrausfulisid? Siis tousis temma ülles, ja ähwardas tuled ja merd; siis sai se foggone waitseks.

Agga inniuuesed immetellesid, ja ütlesid: Mis süggune on se, et ka tuled ja se merri temma sanna wõtwad kuulda?

5. Ühhe lesse-naese ainus poeg, kes olli surnud, ärratakse Jeesusest ülles. Se sündis ühhel teisel päwal, et Jeesus ühte

linna läks, mis hüti Nainiks; ja temmaga läksid paljo temma jüngrid ja paljo rahwast. Agga kui ta liggi linna wärrawat sai, wata, siis kanti surnud wälja. Se olli omma emma ainus poeg, ja se olli leff, ja paljo linna rahwast olli temmaga.

Kui Jeesand tedda näggi, siis hallastas temma wägga temma peäle ja ütles temmale: Ärra nutta mitte. Ja kui ta liggi sai, hakkas temma puurkist kinni, (agga need kandiad seisid); ja temma ütles: Noormees, ma ütlen sulle, touse ülles! Ja se surnud tousis istma ja hakkas räkima; ja ta andis tedda temma emmale.

Agga nende keikide peäle tuli hirm, ja auustasid Jummalat ja ütlesid: Suur Prohwet on meie seas tousnud, ja Jummal on omma rahwast tulnud katsma. Ja seinnane kõnne widi temmast laiale keige Juda-ma läbbi, ja keiki-paiko seal ümberkaudo.

6. Jeesus sõdab 5000 meest wie leiwa- ja kahhe kallokessega.

Kui Jeesus ärra olli läinud ille Kalilea merre Tiberia linna kaudo, käis paljo rahwast temma järrel, et neimad temma immetähhed näggid, mis temma haigedele teggi. Agga Jeesus läks ülles mäe peäle, ja istus temma omma Jüngritega.

Kui Temma nliid näggi paljo rahwast ennese jure tullevad, siis ütles temma Wilippusse wasto: Kust peame meie leibo õstma, et need-sinnatsed sawad süa?

Sedda ütles Temma tedda kuufades; sest Ta teadis kül, mis Ta pididi teggema.

Witippus wastas temmale: Leibo kähbe saa tenarivahha eest ei lö mitte neile ette, et iggakiks neist agga pisfut wöttaks.

Üks temma Jüngeritsee, Andreas, Simona Peetru-se wend ütleb temmale: Siin on üks poisike, sel on wiis ohrast leiba ja kaks kallo-kest; agga mis se on ni mitmele?

Agga Jesus ütles: Saatke need innimesed mahhaistma. Seäl paikas olli palju rohto. Siis istusid mahha arro järrele liggi wiis tuhhat meest.

Jesus wöttis need leiwad, tannas ja andis Jüngeritele; agga need Jüngerid neile, kes maas istid: selsammal kombel ka neist kallokesest, ni palju kui nemmad tahsid. Agga, kui nende köhhud täis sanud, ütles Temma omma Jüngeritele: Korristage need üllejäänud pallokesed kokko, et ühtegi ei sa hukka. Siis korristasid nemmad kokko, ja täitsid kaksteistkümmend korwi täit pallokesi neist wiest ohra leiwast, mis ollid üllejäänud neist, kes ollid sõnud.

Kui nüüd need innimesed se immetähhe näggid, mis Jesus teggi, ütlesid nemmad: Sesinnane on tõest se Prohwet, kes ma-ilma sisse peab tullema. Kui nüüd Jesus moistis, et nemmad tahsid tulla, ja tedda wäggise wötta, et nemmad tedda pidid kunningaks tõstma, siis läks ta jälle kõrvalde mäe peäle ainouksi.

7. Ni mitto kui Jesusse kue pallistusse ja Temmasse puutsid, said terweks.

Pärast, kui Jesus omma Jüngeritega ülle järwe sai, mis peäl Temma nende leikide nähhes

olli köndinud, tulli temma Kenesaretti male. Kui nemmad laewast ärratullid, tundsid nemmad tedda seddamaid; ja jooksid seäl ümberkaudo keik se Ma läbbi, ja hakkasid haigid wõdidega ümberkandma, kus nemmad kuulsid, et Temma seäl olli. Ja kuhho Temma ial allerwisse, ehk sinna-desse, ellik külladesse läks, senna wannid nemmad neid, kes pöddesid, turrude peäle, ja pallusid tedda et nemmad agga Temma kue pallistusse saaksid putuda; ja ni mitto kui Temmasse puutsid, need said terweks.

8. Kananea-ma naese usklik valwe leiab immelikko abbi Jesussest.

Jesus läks Tiruse ja Sidoni rikide pole. Ja wata, üks Kananea-ma naene tulli neist raiadest wäija, ja kiskendas: Jesand, Daweti Poeg, hallasta minno peäle, minno tüttar waewatakse kurjast waimust kurjaste. Agga Jesus ei wastand temmale sannagi.

Siis astid temma jüngerid temma jure, ja palusid tedda, üteldes: Sata tedda ärra; sest temma kiskendab meid takka. Agga Jesus kostis: Minna ep olle mitte läkkitud, kui agga Israeti suggu ärrakaddunud lammaste jure.

Agga se naene tulli, kummardas tedda ja ütles: Jesand, aita mind! Jesus kostis: Se ep olle mitte hea, et laste leib woetaks ja koerte ette heidetaks. Se naene ütles: Jah, Jesand! ommeti sõwad need koerokesed need rasokesed, mis nende isfandatte laua peält mahhalangewad.

Siis ütles Jesus: Oh naene! sinno usk on suur, sulle sündko, nenda kui sa tahhad.

Temma tüttar sai terweks sestammast tunnist.

9. Kümme piddalitöbbist teeb Jesus puhtaks, ja üks agga on tännalik.

Kui Jesus Jerusalemma läks, käis temma kess Samaria- ja Galilea-maalt läbbi. Sai ta ühhe allewiske läbbi, siis tullid temma wasto kümme piddalitöbbist meest, kes emalt seisid, omma heält töstsid, ja ütlesid: Jesus Oppetaja, heida armo meie peäle! Kui ta neid näggi, ütles temma neile: Minge, ja näitte ennast Preestridese. Ja se sündis, kui nemmad ärraläksid, said nemmad puhtaks.

Agga üks nende seast, kui ta näggi, et ta olli terweks sanud, se läks taggasi, ja auustas Jummalat sure healega, heitis temma jalge ette silmil mahha, ja tännas tedda. Ja sesamma olli Samaria-mees.

Jesus ütles: Eks kümme polle puhtaks sanud? Agga kus need ühheksa on? Eks muud polle leitud, kes ollesid taggasi tulnud Jummalale auandina, kui agga sesinnane wobra Ma mees? Ja ta ütles temmale: Douse ülles ja minne, so usk on sind ainud.

10. Jesus ärratab Laatsarust ülles, kes jonelli päwa olli haudas olnud.

Üks haige olli, Laatsarus nimmi, Petaniast, Maria ja temma be Marta allewis. Need sammad temma bed läkkitasid Jesusse jure, üteldes: Jssand! wata, kedda sinna armastad, se on haige. Kui Jesus sedda kulis, ütles Temma: Sesinnane haigus ep olle surmaks, waid Jummal auuks, et Jummal Poega se läbbi peab auustadama. Jesus armastas Marta ja temma ödde, ja Laatsarust; agga siiski jäi temma weel kaks

päwa femna paika, kus ta olli. Pärast sedda ütles temma Jüngritele: Läkki jälle ärra Jada-male.

Need Jüngrid ütlesid temmale: Oppetaja, hilja otstsid sind Jada-rahwas kirowidega wiisja: a, ja sinna lähäd jälle femna? Jesus kostis: Eks kaks teid kummend tundi ei olle päwal? Kui kegi päwa aial kõnnib, ei touka temma ennast mitte; sest et ta nääd selle ma-ilmä walget. Agga kui kegi ösel kõnnib, se toukab ennast; sest temma sees ei olle walgust.

Sedda räkis Jesus, ja pärast sedda ütles Temma neile: Laatsarus meie söbber maggab; agga ma lähän tedda unnest ülles ärratama. Siis ütlesid temma Jüngrid: Jssand, maggab temma, siis saab ta terweks. Agga Jesus räkis temma surmast, ja nemmad mõtlesid, et temma unne magamisest piddi räkima. Siis ütles Jesus neile julgeste: Laatsarus on ärra surnud; ja minna ollen römüs teie pärast, et ma seäl ei olle olnud, et teie wöttaksite uskuda. Agga läkki ärra temma jure. Siis ütles Tomas, kedda hütakse kaksikkus, nende wasto, kes ka Jüngrid: Läkki meie ka ärra, et meie temmaga surreme.

Kui Jesus tulli, leidis temma, et ta jonelli päwa olli haudas olnud.

Et Petania olli Jerusalemma liggi, siis ollid paljo Jada-rahwast tulnud nende rahwa jure, kes Marta ja Maria ümber ollid, neid trööstima nende wenna pärast. Kui nüüd Marta olli kuulnud, et Jesus tulli, läks ta temma wasto; agga Maria jäi kwo. Siis ütles Marta Jesusse wasto: Jssand! ollesid sinna siin olnud, minno wend ei olles mitte surnud; agga nüüdki tean

minna, et Jummal sulle annab, mis sinna ial Jummalala käest pallud. Jeesus ütles temma wasto: Sinno wend peab lülestousuma. Marta ütles temmale: Ma tean, et ta peab lülestousuma lülestousumis'es wiimfel päwal. Jeesus wastas: Minna ollen lülestousuminne ja ello; kes minno sisse ussib, se peab ellama, ehk temma kül surred! Ja iggawiks, kes ellab ja ussub minno sisse, se ei pea mitte iggaweste ärrasurrema; kas sinna sedda ussüd? Marta ütles: Jah, Jeesand! ma ollen ussitud, et sinna olled Kristus se Jummalala Poeg, kes ma ilma sisse piddi tulles. Kui ta sedda sai ütelnud, läks temma ärra, ja kutsus omma ödde Maria salaja, ja ütles: Oppetaja on siin ja kutsud sind. Kui temma sedda kulis, tulli ta seddamaid temma jure.

Jeesus ep olnud weel mitte allewissse tulnud, waid olli weel seäl paikas, kus Marta temma wasto olli tulnud. Kui nüüd need Juda-rahwas, kes temma jures seäl koias ollid ja tedda rõõstisid, näggid, et Maria äkkiselt wälja läks, käisid nemmad temma järrel, ja ütlesid: Temma lähhab hawa jure seäl nutma.

Sai Maria tulnud semma, kus Jeesus olli, ja Tedda näinud, heitis ta Temma jalgade ette mahha, ja ütles: Jeesand! olleksid sinna siin olnud, minno wend ei olleks mitte ärrasurnud. Kui nüüd Jeesus tedda näggi nutwad, ja neid Juda-rahwast ka nutwad, kes temmaga ollid tulnud, siis kihwatas temma südda waimus, ja temma meel sai seggaseks; ja ütles: Kuhho ollete teie tedda pannud? Nemmad ütlesid: Jeesand! tulle ja wata.

Ning Jeesus nuttis.

Siis ütlesid need Juda-rahwas: Wata, kuida temma tedda on armastanud! Agga monningad nende seast ütlesid: Eks sesinnane, kes pimmeda silmad on lahti teinud, ei woinud tehha, et ka sesinnane ep olleks surmud?

Siis kihwatas Jeesusse südda ta temma sees, ja temma tulli hawa jure. Hawa augo peäle olli pandud kirowi. Jeesus ütles: Tõstke se kirowi ärra; agga Marta wastas: Jubba nelli päwa on ta hawdas olnud, temma haifeb jo. Eks minna olle sulle ütelnud, wastas Jeesus, kui sa ussüksid, saaksid sinna Jummalala au nähha? Siis tõstsid nemmad se kirowi ärra, kus al se surmud olli.

Agga Jeesus tõstis ommad silmad ülles, ja ütles: Minna tännan sind, Jeesa! et sa mind olled kuulnud; agga minna teäd sin, et sa mind i kka kuled. Se rahwa pärrast, mis siin ümber seisab, rägim minna, et nemmad uskwad, et sinna mind olled läkkitanud.

Kui Jeesus sedda sai ütelnud, küssendas Temma sure heäleaga: Laatsarus! tulle wälja!

Ja se surmud tulli wälja jalgust ja käsist surm mahkmettega mahhitud, ja temma silmad ollid higgirättikoga ümbermäsitud.

Jeesus ütles: Peästke tedda lahti, ja laske tedda minna.

Weel paljo muud immelikko asjo on, mis Jeesus on teinud; ja need, kes neid näind, teädwad ja tunnise tawad, et nemmad räkivad, mis tõssi on, et meie peame uskma. Kui Jeesusse sured asjad keif isseär: ranis saaksid ülleskirjotud, siis arwan minna, ütles pühha Ewangelist Joannes, et ka ma:ilm isse ei jouaks need kirjotud ramatud kätte sada.

wanna Seädusse ennekulutamisfed
Jesussese Kristussese.

Jubba Ma-ilma algmisses tootas Jummal ühhe Peästia ehk Lunnastaja. Se mao wasto, mis läbbi Ma-ilma esimesesed wannemad ennast lasid petta, et nemmad Jummalala kässo ülle astsid, ütles Jummal: „Ma tahhan wihha-waeno tõsta sinno ja naese wahhele, ja sinno seemne ja temma Seemne wahhele: Sesamma peab so Pea rõhhuma ja sinna wõttad temmale kanda rõhhuda.“ (1 Mos. 3, 15)

Se fanna Seme ei tähhenda siin mitte ühte ainust, waid mitto, kes on ühhest ja sestammast snggust; ehk kül siin isseärnanis Jesus Kristus kui naese Seme ehk Suggu enne sai kulutud, kes Sadana waeno peäle woinust jo sanud, ja wimaks är rarõhhub ka temma Pead, ehk hopis tedda ärra woidab.

Mis se ussi seme pididi tähhendama, sedda ei moistnud Adam ning Ewa kül mitte warsti; agga pea pärrast tundsid nemmad selgeste, et se nende ommast joust tulli moista, neist innimesest, kes Sadana sarnatsed, neist, kedda temma omma pettusse ja wallega sünnitanud, neist, kenne mele wasto keik, mis Jummalast on ja jummalik, ja kenne mele pärrast keik, mis Sadana meel on, kes armastawad pimmedust ja tõt wihkawad, ja tõetunnistajatte wastased on. Agga Adam ja Ewa õppisid ka tundma, sesinnatse ussi seemne jures ka head semet ehk head innimesse suggu, ja mollema

seemne wahhel ikka waeno ollewad, nenda et head innimesed ei woi foggone mitte ühes nous olla nende kurjadega, õtsego tõdde ei sünni wallega ühte, egga Jummal Kurratiga.

Et nüüd Adam ja Ewa ni hästi ennestekui nende järrele tullewa suggu pärrast pididid kinnitud sama uskus Jummalala hallastusse siise, siis said nemmad port pärrast nende langimist jo Jummalast kuulda sedda esimesi armo-fanna: Sesamma naese Seme peab ussi Pea rõhhuma. Ammo jo on tõeks sündind sesunnane fanna, mis Jummal Ma-ilma esimesesel aial tootas; agga täieste polle se weel mitte täitud egga hopis. Kül se teine Adam, Jesus Kristus, wanna maddo ärrawoitis, ehk se kül rõhhus temmale kanda; kül naese seemnest mitmed ja mitmed pühhad innimesed Kurratil peäle woinust sanud: ja ni ial, kui ta neilegi kanda rõhhus, siis ta teggi sedda agga Sellele, kes temma keigekangem ärrawoitja on, kennele temma nüüd, et Jesus ni wägga kõrgeste ülentud on, ei woi liggi sada egga waewaks olla niuido kui Temma Liikmette sees Ma peäl; agga ärrarõhbutud ep ollé wanna mao Pea weel mitte. Küllab se sünnib siis essite, kui tedda saab heidetud tulle ja weewoli järwe. (Sümutam. Nam. 20. p. 1-3. ning 10. s.)

Sesamma armo-tootus, et Jesus kui Lunnastaja pididi tullema, sai pärrast ikka ueste jälle antud. A braami wasto ütles Jummal: „Sinno sees peawad keik sugguwõtsad Ma peäl õnnistud sama.“ Ka temma poeg Jaak, ja temma poia; poeg Jakob said Jummalast needsammat kinnitusse fannad kuulda. Moses isse kulutas omma rahwale Jessuse tulle. Mist enne, üteldes: „So seltsist, so wendade seast tahhab Jehowa so Jummalal ühhe sulle Prohweti.

edsta, tedda peate teie kuulma.“ (1 Mos. 12, 3-26, 4. 28, 14. 5 Mos. 18, 15.)

Ka muud pühhad Prohwetid on mitto ja mitto kord ammo enne, kui Jeesus innimeseks sündis, temmast kulutanud ni selgeste, kui ollesid nemmad tedda ennast näinud, ehk temmaga ühtlase ellanud Ma peäl.

1) Et ristia Joannes Jeesuse ele piddi minnema ja rahwa süddamed Temma jure juhhatama, sedda ütlesid need Prohwetid J e s a i a (40 p. 3 f.) ja M a l a k i a (3 p. I. 23. 24 f.) nende sanadega enne: „Hüüd: ja heäl on: Walmistage körbes Jehowa te, tehke laggeda: ma peäl maante tassafeks meie Jummalale. Wata, ma läkkitan omma Ingli, ja temma peab mo palle eel teed walmistama. Wata, minna läkkitan teile Elia farnatse prohweti, enne kui tulleb Jehowa pääw; ja temma peab wannematte süddant põrma poegade pole, ja poegade süddant nende wannematte pole.“

2) Et Jeesus Kristus ühhest neitsist piddi ilmale todud sama, kulutas Prohwet J e s a i a enne (7 p. 14 f.) üteldes; Wata, üks neitsit saab kaima peäle, ja toob poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme: Immanuel!“

3) Jeesuse waesust siin Ma peäl täetastid need Prohwetid J e s a i a (52 p. 14 f. 53 p. 2. 3.) ning S a f a r i a (9 p. 9 f.) ka enne, nende sannadega: „Temma teggomood olli ärvarikkutud ennam kui ühhege mehhe teggomood, ja temma näggo ennam kui innimeste laste näggo. Temma on tousnud kui wdesofe temma nähhes, ja kui juur poudsest maast: ei olnud temmal näggo ega auustust. Küll meie näggime tedda; agga temmal ep olnud mitte sedda näggo, et meie piddime tedda ihaldama. Ei tedda pandud mißski, ja temma olli feigalwem meeste feast. Sinno Kunningas tulleb sulle õige, ja willets.“

4) Ka sedda, et Jeesus kui Kunningas Jerusalem:

ma sisse sõitis, sai Prohweti S a f a r i a läbbi enne kulutud diete nenda, kui se pärrast sündis. Ta ütleb (9 p. 9 f.): „Olle üpris wägga rõmrus, Sioni tüttar, õiska Jerusalem tüttar! wata sinno, Kunningas tulleb sulle, õige, ja temma sadab abbi; ta sõidab eesli selgas, emma eeslode sõllo selgas.“

5) Sesamma Prohwet (11 p. 2 f. 13 p. 7 f.) ning T a w e t (Paul. Nam. 38 p. 12 f. 41 p. 10 f.) kulutasid ka sedda ammo jo enne, et Jeesuse kannatamise ajal üks kawwal Jünger tedda piddi ärraandma, ja sedda hinda, mis ta piddi se eest wõtma, ja et Jeesuse teised Jüngrid ja muud temma järrellaiad tedda siis piddid mahhajätma. „Ma ütlesin nende wasto: Kui se teie melest hea on, siis andke minno palka; agga kui mitte, siis laske seista: ja nemmad wagisid mo palka, kolm: kümmed hõbbe:sekki. Ka se mees, kellega ma rahho sees ellasin, kelle peäle ma lootsin, kes mo leiba sõõb, se tõstab kanda mo wasto sureste. Moõk! ärka ülles minno karjatsse wasto, ja selle mehhe wasto, kes moga ühhesuggune on, ütleb wäggede Jehowa: Iõ sedda karjast, et lambad laiiale sawad. Kes mind armastawad ja mo sõbrad on, need seiswad mo kohhal mo wigga pärrast, ja mo suggulased seiswad laugel.“

6) Sest naerust ja teotussest, mis Jeesus piddi kannatama, räkis Prohwet J e s a i a (50 p. 6 f.) nenda enne: „Omna selga andsin ma neile, kes pekfid, ja ommad louad neile, kes mo karwad kiffid; ei ma pannud enese silmi mitte warjule teotuste ja sülje eest.“

7) Jeesuse risti: surma kess kurjateggiate wahhel, temma jootmist ädika: ja sappiga, temma ridede jagamist, temma surma ahvastust, temma külje arowamist oddaga — keik sedda kulutasid need Prohwetid ka ammo jo enne, üteldes: „Koerad on mo ümber tulnud, riggedatte selts on mo ümber piirnud; minno kaded ja mo jallad on nemmad läbbi uristand, Keik

ommad lufontid woin ma ärraluggeda; nemmad wah hiwad ja watawad mo peäle. Nemmad jaggawad mo rived iskseskes, ja mo fue párrast heitawad nemmad liisko. Nemmad on sappi mulle rooks annud, ja mo jannus mind ädikaga joornud.“ (Paul. Nam. 22, 17-19. 69 p. 22 f.)

„Ta polle mitte omma suud lahti teinud: kui tal, mis wiakse ärratappa, ja kui lamma, mis suud kinnipeab omma niirjatte ees; nenda ei olle ta mitte omma suud lahti teinud — omma hinge on ta surmani wälja tühjendanud, ja on ülleastujatte seffa arwatud, ja ülleastujatte eest on ta palwet teinud.“ (Jesaja 53p. 7. 12f.)

„Ma tahhan Laweti suggu peäle ja Jerusalemma rahwa peäle wälja wallada armo ja allandlikko pallumiste Waimo; ja nemmad wõtwad wadata minno peäle, kedda nemmad on läbbi pistnud.“ (Safaria 12, 10.)

8. Et párrast Jeesuse surma temma ihho aufaste pididi mahha maetud sama, ja mitte kaua jáma hana sisse, ka sedda döldi enne nende sannadega: „Jehowa on dá-laid pannud ta hana jure ja ühhe rikka temma surma jure (Jesaja 53, 9.) Sinna ei játra mo hinge mitte hauda, egga falli, et se, kes so melest armas, peab ärra máddanemist nággema.“ (Paul. Nam. 16, 10.)

9. Kristuse ülestõusumist surrust ja taewaminne: mist fulutasid Prohwetid ka enne, üteldes: „Ta teed meid ellawaks lahhe páwaga; Kolmandamal páwal kinnitab ta meid, et meie temma palle ees ellame. (Dsea 6, 2.) Kes wággise läbbi tungib, peab ele ülesminnema. (Mika 2, 13.) Sinna olled kõrgesse üleslâinud.“ (Paul. Nam. 68, 19.)

10. Ka pühha Waimo lákkitamist párrast sedda, kui Jeesus sai taewa láinud, ja pühha Waimo suri andid döldid Prohwetid enne nende sannadega: „Ma tahhan omma Waimo wälja wallada keige lihha

peäle. (Joel 3, 1.) Sa olled andid saatnud innimestele, ja kangelastele ka, et Jehowa Jummal woib nende seas ellada.“ (Paul. Nam. 68, 19.)

Sestinnatsest Jeesusest tunnistasid siis ni mitmed Jummal Waimust juhharid Mehhed ammo jo enne, kui Jeesus taewast tulli innimesteks sündima. Se olli se Sanna algmiseses jo, (kui Ewangelist Joannes ütles omma Ewangeliumi: Namato esimesesl otsal); sesamma Sanna olli algmiseses Jummal jures, ja se Sanna olli Jummal. Temma läbbi on keit asjad tehtud ja ilma temmata ep olle ühtegi tehtud, mis tehtud on.

Kui nüüd se ammo jo ka ennefulutud a eg (*) tá is sai, millal Jummal omma Poega piddi lákkitama, siis Kabriel, üks neist Ingliseist, kes Jummal ees seiswad, sai lákkitud Maria, ühhe neitsi jure, Tedda terretades, ütles se Ingel: Jssand olgo sinnoga? sinna õnnistud naeste seas, kes sa olled armo sanud. Maria ehmatas wágga ärra tedda nähhes ja temma terretamist kuuldes. Agga se Ingel ütles: Árra karda, Maria! sest sinna olled armo leidnud Jummal jurest. Ja wata, sa pead káima peäle sama ja Poia ilmale tooma; ja sinna peab temmale nimme pannema Jeesus. Sestinnane peab suur ollema, ja Keigetõrgema Poiaks hütama; ja Temma kunningrigil ei pea otša ollema.

Maria ütles Ingli wasto: Kuida se peab sündima? sest et ma mehhest ei tea. Se Ingel wastas; Pühha Waim peab so peäle tullema, ja Keigetõrgema wággigi so ille warjama. Sepárrast peab ka se pühha, mis surrust sünnib, Jummal Poiaks hütama. — Jummal jures ei olle ühtegi asja woimatta.

Ja Jummal Poeg, sesamma Sanna, mis algmiseses Jummal jures ja Jummal isse olli, sai siis lihaks ehk

(*) 1 Mos. 49, 10. Aggai 2, 8-10. Malatia 3, 1. kennege ühte sünnib ka se, mis Ingel Kabriel Prohweti Lawielile ilmutas. Lan. 9, 27.

innimeseseks, ja wõttis kui ühhes maias meie seas olla: da. Meie (ütleb Ewangelist Joannes) näggime Temma au, kui Jesast ainosündinud Poia au, täis armo ja tdt. Temma sees olli ello, ja se ello olli innimeste walgus; ja se walgus paistas pimmeduses, agga pimmedus ei wõtnud sedda wasto. Sefinnane tdsinewalgus, kes walgustab keif innimesed, tulli Ma: ilma sisse. Temma olli Ma: ilma, ja Ma: ilm on Temma läbbi tehtud; agga Ma: ilm ei tunnud tedda mitte. Temma tulli omma sisse, ja need ommaksed ei wõtnud tedda mitte wasto.

„Agga ni mitto, kui Tedda wasto wõtsid, ja weel wasto wõtwad, neile andis ja annab Temma nüüdki melewalda Jummalalapsiks sada, kes Temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, ei lihha tahmisest ega mehhe tahmisest, waid Jummalast sündinud.“

Lõppetuse = laul Jesusest Kristusest.

Wisi! Rõõmsaks sage risti: rahwas!

1. Parto paksus pimmeduses Olli Ma: ilm magama; Sadan olli distamas, Lotes, et kül hukatuses, Mi kui ifka sowis ta, Keif nüüd pidid ollema. Siis sai, et ta pidid peästa Innimesesi, ja neid tõsta, Alles taewa rigi sisse Innimeseseks Kristus isse.
2. Se, mis Jummal on ja olnud, Ja mis ta jääb lõpmatta, Sedda ärva arwada Kenne mele olleks tulnud? Polleks Jummal hallastand, Egga Innimeseseks saand: Agga et ta taewast tulli, Jesuses siin nähtaw olli, Sega, mis ep olnud enne, Nähti pühha inuimenne.
3. Ammo enne kulutasid Iisraeli rahwale Need, kes Waimust selgeste Juhhatud, neid õppetastid, Et Se pidid tullema, Kes kui Onnisteggia Pidid peästa rummalussest, Parto raskest hukatussest, Ede läbbi walgustama, Taewa jälle juhhatama.

4. Enne Tedda kõndis ele Elia waimus Joannes; Erust juhhatas se Mees Juda: rahwast Jesu tele. Keitist kuuldi hüüja heält: „Parrandage hästi meelt! Kirwes armo puul ei anna, Mis head wiljokest ei kannu; Mahha sedda raiutakse, Tullese se wisfatakse!“

5. Nüüd se, kenne peäl keif lootsid, Kennel, kui ta sündis teal, Laulis Ingliseeste heäl, Tedda ammu jo keif ootsid, Se nüüd kolme künnemal Omma ello aastal, Sai ta ennast walmistanud Seks, mis temma Ma peäl sanud, Astus kui te, ello, tõdde, Awwaliikultrahwa ette.

6. Taewa healega seks seatud Siis, kui tedda ristiti, Hattas ta se Ammeri, Mis sai aulast temmast petud, Dp: petades selgeste, Kuida waene pattune Pidid uendama mele, Poja näggo leidma jälle; Tedda wõttis Jesus anda, Mis keif targad ei woiwad tunda.

7. Ütlede, et parto läbbi Innimeste lodud au Otsas; ja et nende nou, Kui woits nende hinge tõbbi Põõrda nende ommast wäest, Keddagit ei aita tõest; Waid kes ial abbi nouab Selle käest, kes aita jouab, Üksnes se saab rõõmsast näha, Mis woib ifka terweks tehha.

8. Ütle ka, et meie rammo Rõõder on, ja pimme meel, Et keif targad sedda teal Wuido feelda püüdsid ammu: „Minna üksnes, (ütles ta,) Jouan aita, tahhan ka; Minno jure, waesed, tulge! Mo peäl lootte! ärge olge Usk: matta! Sest minno läbbi Raub teie hinge tõbbi.“

9. „Jäsa hea meel se olnud, Et ma pidin tullema Jäsiennast ohwrima; Ja seks ollen minna tulnud. Ütski hukka nüüd ei lä, Kes mind ussub kindlaste, Mind, kes minna taewa jätnud, Waeste jure mahha tõrind, Surmani neid armastades, Ello neile walmistades.“

10. Paljo magusam kui mesi Ollt keif, mis kõnneles Jesus, meie hinge mees. Oh! kui paljo hingekessi, Parto koormast waewatud, Said La läbbi trõõstitud! Oh! kui paljo leidsid sedda, Mis ka kelab ihho hädda! Jäsand näitis alles ifka, Et La feelda woib keif wigga.

11. Sest ka neid, kes waewas ollid Jhho polest, aitis ta Immelikko wäega, Digo, kes ta jure tullid, Ehk ni mitto, mitto neid, Tedda teised temmal tõid: Keletd, ja kurt, ja pimme, Keif nüüd tundsid, mis suur imme Weile terwist satis jälle Temma palja sanna peäle.

12. Hirmsast põrgo süggawussest, Kõhho pääw ei kog:

gone Polle paistnud ialge, Julges ommast pimmedussest
Sadan ülles aiada Ommad kurjad waimud ka. Pinata:
jats need neil' ollid, Kenne sisse nemmad tullid: Jssand
agga satis isse Reid teik ärra pörgo sisse.

13. Ka kui laened laewa karsid Tornist kõrgekä aetud, Ja
nüüd Jüngrid abhastud. Mõtle sid, et need neid matsid,
Olli Lemmanna sanna peäl Merri wait ja tule heäl. Kelli
päwa handas olli Laatsarus, kui Jeesus tulli Hüüdma
se, kes häna süles; Seddamaid ta toustis ülles.

14. Sai ta nenda tunnistanud Ede; ja imme: wäega
Ennast Sedda ollewa, Redda J: mmal läkitanud Jg:
gawesseskä Runningaks Ni, kui Onnisteggias; Siis ta
wõttis walmistada, Mis woib pörgust lunnastada, Riisti
küljes ennast isse Wimaaks andes surma sisse.

15. Seal meid ärra leppitades, Wallades kui armo:
meid Omma pühha ihho werd, Surri temma löppeta:
des. Käl ta ihho mattud sai; Agga mitte kaua jäi Haua
sisse Selle kehha, Kes ei wõtnud patto tehha; Kolmel
päwal, handas olles, Toustis Jssand furnust ülles.

16. Kästuskä wõttis ta nüüd seada Ommad truid Jün:
grid weel, Utteldes neil', mis ta meel. Ma peäl' ei woiud
Lemman jäda: Laerast olli tulnud La, Sennan läts nüüd
Lemman ka. Jüngrid, Lemmast armsast jättud, Raggid
Redda pilwesi wõttud Ülles omma taewa sisse, Kus La
wallitseb nüüd isse.

17. Laulge, rist: inimessed, Ritust, tänno Sellele,
Kenne Sanna weel on ka. Eht kül walle: õppetused Sag:
gedaste temma heält Püüdsid keelda ilma peält; Siiski
on ta woiuust sanud, Juhha neidti walgustanud, Kes
süit kangel. Käl ta selgus Wimaaks wiimse tohha walgus.

18. Ükses Lemman sanna läbbi, Mis kui modt woib
tugida Läbbi soont ja süddant ka, Nääd sa omma patto
hääbi; Nääd sa, mis on waia weet, Et saaks parrantud so
meel: Sinno hinge pohja mõtte Tõstab temma päwa ette;
Luggu temma sest ei vea, Kes peält nähhes agga bea.

19. Mindki, kes ma laulmas sulle, Urmas Onnisteggia!
Mindki peästa, pallun ma! Omma Baimo finki mulle,
Et Se mind sin juhataaks, Ja mind uskus finnitaks:
Semind ifka walgustago, Ennam ifka walmistago, Run:
ni seal, kus ollid Sinna, Pallest pallest! Sind nään minna.

Handwritten scribble

Handwritten scribble

Handwritten scribble

R 3263/a

